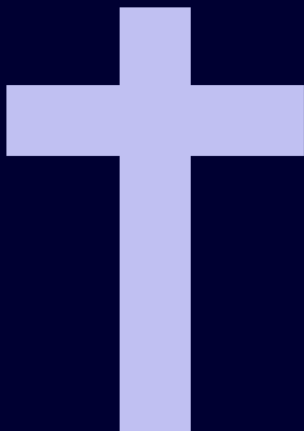

Wangki Wulyu
Jirrkirlikanujwal

Portions of the Holy Bible in the Walmajarri language of
Australia

Wangki Wulyu Jirrkirlikanujawal

Portions of the Holy Bible in the Walmajarri language of Australia

copyright © 1985 Wycliffe Bible Translators

Language: Walmajarri

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
9663b280-2245-5e10-b809-d81274bff0d0

Contents

Genesis 1
Ruth 48
1 Samuel 51
2 Samuel 61
1 Kings 66
2 Kings 80
Psalms 85
Isaiah 86
Jonah 87
Matthew 92
Mark 97
Luke 123
John 140
Acts 149
1 Corinthians 185
1 Timothy 186
1 John 193

Wangki purrurtu ngarrangkarnijangka Genesis

Ngarpungu pujurni ngartakpani

¹⁻³¹ Jarluwarlany pa Kuttu ngartakpani pujurni nguwejaa ngapa yalkir-ijaa yimpiyimpi. Kujartikarra manya ngartakpani Ngarpungu. Jarluwarlany pa yarr ngunangani munga ngapa mapirri. Ngajirta nguwa ngunarla. Walypa Ngarpukurajangka pa kirilyyanani ngapangarni marnpa kankarn-imarrangu.

Layi

Nyanartijangka Ngarpu marni, "Parralanku pa tili." Mapunparnila parralani tili nyanarti. Kurrinypala pila ngunangani tilijarra munga. Tili parralani, wali wirriyajarrinyala Ngarpu. Tiliwu parla wulyumarni. Yinijartila pinya yutukani jininyarajartijaa pukanyjajarti. Wali kajalkajal Ngarpungu ngartakpani tililiny.

Kurriny

Nyanartijangka jirna Ngarpungu pinya ngurrujarrakujirni ngapajarra. Ngarpungu marni jarlu, "Ngurrujarrakujiwu pinya ngapajarra." Wali mapunparnila ngurrujarrarrinyala pila ngapajarra. Kanarlany ngapa kankarni yimpiyimpirla, ngapawarlany kaniny. Yini yutukani yimpiyimpi Ngarpungu. Wali kujartikarra pinya ngartakpani ngapawarlany kankarni ngapawarlany kaniny.

Murrkurn

Nyanartijangka wartangurniwarlany pa ngartakpani nguwa. Ngarpungu marni, "Kayantajarrilu ngapa kaniny, yangkala pa nguwa mapirri ngunawujaa pamarr mapirri." Wali Ngarpungu mapunparnila kayantakujirni ngapa, nguwa mapirrijaa pamarr mapirri la nguja. Ngunangani palu pamarrjaa nguwejaa jawurlata. Yinijarti pinya yutukani nguwejartijaa jawurlatajarti. Wali wirriyajarrinyala pa Ngarpu.

Yarntarni Ngarpu marni, "Nguwanga pa wurrkal turtangku manawarntijaa yukawarnti. Nyanarti turtapungku, purlkajariwula palu. Yarntarni kanarlany yitalalwarlany turtangku, yarntarni kiyijangka turtangku, yarntarni wurrkaljarriwu kiyijangka. Yangkartirni yuka kirliirni manawurti nganapartu nganapartu." Wali mapunparnila palu turtapinya wurrkalwarnti paja yukawarntijaa manawarnti nganapartu nganapartu. Walimpa palu purlkajarrinyala kiyijartijarrinyala. Yarntarni kanarlanyja turtapungku kiyijangka kirliirni. Kujartikarra nira turtapunganku yitalalwarlany yitalalwarlany. Wali wirriyajarrinyala Ngarpu. Wali kujartikarra manya Ngarpungu ngartakpani jawurlatajaa nguwejaa pamarr, yukawarntijaa manawarnti.

Kurriny kurriny

Yarntarni wartangurniwarlany pa ngartakpani purangujaa yakarn. Ngarpungu marni, "Tilijarra pila ngunawu yimpiyimpirla parralanupurru. Purangu pa ngunawu jininyarapurru. Jininyara pa parralanku nguwa. Kanarlany yakarn ngunawu pukanyjapurru. Pukanyja pa parralanku nguwa."

Mapunparnila pinya Ngarpungu ngartakpani purlkajarra purangujaa yakarn. Yangkarti layiwarlany purangu pa purlkajinyangu jininyarapurru. Kanarlany lamparn pa pukanyjapurru yakarn. Nyanartijangka

ngurrujarrajarrinyala pila jininyarajaa pukanya. Pinayungany parlipanya purangurlu. Turtapungany kumantawarlany kumantawarlany, wali pinarrila parlipa nguniny. Nyanartijangka purangu karla takurryanany, mungajarrilanyala pukanyajarrilany. Yarnta purangu parlipangu kur-nakwantilany makurrajaa parranga, yarnta yitilal.

Yarnta manya Ngarpungu ngartakpani wirlwarnti. Yutukani manya yimpiyimpirla purangujaa yakarn, wirlwarnti mapirri, wirriyajarrinyala. Wali kujartikarra manya Ngarpungu ngartakpani tiliwarnti yimpiyimpikarrajwarnti.

Kurriny kurriny kayan

Yarntarni wartangurniwarlany pa ngartakpani kuyiwarnti ngapakarra-jiwarntijaa yalkirikarrajwarnti. Ngarpu marni, "Kuyiwarnti pajajinyangu ngunawu ngapawarlany ngapawarlany, kapiwarntijaa kuyiwarnti yangka pakitkarra yanany ngapakarrajwarnti. Yarnta jirikiwarnti pajajinyangu palu lapalku yimpiyimpirlal."

Mapunparnila manya ngartakpani nukarnini kapiwarnti purlkapurlka lamparnlamparn. Kuyiwarntiwarlany ngapakarrajwarntiwarlany manya ngartakpani pakitkarrajartiwarnti wurnajartiwarnti. Nyarnakarrajwarntijaa partikarrajwarntijaa rirringkikarrajwarnti manya ngartakpani Ngarpungu. Kanarlanywarnti manya purlkawarntijinyangu ngartakpani. Jirikiwarnti manya ngartakpani nukarnini purlkapurlka lamparnlamparn. Wirriyajarrinyala Ngarpu.

Marnila manyanangu Ngarpungu kuyiwarntiwu ngapakarrajwarnti-wujaa yalkirikarrajwarntiwu, "Wulyu marnanya ngartakpani. Ngajirta nganta nyurrawarntimipa nguna. Jukuwarnti mantanya martawu kanarlanywarnti, pajajarriwula palu. Yarntarni palunya jirna jukuwarntiwarlany martawu. Kujangkurrarni kujangkurrarnila pajajarrinyanku. Yarr palu ngunawu kuyi pajajinyangu wanyjurlajarra ngapawarlany ngapawarlany kuyipartu kuyipartu palu ngunawu. Jirikiwarnti palu pajajinyangu ngunawu wanyjurlajarra." Wali kujartikarra manya Ngarpungu ngartakpani kuyiwarnti ngapakarrajwarntijaa jirikiwarnti yalkirikarrajwarnti.

Murrkurn murrkurn

Yarntarni wartangurniwarlany manya ngartakpani nguwakarrajwarnti. Ngarpungu marni, "Kuyiwarnti pajajinyangu ngunawu nguwanga nganapartu nganapartu purlkapurlka lamparnlamparn jinajartiwarntijaa jilpirtijartiwarnti." Mapunparnila manya ngartakpani Ngarpungu kuyiwarnti nganapartu nganapartu jilpirtijartiwarntijaa jinajartiwarnti palkakarrajwarnti. Wirriyajarrinyala pa.

Nyanartijangka Ngarpu marni, "Ngartakpankurlipa piyirn ngalimpajilinyarni, nyapartukarra parlipa nguniny. Maja manyanangu ngunawu kuyiwarntiwu nguwakarrajwarntiwujaa yalkirikarrajwarntiwujaa ngapakarrajwarntiwu mapirri."

Mapunparnila Ngarpungu ngartakpani piyirn nyantujilinyarni. Ngarpujilinyarni pa ngartakpani piyirn. Nganpayijaa marnin pinya ngartakpani. Marnila pilangu Ngarpungu, "Wulyu marnanypinya ngartakpani. Ngajirta nganpila nyurrajarramipa nguna. Juku manpilanya martawu kujangkurrarnila palu pajajarrinyanku. Kujangkurrarni kujangkurrarni pajajarrinyanku palu marninjaa nganpayi. Kujangkurrajarra nguwanga ngunawu piyirn pajajinyangu."

Yarntarni pilangu marni Ngarpungu, "Maja manpilanyanangu ngunawu kuyiwarntiwu nguwakarrajwarntiwujaa yalkirikarrajwarntiwujaa ngapakarrajwarntiwu. Nukarniwu manpilanyanangu maja." Yarntarni pilangu marni Ngarpungu, "Yinya marnanypinya miyiwarnti nukarnini

ngarnupurru kiyijartiwarnti. Kanarlanywarnti palu yukajiliny turtangany, kanarlanywarnti palu mana turtangany miyila martalany mananga nyanayirla. Nukarnini manpila ngalku.” Kuyiwarntijaa jirikiwarnti marnanya yinya wurral ngarnupurru. Miyi manyanangu ngunawu yukajangkajaa manajangka nukarni.”

Nyanartijangka nyanganila manya Ngarpungu nyapartukarra manya ngartakpani nukarni. Nganapartu nganapartu manya ngartakpani Ngarpungu, nyanganila manya wulyujinyangu. Wali wirriyajarrinyala.

2

Murrkurn murrkurn kayan - Wali pujumanila manya yalkirijaa nguwa, kuyiwarntijaa nganapartu nganapartu.

¹⁻²⁵ Nyanartijangka warrkam pujumanurla, yarrpala kirrarni Ngarpu. Warrkamjangka pa kirrarnani yarr. Nyanartila pa kirrarnujangkarlu nyanya wulyujinyangu. Wirriyajarrinya Ngarpu. Pinapinakarrinyani, “Jalarra paji wulyujinyangu marulujinyangu. Kanarlanyparni paji nguniny, tumaj marna kirrarnana warrkamjangka. Julawu marnanyanangu kanarlanywarntiwu, warrkamjarti palu ngunawu murrkurnwarlany murrkurnwarlany. Nyanartijangka puranguwarlanyja palu kirralku warrkamngajirtajarti.

Ngarpungu katin yutukani

Yarntarni wangkiwarlany kirlingalparni tikirjularnuwu nyapartukarra Ngarpungu ngartakpani nguwejaa ngapa yalkirijaa yimpiyimpi. Warrarni piyirn ngajirta ngunarla warrkampurru katinpurru. Ngarpungu ngajirta yiparla ngapa kankarnimarrangu yimpiyimpjangka warrarni. Piyirn mapirri ngajirta ngunarla warrarni katin ngajirta turtangantarla. Ngapa nguwejankamipa laparnani. Nyanartirlu jarlanykujirnani ngapangu. Nguwa pujuurni wapalkarra pa jarlanykujirnani.

Wali nguwejangka ngartakpani piyirn Ngarpungu purlkangu, puwumanila punul, ngayilajartila ngujangurra, rangarnanila wanjji, nyanartila ngujangurra piyirn wanjji.

Nyanartijangka Ngarpungu purlkangu pa katin kakarra yutukani. Katin nyanarti yini parla Yitin. Wali nyanayirla katinta pa yutukani piyirn yangkarti. Manawarnti pajajinyangu manya yutukani. Turtanyala palu manawarnti, kankarnikujirnila manawarnti Ngarpungu. Nyanartiwarnti manawarnti palu wulyujinyangu miyijarti wulyujarti. Yarnta jalungurru palu wulyujinyangu nyangupurru nguja. Kurriny pila karrinyani kaparn manajarra. Layiwarlany pa wanjji yungujawal. Puju miyi wanjji yungujawal nganyjarla, wanjila pa ngunarla kujawurlurra. Kanarlany mana pa pinayungujawal. Puju miyi nganyjarla pinayungujawal, pinarrila ngunarla. Pujuwurni parla pinarri ngunarla wulyuwujaa yakurrku nganapartuwu nganapartuwu. Katin yini Yitin ngunangani. Wali nyanartingurni martuwarrala laparnani layi. Jarlanykujirnani nguwa. Ngapangula manya kalypajanani manawarnti katinjangkawarnti. Wali kurlirrawarlany palmapinya palunyanu martuwarrarwarntirlu. Ngurungurrujarrinyala palu nyanartiwarnti martuwarrarwarnti kurrinywarlany kurriny. Nyanartiwarnti martuwarrarwarnti palu yinijartiwarnti.

Wali Ngarpungu pa yutukani piyirn yangkarti katinta Yitinta ngampurrikanupurrujaa karlarnupurrujaa kiyi yutukanupurru. Jinjinyanya parla miyiwartiwu katintajangkawu ngarnupurru kanarlanywarnti miyiwartni. Marni parla Ngarpungu, “Kanarlanywarnti manya ngalku miyi nganapartu nganapartu yangka palu nguniny katinta. Layi mana ngajirta

ngan nganyja yangkarti pinarriyungujuwal kaparn karrilany. Puju man ngalku nyanarti, pirlajarriwula man.”

Nyanartijangka Ngarpu marni, “Layi nganpayi pa kirrarnana minilinjajirta kayanwarlany jintanga. Yakurr pa kirrarnupurru jintanga. Ngartakpanku marnarla minili, turtukpala pila ngunawu.” Wali yiparnila manya kuyiwarntijaa jirikiwarnti nguwajibangkarnti yangka manya ngartakpani. Nyanartikarti piyirnkarti manya yiparni Ngarpungu. Nganpayirlu nyanartirlu manya yinila julawu. Yinijarti yinijarti kuyiwarnti nyanartiwarnti pujurni nganapartu nganapartu nguwakarrajiwarntijaa yalkirikarrajiwarnti. Yinila manya yutukani nganpayirlu. Yinijartiwarnti palu ngunangani. Wali nyangani Ngarpungu, kujarti pa yakurr turtukngajirta nganpayipurru, tumaj palu kuyiwarnti nyanartiwarnti.

Nyanartijangka Ngarpungu pa manyankujirni nganpayi purlkajinyangu manyan. Wali Ngarpungula manyanta layi yilpirn warntarni, tikirrpala nimpinya nyanarti kirli warntarnujangka. Ngartakpanila marnin yilpirnjangka, marninpala parla nyanarti nganpayi yinya. Wirriyajarrinyala nganpayi, marnila, “Minyarti wulyu turtukjinyangu ngajukurajangka kujijangkajaa ngilykijangka mapirri. Minyarti wulyu turtuk.” Wali yinijarti pa marnin nyanarti yutukani nganpayirlu nyantukurarlalparni yini. Marnin pa yutukani yini. Kujartikarra nira piyirntu ngarpujaa ngamaji pinya wanyjarralany, marnintala manyanta kirralany kartunga nyantukurarla. Kayanjilinyarnila pila nguniny. Wali kurtangarri pila ngunangani marninjaa nganpayi nyanarti pila wulyu ngunangani. Ngajirta pila kurntayijarrirla nyanartikarra pila wulyu ngunangani kurntayingajirta.

3

Kujikani pilanyanu

¹⁻²⁴ Wali jilpirtijarti manyanta pirriyani marninta. Kuyi nyanarti jilpirtijarti pa ngintanjinyangu kajiyungujuwal. Japirlyinyala parla marnin jilpirtijartirlu, “Jarmarni nganypilangu miyiwu pujuwurni ngarnupurru Ngarpungu. Mapun nganypilangu jarmarni.”

Jangkumani manyanta marnintu, “Miyi pajarra ngalku nganapartu nganapartu katinjanga. Layiwula pajarrangu jarmarni. Marni pajarrangu, ‘Nyanarti mana layi yangkarti kaparn karrinyana ngajirta nganpila nganyja miyi, yarnta ngajirta nganpila palymanta. Puju manpila palymankuwurti, ngalkuwurti, wali pirlajarriwula manpila.’”

Wali jilpirtijartirlu parla marni, “Ngajirta. Kayan nganpila pirlajarri.” Yarntarni parla marni marninku, “Yangka miyi nyanarti manpila ngalku, pinajarrala manpila tarlkalku. Pinarrila manpilarla ngunawu yakurrkujaa wulyuwu pujuwurni. Ngarpujilinyarni manpila ngunawu. Ngarpungu parla pinarri pujuwurni wulyuwujaa yakurrku. Nyantujilinyarni manpila ngunawu. Nyanartirlamarra pinarrijarrinyurlamarra manypilangu jarmarni Ngarpungu.” Kujarti parla marni marninku jilpirtijartirlu.

Nyanartijangkarlu marnintu nyanartirlu parla mapunikani jilpirtijartiwu. Nyangani mana yangkarti pinayungujuwal. Marrupungani, wulyumarnani parla, yarnta pa wulyujinyangu jalungurru. Marrupunganila ngarnungurla pa pinarrijarriwu. Nyanartijangkarlu miyi parlanyanu warntarni manajangka nyanartijangka, ngarnila pa marnintu. Nyanartijangkarlu yinyala parla nganpayi, ngarnila nganpayirlu.

Wali ngarnungurla pinajarrala pila tarlkani. Partalurnila pila pinakarrinyani, “Nyapartu parli kurtangarri nguniny.” Kurntayijarrinyala pila. Warnjalwarnti pila jungani, mintimmarnila pila nyimparrapurru rukukanupurru. Warnjalwarnti purlkapurilka palu marrkurtajiliny japa.

Wali nyanartijangka yangka walypa pirriyani karuwarrajarti, nyanartikarrarni pila Ngarpu pinakarrinya kartajkarra yanujangka. Wali ranyjiwantinyala pila nganpayijaa marnin. Ngarpuwu pilarlanyanta ranyjiwantinya yungkunga katinta. Ngarpungu parla japirlyinya nganpayi, "Nganajangka pajinkurla ranyjiwantinya."

Jangkumanila manyanta nganpayirlu, "Ngajirta. Pinakarrinya marnanta kartajkarra yanujangka, ranyjiwantinyala marna, tumaj marna kurntayjarrinya kurtangarrijangka. Rayinkarrinya marna, nyanartila marna ranyjiwantinya."

Ngarpungu parla japirlyinya, "Nyapartukarra manyanu nyanya kurtangarri. Ngantungu manta pinayinya." Yarnarni japirlyinya, "Ngarni ngan miyi yangkarti pinayungujuwal yangka marnangu jarmarni."

Nganpayirlu manyanta jangkumani, "Yangkarti marnin pajan yinya, nyanartirlu paja miyi yinya, ngarnila marna."

Wali marnila parla marninku Ngarpungu, "Nganajangkarlu mankurla yinya."

Marnintu manyanu jularni, "Jinjinyinya paja jilpirtijartirlu, yarnata paja kajiyinya, ngarnila marna."

Marnila parla Ngarpungu jilpirtijartiwu, "Kujikani manyanu. Kanarlanywarntirlu kuyiwarntirlu ngajirta palunyanu kujikanantarla. Nyuntungu manyanu kujikani. Wartangurnijinyangula man ngunawu. Nyuntuwu mangu jarrkanganku muntangu. Yanku man nira ruwukarra kaniny nguwangal." Yarnarni parla marni Ngarpungu jilpirtijartiwu, "Nyurrajarraru manpilanyanu nira kurninykanganku marninjarraru, kurninykangankula manpilanyanu muntangu. Wali jilpirtijartikurawarnti nyuntukurawarnti yapajirnanyanungu palu ngunawu, yarnata marninkurawarnti palu ngunawu yapa jirnanyanunguwarlanyparni. Marninkurawarnti jukuwarntirlu palunya jurlu pungku, pajarrkula palunya jina jilpirtijartikurawarntirlu jukuwarntirlu. Kujartikarra palu ngunanganku."

Nyanartijangka parla marninku marni Ngarpungu, "Yapawarnti manya martawu karrkarr purlkajawurlu. Yarnarni mankurla juturni yuwurnjarriwu ngumparnawu, nyantula mangu maja ngunawu ngumparna."

Nganpayiwula parla marni Ngarpungu, "Mapunikanila mankurla kartu nyuntukura. Pinakarrinya manyanta, miyila manta yinya, ngarnila man yangkarti miyi marnangu jarmarni, 'Ngajirta ngan nganya.' Nyanartijangka marna yakurrkujiwu nguwa nyuntungurni. Nyuntungu manyanu jarlu kujikani, nguwala ngunawu yakurryakurrwarnti. Yakurrwarntijaa wulyuwarnti palu turtapunganku kirninyja kanarlanywarnti wulyu ngarnupurru, kanarlanywarnti ngarla ngarnupurrngajirta. Wajapungankula palu yakurrwarntirlu kanarlanywarntirlu kirljartiarntirlu. Kayan ngarta wulyumipa turtangka miyi. Kujartikarra ngunawu. Miyi man ngalku yukajangka turtapungujangka. Warrkammanranku man nira purlka warrkam miyiwu ngarnupurru. Jirmirljarti man ngunawu warrkamjangka. Kayan ngan yarr kiranno. Warrkammanranku man nira, kitangarni man pirlajarriwu. Nguwajarriwu man tikirr kirlingalparni. Yangkarti marnanta ngartakpani nguwajibangka, jalarra man nguniny nguwajibangka piyirn. Puju man pirlajarriwu, wali tikirr man nguwajibariwu kirlingalparni." Kujarti parla marni Ngarpungu nganpayiwu.

Nyanartijangka pinapinakarrinya nganpayirlu marnin nyanarti, "Ngamaji manyanangu ngunawu pujuwurni nukarniwu." Nyanartijangkala jularni yini parla Yip.

Nyanartijangka Ngarpungula pinya ngartakpanurla yinya partu kuyijangka nyimparrapurru. Yutukani pilanyanu partu kuyijangka karrkinta, kangarnila pila.

Wali Ngarpungu pinapinakarrinyani, “Manajarra yangkartijarra pila karrilany katinta kaparn, kanarlany pinayungujuwal, kanarlany wanjiyungujuwal. Wali pila ngarni kanarlany miyi pinayungujuwaljangka, pinarrila pilarla nguniny pujuwurni yakurrkujaa wulyuwu. Warra ngartapila yarnta nganyja miyiwarlany yangka kanarlany wanjiyungujuwal. Ngarnungurla pila wanji kujawurlurra ngunawu. Wali kayan ngartapila nguna wanji kujawurlurra.”

Ngarpungu pinya ngunyipinya

Wali ngunyipinyala pinya nyanartingurni katinngurni Yitinnurni palkakarti. Warrkammalkula pila nguwa, nguwajibkarni yangkarti ngartakpani nganpayi Ngarpungu. Purika warrkam pilangu ngunawu karlarnupurrujaa kiya yutukanupurru.

Wali yutukani manya Ngarpungu nyantukurawarnti ngampurrijwarnti katinngurni kakarra. Ngampurrikanani palupinya nganpayijaa marnin, ngajirra ngartapila tikiyana yarnta katinkarti. Ngajirra ngartapila nganyja miyi wanjiyungujuwal. Nyanartirlamarrala palu ngampurrikanani. Ngampurrijwarnti palu purlkajarti nayipjarti ngunangani, nyanarti nayip purika warlujarti wirriwirrimarnani. Tirnyutukani palu warntarrila.

4

Nganpayijarra Kayinjaa Yipul

¹⁻²⁶ Wali nyanartijangka yukarnani manyanta ngumparnarla Ratamja marnin Yip. Nyanartijangkala pila yapajartijarrinya, tarlkujirnila manyanu parri yini parla Kayin. Wali Yipju marni, “Parri marnajin parlipinya. Ngarpungu paja juku yinya.” Yapawarlany tarlkujirni manyanu yini parla Yipul wartangurnijangka.

Wali purlkajarrinyala pila, nganpayijarrinyala. Wali kanarlanyju kajalurnijangkarlu warrkammarnani katin. Nguwa pa karlarnani katinpurru. Karlarnurla kiyila tarrapungku, miyila turtangu. Wartangurnijangkarlu kanarlanyju kukunjawarnti manya ngampurrikanani. Nyanarti warrkam parla nyantukura.

Walimpawarlany nganpayirlu kajalurnijangkarlu parla Ngarpuwu kanya miyiwarnti katintajangka nyantukurajangka. Yiji parla kanya Ngarpuwu yiningu Kayintu. Yarnta kanarlanyju nganpayirlu Yipullu layi kurajpinya kukunja wulyujinyangu jirajarti, nyanartila parla Ngarpuwu kanya yiji.

Wali nyanya pinya Ngarpungu nyanartijarra yijijarra kuyijaa miyi. Nganpayiwu layiwarlanyku parla wirriyajarrinya Yipulku yijijangkawu. Yangka parla kuyi yinya, wirriyajarrinyala parla. Kanarlanyku Kayinku parla ngajirra wirriyajarrirla. Yarnta nyantukurawu yijiwu ngajirra parla wulumanyjarla. Wali nganpayi nyanarti Kayin munta yakurrjarrinya, ngajirra wirriya ngunarla. Kulijarrinyala nganpayi nyanarti. Ngarpungu parla japirlyinya nganpayi, “Nganajangka man kulijarrinyajaa munta yakurrjarrinya.” Yarntarni parla marni Ngarpungu, “Puju man wulyu ngunawu, wirriya marnangu ngunawu. Puju man pinapinakarrilany kuli kujangkurrarni kujangkurrarni, wali kulingu manyanu kujikananku, nirnarnila nyanarti yakurr man ngunawu. Wali lamajarriwu man kulijangka. Rukalku mannyanta kulinga, wulyula man ngunawu.”

Nyanartijangka marni parla Kayintu ngajanyankurawu, “Pa. Yankurli ruwa.” Wali yani pila ngurrangurni marri pakul. Pinyala nganpayirlu Kayintu ngajanyankura pirlawurra.

Wali Ngarpungu parla japirlyinya, “Wanyjurla mangu ngaja nyuntukura.”

Jangkumani manyanta nganpayirlu, "Ngajirta. Ngurrrpa marnarla. Ngajirta marnarla ngaju ngampurrji ngajawu ngajukurawu. Kayan ngarna nira ngampurrikanta ngaja ngajukura.

Wali Ngarpungu parla marni Kayinku janginyjurrarni jirrkirlparni, "Pinarri marnangu. Pinya man ngaja nyuntukura pirlawurra. Nyangany marna nungu nyuntukurajangka ngaja warrarni nguniny nguwanga." Yarnarni parla marni Ngarpungu. "Wali kujikani manunya. Jurramanku marnanta minyartingurni ngurrangurni." Wali yangkarti ngurra yangka ngajanyankura pinya, nyanayirla Ngarpungu jurramani nyanartijangka ngurrajangka. Yarnarni parla marni Ngarpungu, "Yarnta man pinya nyuntukura ngaja, karlarnanku man nguwa miyipurru katinpurru, jartila man kiyi tarrapunganku. Kayan ngartangu turtapungka miyi. Kitpunganku man wamarni wurnamipa. Ngurrawarlany ngurrawarlany man kitpunganku. Kayan ngan lama kirranya."

Wali Kayintula pinapinakarrinyani nyapartukarra parla Ngarpungu marni, rayinjarrinyala pungkarrarla. Marnila parla Ngarpuwu, "Jarti marna pinapinakarrinyana nyapartujarriwu marna. Tanyjingaljinyangu pajan yinya. Ngurrangurnijaa nyuntungurni pajan jurramanku, nyapartujarriwu marna. Puju ngarna kujarti kitpunganta, kanarlanywarntirlu ngajalu nyaka, pungkala ngajalu."

Ngarpungula marni, "Ngajirta. Kayan ngantalu punga. Yangka ngananguwurti manta punga, tanyjingalpala parla ngunawu. Nyuntuwu mangu ngunawu yarpalmartamarta. Nyantuwu pungujangkawu marnarla ngunawu kuli purlkajinyangu."

Wali nyanartijangkarlu nganpayi nyanarti pa wirirrpinya Ngarpungu pinalkarrapurru pungkarrarla. Nginyjirrikanankula palu piyirwarn-tirlu kanarlanywarntirlu liyimijarti. Kayan ngalu punga. Yarnarta pa Ngarpungu wirirrpinya. Wali Ngarpungurni yapyani nganpayi nyanarti kakarra, nyanayirla kakarra pa ngunangani. Wali kartujarti pa ngunangani nganpayi Kayin kakarra. Paja manya martarnani jukuwarnti nyan-tukurawarnti. Yarnarta nyantukurajangka jukujangka kilakiwarnti palurla paja ngunangani. Yarnarta jamirtiwarnti nyantukurajangka jukujangka pajawarlanyparni palurla ngunangani.

Wali Yipju martarni yapawarlany kanarlany parri. Wirriyajarrinya, marni parlanya, "Yarnarta paji pinya kanarlany yapa papajinyankurarl, nyanartila paja yinya kanarlany parri Ngarpungu juku."

Wali juku pajajarti pila ngunangani Ratamjaa Yip, kurntaljaa walaku pilanya martarnani. Nyanartijangka nyantukurawarnti Ratamkurawarnti jukuwarnti palu nguja, martarnanila palunya yapa pajawarlanyparni. Martarnanila palunya yapajirnyangu pajawarlanyparni. Nyanartijangka walimpa nganpayi Yinak nguja yapa pajajartiwarlanyparni. Nira pa yanani Ngarpukurarlal warntarrirlal nganpayi Yinak. Mapunikanani parla Ngarpuwu. Yarnarta yanani purrkujinyangujarrinya. Wali wirl-marnila, Ngarpungula kanya pujurni karrkin jipirarni. Yinakju manya martarnani jukuwarnti walakuwarntijaa kurntalwarnti yapajirnyanguwarnti. Nyanartijangka walimpa Nawala nguja yapa pajajartiwarlanyparni.

6

Nawa

¹⁻²² Nganpayi Nawa ngunangani wulyu. Pinapinakarrinyani pa Ngarpu. Yarnarta nyantukura kartujaa walakuwarnti murrkurn kartujartiwarnti manya martarnani. Kanarlanywarnti palu yakurrwarntimiparni, ngajirta palu wulyu ngunangantarla. Kulijarrinyani palurlanya, punganila

palunyanu pajangalmirri, yarnta palurlanyanu jirnapungani wupal. Wali Ngarpungu manya nyangani. Marni parlanyanu, "Nganapurru marnanya ngartakpani minyartiwarnti piyirnarnti. Ngajirta pajilu wulyu nguna. Nyanartijangka marnanya nukarnini wajapungku."

Wali marni parla Ngarpungu Nawawu, "Nyangana marnanya nyanartiwarnti piyirnarnti, yakurrmipa palu. Nyuntu marnanta kayan nyangana wulyu. Wali ngapa marnanyirrangu yipawu purlka, wajapungku marnanya nyanartiwarnti piyirnarnti yakurrrwarnti. Wali ngurti manurlanyanu purlka ngartakkarrku, wanjila manya yungku nyuntukurawarnti walakuwarnti mapirri, yarnta kartu nyuntukurajaa lamparriwarnti." Yarnta parla Ngarpungu marni Nawawu, "Takurpungku manuya kuyiwarnti nganapartu nganapartu. Kujarti manuya takurpungku maljiwarntijaa ngamartiwarnti mapirri." Nyanartikarrarni parla Ngarpungu jularnani pikawurra.

Wali nyanartijangka Nawangu mapunikani Ngarpuwu, ngartakpanila ngurti ngapakarraji yurnturrungajirtarla pulparra. Nganpayirlu Nawangu manyanta mapunikani Ngarpunga. Pajajinyangu manya ngartakpani najiwarnti jirikiwarntiwujaa kuyiwarntiwu. Kanarlanywarntiwu mapirri manyanangu ngartakpani yarnta piyirnarntiwu mapirri yukar-nupuru. Japal nyanarti ngurti ngartakpani. Nyanartijangkarlu limirrijilinyarnila manyanta rukukani, ngajirta nganyanta ngapa pirriyanta kirlingirri. Nyanartilamarra manyanta rukukanani.

7

1-24 Wali Ngarpungu parla marni yangkakaji nyanarti ngurti pujumani. Marni parla, "Kaj. Takurryantalu walakuwarntijaa kartuwarnti mapirri. Yarnta nyuntukura kartu mapirri palu takurryanku. Yarnta kuyiwarnti yangkartiwarnti mapirri palu takurryanku. Minyarti marna yipawu ngapa purlka."

Wali takurkanya manya Nawangu nukarnini nyantukura kartujaa nyantukurawarnti walakuwarnti kartujartiwarnti, yarnta kuyiwarnti mapirri. Wali takurryanila palu ngurtinga kaninykaniny. Wali nyanartikarrarnila Ngarpungu rukukani tuwa. Kayan ngarta ngananguwurti warijantarla.

Ngapa purlka wantinya

Nyanartijangka ngapala manyanangurla pirriyani. Wantinyanila purlkajinyangu ngapa. Yarrparni purtkujirni. Rukukani manya pamarwarntijaa manawarnti nukarnini. Ngajirta kirlingirri ngunarla nguawajaa yalkiri. Yarr pa purtkujirni ngapangu. Nyantu pa kaninykaniny karrarnani nganpayi Nawa pulpar. Kuyijaa mayaru yarnta piyirnarnti wartangurnijangkawarnti mapirri manya yurkujirni ngapangu.

Yarrpala ngujangurra, ngapamipajarrinya nukarnini. Kanarlanywarnti manya kunyungurla kapingu ngarnani. Kunyungurla manya marri rinkangani ngapangu. Kunyungurla manya kaninyarralparni yurrukujirni.

Wali wantinyani ngapa layi yakarn. Ngurti nyanarti yarr pa kankaralparni tuwumarnani, ngapangu kankarnikujirni. Kujangurrarni kujangurrarni pa kankarnikujirni ngapangu. Wali ngunangani palu rawa, yakarnwarnti kurriny kurriny kayan.

8

1-22 Wali palu nyantuwarntimipa wanji ngunangani kaninykaniny ngurtinga. Wali kujartukarra palu ngunangani piyirnarntijaa manawarntijaa nganapartu nganapartu manya pujukujirni ngapangu

Ngarpukurarlu, tumaj palu yakurrmipa piyirnwarrnti nguja, ngajirta palu Ngarpu pinakarrinyantarla. Nyanartijangkala manyanangu yiparni ngapa purlka Ngarpungu. Warpji manya ngarni, yarnta ngurra nyantuwarntikura pujamani.

Wali nyanartikarra Ngarpungu yiparni walypa pulparrawurra luwar-nupurru nguwa lukajangka, yarnta kaninykujiwu ngapa. Wali ngapa nyanartikarra kaninyjarrinyanila. Ngajirta partalurni pulparrajarrirla ngapa nyanarti. Marrki pa kaninyjarrinyani. Wali nyanartikarra yutantinyala ngurti nyanarti pamarra yininga Yararatta.

Nawangu yiparni jiriki

Nyanartijangkarlu Nawangu wupunumkujirni winta, jirikila yiparni layi wangkarna. Wali jiriki nyanarti wamarnwamarn laparnani. Jarti parla manawu muwupungani yutantinyupurru. Ngurrparni yap yani. Ngajirta manyanta tikirrlapaniyarla Nawakarti nyanarti jiriki. Ngajirtarni parlipungkarla mana. Warrarni pa ngapapururni karrinyani mana.

Wali yarntarni jirikiwarlany yiparni kumantawarlany yini parla purr-jarti. Yap laparni. Yarntarni parla wamarn kitpungani parlipungupurru manawu. Jartijinyangu. Nyanartijangkala tikiyani manyanta Nawakarti. Wali nyantungu parla yawiyjarrinya, talmarni parla kurrapa yawiyirlu. Yutantinyurla manyanta tikirrpala takurrpinya.

Wali kurrarnani palu kaninykaniny ngurrawarnti kurriny kurriny kur-riny kayan. Yarntarni kayanparni jiriki yiparni purrjarti, yarntarni parla kitpungani. Wali parlipinyala jurta. Warntarni parla Nawawu warnjal, kanyala parla tikirr, yinyala parla Nawa. Wali nginyjirrikanila Nawangu ngapakura kaninyjarrinyujangka. Marni parlanyanu, "Kunyangurla parta ngapa kaninyjarrinya. Minyajiliny paji parlipungurla warntarni man-angajangka warnjal." Wali jiriki mapirri palu kurrarnani kaninykaniny ngurrawarnti kurriny kurriny kurriny kayan.

Nyanartijangka yarntarni kayanparni jiriki tikirryiparni Nawangu. Wali nirnparnila yapyani, ngajirtarnila tikiyantarla. Kunyangurla ngurra partarlanyanu parlipinya nyanayirla kaniny.

Jupantinya palu ngurtingurni

Wali nyanartijangka wupunumkujirnila winta Nawangu. Marnila, "Yu. Wali pulparjarrinya pa nyanarti ngurra." Pirmarningurra parla wintangurni. Wali yarntarni parla marni Ngarpungu, "Kaj. Yantalu minyartijangka ngurtijangka nyurrawarnti nukarnini. Wali ngurrakartila manta yanku. Juntumankula mantarlanyanu ngurra wulyunga." Wali mapunikanila manyanta Nawangu. Jupantinyala palu nukarnini ngurtin-gurni.

Nyanartijangka pamarrpala parla mungkurrpinya kuyiwu kampar-nupurru Ngarpuwu parntimanupurru wirriyawurra. Wali kamparnila manya, Ngarpungula manya parntimani minyjurruminyjuru kankarni-marrangujangkarlu. Nyanartijangka wirriyajarrinyala parla Ngarpu.

9

1-29 Wali yarntarni manyanangu Ngarpungu marni, "Pajajarriwu manta piyirnwarrntijaa kuyiwarnti mapirri kujukurrarni kujangurrarni. Yarntarni parla jularni Ngarpu, "Wali marna kayankurrarni yiparni ngapa minyarti. Yarntawarlany ngajirta ngarna ngapa yipa kujartijiliny purlka piyirn wakaj ngarnujuwaljaa ngurra mapirri wajapungujuwal. Wali nira man ngunawu wulyu. Kujarti manunya martarnanku nyuntuku-rarwarnti yapajirnanuyunguwarntijaa kanarlanyarnti mapirri wartan-gurniwarlanyangkarnti mapirri. Wali marna mirtiny yutukani

ngumurrulal pinalkarrapurru. Yangka marna nyaku nyanarti mirtiny takiwurra, pinarrijarriwula marnarla nyangungalku. Yarntawarlany kayan ngarna ngapa purlka yipa kujartijiliny warpijkujirnujuwal.” Kujarti manya Ngarpungu jarlu lirrkarpinya.

Wali minyarti jutukparni Nawakura wangki. Wartangurni palu nguja jukuwarnti Nawakurawarnti murrkurn yiniwarnti Jiyim, Yam, Japit. Wali jukula palunya martarni pajawarlanyparni Nawakurawarntirlu walakuwarntirlu.

11

Ayiparan - Mayaru juwal palu ngartakkani

¹⁻³² Nyanartijangka paja palu piyirwarnti ngunangani. Layi wangki palu marnani, ngajirta paja wangki. Wali pirntirrikarrajai palu ngunangani, marnila palurlanyanu, “Pa. Ngartakkarrku parlipa mayaru juwal. Puju kayan ngarlipa mayaru ngartakarra, ngurrujarrajari ngarlipa. Kayantakalangu ngurra parlipa ngunanganku.” Wali pamarr palu mayaru ngartakkani juwaljinyangu yalkirirlurra palu ngartakkani kankarra marri. Yarnta palunya kajalkajalkujirnani kayanta ngunangupurru. Ngajirta palu ngurrujarrajarrinyantarla ngurrawarntirla wanyjurlajarra. Kayantarni palu ngunangani.

Nyanartijangka Ngarpungu mayaru nyanya. Wali yakurrmarnila parla. Wangki palu layi marnani, wali Ngarpungu manya wangki ngurrujar-rakujirnila. Wali nyanartijangka wangkiwarlany wangkiwarlany palu marnani pajajinyangu wangki. Pulykarra yanila palu ngurrawarlany ngurrawarlany, ngurrungurrujarriyani palu. Mayaru nyanarti juwal yini parla Papurl.

Nyanartijangka walimpawarlany purrku layi ngunangani yini parla Tira. Martarnani manya murrkurn paparlangujarti Ayiparanjaa kurrinywarlany nganpayi, ngaja pilarla Ayiparanku. Ayiparanju warntarni kartu rimpijangka kurrinyku pilanyanangu ngamajijarrawu. Wali warntarnila rimpil kartu yini Jayira. Ayiparanjaa Jayira pila warrarni ngunangani marlal jukungajirtajarti. Yarnta layi juku martarni wartangurnijangkarlu Ayiparankurarlul ngajangu yini parla Lat. Nganpayi nyanarti wartangurni-jangka pirlajarrinya Latkura parla ngarpu.

12

Ngarpungu parla Ayiparanku marni wurnapurru

¹⁻²⁰ Kuttula parla Ayiparanku marni, “Wanyjarrku man nyuntukura ngarpujaa jarntuwarnti mapirri, yarnta ngurra nyuntukura wanyjarrku man. Yanku man ngurrawarlanykartu, tumaj marnanta kurajpinya. Pinayungku marnanta ngurra, wali wulyula man ngunawu. Pajajinyangu manya martawu kilakiwarntijaa jamirtiwarnti mapirri. Yapa jirnanyunguwarnti palu pajajarriwu kujangkurrarni kujangkurrarni, pajajinyangula palu ngunawu. Yangka ngananguwurti mangu yakurrmalku piyirwarntirlu kanarlanywarntirlu, ngajungula marnarla yakurrmalku nyanartiwu piyirnku yakurrmarnujangkawu. Yarnta yangka ngananguwurti mangu wulumalku kanarlanywarntirlu, ngajungula marnarla wulumalkuwarlanyparni. Nyuntunga wartangurni manyanangu wirriya ngunawu. Yangka pajin mapunikarrku, wali piyirwarnti kanarlanywarnti mapirriila palu ngunawu wartangurnijangka mapirri wirriya wapalkarra wanyjurlajarra.”

Wali nyanartijangka mapunikanila Ayiparanju, yanila Kuttu parla jularni jarlu. Jakarnila palu kurlirra nyantukura kartujaa juku nyantukurajangka ngajajangka mapirri. Kanya manya Ayiparanju warrkammay-inwarnti nyantukurawarntijaa manawarnti mapirri kuyiwarnti mapirri. Ngarpunyankura pa wanyjani Ayiparanju mayarurla yininga Yaranta. Yanila palu marri kurlirra ngurrawarlanykarti yinikarti Kayininkarti. Kirrarnani palu piyirnwartni nyanartikarrajawarnti Kayininkarrajawarnti.

Wali Ayiparanngurra palu pirriyani Kayininta, ngurrala palu juntumani. Nguja palu, wali. Ngarpungu parla marni Ayiparanku, “Minyarti ngurra marnanta yungku yini parla Kayinin pujurni. Ngunawu palu yapawarnti pajajinyangu yapajirnyangu, nyuntukurajangkawarnti yapawarnti kilakiwarntijaa jamirtiwarnti mapirri palu ngunawu pujurni minyayirla ngurranga.” Wali Ayiparanju manya pamarrwarnti mungkurppinya pinalkarrapurrujaa kajalkajalkujirrupuru Ngarpu. Nira palu kujarti pamarrwarnti mungkurppungani kamparnupuru kuyipuru pinalkarapurru. Nira palurla kujarti kamparnani pinalkarapurru Ngarpuwu. Kamparni palu pirrkiwurra, Ngarpungula parntimani kujiririny, wirriya-jirrinjala Ngarpu.

Yarntarni yani kulirrawarlany, pakulyani ngurrawarlanyjurra kayan-parni ngurra yini parla Kayinin purlka japal. Yarntarni juntumani ngurra, yarntarni pamarr nyanayirla kayantakujirni Ngarpuwu kajalkajalkujir-nupuru pinalkarapurru. Ngarpuwu parla marnani Ayiparanju. Wali kirrarnani palu.

Ayiparan yani Yijipkarti

Yarntarni jakarni nyanartijangka ngurrajangka, kulirrawarlany yani. Kuyiwarnti manya martarnani Ayiparanju. Kanganani manya kukun-jawarnti purlumanwarnti tangkiwarnti. Wali ngapa ngajirta wantirla. Yuka pujujarrinya manyanangu kuyiwarntiwu, yarnta miyi manyanangu pujujarrinya piyirnwartiwu. Wali muwupungani parla jarti, yanila Yijipkarti kurlirra miyikarti. Yani palu Ayiparanjaa juku nyantukura-jangka ngajajangkajaa kanarlanywarnti warrkammayinwarnti. Kartujarti pa yani Ayiparan Yijipkarti. Marnila parla Ayiparanju kartunyanku-rawu, “Nyuntu man jalungurrujinyangu wulyu. Marrupungka ngantalu minyartikarrajawarntirlu. Marrupungurla ngantalu ngurru warntarnkar-rakangka. Pungkala ngajalu ngaju nyuntungurni.” Rayinjarrinya par-lanyanu Ayiparan.

Lirrkarnpinya parla, marni parla kartunyankurawu, “Kuja man malku, julawu pajan rimpri marnangu. Julawu manyanangu piyirnwartiwu, yangkala pajalu wanyjarrku wanji.” Nyanartijangka pirriyani palu Yijipja, wali juntumanila palu ngurra, kirrarnanila palu.

Wali nganpayirlu purlkangu nyanartikarrajirlu nyanya marnin Ayi-parankura kartu. Marrupinya, wurnarnila kanya nyantukurakarti ngurarakarti. Wali nyanartijangka yinya parla yiji Ayiparan purlkangu nyanartirlu Yijipkarrajirlu kukunjawarntijaa purlumanwarnti mapirri, yarnta kanarlanywarnti tangkiwarntijaa kamulwarnti mapirri. Yarnta piyirnwartni mapirri nyantukurawarnti warrkammayin parla yinya. War-rkammalkula palunyanta Ayiparanja. Watanymani parla nukarnini.

Wali mimijartjarrinyala purlka nyanarti Yijipkarraji maja yarnta nyan-tukurawarnti jarntuwarnti. Ngarpungu mimikujirni nganpayi nyanarti yarnta parla Ayiparankura kartu warntarni. Wali japirlyinya parla Ayiparan purlkangu Yijipkarrajirlu, “Nganajangka pajin jarlu jularla kartu mangu minyarti nyuntukura. Wapal pajan kajiyinya. Jularni pajin rimpri mangu nyuntukura minyarti.” Wali kartunyankura parla tikirryinya Ayiparan. Ngunyipinyala manya tikirr.

Wali tikiyanila palu Ayiparanngurra kayili kirlingkurrarni nyanartikarti, yangka jarlu parla Ngarpuwu pamarr mungkurpinya, nyanartikartirni tikiyani kirlingkurrarni.

13

Ngurrujarrajarrinya pila wapirra

¹⁻¹⁸ Wali pajajarti pila ngunangani wapirra. Paja pilanya martarnani piyirnarnti warrkammayinwarntijaa kuyiwarnti mapirri kukunjawarntijaa tangkiwarntijaa purlumanuwarnti. Ngunangani pila pamarr purlkajarti. Ngurrujarra ngurrujarra pilanya martarnani kuyiwarntijaa warrkammayinwarnti Ayiparanjujaa Lattu. Ngampurrikanani palu warrkammayinwarntirli kuyiwarnti kukunjawarntijaa purlumanuwarntijaa tangkiwarnti, yangkala pajajinyangu. Yuka palurlanyanu pujukujirnanani pajangu. Nyanartijangka marrarnila palunyana warrkammyinwarntirli Ayiparankurawarntirlujaa Latkurawarntirli.

Yakurrmarni parla Ayiparanju kulipurru. Marni parla jukuwu ngajangajangkawu, "Ngajirra ngarlinyanu marra. Yarnta warrkammayinwarntirli ngajirra ngalinyanu marra. Jarntuwarnti parlipa. Ngurrujarrajariwu parli. Kangkula manunya nyuntungu kuyiwarntijaa piyirnarnti nyuntukurawarnti, ngajungu marnanya ngajukurawarnti piyirnarntijaa kuyiwarnti kangku. Nyuntujal, wanyjurla man yanku. Wangki pikakujir-lanyanu."

Wali pinapinakarrinyani wanyjurla yanku. Mapunparni pinapinakarrinya. Nyanyangurra Lattu. Warrkarra nyanya. Nyanya mapunparni yuka purlka wurrkaljinyangu martuwarrarla kakarra. Karlarra nyanya yuka ngajirra yarr yarpal. Wali kakarrala kurajpinya martuwarrarla yuka purlkajinyangu, nyanartikartila yani. Kanya manya Lattu wurrkalkarti kuyiwarntijaa warrkammayinwarnti nyantukurawarnti. Juntumani ngurra marnparni mayarurla yininga Satamja. Kirrarnanila manyanangurla nyanartikarrajirli piyirnarntirli. Nyanayirli palu kirrarnani Ngarpungajirtajartiwarnti. Ngarpu ngajirra palu mapunikarrarla, yakurr palu ngunangani.

Ayiparan pa kirrarnani karlangjarti. Martarnani manya nyantukurawarnti warrkammayinwarnti yarnta kuyiwarnti mapirri. Ngunangani pila Kayininta ngurra purlka japal Kayinin. Kakarrangartijaa karlangjarti pila ngunangani ngurrujarra.

Nyanartijangka marni parla Ngarpungu Ayiparanku, "Warrpunyaku man ngurra kujangkurrararra karlarrara, kakarrara, kurlirra yarnta kayirra. Yungkula marnanta ngurra minyarti. Yangka man pirlajarriwu, wali yapajirnyungula palu martarnanku minyarti ngurra. Pajajinyangu palu ngunawu nyantukurawarnti yapajirnyunguwarnti. Kayan ngan kurajpungka, yarnta palu pajajinyangu. Wali warnjaljilinyarnila paja, kayan ngan kurajpungka, yarnta palu pajajinyangu. Wali kujarti palu ngunawu yapajirnyungu." Yarntarni Ngarpungu parla marni, "Kit-pungku man minyayirli ngurrawarlany ngurrawarlany. Nyantukura mangu minyarti ngurra, yungany marnanta."

14

Nganpayi Milkisatik

1-24 Wali nyanartijangka kulipariwarnti piyirnwarnti palunyanangurla pirriyani kakarrangu. Kajalunypuwala palunyanangurla pirriyani piyirnwarntiwarlanyja Satamkarrajiwarntirla. Wali pinyala palunyanu. Kanarlanywarnti palunya pirlawurra pinya nyanartikarrajawarnti Satamkarrajiwarnti, purpankanyala palunya kanarlanywarnti wurna. Kanya palunya warrkamjakujirnupurru Yarnta palunya ngurru kanya manawarntijaa pamarwarntijaa kuyiwarnti mapirri. Kanya palunya ngurru. Yarnta nganpayi Lat mapirri palu kanya Ayiparankura juku. Yarntarni palu yani. Pirriyani palunyanangurla ngurrawarlanyja piyirnwarntiwarlanyja. Pinyala palunya, wurnala palunya purpankanya. Mapirri palunya kanya ngurrawarntijangka murrkurnjangka.

Wali layila nganpayi manyanangurla lurppjakarni, ranyjila yani, Ayiparankartila manyanta pirriyani wangkijarti. Kanya parla wangki. Jularnila parla Ayiparanku yangka palu Lat purpankanya. Kanya palu kulipariwarntirlu Lat.

Wali partalurnila turtapinya nganpayi Ayiparan, jamurn pinakarnya wangki nganpayirlu parla jularni. Wali nyantukurawarntiwula manyanangu pawumarni. Nyanartijangka wajilpinyala palunya kulipariwarnti. Pirriyanila palunyanangurla. Pinyala palunya nyanartiwarnti kulipariwarnti. Pirlawurra palunya pinya kanarlanywarnti, kanarlanywarnti palunya ngunyipinya yarr. Tikirrkanyala palunya piyirnwarnti kanarlanywarnti, jukunyankura mapirri, yarnta kuyiwarntijaa pamarwarnti mapirri. Satamkarrajawarntijaa ngurrawarlanyjangka mapirri manya kanya Ayiparanju tikirr.

Wali kaparn palu tikirrijawurlu mitimkujirni nganpayi miyijarti yini parla Milkisatik, Ngarpukura nganpayi nyanarti. Mapunikani Ngarpu. Jarntuwarnti nyantukurawarnti manya kangani Ayiparanju. Tikirrkujirni manya nyanartikarti nganpayikarti. Wali Milkisatikju manya yinya miyi Ayiparanngurra. Yiji manya yinya, tumaj wurnajangka marrijangka lurrujarti palu pirriyani yarnta marranyanjarti.

Marni parla Milkisatikju Ayiparanku, "Ngarpu mangu wirriya nguniny. Piyirnwarnti nyanartiwarnti kulipariwarnti manunya jurramani. Ngarpungu manta yinya maya jurramanupurru. Marlamani manta Ngarpungu. Mapunparni pa Ngarpu wulyujinyangu marlamanujuwal."

Wali yiji parla yungkarla Milkisatik Ayiparanju tumaj Ngarpukura nganpayi nyanarti Milkisatik. Yangkala manya ngurrungurrukujirni nyantukurawarnti pamarwarntijaa manawarntijaa kuyiwarnti. Tukunga manya yutukani Ayiparanju pajajinyangu 10. Layiwarlanypala parla Ayiparanju yinya nganpayi nyanarti Ngarpukura. Yiji parla murtarni yinya. Wali tikiyanila pila Ayiparanjaa juku nyantukura ngurrakarti nyantujarrakurakarti, piyirnwarnti mapirri Satamjangkawarnti. Yiparni manya tikirr Satamkarti Ayiparanju.

15

Ngarpungu parla Ayiparanku marni winkirru

1-21 Wali nyanartila pa kirrarnani Ayiparan. Walimpa pa winkirmarni Ngarpu Kut Ayiparanju. Ngarpungu parla marni winkirru, "Ngajirta ngan rayinjari. Najungu marnanta ngampurrikarrku. Ngajungu marnanta kurraparla martalany."

Marni parla Ayiparanju, "Wulyumalany marnarla walakuwu. Ngajirta marna marta ngajukurajinyangu walaku. Juku pajan ngajukurajinyangu yungku."

Jangkumanila manyanta Ngarpungu, "Yu. Walaku man martawu nyuntukurajinyangu. Jayirarlul mangu martawu."

Yarntarni parla marni Ngarpungu, "Nyaku man kankarni yalkiri. Wirl palu pajajinyangu. Wali nyanartijilinyapala palu ngunawu walakujangka nyuntukurajangka yapajirnanyungu wirlijilinyarni. Kayan ngannya kurajpungka."

Wali mapunikanila parla Ayiparanju Ngarpuwu. Walaku parla yungku. Ngarpu parla wirriyala ngunangani Ayiparanku. Wulyujinyangu pa nyangani yakurrngajirta. Ngajirta pa nyakarla yakurr Ayiparankura. Wulyujinyangu nganpayi nyanarti. Kujarti pa nyangani Ngarpungu, tumaj parla nyantuwu mapunikanimipa Ayiparanju.

16

Parri Yijmayil palkangawantinya

¹⁻¹⁶ Wali kartu Ayiparankura yini parla Jayira ngunangani yapangajirta-jarti. Juku ngajirta martarla. Pinapinakarrinyani Jayirarlu, yapawu parla wulyumarnani. Jirnapungani parlanyanu, tumaj pa yapangajirtajarti. Pinapinakarrinyani, "Yarr marna pikawurti martawu yapa kanarlanykura ngamaji." Wali marnila parla Jayirarlu purrkuwu ngumparnanyankurawu, "Juku marna ngajirta marta. Wulyumalany marnarla jukuwu. Kunyungurla paji kanarlanyju martawu marninwarlanyju. Pikala marna warntawu ngamajiwarlanykura. Yangkarti marnin warrkammayin ngajukura nguniny Yijpkarraji. Yukalku manpila, yapala martawu."

Wali mapunikani parla purrkungu kartunyankurawu, yangka parla marni yukalku manyanta Ayiparanja nyanarti marnin marnin warrkammayin. Wali yukarnila manyanta ngurranga. Nyanartijangka yapajartijarrinya marnin nyanarti warrkammayin. Ngurrkujarrinyala yapangurni, yarringarnani manyanu. Marni parla Jayirawu, "Ngaju marna yapa-jartijarrinya." Warralpuanganila parla jingkiirti nyanartiwu marninku yapangajirtajartiwu Jayirawu.

Marnintu Jayirarlu parla marni Ayiparanku, "Nyanartirlu marnintu warrkammayintu paji jingkiirti warralpuangani."

Wali purrkungu parla marni, "Nyuntu manurla maja warrkammayinku. Nyuntu nguyapartukarra mankurla malku nyanartiwu marninku."

Nyanartijangka Jayirarlu marrarni marnin nyanarti yarnta pinya, nyanartila wurna yani kulijangka. Marri yani ngunku, ngapangala kirrarnani. Wali yinjilpala manyanta pirriyani Ngarpukura. Japirlyinya parla, "Wanyjurla man yanany."

Jangkumani manyanta marnintu, "Kulijangka marna yani, Jayirarlu paja marrarni, yanila marna."

Wali yinjillu parla lirrkarnpinya. Marni parla, "Tikiyanku man. Jayirakarti man yanku majakarti. Mapunikarrku manyanta Jayirarla. Warra man parri martawu Ayiparankura juku yini parla Yijmayil. Nyantu pa ngunawu kulijuwal parri nyanarti. Jukuwarnti manya martawu nyanartirlu. Yapajirnanyunguwarnti palu pajawarlanyarni ngunawu." Wali tikiyanila marnin. Yinjillu pa tikirrkujirni.

Nyanartijangka walimpa parringu manyanu tarlkujirnila Yijmayillu. Yangkartikarrarni yangka manyanu Yijmayillu tarlkujirni, nyanartikarrarni nguja Ayiparan purrkujinyangu yitilalwarnti 86.

17

Ngarpungu parla jularni Ayiparan yapa martarnupurru

¹⁻²⁷ Nyanartijangka walimpa purrkujarrinyajinyangula Ayiparan yitilalwarnti 99. Nyanartikarra pirriyani manyanta Ngarpu Ayiparanja. Marni parla Ayiparanku, "Ngaju marna purlka kayan yini Kut. Ngajukurallal

man yanku wulyungal. Ngajirta ngan yakurrjarri." Yarntarni parla marni Ngarpungu, "Mapunjinyangu mangulu ngunawu nyuntukurajangka yapajirnanyunguwarnti pajajinyangu. Kanarlanywarnti palunyaanangu ngunawu purlkawarnti majawarnti. Wali yungku marnanta ngurra minyarti Kayini pujurni. Yangka man pirlajarriwu, wali yapajirnanyunguwarntila palu ngunanganku minyayirra ngurranga Kayininta. Ngaju marnanyirrangu Ngarpu purlka. Wajilpungkula pajanta pujungurni nyuntungujaa wartangurnijangkawarntirlu mapirri yapajirnanyunguwarntirlu mapirri." Wali nyanartikarra Ngarpungu pinya yinjartijarra yutukani Ayiparanjaa Jayira.

Yarntarni parla marni Ayiparanku Ngarpungu, "Nyuntungujaa kanarlanywarntirlu mapirri yapajirnanyunguwarntirlu nganpayiwarntirlu mantanyanu nganpayikujiwu pinalkarrapurru. Nyaku mantanyanu nyurrawarntirlu, nginyjirrkarrkula manta kujarti, ngajukurawarnti manta. Pinapinakarrkula manta ngajukura wangki. Kayan ngantanyanta rukanyja. Yangka nganawurti piyirn nganpayikujirnungajirtajangka, ngajirta mangu nyuntukura jarntu, tumaj ngajukura wangki ngajirta paji mapunikarra. Yangka parri nguniny mirtily ngurtinga, nyanartikarrarni mantanya nganpayikujiwu. Tarlkujirnujangka yangka ngurrawarnti 8 nyanartikarrarni mantanya nganpayikujiwu."

Yarnta parla marni Ngarpungu Ayiparanku, "Kartungu nyuntukurarlujinyangu mangu martawu yapa parri walaku nyuntukurajinyangu. Wali nyantukurawarnti yapawarnti yapajirnanyunguwarnti palu pajawarlanyparni ngunawu."

Nyanartijangka warralpinyala Ayiparan. Pinapinakarrinyani, "Parnanyjaa purrku pajarra. Kayan ngajarra yapa marta. Ngaju marna purrkujinyangu jarlujanga yitilalwarnti 100, nyantula parnany jarlujangkawarlanyparni yitilalwarnti 90."

Wali japirlyinyala parla Ngarpu Ayiparanju, "Wayila yangkarti parri ngajukura ngamajiwarlanykura."

Jangkumanila manyanta Ngarpungu, "Yu. Yara pa nyantu Yijmayil. Ngampurrikarrku marna ngajungu. Ngarpu manyanangu ngunawu Yijmayil kanarlanywarntiwu wartangurnijangkawarntiwu yapajirnanyunguwarntiwu. Mapunparni mangu martawu nyuntukurarlukartungu Jayirarlukartungu nyuntukurajinyangu parri walaku. Jalarra mangu martawu, ngajirta yinki. Yini parla Asik. Yangka purlkajarriwu nganpayijarriwu Asik, wali ngajukurajinyangu paji ngunawu nganpayi nyanarti. Ngajukurarlal pa yananku. Ngaju marnarla ngunawu Ngarpu purlka. Yarnta kanarlany papirri palu ngunawu nyantungu wartangurni yapajirnanyunguwarnti. Pajawarlanyparni palu ngunawu."

Wali nyanartikarra Ngarpungula wanyjani Ayiparan. Wali warntarnila manya Ayiparanju nganpayiwarntijaa nyantukurawarnti warrkammayinwarnti mapirri. Nganpayikujirni palunyaanu.

18

Jayira warralpinya ranyji kaninykaniny kalukurla

¹⁻³³ Wali yarntarni manyanta pirriyani Ngarpu ngurranga nyantukurarla Ayiparankurarla. Kirrarnani Ayiparan jininyarajarti kalukurla marnparni yarr.

Wali nganpayiwarntirla palunyaanta murrkurn pirriyani. Kulalu ngayirni marrijangka, minyangula parla Ngarpu pirriyani. Wali laparnila manyanangurla langkarni ngurrajangka nyantukurajangka. Purpani manya nyantukurakarti ngurrakarti. Jarntukujirni manya, miyila manya yinya kuyi mapirri. Marni manyanangu, "Ngalunga manta kirralku

yumpaly, yarnta manta marringurni yani. Jurumanku mantanyanu minyayirla. Miyi marnanyirranggu warntawu. Ngarnungurla manta wurnala yanku."

"Yu," marni palurla. "Jurumanku marnangulu. Kajalurni marnalu kirraluku. Warntarnanpangu miyi."

Wali takurryani Ayiparan kalukurla, marnila parla kartunyankurawu, "Partalurni kampanye miyiwarni." Nyanartijangka Ayiparan laparni nyantukurakarti kuyikarti. Kuyiwarni palu karrinyani purلمانwarni. Layila pinya lamparnmarta jirajartijinyangu wulyu ngarnupurru. Kamparnila palu, yinyala manya nganpayiwarni nyanartiwarni kuyijaa miyi.

Nyanartijangka japirlyinya palu Ayiparan, "Wanyjurla mangu kartu nyuntukura Jayira."

Jangkumani manyanangurla, "Kaninykaniny pa nguniny kalukurla."

Wali nyanartiwarnitirla nganpayiwarnitirla layi pa Ngarpu nganpayijiliny karrkinjarti. Marni parla Ngarpungu Ayiparan, "Warra marnangu tikiyanku, jamurn purangu yangka lanylanymarnanku, nyanartikarra marnangu tikiyanku. Wali Jayirarlul mangu martawu yapa nyuntukurajinyangu parri walaku."

Wali ranyjingu pa pinakarrinyani Jayirarlul, yangka Ngarpungu parla marnani Ayiparan, parri martarnupurru. Wurrunga kirrarnani kalukurla kaninykaniny. Ngajirta palu nyakarla nganpayiwarnitirlu. Wurrunga kirrarnani, nyanartila manya pinakarrinya wangki nyantungurni juku martarnupurru parri nyantukurajinyangu. Wali warralpinjala kaninykaniny ranyji yarr munta. Pinapinakarrinyani, "Ngajirta. Parnany marna ngaju. Kayan ngarna yapa marta, yarnta ngajukura ngumparna pa purru kayan ngajarra yapa marta."

Wali marni parla Ayiparan, Ngarpungu nganpayirlu, "Nganajangka pa warralpinjala Jayira. Ngajirta paji mapunikarrarla wangki, yangka marnarla jularni yapa martarnupurru. Mapunparni marnangu pirriyanku yangka marnangu jularni."

Wali Jayirarlul parla marni, "Ngajirta marnangu warralpunkarla." Jirnapinyala manyanu Jayira.

Ngarpungu parla marni jirrkirparni, "Mapunparni man warralpinjala."

Ayiparanju tikirparni tikirparni japirlyungani Ngarpu

Nyanartijangka turtapinya palu, wurnala palu yani. Ayiparanju manya muntukanya. Karrinyani manyanangurla kaparn. Wali marni parla Ngarpungu Ayiparan, "Nyanartiwarni piyirwarni palu yakurrjinyangu ngurrajarrangka Satamjangkajaa Kumarajangka. Yanku marna nyangupurru. Puju palu yakurr, wali pungkula marnanya pujurni."

Ayiparanju manya pinapinakarrinyani jarntuwarni nyantukurawarni yangka palu Satamja ngunangani Latngurra, yangkala ngajirta nganya punga Ngarpungu. Kunyungurla manya Ngarpungu pungkarla yakurrwarnitijaa wulyuwarni, yangkala manyanangu Ayiparanju purntukan-gani. Jarmarnani parla Ngarpuwu. Lamakujirni Ayiparanju. Marni parla Ngarpuwu, "Pungku nganunya pujurni wulyuwarni mapirri. Kunyungurla palunyanangurla paja nguniny wulyuwarni 50. Pungku nganunya pujurni wulyuwarni mapirri. Purrla man wali. Pinarri manyanangu. Nyuntungu mannya nyangany piyirn wulyuwarnitijaa yakurrwarni. Nyuntu mankurla pinarri. Nyuntu man wulyu."

Ngarpungu parla marni Ayiparan, "Yu. Kayan ngarnanya punga, yangkarti pajin jarmarni."

Wali tikirparni tikirparni pa japirlyungani Ayiparanju Ngarpu. Walimpala jirna japirlyinya wartangurniwarlany, “Kunyangurla palunyangurla wulyuwarnti nguniny murrkurn 10. Pungku nganunya pujurni wulyuwarnti mapirri.”

Jangkumani manyanta Ngarpungu, “Yu. Kayan ngarnanya punga, yangkarti pajin jarmarni. Puju kayan ngarnanya parlipunga wulyuwarnti 10, nyanarti marnanya pungku yakurrwarnti nukarnini.” Wali yanila Ngarpu wurna, nyanartila Ayiparan ngurrakarti tikiyani nyantukurakarti karla wangkijangka.

19

Mayarujarra Satamjaa Kumara

1-38 Wali nyanartijangka pila yani Ngarpukurajarra yinjiljarra kakarra Satamkarti karuwarrajarti. Pirriyani palunyanta nganpayirla Latta. Kanyala pinya ngurrakarti nyantukurakarti, miyila pinya yinya.

Wali pukanyajarti palu pirriyani nyanartiwarnti nganpayiwarnti Satamkarrajiwarnti nukarnini. Ngurranga Latkurla palu warruyani, pajajinyangula karrinyani linti. Nyantuwarnti palu Latngurra kaninykaniny kurrarnani mayarurla. Papajanila palurla Latku, “Wanyjurla pila yangkartijarra nganpayijarra. Kartukujiwu marnalupinya. Yipapinya mirnu.” Piyirnwarntirlu palupinya marrupungani nganpayijarrawarlanyparni yinjiljarra. Ngurra palurla ngunangani yinjilku, kula pila piyrnjarrarni.

Lattu manyanangu jarmarni, “Ngajirta. Yakurr nyanarti. Minyartijarra piyrnjarra mantalupinya wanyjarrku. Ngajukurarla mayarurla pila ngunawu. Yungku marnanya ngajukurajarra kurntaljarra. Kangku mantalupinya.” Nyanartijangka ngajirta palupinya kangkarla kurntaljarra Latkurajarra. Wali palupilangu jutujarrinyani yinjiljarrawu kangkarla palupinya.

Wali kuljarrinya palu nyanartiwarnti nganpayiwarnti. Nyanartijangka yinjiljarrawu pila takurrkujirni nganpayi Lat kulipariwarntirlamarra mayarurla kaninykaniny, palkakartila pilanyanangurla yani langkarni nganpayiwarntikarti. Wali jankakujirnila pilanya yinjiljarrawu. Wali jartila palu wampalmarnani kirlingirrirla takurryanupuru. Jatajatalananila palu. Nyanartijangkarlu yinjiljarrawu pilarla marni Latku, “Minyarti mayaru pajarra turkujiwu. Yakurr palu piyrnwarnti minyartiwarnti. Nyantuwarnti mapirri manya manyjiwu. Pujumanku manya warlungu. Wurna parlipa yanku yakurrngurni ngurrangurni minyartingurni. Jarn-tuwarnti mapirri mannya kangku.”

Wali yanila pilangu lamparrnyankurajarrawu purpanupuru. “Yankurlipa minyartingurni ngurrangurni. Ngarpungu pa turkujiwu minyarti ngurra.” Jarti pinya purpani nyantukurajarra lamparrjarra. Ngajirta pilarla mapunikarrarla. Lama pila kurrarni.

Kumantajarrinya wali, rakarrarlarnila. Marni pilarla Latku yinjiljarrawu, “Pa. Yankurlipa jalarrarni.” Ngajirta partalurni yantarla Lat, warrarni yinkirni kurrarnani. Nyanartijangka partalkujirni pilanya, ngar-pirtikanya pilanya Latjaa nyantukura kartujaa kurntaljarra nyantukurajarra. Ngarrpirtikanya pilanya mayarungurni. Marni pilanyanangu, “Partapartal lapalkurlipa. Ngajirta nganta wirilkarri. Jirrkirl manta yanku pamarrkarti purlkakarti pirlajarrinyurlamarra.”

Lattu pilangu marni, “Pamarr nyanarti pa marri. Kayan ngarna partalurni pirriyanta. Jarti ngarna yanta pamarrkarti. Minyartiwu marnarla wulyumalany mayaruwarlanyku kayiliwu. Marnpa pa nyanarti yanupuru. Yanku marna nyanartikarti mayarukarti.”

Yinjiljarrarlu pilarla marni, “Wali man nyanartikarti yanku partalurni, ngajirta ngan yunta yanta. Partalurni man yanku.” Wali yani palu. Jamurn purangu turtapinya, wali pirriyani palu mayarurla nyanayirla.

Nyanartijangka warlu wantinya kankarnumarrangu mayarujarrarla Satamjajaa Kumararla, Ngarpungu turlkujirni. Mayarujarra nyanarti-jarra pinya pujumani warlungu, yarnta lamparrjarra kurriny Latkura-jarra, piyirnwartni kanarlanywartni mapirri, yarnta kuyiwartni mapirri nganapartu nganapartu nyanartikarraji. Yukajaa mana mapirri manya manyirni warlungu.

Wali wartangurni manyanangurla yanani Latkura kartu. Nyantuwartni palu kajalurni yanani. Kartu nyantukura jatparamanila. Wirilikarrinyala. Wantinya manyanta jarlku, wajapinyala. Jarlkujarrinyala marnin nyanarti, pamarrjilinjarrinyala. Wartangurni ngunangani jarlku lama.

Ayiparan pa marri ngunangani nyantukurarla ngurranga, nyanganila warlu ngunyjurr manyirnanujangka.

20

Ayiparanju parla kajiyinya nganpayi purlka

¹⁻¹⁸ Wali nyanartijangka nyantukurajangka ngurrajangka yani Ayiparan kurlirra. Kanya manya nyantukurawartni warrkammayinwartni mapirri, kuyiwartni mapirri. Pujurni manya kanya. Pirriyani palu nyanayirla ngurranga, juntumanila palu ngurra. Ngajirta marri, yarr marnparni kaparn, Yijipngurni kaparn.

Wali yarntarni manyanangu jularni nyanartikarrajiwarntiwu piyirnwartiwu, “Minyarti paji rimpri.” Nganpayirlu nyanartikarrajiurlu purlka-angu pa Jayira nyanya. Warntarnkanyala nyantukurakarti ngurrakarti. Nyanartikarrarni Ngarpungu parla marni winkirru pukanyja, “Nyanarti parla nganpayiwarlanyku kartu. Warntarni mankurla ngurru. Nyanartingurni marningurni marnanta pirlakujiwu, yarnta mankurla warntarni Ayiparankura kartu ngurru, nyanartila marnanta pirlakujiwu.”

Winkirru manyanta jangkumani nganpayirlu purlkangu, “Ngajirta. Jularni papipila kurrinyjurni Ayiparanjujaa Jayirarlu, rimpirlangu pilanyanu jularni rimpirlangu pila, nyanartila marna warntarnkanya ngajukurakarti ngurrakarti.”

Ngarpungu parla marni yarntarni, “Yu. Pinarri marnangu. Nyanarti marnin man warntarnkanya ngurpangu, nyanartila marnangu jarrmalany. Wali tikirryungkula mankurla Ayiparan nyanarti marnin.”

Wali kumanta turtapinya, jularni manyanangu piyirnwartiwu nyantukurawartiwu jarntuwartiwu winkirrangka pukanyja winkirrmarnani, rayinjarrinyala palu. Japirlyinyala parla Ayiparan purlkangu, “Nyapartujangkarlu pajar kajiyinya. Wapal man marni. Rimpi man jularni nyuntukura kartu.”

Jangkumanila Ayiparanju, “Nyurrawarntirlu ngajirta manta mapunikarra Ngarpu, yangkala marnanyirrang rayinkarrinya pungukararla. Pungka ngajanta pirlawurra marningurni. Mapunparni nyanarti yarnta pajarra kurrinyjangka. Layi pajarrangu ngarpu kurrinyjangka ngamaji, rimpirlangu pajarra jarntujarra, yarnta marna kartukujirni rimpijangka.”

Wali tikirryinya parla kartu nyanartirlu nganpayirlu. Nyanartijangka kurntayjarrinyala. Yinyala parla yiji Ayiparan purlkangu kurntayirlu. Pujurni parla yinya kuyiwartni wanjiwartni kukunjawarntijaa purlumanwartni, piyirnwartni warrkammayinwartni mapirri parla yinya. Nyanartijangka Ayiparanju japirlyinya Ngarpu nganpayipurru, wanjila nguja nyanarti nganpayi purlka.

21

Parri Asik palkangawantinya

1-34 Wali yangkartijangka yangka parla marni jarlu Ngarpungu, yinyala parla parri. Tarlkujirnila manyanu parringu. Jayirarlul parnanyju martarni nyantukurajinyangu walaku. Jamurn lanylanymarnani purangu, nyanantikarranyi yangkartirni parla jarlu jularni. Wirriyajarrinya marnin nyanarti Jayira, yapawu parla wirriyajarrinya, warralpinyala wirriya, yarnta parri nyanarti martarni parnanyju. Marni parlanyanu, “Wirriyakujirni paja Ngarpungu. Kanarlanywarnti mapirri palu wirriya ngunawu, warralpunkula palu wirriya.” Yini pa Ayiparanju yutukani Asik. Yangka warrarni mirtily ngunangani ngurtinga ngurrawarnti 8, wali nganpayikujirnila yangka parla jarlu jularni Ngarpungu Ayiparanku.

Wali yangka parringu nyanartirlu wanyjani ngamarna, yangka purlkajarrinya kuyila ngarnani. Nyanartikarra palurla miyijaa kuyi ngarni purlka wirriyarlu. Pinya manya kuyiwarnti nyantukurawarnti Ayiparanju. Kamparnurla manya yinya, ngarnila palu pajangu wirriyarlu kuyijaa miyi.

Nyanartijangka rijikarrinyani pila parrijarra. Jayirarlul pinya nyangani. Pinapinakarrinyani Jayirarlul, wulyumarnani parla parriwu nyantukurawu. Yangka Ayiparan pirlajarriwu, nyanartila manya pujurni martawu Asikju manawarntijaa kuyiwarnti mapirri pujurni. Warrkammayinwarnti piyirwarnti mapirri manya martawu ngarpunyankurajangka. Wulyumarnani parla nyantukurarlul ngamajirlul Asikku. Pujurni manya martawu Asikju. Puju pila warrarni ngunawu ngamarlangu parrijaa marnin yangkarti warrkammayin, wali ngurrujarrakujiwula pilanya piyirwarntijaa kuyiwarnti mapirri. Ngurrujarrala pilanya martawu. Jayirarlul parla wulyumarnani parriwu Asikku nyantungumiparni manya martarla. Pinapinakarrinyani pa Asikjumiparni manya martawu, parriwarlany pa marlarpalni. Malykunyangani pa Jayirarlul parriwarlany Yijmayil pamarrwarntingurnijaa manawarntingurni. Ngajirta ngartanya marta nganawurti.

Wali nyanartijangka Jayira yani manyanta Ayiparankarti. Marnila parla, “Ngunyipungku manpinya ngamarlangu, wurna pila yanku.” Ayiparan ngajirta wulyumanyjarla. Jayirarlul parla jularni ngunyipungupurru, ngamarlangu pinya ngunyipungkarla.

Wali Ngarpungu parla marni Ayiparanku, “Wali manpinya yipawu. Ngampurrikarrku marna ngajungu parri nyanarti nyuntukura Yijmayil yarnta pa nyuntukura parri nyanarti. Jukuwarnti paja manya martawu yapajirnanyunguwarnti pajajinyangula palu ngunawu.”

Nyanartijangka kumantajarti ngapajaa miyi pinya yinya ngamarlangu, wurnala pinya yiparni. Kitpungani pila, ngapala pilangu pujujarrinya. Ngalungala yutukani parri ngamajirlul, yawiyijarrinya parla parriwu. Ngajirta ngarta nyaka pirlajarrinyujangka. Nyantu pa ngaluwarlanyjala pakul kurrarnani. Wali yinjil manyanta pirriyani wangkijarti Ngarpukurajarti. Marni parla, “Ngajirta ngan yawiyijarri. Yara pa parri wani ngunawu. Pinakarrinya marna lungujangka. Yara pa wani ngunawu parri.”

Nyanartijangka ngapala jila nyanya ngamajinyankurarlul. Purrakpurrakmarnani kaninymarrangu nguwajangka. Ngarpungu parla yinya. Wali warntarni ngapa, yinyala parla parri nyantukura ngapa, ngarnila parringu.

Wali purlkajarrinyala Yijmayil, nganpayijarrinya. Kurlila pa ngunangani. Walimpa parlanyanu kartu warntarni Yijipjanga.

22

Ngapungu kurlpinya Ayiparan

1-24 Wali Ayiparanngurrarlu palu nira kuyi kamparnani pinalkarrapurru parntimanupurru. Ngarpungu pa parntimanku, wirriyajarriwula pa Ngarpu. Ngajirta palunya piyirn pungantarla kamparnupurru, kuyimipa palunya pungan kamparnanila palunya parntimanila Ngarpungu. Kanarlanywarnti palunya kamparnani pirrkiwurra, kanarlanywarnti palunya kamparnani pukarrwurra. Kujartikarra manyanangu nyan-tuwarntikura yurru.

Wali Asik pa parri purlkajarrinya. Nyanartijangka Ngarpungu parla marni Ayiparanku. Tajjularni yini Ayiparan. Jangkumani Ayiparanju, “Minyayirla marna nguniny.”

Ngarpungu parla marni, “Parri yangkarti man kangku pungupurru kamparnupurru, parntimankula marna wirriyawurra. Kayili man kangku pamarrkarti. Pinayungku marnanta pamarr, nyanayirla man pungku parri, kampawula man pirrkiwurra kuyijilinyarni.” Yarr pa Ayiparan kurlpinya, mapun ngarta mapunikarralany Ngarpu.

Wali kumantajarti pa turtapinya Ayiparan rakarrarla. Tangki warnarni, tangkijaa piyirnarra warrkammayinjarra mapirri. Yarnata parri nyantukura walaku. Warlu palu warntarni, karrpirni palu kangupurru. Kayilila palu yani pamarrkarti. Ngurrajarra kurriny palu yukarni kaparn, kumantawarlanya palu yani. Wali nyanya nyanarti pamarr Ayiparanju. Wanyjanila pinya kurrinywarlany nganpayijarra warrkammayinjarra. Marni pilangu Ayiparanju, “Kirranyapila minyayirla tangkijartijarra. Yanku pajarra jina. Kangku marna ngajukura parri Ngarpu kajalkajalku-jirrupurru. Tikiyankula pajarra.”

Nyanartijangka Ayiparanju manyanta warnturakujirni warluwarnti parringa, kanganila pa pamarrkarti warlu munga. Nyantungu Ayiparanju jarra kangani warlu tilijarti kurraparla. Yarnata nayip kangani Ayiparanju. Yanani pila wapirra pamarrkarti kankarni. Wurna pila parayanani wapirra. Japirlyinyala parla wurnangarni ngarpunyankura parringu, “Ngana parli kuyi pungku kamparnupurru Kutkura.” Nginyjirrikani pinya warlujaa nayip jirrkirl parringu nyanartirlu. Wali japirlyinyala parla ngarpunyankura, “Ngana parli pungku kuyi Ngarpupurru pinalkarra-purru.”

Jangkumani manyanta Ayiparanju, “Ngarpungu parlinya yungku kuyi nyantungurni.”

Wali pirriyanila pila yangkartirla pamarra, yangka Ngarpungu parla jularni jarlu. Ayiparanju pa mungkurripinya pamarrwarnti, yutukanila warlu kankarnumarrangu pamarra mungkurripungujangkarla. Nyanartijangka parri warntarni, karrpirnila parri, kankarnumarrangula warlunga yutukani parri, tujukijirni. Nyanartijangkarlu nayippala warntarni junganupurru. Jamurn jungantarla, yinjillula pa yini tajjularni. Wali lamajarrinyala Ayiparan.

Yarnarni parla marni yinjilla Ngarpukurajangkarlu, “Wanyjarra parri nyanarti nyantukura. Ngajirta ngan junganta. Pinarri marnangu. Mapunikarralany man Ngarpu mapunparni. Ngajirta pajan panypungkarla parripurru. Yinya pajan jirrkirlparni parri.”

Wali nyanartijangka Ayiparanju nyanya kukunja malji larrkantinya mananga. Kurtamani manyanta parringa, kukunjala warntarni, nyanayirla yutukani kirlinga, yangka parri nguja warlunga kankarnumar-rangu, nyanayirla yutukani kukunja Ayiparanju. Wali junganila kukunja nyanarti kamparnila pirrkiwurra, parntimanila Ngarpungu wirriyawurra.

Yarntarni parla marni yinjillu Ayiparanku, “Mapunparni pajan yinya parri nyuntukurajinyangu layi man martarnani kayan, yangkala pajan yinya. Ngajirta pajan panyupungkarla. Jirrkiriparni pajan yinya. Nyanartijangka marnanta wirriyakujiwu, yarnta marnanta ngampurrikar-rku. Pajajinyangu manya martawu kilakiwartijaa jamirtiwarnti mapirri. Yapajirnanyunguwarnti palu pajajarriwu kujangkurrarni kujangkurrarni pajajinyangula palu ngunawu nyuntunga wartangurni. Nyantuwarnti mapirri palu wirriya ngunawu yapajirnanyunguwarnti. Yarnta kanarlanywarnti mapirri palu wirriya ngunawu pujurni wanyjurlajarra wapalkarra, tumaj pajan mapunikarralany.”

Nyanartijangka tikiyanila pila wapirra, Ayiparanjaa juku nyan-tukura. Yangkartijarrakarti purpankanya pilanya, jarlu pilanya wany-jani tangkijartijarra pila kaparn kirrnani warrkammayinjarra. Tikir-rjawurlu pilanya purpankanya nganpayijarrawarlany warrkammayin-jarra. Tikiyanila palu ngurrakarti kurlila.

Wali ngunanganila palu. Nyanartijangka pakulyani palu kayili yarr marnparni, ngajirta marri. Juntumani palu ngurra.

23

Jayira pirlajarrinya

¹⁻²⁰ Nyanartijangka Jayira pirlajarrinya kartunyankura parla Ayi-paranku. Lungani parla ngumparnanyankura kartuwu nyantukurawu. Ngajirta palu turnmantarla kaniny nguwanga, yutukani palu najinga pamarra.

24

Kartu parla yinya Asik

¹⁻⁶⁷ Ayiparan pa purrkujarrinyajinyangu. Pinapinakarrinyani, “Wanyjurlajangka marnarla kartu warntawu Asikku.” Nganpayiwarlany parla jinjinyinya warrkammayin nganpayi. Kartu parla parlipungku Asikku, tumaj nyantu pa purrkujinyangu, kayan ngarta marri yanta. Wali marni parla Ayiparanju warrkammayinku, “Yanku man kayili marri ngajukurakarti jarntukarti, kartula mankurla purpanku Asikku. Ngajirta ngankurla warnta marnpajangka Kayininkarraji, yarnta palu Ngarpukurangajirtajarti. Jarntu manurla warntawu ngajukurajangka ngurrara.”

Warrkammayintu parla marni, “Kunyungurla marnintu kayan ngaja wajilpungka. Marri parlanyanta. Kayan nganya jarntuwarnti wanyjarra.” Japirlyinyala parla Ayiparan warrkammayintu, “Kangku ngarna Asik nyanartikarti kayili nyuntukurakarti ngurrarakarti.”

Marni parla Ayiparanju, “Ngajirta. Nyantukura ngurra parla minyarti Asikku. Minyayirla pa nira ngunanganku. Ngarpungu pa yinjil yipawu kajalurni junpungkula marnin nyanarti. Ngarpungu manta pinayungku, pirriyankula mannyanta nyantungarni. Yangka marnin kayan ngarta mirnu yanta, wanyjarrkula man. Ngajirta ngan kangka kayili Asik.” Jarrmarni parla Ayiparanju.

Marni parla Ayiparanku warrkammayintu, “Kangkujal marna mirnu. Kayan ngarnangu kayili kangka walaku nyuntukura. Mapunparni marnarla kartu kangku mirnu.”

Wali kamulwarnti paja manya warntarni nyanartirlu warrkammayintu, karrpirnila manya manawarnti nganapartu nganapartu yijipurru. Yiji manya yungurlakarrku jarntuwarnti Ayiparankurawarnti. Wali jakarnila

kamuljarti kayili, kanya manya murrkurn nganpayiwarnti minili. Pirriyala palu kayili. Ngapangarnila palu lamajarrinya, kamulwarnti manya parntakujirni. Pinapinakarrinyani, nyanarti pa Ayiparanju parla jularnurlakani.

Wali kurrarnanila palu ngapanga marnpa. Japkarra kurrarnani manyanangurla yangka palu marninwarnti ngapakarti yananku. Ngapa nyanarti wil. Nira palu warntarnani ngapa marninwarntirlu karuwarrawarlany karuwarrawarlany. Jarlu pa japirlyinya Ngarpu, wali junpinyala nyanarti marnin kartu parla Asikku. Wali nganpayirlu pinapinakarrinya, "Japirlyungku marnarla ngapapurru yungupurru. Puju paja yungku ngapa ngajujaa kamulwarnti mapirri, wali nyanarti nginyjirrikarkula marna nyanarti nyantu."

Mapunparni pirriyani ngapakarti layi marnin yini parla Rupayika takurryanila, ngapala parlanyanu warntarni. Nganpayirlula japirlyinya, "Ngapa yungkaja." Yinyala parla marnintu ngapa. Lurrujawurlu pa ngarni ngapa. Wali marni parla marnintu, "Yarnta marnanya kamulwarnti mapirri yungku. Warntawu marnyanangu, purtkujiwu marnyanangu." Warntarnila ngapa purlka kamulwarntiwu manyanangu purtkujirnanani manyanangu ngurtinga purlkanga.

Nganpayirlu nyanartirlu nyangani marnin warrkammarnanujangka, "Kunyungurla partarla minyarti kartu kurajpinya Asikkura Kuttu. Minyarti marnin pa jangarra." Nginyjirrikanila nyapartukarra parla warrkammayintu japirlyinya Ngarpu.

Wali yijila parla yinya marnin kurraparlapurru mana tarrjakujir-nupurru. Nganpayirlu parla japirlyinya, "Wanyjarra mangu ngarpu nyuntukura. Yini takijulaji." Wali jularnila parla marnintu ngarpujaa ngamaji, yarnta ngawiji. Nginyjirrikanila manya nganpayirlu jarlujangkawarnti palu nyanartiwarnti Ayiparankurawarnti jarntuwarnti. Nginyjirrikanila parla Ayiparankura ngaja kaji nyanawurlu marnintu parla jularni. Kilaki nyantukura parla marninku minyartiwu. Wirriyajarrinyala nganpayi. Jamalkanyala Kut warrkammayintu. "Wulyu man nyuntu. Jirrkirl pajan kanya jarntukarti Ayiparankurakarti."

Yarntarni parla japirlyinya warrkammayintu marninku, "Yara ngarta. Yukalku marnalunyanta ngarpunga nyuntukurarla."

"Yu," marnila parla.

Wali laparnkanyala marnin nyantukurakarti ngurrakarti jarntuwarn-tikarti. Wanyjani manya ngapanga. Jularnila manyanangu ngarpun-yankurawujaa kanarlanywarntiwu mapirri. Wali pinakarrinyala papanyankurarlu wangki mapirri, yarnta nyanya manyanta rimpinyankur-arla kurraparla martarninyirra marnintu. Nyanartiwu papanyankura manyanangurla yani ngapakarti. Pirriyanila manyanta nganpayirla Ayi-parankurarla warrkammayinta. Marni parla warrkammayinku, "Takur-ryanku man. Ngurra man yukalku. Yuka pa paja nguniny kamulwarntiwu manyanangu." Rupayikakurarlu papajinyankurarlu manya yinya yuka kamulwarnti, yarnta nganpayi parla yinya miyi.

Marni manyanangu nganpayirlu, "Warra marna ngalku. Wangk-ilyn marnanyirrangulawu. Ayiparan pa wulyu nguniny. Kuttu pa ngampurrrikaralany. Pajajinyangu manya martalany kuyiwarntijaa warrkammayinwarnti piyirwarnti, yarnta pamarrwarnti mapirri. Paja manya martalany. Yarnta layi walaku martalany nyantukurajinyangu. Marulu parla nyantukurajinyangu kayanmipa yini parla Asik."

Yarntarni manyanangu marni, "Yiparni paja Ayiparanju. Kartu min-yartijangka marnarla warntawu nganpayiwu Asikku, kangkula marna kurlirra. Ngajirra parla Ayiparanju wulyumanyja kartu warntarnuwu Kayininkarraji. Wulyumalany parla minyartijangka ngurrarajangka parla

warntawu kartu walakunyankurawu. Ayiparanju parla yakurrrmalany ngurrawarlanyjangka. Kayan ngartarla warnta kartu Asikku. Wali mapunparni marna parlipinya minyayirla marnin layi nyurrawarntikurajangka jarntu. Kuttu paja pinayinya." Japirlyinyala manya, "Wayila. Kangku ngarna."

Wali jangkumanila palu nganpayi, "Yu. Kayan ngarnalu wirtinyikarra marnin. Ngarpungu manta pinayinya, kangkujal man Asikkarti." Nganpayi Ayiparankura warrkammayin wirriyajarrynyala, yinyala manya kamuljangkawarnti manawarnti paja. Yiji manya yinya Ayiparankura jarlu manyanangu yiparni, tumaj kartu nyanartijangka warntarni.

Nyanartijangka ngarnila palu miyi japa wangkijangkarlu. Ngarni palu miyi. Nyanartijangka ngurrala palu yukarni layi. Kumanta wurnapurru manya japirlyinya. Wurna palu yantarla. Jarntuwarntirlu palu lamakujirla warramarta ngunarla marnin Rupayika ngurrawarnti paja. Marnila manyanangu nganpayirlu, "Kayan ngarna nguna. Partalurni marna yanku."

Wali marninpala palu japirlyinya. "Puju man wirriya nguniny, wajilpungkula man." Wirriyala ngunangani marnin yanupurru. Wali yanila palu kurlirra. Ayiparankarti palunyanta, marnin Rupayika mapirri. Marninwarnti murrkurn palu yani, minili manya kanya murrkurnwarlany marnintu Asikkurarlu kartungu.

Walimpa palu pirriyani, yanani palu, kaparnpala palu parlipinya nganpayi Asik ngurrangarni marnpa. Nyanya palu Asik. Japirlyinya parla marnintu nganpayi Ayiparankura warrkammayin, "Ngana nganpayi minyarti yanana wurna." Jularnila parla nganpayirlu, "Ngajirta. Nyanarti pa nganpayi Asik."

Wali lamajarrynyala palu, jularnila parla nganpayirlu Ayiparankurarlu warrkammayintu wurnajangkajaa kartu purpanujangka. Kartu parla nyantuwu Asikku. Nyanartijangka Asikju kanya marnin nyanarti kartunyanakura ngurrakarti nyantukurakarti. Wali nyanarti kartu parlanyanu warntarni, ngurrangala pila ngunangani. Wulyumarnani parla kartunyanakurawu Asikju.

25

Ayiparan pirlajarrynya

¹⁻³⁴ Wali nyanartijangkarlu Ayiparanju kartuwarlany parlanyanu warntarni. Marnintu nyanartirlu manya martarni jukuwarnti murrkurnwarlanyparni Ayiparankura yapajirnyanyunguwarnti. Asik pa jarlu nganpayijarrynya, kartujartila ngunangani.

Nyanartijangka Ayiparan purrkujinyangujarrynya, nyanartila pirlajarrynya. Yutukanila palu kayantarni nyantu karrkin layingarni najinga yangkartirla jarlu palu yutukani Jayira, nyanayirlarni layingarnila palu yutukani Ayiparan karrkin nyantukura. Ngujala pila layingarni pamarra najinga.

Jayikap

Kayininta pa kirrarnani nganpayi kartujarti Asik. Kartu parla yini Rupayika. Yapangajirta pila kirrarnani. Wulyumarnani pilarla yapawu martarnupurru. Warrarni pila ngajirta yapajartijarryla. Wali Asikju parla japirlyinya Ngarpu. Nyanartijangka yapajartijarrynya marnin yangkarti Rupayika. Yapajarra kurriny pinya martarni kaninykaniny.

Ngungkupunganila manyanu Rupayikarlu. Riyimarnani pilanyanta muntanga kaninykaniny yapajarra. Wirrptarrangani pilanyanu ngamajirla muntanga. Marni parlanyanu, “Ngana partajirla muntanga rijimarnana.” Nyanartijangka Ngarpu parla japirlyinya Rupayikarlu.

Wali nyanartijangka Ngarpungu parla marni, “Kurriny mangupilarla nguniny parrijarra. Yangka manpinya martawu, wartangurnijangka parlanyanta ngunawu tanyji majajilinyarni. Yangka pila walimpa purkajarriwu nganpayijarriwu, kajalkajaljangkarlu manyanta mapunikananku ngajanyankurarluru wartangurnijangkarla. Nyanartijangka ngurrujarrarni palu ngunawu nyantujarrakurawarnti yapajirnanyunguwarnti. Ngajirta ngartalulu ngurranga layinga nguna.” Wali kujarti pilangu Ngarpungu taki jularni.

Wali mapunparni pinya martarni walakujarra kurriny ngamajirlu. Yangka pilangu jamurnjamurnjarrinyani palkangajarrinyupurru ngamajingurni, parriwarlany pa tarrpartarni luku wartangurnijangkarlu. Parri kajalurnijangka pila yini yutukani Yijuwu. Yijuwu palu jularnani ngirljarti nyantukurajawurlu wangkijawurlu. Nyantu pa ralmipa, yarnta karrkin ngirljarti. Wali parriwarlany palkangawantinya wartangurni. Yinila pila yutukani Jayikap.

Ngartikanya manyanta Yijuwurlu miyi yungupurru

Walimpa pila purkajarrinya nganpayijarrinya. Layiwarlany pa ruwa kitpungani yini parla Yijuwu. Pungani manya kuyi ruwangu. Kanarlany nganpayi Jayikap lamamipa kirrarnani. Ngajirta pa ruwa yanantarla. Nira manya nanikutwarnti ngampurrikanani. Wali Rupayikarlu parla Jayikapku wulyumarnani ngamajinyankurarluru. Yarnta Asikju parla Yijuwu wulyumarnani ruwajuwalku tumaj parla Asikju wulyumarnani kuyiwumipa ngarnanuwu.

Wali Yijuwu ruwa yani kuyingal. Nyanartijangka yumpalyjarrinyala tikirjarti ruwajangka. Ruwapurru manyanu jarti kurlpinya kuyingal yanupurru. Manyarrjinyangu manyanu ngungkupinya. Nyanartijangkala manyanta ngajanyankurarla pirriyani linti marranyanjarti miyipurru yungupurru. Jayikapju parlanyanu miyi kamparnani.

Nyanartijangka ngartikanyala manyanta ngajanyankurarla miyi yungupurru. Marni parla, “Miyi yungkaja, marranyan marna.”

Wali Jayikapju parla yirrarnmarni. Marni parla, “Ngajirta. Kayan ngarnanta yungka. Yarnta puju marnangu nyuntuwu majajarriwu, wali nyanarti miyila marnanta yungku. Julaji. Ngaju marnangu maja ngunawu. Puju pajin julawu, wali miyila marnanta yungku.” Wali Yijuwu parla papaji. Maja parla ngunangantarla Jayikapku. Kayan ngartarla japirlyungkarla Jayikapju nyanartipurru.

Yijuwurlula parla kujarti marni, “Wali pajin ngunawu maja, miyiwurti pajan yungku. Ngaju marna marranyan, ngunangurla ngarna pirljarri.”

Wali nyanartijangka Jayikapju parla marni, “Mapun ngarnangu ngunawu maja papajijiliny wartangurnijangka.”

Yijuwurlula parla marni, “Wali pajin ngunawu papajijiliny, miyiwurti pajan yungku. Maja pajin ngunawu.” Jamulu parla yarr marni. Wali yinyala parla miyi. Ngarnungurla yanila Yijuwu.

26

¹⁻³⁵ Wali nyanartijangka Yijuwu karrayiljarrinya yangkala parlanyanu kartujarra kurriny warntarni Kayininkarrajjarra. Asikjaa Rupayika ngajirta pilangulu wirriya ngunarla Yijuwukurajarrawu kartunyankurajarrawu. Nyantujarra pila ngurrawarlanyjangka. Ngajirta pila jarntujarra.

27

Ngapunyankura parla kajiyinya Jayikapju

¹⁻⁴⁶ Walimpawarlany Asik purrkujinyangujarrinya jankajartijarrinya. Nyanartijangkala parla wangki walakunyankurawu yiparni Yijuwu nyan-tukarti yanupurru. Pirriyanila manyanta Yijuwu. Marnila parla Asikju, “Ngaju marna purrkujinyangu jamurnparni paji kutajarrilany pirlajar-rinyupurru. Kuyi pungkaji. Jirnal warntarlanyanu, ruwala man yanku. Kuyi pajin lanku wulyujinyangu. Kamparnurla pajin kangku pukarr; ngarnturijartila marna ngalku. Nyanartijangka marnangurla Ngarpu japirlyungku, nyuntula manyanangu maja ngunanganku kajalkajal ngur-rarawujaa piyirnkul warrkammayinkujaa ngajajipurruwu mapirriini.”

Wali Rupayika pa karrinyani wuta. Pinakarrinyani yangka parla marnani Asikju Yijuwu walakunyankurawu. Nyanartijangkala Yijuwu pa yap yani ruwa.

Wali nyanartijangka Rupayikarlu parla kanya wangki Jayikapku. Marnila parla, “Kujarti marna pinakarrinyani Asikkura wangki. Yiparni Yijuwu. Kuyi parla pungku, nyanartijangka Ngarpula parlanyanta japir-lyungku kajalkajalkujirrupurru Yijuwu.”

Wali jinjinyinjala parla Rupayikarlu Jayikap. “Kuyi pajin pungku. Ngarpujipurruwula marnarla kampawu wulyu ngarnturijarti yangka parla wulyumalany. Nyanartijangkala manurla kangku. Kajiyungku manurla, kula man nyuntu Yijuwurni nyanartilankula manta. Nyanar-tijangkala mangurla nyuntuwurni Ngarpu japirlyungku Asikju majaku-jirrupurru. Wali pungkaji kurriny nanikutjarra jirajartijarra. Kangkula pajin mirnu kamparnupurru.”

Jayikapju parla marni ngamajinyankurawu, “Ngajirta, ngaju marna ralngajirtajarti. Yijuwu pa raljarti. Ngarpungu ngaja palymenta. Nginyjir-rikanurla ngaji jula, ‘Nyuntu man Jayikap.’ Kujarti ngaji manyja. Yarnata ngaji yakurrmanyja. Nyanartijangka kayan ngajirla Ngarpu japirlyungku majakujirrupurru. Kunyungurla ngajirla japirlyungku pungupurru pirla.”

Wali Rupayikarlu parla marni, “Yarrwurti pajan mapunikarrku, kuyila pajin pungku. Ngajirta ngankurla Kutku rayinjarri jamulu. Ngaju paja ngirtilykarra julawu Kuttu kajiyungujuwal.”

Wali Jayikapju parla pinya nanikutjarra. Kanguyinyala parla Rupayika. Kamparnila parla Asikku pukarrwurra. Nyanartijangka kuluwujpala warntarni Yijuwukura, yinyala parla Jayikap. Jayikapju manyanu yu-tukani kuluwujwarlany ngarnturimipa. Kajiyungku parla Asik. Nyanarti-jangka Rupayikarlu warntarni nanikutkura partu. Yutukanila manyanta palpungaljaa kurrapajarlarl, Yijuwujilinyarrinyala Jayikap.

Nyanartijangka kanyala parla Jayikapju kuyijaa miyi ngarpunyanku-rawu. Marni parla, “Pirriyani marnangu ngarpu. Kuyijaa miyi marnangu pirrikanya.”

Asikju parla marni, “Ngana man nyuntu. Yijuwu ngan.”

“Yu, ngajujal marna Yijuwu. Kuyi marnangu kanya. Turtangurla man ngalku. Nyanartijangkarlu Ngarpula pajinurla japirlyungku majakujir-nupurru.”

Nyantungula parla marni ngarpunyankurarl, “Partalurni ngan pir-riyani.”

“Yu, partalurnijal marna pirriyani. Ngarpungu nyuntukurarl paja marlamani purlkangu, yangka man japirlyungany nira kankarnijangka. Partalurnila marna kuyi parlipinya.”

Asikju parla marni, “Mirnu yantajirla. Palymanku marnanta. Nyuntu ngan Yijuwu raljarti.” Wali marnpajarrinya manyanta, palymanila kurrapajarra ralku parla. Marni parla Jayikapku, “Minyarti ral

marna palymanana Yijuwukurajiliny, yarnta marnanta pinakarrilany lin Jayikapjiliny. Mapun ngan nyuntu Yijuwu.”

“Yu,” marni parla, “Ngajujal marna Yijuwu mapun.”

Wali Asikju parla marni, “Yungkaja kuyi. Ngalkuliny marna kuyijaa miyi nyanartijangkarlu marnangurla japirlyungku Ngarpu.” Wali yinyala parla kuyijaa miyi, ngapa wayin mapirri. Ngarnila.

Nyanartijangka parla yarntarni marni, “Mirnu yarnani. Lawukarrku pajan.” Yanila manyanta Jayikap, lawukanila. Wali parntimani manyanta Yijuwukura kuluwuj. Nginyjirrikanila Asikju, marni parlanyanu, “Ya wali pa. Yijuwu pa kunyungurla minyarti.”

Wali nyanartijangka Asik marni, “Ruwajangka marnajin walaku parn-timanana ngarnturijarti wulyujinyangu.” Nyanartijangka Ngarpu parlanyanta Jayikap japirlyungani majakujirrupuru. Marni parla, “Ngarpu, purlka ngapa manurla yipawu minyartiwu walakuwu ngajukurawu. Manawarntila palurla turtapungku. Pajakujiwula manurla miyi man-gajajangka, wanyukurrmalku palurla. Yarnta pajin majakujiwu walaku ngajukura. Maja manyanangu ngunawu piyirnwartiwu nukarniwu, jarntuwarntiwu mapirrirni. Yangka ngananguwurti parla yakurrmalku piyirntu kanarlanyju wali nyuntungu manurla yakurrmalku nyanarti-wu piyirntu yakurrmarnujangkawu. Yarnta yangka ngananguwurti parla wulyumalku piyirntu kanarlanyju, nyuntungula manurla wulyu-malkuwarlanyparni.”

Yijuwurlu parla jarti yinya kuyi ngarpunyankura

Wali nyanartijangka yanila Jayikap ngarpunyankurajangka. Wali Yijuwula pirriyani wartangurni ruwajangka kuyijarti wanyukurrjarti. Nyanartijangka kamparnila parla ngarpunyankurawu kuyi nyanarti. Kampar-nurla parla kanya kuyi pukarr, yinyala parla. Marnila parla, “Minyarti marnanta yungana yangka pajan jarlu yiparni ruwa kuyi pungupuru. Minyartijal kuyi nganyja.” Nyanartijangka Ngarpu paja pjinurla japir-lyungku majakujirrupuru.”

Wali Asik parla purrurrmarni. Marni parla, “Ngana man nyuntu.”

“Ngaju marna Yijuwu walaku nyuntukura kajalurnijangka.” Nyanartijangka pilpilmarni Asik karrarta. Marnila parla, “Nganangu paja yangkarti kuyi yinya kajalurn. Kunyungurla kanarlanyju paja yinya. Wali marna ngarni, nyanartijangka marnarla japirlyinya Ngarpu majakujirrupuru. Kayan ngarna yarntarni Ngarpu japirlyungka nyuntuwu majakujirrupuru.”

Wali Yijuwurlu parla ngarpunyankurawu nginarrrmarni kurturru. Marni parla, “Ngaju mapirrirni pjinurla japirlyungku Ngarpu.”

“Ngajirra. Ngajajpurru paji jarlu pirriyani. Kajiyinya paja nyanartila marnarlanyanta Ngarpu japirlyinya. Nyantu manyirranggu maja ngu-nawu.”

Yijuwurlu parla marni, “Ngaju paja jarlu kaninykujirni Jayikapju. Jalarra manta kajiyinya nyuntu jirnajangkarlu, nyanartila manurlanyanta Ngarpu japirlyinya majakujirrupuru. Kala ngaju, kajalurnijangka, japirlyungkajirra ngarpu jalarrarni.”

Asikju parla marni, “Jarlu marnangu majakujirni Jayikap. Jarntuwarnti palurla warrkammayinjarrinya, nyantula manyanangu maja ngunawu. Jarlu marnarla miyi pikakujirni katintajangka. Nyuntu kayan ngarnanta yungka wartangurnijangka. Marlal marnangurla.”

Yijuwurlu manyanta jutungu ngarntimarnani, “Ngajuwu japirlyungka-jirra.” Kujarti parla marnani. Nyanartijangka lunganila.

Asikjula parla lirrkampungani Yijuwu, “Ngarpungu kayan nganta yungka ngapa. Miyi mapirrirni katintajangka kayan ngangu turtangka.

Jarlu marnarlanyanta walakuwarlanyku japirlyinya pikakujirrupurru Ngarpu. Yarnata man ngunawu kulipari pungujuwal. Nyuntu manurla ngunawu warrkamayin ngajajpurruwu. Nyantu mangu ngunawu kajalkajal wartangurnijangka. Walimpawarlany manpilanyanu ngurrujarrakujiwu rantangajarriwu manurlanyanta. Wanyjarrku man nyanarti ngajajpurru.” Kujartikarra parla marnani Yijuwu ngarpunyankuraru.

Nyanartijangka Yijuwu parla Jayikapku kulijarrinyajinyangu kaninykaniny munta, tumaj pa nyantu majakujirni wartangurnijangka ngarpunyankuraru nyantujarrakuraru. Wali pikakujirni parlanyanta Jayikapku pungupurru pirla. Walimpa Jayikap pa Yijuwurlu pungku yangka ngarpunyankuraliny pirlajarriwu.

Wali piyirnwartirlu palurla Rupayikawu jularni pikakujirnujanga wangki Yijuwukura. Nyanartijangka parla jularnani Jayikapku, “Papaji mangurla kulijarti kirrarnana. Pungku manta. Julawu marnangu wurnapurru. Yanku man minyartingurni ngurrangurni kayili. Kirraluku manyanta kakajpurruurla ngajukurarla papajirla Layipanta. Wali rawa manyanta kirrarnanku kitangarni mangu papajijpurru ngaru kirtilyjarriwu. Walimpa marnangu ngajungurni piyirn yipawu purpanupurru yangka mangu minyartiliny yarajarriwu. Puju ngan minyayirla kirrarnanta, wali pungka nganta papajijpurruurlu pirla. Kanarlanywarn-tirlu ngartal puurtumanta. Pungkarla ngartalu nyantu. Ngajula ngarna jukungajirtajarti kirrarnanta.” Kujarti parla marnani Rupayikaru walakunyankurawu Jayikapku.

Jayikap yani kayili

Wali nyanartijangka marni parla Asikku ngumparnanyankurawu Rupayikaru kujartikarra, “Yakurrmalany marnapilangu Yijuwukurajarrawu kartunyankurajarrawu. Puju pa Jayikapju warntawu kartu minyartikar-raji Yijuwujilinyju, wali nyanarti, wurnala marnanyanangurla yanku ngurrawarlanykarti. Yakurrmalany marnarla warntarnuwu kartu min-yartikarraj.”

28

¹⁻²² Nyanartijangka Asikju wangki yiparni Jayikap purpanupurru. Marnila parla Asikju, “Ngajirta ngan warnta kartu minyartikarraj. Kayili man yanku jarungkurra. Warntawu man nyuntukurajangka kakakura-jangka kartu. Wali nyanartijangka Ngarpungu manypinya wirriyakujiwu. Kayanparnila manpilarla ngunawu. Yapawarnti manpilanya martar-nanku paja. Yapajirnyanguwarnti palu pajajarriwu kujangkurrarni kujangkurrarni. Pajajinyangurla palu ngunawu. Ngarpungu manyirrangu wulumalku nyuntuwujaa yapajirnyanguwarntiwu. Mapirriwurni manyanangu wulumalkuwarlanyparni Ngarpungu. Minyarti ngurrara parla yinya jarlu nyuntukura kilaki Ayiparan. Wali tikiyanungurla manta martarnanku nyurrawartirlu nirnparni. Wali marnangu jularni. Jalarra man wurna yanku kayili.”

Wali yanila Jayikap kayili. Wartangurn palurla Yijuwu jularni Jayikap kayili yanujangka, kartu parlanyanu warntawu. Purayimarnangurla parla Asikju yiparni. Kujarti palurla jularni Yijuwu. Wali Yijuwurlu parlanyanu marni, “Kunyangurla Ngarpungu ngajukuraru parla marninku wulyu-malany marrijangkawu kartu warntarnuwu jarntuwu. Ngajirta parla wulumanyja minyartikarrajiwu.” Wali yanila manyanta nganpayikarti Yijmayilkarti, walakuwarlany parla Ayiparan. Ngarpuwarlany pilangu Yijuwujaa Jayikapku. Wali yinyala parla Jayikap Yijmayillu kartuwarlany kurntal nyantukura.

Wali Jayikap pa jarlu yani kayili. Nyanartijangka kaparnpala ngurra juntumani, yukarnila. Jurluwu parlanyanu yutukani pamarr pila, yukarnanila manyan pukanya. Nyanya manya yinjilwarnti Ngarpukurawarnti. Jarnga manyangurla ngujangurra nguwangurnijaa yalkirirlurra. Yirrawarlany palu kankarral parayanani, yirrawarlany palu kaninypparral turtuyanani.

Nyanartijangka Ngarpula manyanta karrinyani. Jayikapkula parla marni, "Ngaju marna purlka Kut. Ngaju marnapilangu purlka Ayiparankujaa Asikku. Yungku marnanya minyarti ngurra yangka man yukarnana. Yungku marnanya nukarnini jirnajangkawarnti mapirri. Pajajarriwula palu pingajilinyarni. Kujangkurrarni kujangkurrarni palu ngunawu. Pinakarri. Ngajirta nganyanta rukanya ngajukurarla wangkinga. Warrarni marnangurla ngunawu, yangka man wanyjurlawurti yanku. Ngajungu mapirri marnanta ngampurrikananku. Walimpa marnanta tikirrkangu minyartikarti ngurrarakarti Kayininkarti."

Wali warrarni pukanya kaparnkaparn parnkijarrinya Jayikap. Rayintu parlanyanu marni, "Ngarpu pa kunyungurla nguniny minyayirla mapunparni. Ngurppangu marna ngurra juntumani minyayirla manyan yukarnupurru. Ngajirta marnarla pinarri ngunangantarla Ngarpuwu. Minyakujala parla nyantukura ngurra. Kunyungurla minyayirlarni parlipa parayanaku yapinkarti kankarral."

Wali kumantala turtapinya, warntarni pamarr yangkarti pila kanyjir-nujangka. Warntarnurla kurrarnukujirnila. Marnila parlanyanu, "Minyarti pamarr marna yutukarralany pinalkarrarlu, tumaj marna Ngarpu nyanya minyayirla karrinyjanga." Nyanartijangka ayilpala manyanta purtkujirni pamarra. Yinila yutukani ngurra Pajil. Tumaj Ngarpu nyanya nyanayirla. Nyanartijangka Jayikapju parla takijularni Ngarpuwu ngampurrikananupurru, "Puju pajan ngampurrikananku niranira kumantajaa karuwarrajaajaa pukanya, wali nyanarti, Kutpala pajin ngunawu purlka. Yarnata puju pajan tikirrkangu ngajukurakarti ngurrarakarti yarnata ngajukurakarti ngarpukarti, wali nyanarti, Kutpala pajin ngunawu purlka. Minyayirla pamarra marnantalu nyuntu nira kajalkajalkujir-nanku. Nganawurti pajan yunganku, walimpa marnanta tikirryungku lamparn."

29

Jayikap manyanta kurrarnani kakanyankurla

¹⁻³⁵ Nyanartijangka Jayikap jakarni kayili kitangarni manyangurla piriyani kukunja ngampurriwarntirla. Wali nyanartiwarnti kukunjarwarnti palu palkanga yukarnani. Yarnata ngapanga willa palu piyirrnwarnti kurrarnani. Ngapa nyanarti manyanangu ngunangani, pamarr purlka palanta rukukanani. Yangka palunya kukunjarwarnti paja kanya warijpanungurla palunyanangu ngapa purlanani. Yarnata palanta tikirrpurni rukukanani pamarr.

Wali Jayikapju manya jampirryinya, "Wanyjarrajangkawarnti manta nyurrawarnti."

"Yarankarrajawarnti marnalu nganampa minyartikarrajawarnti."

"Kala pinarri ngantarla nganpayiwu Layipanku."

"Yu. Pinarrijal marnalurla."

"Yara ngarta nyantu nguniny."

"Yu. Yara pa nguniny. Kurrntal parla kukunja ngampurri nyantukura yini parla Rajil. Nyanartila manya pirrikangana kukunjarwarnti ngapakarti."

Wali Jayikapju manyanangu marni, “Nganajangka palu minyarti kukunjawarnti yukarnana. Jalarra pa jininyara. Ngapa yungkalunya, wurnala mantanya kangku yukakarti.”

“Ngajirta,” marni palurla nyantuwarntirlu, “Kanarlanywarntiwu marnalunangu jurumanana. Nyanartila marnalunyanangu pamarr warijpanungurla ngapa purlananku nukarninirlu. Ngalkula palu kukunjawarntirlu ngapa.”

Nyanartikarrarnila manya pirrikanya kukunjawarnti Layipankurarlu kurntalnyankurarlu. Wali Jayikappala turtangkarra kanya ngapakarti nyantuliny kajalkajal. Nyantungula manyanta warijpani pamarr. Ngapala manya warntarnurla yinya kukunjawarnti Rajilkurawarnti. Nyanartijangkarlu lawukanila nyanarti marnin. Linyala manyanta jarntunga. Jayikapjula parla marni, “Ngaju marnarla nyuntukurawu ngarpuwu walaku. Ngamaji ngajukura parla rimpri Rupayika.”

Wali nyanartijangka marnin manyanta laparni ngarpunyankurakarti Layipankarti. Jularnila parla, “Jarntu ngalimpakura parlipangu pirriyani. Nyanya marna nyuntukura walaku, ngamaji parla Rupayika nyuntukura rimpri.”

Nyanartijangka pinakarrinyurla wilkartila turtangurla laparni Layipan. Langkarnikanurla pa lawukani Jayikap. Linyala manyanta. Ngurrakartila purpangkarranya. Kirrarnanila pila wangkikarra. Jularnani parla nyapartukarra Jayikap pa wurnajarrinya marringurni. Wali Layipantu parla marni, “Yu. Ngajukurajinyangu pajin walaku jarntu.” Nyantijangka Jayikap manyanta kirrarnani rawa layi yakarn.

Kartujarra parla yinya Jayikap kakanyankurarlu

Wali nyanartijangka Layipantu parla marni Jayikapku, “Yarr pajin warrkammarnani. Ngajirta marnanta nganawurti yungantarla yiji. Ngana marnanta yungku warrkamjangka.”

Wali Jayikapju parla marni, “Ngajirta. Marnin pajan yungku Rajil.” Wali kurriny pinya kurntaljarra martarnani Layipantu Liyajaa Rajil. Liya pa kajalurnijangka. Wali wartangurnijangkawu parla Rajilku wulyumarnani Jayikapju. Nyantarti marnin pa wulyu jurnanykarra. Liya pa kapakapamarta. Nyantijangka parla marni Jayikapju, “Yungku pajan Rajil. Warrkammalku marnangu yitilalwarnti 7, nyanartila pajan marnin yungku Rajil.”

Wali Layipantu parla marni, “Kirrarnanku pajinurla minyayirla lama, nyanartila marnanta ngajukura kurntal yungku. Kayan ngarnarla kanarlany yungku nyuntuwurni marnangu wulyumalany.” Wali Jayikapju parla Rajilku warrkammarnani yitilalwarnti 7. Wirriyarlu parla warrkammarnani tumaj parla Rajilku wulyumarnani. Nyantijangka Jayikapju parla marni Layipanku lamparrrnyankurawu, “Yitilalwarnti palu pujujarrinya. Nyangurla pajan yungku marnin. Wali marnangu rawa warrkammarnani.”

Nyanartijangka Layipantu manyanangu piyirnwartiwu marni nyanartikarrajiwartiwu, “Miyijaa kuyi parlipa ngalku wirriyakujirrupuru. Wali nyanartijangka kartula marnarla yungku Jayikap.” Nyantikarrarni pukanya miyijangkarlu parla kanya Layipantu Jayikapku kartu Liya. Kula parla Rajilparni kanya. Minya parla kanarlany kurntal kajiyinya. Wali yukarnila pila pukanya. Kumantajarrinya pilangu nyanyala marninwarlany janginy Liya Jayikapju.

Nyanartijangka parla Jayikapju marni Layipanku, “Nganajangkarlu pajan Liya yinya. Ngajungu marnarla warrkammarnani Rajilku. Rajil pajan yungkarla. Kajiyinya pajan.”

Layipantu manyanta jangkumani, “Wali marnanta yinya kajalurni-jangka Liya. Kujartikarra marnalunya nira yungany kajalurnijangkaliny wartangurnijangkala warra. Wali kurrarnanku parlipa wirriya warrarni, nyanartijangkarlula marnanta yungku Rajil kartuwarlany. Yitilalwarnti 7 pajin warrkammarnanku yartarni,”

Wali Jayikapju parla yu marni. Nyanartijangka parla yinya Rajil yangka palu ngarnunga pujujarrinyajaa jujujangka mapirrini palu lamajarrinya. Wali Jayikapjarra Rajil pila yukarnani pukanyja. Wulumarnani parla Rajilku, ngajirta parla wulumarnantarla Liyawu. Wali yartarni parla warrkammarnani Layipanku yitilalwarnti 7 Rajil warntarnupurru. Wali marninkujarra warrkammayinjarra pinya Layipantu yinya kurntalkujarra nyantukurajarra, layiwarlany parla Rajilku, layiwarlany parla Liyawu.

Ngajirta parla wulumarnantarla Liyawu ngumparnanyankururlu Jayikapju. Nyanartijangkarlu parla Ngarpungu kankarnumarrangurla Liyawu yawiyijarrinya. Wali yapawarntila parla yinya Ngarpungu parri-warnti kurrinykurriny. Yiniwarnti manya jularni Rupun, Jimiyin, Lipayi, Juta. Nyanartiwarnti yiniwarnti palurla walakuwarnti. Nyanartijangka Liya pa wirriyajarrinya. Marni parlanyanu, “Yapawarntijarti marna. Wali ngajukururlu ngumparnarlu paji wulumarnanku.”

30

1-43 Wali Rajillu ngajirta parla yapa martarla Jayikapku nyantukurarlujinyangu kartungu. Liyangumiparni manya martarni yapawarnti. Nyanartijangka parla yurrulyjarrinya Rajillu. Wali marninwarlany warrkammayin manyanta Rajillu yiparni Jayikapkarti. Nira pila yukarnani Jayikapjaa marnin nyanarti warrkammayin, parrila parla Jayikapku martarni yini Tan. Yarnata kanarlany parla martarni yini Natali. Parrijarra kurriny parla martarni Rajilkururlu warrkammayintu.

Yangka Liyangu ngajirta manya yartarni yapawarntiwarlany martarla, wali kanarlany manyanta marninwarlany yiparni nyantukura warrkammayin Jayikapkarti yukarnupurru. Wali parrila parla martarni yini Kata. Yarnata kanarlany parla martarni yini Yaja. Parrijarra kurriny parla martarni Liyakururlu marnintu. Nyanartijangka yartarni wartangurniwarlany parrijarrawarlany pinya martarni Liyangu yinijarra Yijikajaa Japilan. Yarnata manga layi yini Tana.

Nyanartijangka wartangurniwarlany parla Ngarpu japirlyinya Rajillu yapa yungupurru. Wali pinakarrinya pa Rajilkura wangki. Parrila parla yinya yini Jawujap.

Jayikap ngunangani kuyi pajajartijaa mana pajajarti

Wali Jayikapju manya ngampurrikanani kukunjarwarntijaa nanikutwarnti Layipankurawarnti. Nyanartijangka Layipanku parla marni, “Wurna marna yanku ngurrarakarti ngajukurakarti tikirr.”

Layipantu parla marni, “Ngajirta. Lama man warrkammarnanku minyayirla. Marrki manunya ngampurrikanana kukunjarwarnti ngajukurawarnti tumaj Ngarpungu manta marlamani kankarnijangkarlu. Puju pajin jutungu warrkammarnanku wali pamarrpala marnanta yungku purilka. Nyapartukarra man nyuntungu malku.”

Jayikapju parla marni, “Ngajirta. Yarr pajan yungku kukunjarwarnti kurnkurnwarntijaa nanikutwarnti wirntikirlwarnti. Ngurrujarrakujir-nurla pajan yungku minyartiwarnti. Ngajungula marnajin martarnanku.”

Layipantu parla marni, “Yu, yungku marnanta.” Wali kajiyinya parla Layipantu. Nyanartijangka yinyala manya nyantukurawarnti walakuwarnti. Ngajirta parla nyantu yungkarla jirrkirl Jayikap kajiyinya

parla. Wali Jayikapju manya parpjartiwarntimipa ngampurrikanani Layipankurawarnti.

Nyanartijangka Ngarpungu pa Jayikap ngampurrikanani warrkam-purru jirrkirl. Nyanartiwarntirlu kuyiwarntirlu parpjartiwarntirlu palunya martarni kurnkurnwarntijaa wirntikirliwarnti yapawarnti wu-lyuwarnti. Paja palunya martarni. Layipankurawarnti palu parpjarti-warntimipa ngarlwarnti. Jayikapkurawarnti palu kurnkurnwarntijaa wirntikirliwarnti wulyuwarnti. Kujartikarra pa Ngarpungu marlamani Jayikap. Nyanartijangka payamkujirnla manya Jayikapju pamarrjawurlu kamulwarntijaa tangkiwarnti, yarnta piyirnwarnti paja warrkammayin-warnti. Maja manyanangu ngunangani manawarntiwujaa kuyiwarntiwu-jaa piyirnwarntiwu.

31

Jayikapngurra palu warna yani ranyji

¹⁻⁵⁵ Layipankurawarntirlu walakuwarntirlu palunyanangu marnani, “Jayikapju parla ngurru warntarni ngalimpakurawu ngarpuwu nanikut-warntijaa kukunjawarnti. Jayikap pa ngunangana kuyi pajajartijaa mana pajajarti. Ngarpu nganampakura pa ngunangana yarpalmartajarti.” Yarnta lamparrnyankuraru Layipantu parla yakurrmarnani Jayikapku.

Nyanartijangka Ngarpungu parla Jayikapku marni, “Wurna man yanku tikirr ngurrarakarti nyuntukurakarti. Ngampurrikananku marnanta ngajungu.”

Nyanartijangka marni pilangu Jayikapju kartunyankurajarrawu, “Yanku parlipa ngajukurakarti ngurrarakarti kurliirra. Ngarpungu paji jularni kankarnijangkarlu tikiyanupurru. Nyurrajarrakura ngarpu pa kajiyungujuwal. Jarlujangkarlu paja kirrijiliny kajiyinya Rajilngurni. Yarnta paja kajiyinya kuyiwarntingurnijaa pamarrngurni warrkamjangka. Nyanartijangka paji marni Ngarpungu kurliirra tikiyanupurru. Wurna parlipa yanku minyartingurni ngurrangurni.”

Kartunyankurajarrawu pilarla marni, “Wali mapunikarrku man Ngarpu kankarnijangka yangka mangu jularni. Ngajarrakuraru ngarpungu kayan ngajarranya yungka pamarrjaa manawarnti. Kula parlipanyanta ngayi-warntirni kirrarnana. Wurna parliparlanyanta yanku kajiyungujuwalku.”

Nyanartijangkarlu marurppinyala manya Jayikapju warnapurru kukun-jawarntijaa nanikutwarnti yarnta warrkammayinwarnti mapirri. Kamulwarntirlala palu parayani kartujarrajaa yapawarnti. Yarnta manya manawarnti paja karrpirni kamulwarntirla. Nyanartijangka wurnala palu jakarni. Kuyiwarntirla palunangurla wartangurni yanani kamulwarnti piyirnartijawarnti. Ranyji palurlanyanta yani Layipanku warrkamjapuru- rula. Jamurnku wurnawu Rajilpala yani mayarukarti Layipankurakarti. Nyanartiwarnti manawarnti yangka manya Layipantu kajalkajalkujirnani Ngarpujilinywarnti, nyanartiwarntirnla parla warntarnkarrakanya Ra- jilla ngurru kurntalnyankuraru.

Wartangurni pa kirrarnani Layipan ngurru pa ngurrawarnti murrkurn. Nyanartijangka jularni palurla Layipanku lamparrnyankura yap yan- jangka. Jamurn pinakarrinya kuljarrinyala parla. Wurnarnla jakarni wartangurni. Waangurla manyanangurla pirriyani wartangurni. Jut- parnila palu yukarni kaparn. Nyanartikarra pukanyja parla winkirru marni Ngarpungu, “Ngajirta ngan punga nganpayi nyanarti Jayikap. Wanyjarrku man.”

Kumantajartila manyanta pirriyani Jayikapja. Marni parla Layipantu, “Nganajangkarlu manpinya yap kanya ngajukurajarra kurntalkujarra, yarnta jamurtiwarnti mapirrirni. Ngajirta pajin jularla warna yanupurru

jarlu yalayirra. Yarrpala marnangu pirriyani nyana marnanta pungkarla tumaj paji Ngarpungu jarmarni.”

Jayikapju parla marni, “Puju ngarnangu jularla yanupurru lamakujirrala nganpinya kurntalkujarra nyuntukurajarra. Wali marna yani ranyjirni.”

Yarntarni parla marni Layipantu, “Wanyjarra paji ngajukurawarnti manawarnti Ngarpujilinywarnti yala pajin warntarnkanya ngurru.”

Jayikapju parla marni, “Ngajirta marnangu ngajungu kangkarla ngurru. Ngurrpa marnarla nyuntukurawarntiwu manawarntiwu.”

Nyanartijangka muwupunganila parla Layipantu kalukuwarntirra. Manawarnti nyanartiwarnti manya kaninyamarrangu ranyjikujirni Rajillu payikirra. Kankarnumarrangula manyanangurla nyantu kirrarnani. Jarti parla warijpanani Layipantu. Nyanartijangka Jayikapju parla kulijarrinya. Marni parla, “Wayila manunya parlipinya.” Yarnta parla marni, “Ngana-jangkarlu pajan waangani wartangurni yangkakatarngangu warrkammarnani jirrkirl jarlujangkarlu. Ngajirta marnangu wanyjanantarla warrkam. Nyuntungu pajan kajiyungani kuyingurnijaa pamarrngurni. Walirni paja ngaju Ngarpungu ngampurrikanani yarnta paja pamarr purlkajartikujirnijaa kuyi pajajartikujirni. Nyanartijangkala marna jalarra pajajarti ngunangana. Ngajirta pajan nyuntungu yungkarla. Ngarpungu paja yinya pamarrwarntijaa kuyiwarnti yarnta piyirwarnti warrkammayinwarnti.”

Layipantula parla marni, “Ngajukurawarntijal pajilu kurntalkujarrajaa jamirtiwarnti, kuyiwarnti mapirri. Nukarnini pajilu ngajuwu. Wali jamulu manunya martawu. Kayan ngarnanta punga tumaj paji Ngarpungu jarmarni. Kurlirra man yananku. Pamarrwarnti parli kaparn tirnyutukarrku pinalkarrapurru. Kayan ngajin kayili tirrinyyanta ngajukarti pungupurru. Yarnta ngaju kayan ngarnangurla nyuntukarti tirrinyyanta kulijarti. Ngurrujarra parli wali kirrarnanku kayilijaa kurlirra. Minyarti parli pamarrwarnti tirnyutukanana pinalkarrapurru.”

Nyanartijangka manya wurnangu kumantawarlany nurtpungurlakani Layipantu. Yarnta manya ngukupajani jamirtiwarntijaa kurntalkujarra. Nyanartijangka wurnala tikiyani kayili. Jayikapngurra palu wurnala yanani kurlirra.

32

Kajalurn palu yanani piyirwarnti kurlirra

¹⁻³² Nyanartijangka yinjilwarntila palurla pirriyani wurnajangkawu. Jayikapju parlanyanu marni, “Kunyangurla parla minyarti ngurra Ngarpukura.”

Nyanartijangka kaparnngurni manya Jayikapju yiparni piyirwarnti kajalurn. Papajinyankurakarti Yijuwukarti manya yiparni kurlirra wangkijarti. Wali Yijuwurla palunyanta pirriyani, marni palurla kujartikarra, “Jayikap mangurla jalarrarni pirriyanku ngajajpurru, wartangurni pa yanana kayilungu.” Nyanartijangka palunyanta tikiyani Jayikaparti kayili kaparnkarti. Marni palurla Jayikapku, “Papajpurru mangu pirriyanana wartangurni piyirn pajajarti.” Nyanartijangka Jayikap rayinjarrinyala. Pungka ngarta papajinyankurarlul. Nyantungu pa pinapinakarrinya jarlujangka yangka Yijuwurlu parla marni walimpa pungupurru.

Nyanartijangka Ngarpuwu parla marni Jayikapju, “Ngarpu, nyuntungu pajin jularni ngampurrikanupurru. Yarnta pajan yinya manawarnti pajajaa piyirwarnti warrkammayinwarnti mapirri rni yapawarntijaa kuyiwarnti. Nganapartu nganapartu pajan yinya nyuntungu. Yarr marna ngaju piyirn, nira pajin wulyumarnana. Papajirlu ngaju punga ngajukurakarrarlul pirla. Ngampurrikarrku pajan jalarra nyuntungu

ngajukurakarrarla papajikarrarla. Rayinkarrinyana marnarla. Pungka ngarnapanya nukarni marninwarntijaa yapawarnti. Nyanartirlamarra marnanpanya ngampurrikananku. Pungka ngarnapanya.”

Nyanartijangka marnila manyanangu Jayikapju warrkammayinwarn-tiwu, “Ngurrujarrakujiwu parliparla Yijuwu kamulwarntijaa tangkiwarn-tijaa purlumanwarnti. Kangkula mantarla kajalurn Yijuwu.” Yarnta parlanyanu marni ranyjingurni muntanga, “Wirriyakujiwu marna ngajukura papaji. Yipawu marnarla kajalurn kuyiwarnti, nyanartijangka paja langkarnikarrku kulingajirtaru wulyungu. Ngangakujiwula palu kuyiwarntirlu nyanartiwarntirlu.” Wali yiparni parla kajalurn. Nyantu kayilirni lama kirrarnani.

Nyanartikarrarni pukanyja manya yiparni nyantukurawarnti kartu-jarrajaa marninjarrawarlany warrkammayinjarra. Yapawarntijaa war-rkammayinwarnti mapirrirni manya yiparni. Yarnta kuyiwarntijaa man-awarnti nukarni manya kajalurni yiparni Jayikapju. Marni manyanangu, “Yanku manta kurlirra turriny martuwarrarlal. Ngaju marna minyayirla lama kirralku.”

Turturlikanani pilanyanu kulingu

Nyanartijangka pukanyjala parla nganpayi pirriyani Jayikapku. Tur-turlikanani pilanyanu kulingu, wanyjarra parlanyanta maja ngunawu, kunyungurla Jayikap kunyungurla nganpayiwarlany. Wali turturlikanani pilanyanu kitangarni pilangurla rakarrakanya. Yangka ngungkupinya Jayikapkura maya nyanawurlu nganpayiwarlanyju, marni parlanyanu, “Kunyungurla minyartirlu nganpayirlu paja yukarnukujiwu.” Wali nyanartijangkarlu mirtalpala pinya Jayikap. Marnila parla Jayikapku, “Jarlu parlingu rakarrakangana, yartajpantaja.”

“Ngajirra. Tarrpartarnanku marnanta jutungu. Japirlyungkuliny manurla Ngarpu ngajupurru, nyanartila marnanta yartajpanku.”

Wali marni parla nganpayirlu nyanartirlu, “Ngana man nyuntu yini, julajirlanyanu.”

“Ngaju marna Jayikap.”

“Kayan ngan Jayikap nguna. Kanarlany marnanta yiniwarlany julawu Yijirayil. Tumaj man Ngarpu turturlikanani, yarnta man yukarnuku-jirni. Piyirnwarnti kanarlanywarnti mapirrirni manunya kaninykujirnani nira.”

Wali Jayikapju parla marni nyantuwarlanyku, “Kala ngana man nyuntu yini. Julajirlanyanu.”

“Ngajirra ngajan yiniwu japirlyungka. Pinarri pajin ngunarla. Ngampurrikanankujal marnanta.” Nyanartijangka wurnala parlanyanta yani rakarrarla.

Wali Jayikapju parlanyanu marni, “Kunyungurla marna minyarti ngan-payi turturlikani Ngarpu pukanyja. Yarnta marna warrarni nguniny wanji. Ngajirtarni paja pungkarla pirlawurra. Wali nyanartirni ngurra pa yini yutukani Piniyil Jayikapju. Nyanartijangka jamurn purangu turtapinya Jayikap wurnala jakarnkanya. Nyikitkarrala yanani mirtal pungujangka.

33

Lawukani Yijuwurlu Jayikap yawiyijangkarlu

¹⁻²⁰ Nyanartikarrarni kumanta nyanyala Jayikapju papajinyankura Yi-juwu pirriyanujangka piyirnwarnti pajajarti. Kurlangu palu pirriyanani, pajajinyangu manya kangani piyirnwarnti 400. Jayikapju nyangungurla langkarnikani pirriyanujangka. Yijuwukarti manyanta yani jutinykarra

rayintu kajalkajalkujirnupurru. Kujartikarra manyanangu yurru ngunangani kanarlany kajalkajalkujirnupurru. Wali lawukanila Yijuwurlu Jayikap yawiyijangkarlu. Lunganila pilanyanu ngayijarrinyujangkarlu. Nyanartijangka lungujangka pila yarrjarrinya. Marnila parla Yijuwurlu, "Nganajangkarlu pajin kajalurn yiparni piyirnarnti kuyijartiwarnti langkarni."

"Ngajirta. Yiparni marnangu yalyakujirnupurru."

"Ngajirta. Wali marnanya ngajungu ngarrja martalany kuyiwarntijaa manawarnti. Tikirrwartawu manurlanyanu nyuntungu."

"Ngajirta. Martawu man nyuntungu. Puju pajin kirtilyjarrinya, wali nyanarti, minyarti yijijangka manurlanyanu martawu. Kangku manunya minyartiwarnti kuyiwarnti. Ngarpungu kankarnumarrangujangkarlu paja ngampurrikanani yarnta paja kuyiwarnti paja yinya. Ngarrjawarlany marnanya martalany ngajungu." Kujartikarra parla marnani Jayikapju kitangarni Yijuwurlu parlanyanu kanya yijijangkawarnti Jayikapkurawarnti.

Nyanartijangka wurnala jakarni Yijuwu kurlirra Yitimkarti nyantukurakarti ngurrakarti. Kirrarnanila nyanayirla. Wali ngajanyankura Jayikap pa yani wartangurni ngurrakarti Jikimkarti. Wali nyanarti ngurra parlanyanu Jayikapju payamkujirni nyantungumiparni. Yarnta manya pamarrwarnti purlikawarnti mungkurrpinya pinalkarrapurru Ngarpu kajalkajalkujirnupurru. Wali kirrarnanila palu nyanayirla Jikimja rawarni.

35

Jayikap yani ngurrakarti Pajilkarti

¹⁻²⁹ Wali nyanartijangka Ngarpungu parla marni Jayikapku, "Yanku man kurlirra Pajilkarti. Nyanayirla man kirrarnanku. Yarnta manunya pamarrwarnti mungkurrpungku ngajuwu kajalkajalkujirnupurru. Ngaju marnangu purlka Ngarpu yangka pajan nyanya jarlu minyayirla nguranga, nyanartikarra yangka manurlanyanta papajiwu nyuntukurawu wurnamipa kitpungani."

Nyanartijangka Jayikapju manyanangu jularni nyantukurawarntiwu piyirnarntiwu, "Tarrapungkalunya nyanartiwarnti manawarnti Ngarpujilinywarnti kayilungujangkawarnti yangka mantanya kajalkajalkujilany nira. Nyanartijangka nyumukmalkuliny manta, manala mantanyanu wulyu yutukarrku karrkinta. Nyanartijangka ngurrajangka palupa yanku kurlirra Pajilkarti. Mungkurrpungkula marnarla pamarrwarnti nyanayirla Ngarpuwu kankarnimarrangujangkawu kajalkajalkujirnupurru. Nyantungu paja marlamanani yangkartujangka. Warrarni paja Ngarpungu jalarrawurti ngampurrikanana."

Nyanartijangka piyirnarntirlu palurla yinya manawarnti Ngarpujilinywarnti. Wali karlarnurla manya nguwanga turnmarni mananga rirringki warnamintirla. Nyanartijangka palu Pajilkarti yani, pirriyanila palu. Mungkurrpinyala parla pamarrwarnti Ngarpu kajalkajalkujirnupurru. Wali Ngarpu manyanta pirriyani Jayikapja. Marni parla Jayikapku, "Jalarra marnanta yiniwarlany julawu. Jarlu man nguja Jayikap, jalarra man ngunawu Yijirayil. Ngaju marnanyirrangu purlka Ngarpu. Yapawarnti paja manunya martawu nyuntukurawarntijangka walakuwarntijangka. Kujangkurrajarrala palu ngunanganku. Yarnta palunyanangu majawarnti ngunanganku piyirnarntiwu kanarlanywarntiwu. Jarlu marnapinya yinya Ayiparanjaa Asik minyarti ngurra Kayinin. Nyuntula marnanta jalarra yungany jirnajangka. Walimpawarlany palurlanyanu yapajirnanunguwarntirlula martarnanku minyarti ngurra nyuntukurawarntirlu." Nyanartijangka Ngarpungula Jayikap wanyjani.

Wali purtkujirnila pamarra ayil kajalkajalkujirrupurru Ngarpu ngur-ranga kirlingarni yininga Pajilla. Nyanartijangka Pajilngurni palu jakarni kurlirra ngurrawarlanykarti. Wali pitparni manyanangurla muntajarti Rajil. Jrumarnani palunya kaparn. Jamurnjamurnjarrinya parla yapa martarnupurru, parrila palkangawantinya. Ngamajila parla pirlajarrinya parrikura. Kankarlajarrala jularni yini Pinjimin ngarpunyaankuraru Jayikapju. Yawiyila palurla lungani. Nyanayirlarni palu turnmani pirla-jarrinyangka. Pamarrpala manyanta yutukani Jayikapju pinalkarrapuru kartunyaankuraru.

Nyantukurarla ngarpunga manyanta pirriyani Jayikap

Yarntarni kurlirrawarlany yanani Jayikap. Pirriyani ngurranga Marurila. Ngarpunyaankura parla nyanayirlarni kirrarnani. Nyantu pa purrkujinyangu Asik, yitilalwarntirla pajanga nguja 180. Nyanartijangka walimpa pirlajarrinya purrkujarrinyujangka. Turnmanila pila walakun-yankurajarrarlurni Yijuwurlujaa Jayikapju.

36

¹⁻⁴³ Wali purlumanwarnti pilanya paja martarni Yijuwurlujaa Jayikapju kayanta. Yukala palurlanyanu warpijngarnani. Nyanartijangka Yijuwurlu manya pakulkanya ngurrawarlanykarti kurlirra. Nyantuku-warnti manya kanya kuyiwarntijaa kartuwarnti yapawarnti mapirri. Pamarra palu kirrarnani ngurranga Yitimja. Wali ngurrujarra pila kirrarnani Yijuwujarra Jayikap kayilijaa kurlirra. Wali Yijuwukurawarnti yapajirnanyunguwarnti palu nyanayirlarni kirrarnani. Nyanartiwarnti yapawarnti palunya jularnani Yitimkarrajiwarnti.

37

Jawujap

¹⁻⁴ Jayikap pa Kayininta kirrarnani. Warrkammarnani palurla walakuwarntirlu 12ju. Ngampurrikanani palunya kukunjarwarntijaa nanikutwarnti. Layingu Jawujapju parla jularnani ngarpunyaanku-rawu Jayikapku, "Ngarpu, nyanartiwarnti palu yarr kirrarnani ngajukurawarnti papajiarnti. Ngajungumipa marnanya ngampurrikanana kukunjarwarnti." Kujartikarra parla jakuljularnani Jawujapju Jayikapku ngarpunyaankurawu.

Jayikapju parla wulumarnani walakuwarlanyku kaparnngarrangar-rawu Jawujapku. Purrkungu kangujangkarlu parla wirriya ngunan-gani. Nyanartijangka parla nyantuwwumipa mintimmarnani kuwut mana wirrimpurru wulyu. Nyanartijangka papajiarwarntirlu palurla yakurrmarnani Jawujapku. Marni palurlanyanu, "Ngarpungu ngalimpakuraru ngajirra parlipangu wulumanyja. Nyantuwwumipa parla wulumarnani Jawujapku, ngajirra ngalimpawu." Wali ngajirra palurla wulyuwulyu wangki manyjarla Jawujapku jarntuwarntirlujal.

37:5-11

⁵⁻¹¹ Wali Jawujapju winkirmarni. Nyanartijangka jularni manyanangu papajiarwarntiwi winkirjangka. Marni manyanangu, "Warrkammarnani parlipa pirtiririla. Kayantakujirni parlipanya yukawarnti miyijar-tiwarnti. Nyanartijangka karrpirnanila parlipanya warrapuru tukar-nupurru. Minyarti layi ngajukura yuka turtangurlala karrinyani, kaparn manyanangurla. Kanarlanywarnti yukawarntiwarlany karrpirnu-jangkawarnti turtangurlawarlanyarni palu karrinyani yangka mantanya

nyurrawarntirlu junganurla karrpirni. Wamarn karrinyani palu ngajukurangurni marnpa. Nyanartijangka parntawantinyala palu nyanartiwarnti yukawarnti. Kayanmpipala manyanangurla karrinyani kankarnumar-rangur yangka marna ngajungu karrpirni. Minyarti marnanyirrangur Jularnana winkirrijangka. Kujarti marna winkirmarni.”

Wali kujarti manyanangu ngunangani nyantuwarntikura yurru. Parntawantinyani palunangurla yangka nganawurti piyirn purlka ngunangani kajalkajal. Wali papajiwarntirlu palurla marni Jawujapku, “Nyuntungu nganunyanu yutukani kajalkajal jirnjangkarlu. Nganampa marnalu kajalujangkawarnti.” Nyanartijangka palurla yirmarnani Jawujapku winkirruwaluku.

Nyanartijangka yarntarni manya winkirmarni Jawujapju. Jularnila manyanangu papajiwarntiwu, “Winkirmarni marnanya wirlwarnti paja 11 yarnta purangujaa yakarn. Nyanartijangka parntawantinyala pajilurla ngajanga kajalkajalkujirrupurru.”

Jayikapjula Jawujap marrarni ngarpunyankurarlu. Marni parla, “Nya-partukarra man minyarti kanarlanyparni winkirmarnani. Ngajungujaa papajiwarntirlu nyuntukurawarntirlu ngamajirlu mapirriarni kayan ngar-nantalu nyuntu kajalkajalkuji winkirruwal. Nyuntu man wartangurni-jangka. Kayan ngarnanpangu purlka nguna.” Nyanartijangkarlu papajiwarntirlu palurla yakurrmarnani Jawujapku. Ngajirta nganyanangu kajalkajal nguna wartangurnijangka. Yarnta ngarpunyankurarlu pa pinapinakarrinyani winkirrijangka Jawujapkura.

Jawujap palu kanya Yijipkarti jalimkujirrupurru

¹²⁻³⁶ Nyanartijangka manya yiparni walakuwarnti kayili Jayikapju ngurrakarti Jikimkarti. Kukunjawarntijaa nanikutwarnti palunya kanya yukangkurra. Jawujap wartangurni kirrarnani. Wali Jawujapku parla marni wartangurni Jayikapju, “Yanku manyanangurla kayili. Nyaku manyanangu papajpurruwarntiwu. Yara ngartalu nguniny yarnta kukun-jawarntijaa nanikutwarnti, yara ngalunya ngampurrikarralany. Nyanar-tijangka pajin wangki tikirkangka papajpurruwarntikura.”

Wali nyanartijangka wurnala jakarni Jawujap kayili. Pirriyanila manyanangurla Jikimja. Jarti manyanangu muwupungani papajiwarnti-wu. Wali pirriyanila manyanta layinga nganpayirla. Japirryinyala parla Jawujap, “Nganawu manurla muwupungana.”

Jawujapjula parla marni, “Ngajirta, papajiwarntiwu marnanyanangu muwupungana ngajukurawarntiwu. Nyanya nganunya. Yala palu yani kukunjajartiwarntijaa nanikutjarti. Kanya palunya mirnu.”

Nyantungula parla marni nyanartikarrajirlu, “Yu. Nyanya marnanya. Jarlu palu tirrihyani ngurrawarlanykarti kayirrara.” Wali nyanarti-jangka Jawujapju manya kayirrarni puranwaanya.

Nyanartijangka manyanangurla pirriyanila. Parlipinyala palu Jawujap marringurni papajiwarntirlu. Marni palurlanyanu, “Yangkarti parri pa pirriyani winkirruwal. Pungku parlipa pirlawurra. Takurrarrangkula parlipa kurrkunga pulparra willa. Nyanartijangka tikiyanku parlipa kurlirra. Julawu parliparla ngarpuwu ngalimpakurawu, ‘Kunyarwarn-tirlu palu pajani ngurruwa wanyurlaparta.’ Kajiyungku parliparla ngarpuwu ngalimpakurawu kujarti.”

Kanarlanyu kajalurnijangkarlu manyanangu marni yiningu Rupuntu, “Kayan ngarlipa pungka. Yarr parlipa tarrangku wanji kurrkunga.” Nyanartijangka pinapinakarrinya ranyjurni Rupuntu. Marni parla-nyanu, “Warra marna warntawu parri kurrkungajangka, tikirkujiwula marnanyanta ngarpukarti ngajarrakurakarti.” Yawiyijarrinya parla Jawu-japku papajiwarlanyu.

Wali pirriyanila manyanangurla Jawujap. Langkirrmanila palunyanta mana kuwut. Tarrpartarnurlala palu kanya kurrkukarti. Takurrtar-ranyala palu kurrkunga. Nyanartijangka Rupun manyanangurla yap yani papajiwarlany. Kanarlanywarnti palu ngurrakarti tikiyani. Kurrkun-galiny palu takurrtarrangurlakani Jawujap.

Miyila palu ngarnani. Nyanyala palunya piyirnwarnti kamuljarti-warnti. Pirriyanani palu kayilungu. Kangani palunya manawarnti ngana-partu nganapartu Yijipkarti jalimkujirrupuru. Wali nganpayirlu Ju-tangu manyanangu marni yawiyirlu, "Ngajirta ngarliparlanyanu punga ngalimpakura ngaja. Yarrwurti parlipanyanangurla yipawu kamuljarti-warntirla. Kangkula palu Yijipkarti jalimkujirrupuru. Manajilinyarni palu jalimkujiwu."

Kanarlanywarntirlu palurla marni, "Yu. Purpanku parlipa. Yipawula parlipanyanangurla kamuljartiwarntirla." Nyanartijangka palu turtangkanya kurrkukarti, warntarnila palu Jawujap. Nyanartijangka kanya palunyanangurla kamuljartiwarntikarti. Yungurlakani palunya pamarr papajiwarnti wurnangu. Wali kanyala palurlanyanu nyanarti nganpayi kurlirra Yijipkarti.

Walimpa pirriyani Rupun wartangurni. Jartila parla yanunga nyanya kurrkunga Jawujapku. Nyanartijangka yawiyijarrinyala parla. Langkirrmanila parlanyanu mana karrkintajangka yawiyirlu. Wali tikiyani manyanangurla. Marnila manyanangu, "Jarti marnarla nyanya parriwu, ngurrrpa palu yap kanya. Nyapartujarriwula marna ngaju. Kunyungurla paja marrawu ngarpungu ngalimpakurarlu ngampurrirkanungajirtangurni." Nyanartijangka nanikut palu pinya. Maparnila palurla kuwut nyantukura Jawujapkura nungujawurlu. Kanyala palurla nungujarti ngarpunyankurawu kuwut. Yijingkanyala palunyanta. Marni palurla, "Minyarti mana marnalu parlipinya. Jawujapkura ngarta."

Wali nginyjirrikaniyla parla ngarpunyankurarlu nyantukurawu walakuwu. Marni manyanangu, "Yu, nyantuwurni parla. Wali paja kunyarru marlalkujirni." Nyanartijangka parlanyanu langkirrmanila nyantukura kuwut yawiyirlu. Yawiyijarrinya parla walakuwu nyantukurawu maruluwu. Kanarlanyala manyanu karrpirni payikijangka mana. Nyanartijangka lunganila parla maya yawiyirlu. Nukarninila palurla pirriyani walakuwarntijaa kurntalwarnti ngangakujirrupuru yawiyijangka. Jarti palu ngangakujirni. Nyantungu ngajirta manya pinakarrinyantarla. Juturni parlanyanu lungani maruluwu.

39

Jawujap yutukani jayilla Patiparlu

¹⁻²³ Wali kamuljartiwarntirlu palu pirrikanya Yijipja nganpayi yini parla Jawujap. Nyanartijangka purlkangu nyanya Yijipkarrajirlu, pamarrpala manya yinya kamuljartiwarnti. Warntarnila parlanyanu Jawujap warrkammarnupuru. Nyanarti nganpayi parla yini Patipa. Piyirnwarntiwu pajawu manyanangu maja ngunangani.

Wali nyanartijangka pa kirrarnani Jawujap purlkakurarla mayarurla. Ngarpu manyanta warrarni ngunangani Kut. Nyanartila parla jirrkirl warrkammarnani Patipawu purlkawu. Nyanartijangkala parla Patipa wirriyajarrinya. Nyantuwujinyangula parla ngunangani warrkammayin Jawujap. Yarnta manyanangu majakujirni Jawujap manawarntiwujaa kanarlanywarntiwu warrkammayinwarntiwu. Mapunparni Ngarpungu marlamanani Jawujap. Nyanartijangka yarrjarrinyurlala kirrarnani

Patipa. Jawujap manyanangurla wali pikajarrinya warrkammayinwarnirtirla. Rukarnila manyanangurla Patiparlu. Miyijaa kuyi ngarnani ngangangu.

Jawujap pa nganpayi wulyujinyangu janginy yarajaa karrkin wulyu. Nyanartijangka marrupunganila Patipakurarlu kartungu. Marnani parla Jawujapku nira kumantawarlany kumantawarlany, “Yanku marnangurla nyuntunga. Wulyumalany marnangu nyuntuwu.”

Nyantungu parla Jawujapju marnani, “Ngajirta. Ngajungu ngajirta marnanta marrupungka. Nyuntu manurla purlkakura Patipakura yangka paja nganta majakujirni. Wali paja nyantungu jirrkirl nyangana. Yarnata paja ngaju mapirri nyangana Ngarpungu. Kayan ngarnanyanta yakurrjarri nyantunga.”

Wali Jawujapju parla jarti yirrarnmarnani nyanartiwu marninku. Jutungurni parla marnintu marnani, “Ngajirta. Nyuntuwu marnangu wulyumalany. Yanku marnangurla.” Kujarti parla Jawujapku marnintu nyanartirlu marnani.

Kumantawarlanya pirriyanila parla warrkamku nganpayi Jawujap. Ngajirta palu kanarlanywarnti ngunarla warrkammayinwarnti. Kayanta manyanta pirriyani marninta. Nyanartirlu marnintu parla murtarni tarrpartarni nyantukura kuwut. Marni parla, “Yanku marnangurla.”

Wali nyanartijangka pupurula laparnkarrakanya Jawujap marninkarlarla kujikanukarrarla. Papajani manyanangu marnin warrkammayinwarntiwi yirri. Marni manyanangu, “Nyaku manta minyarti Jawujapkura kuwut. Wanyjani parlanyanu ngurranga ngajukurarla rayintu. Nyakarla nganta nyurrawarntirlu.” Kujartikarra manyanangu marni marnintu. Yirri manya kajijinya. Yarnata manyanangu marni, “Jawujapju paja marrupinya ngaju. Kangkarla paja nyantungu. Yangka marnanyirrangu papajani, nyantu pa rayin yap laparni nyurrawarntikarrarla. Nyakarla nganta. Kuwut minyarti parlanyanu wanyjani rayintu.”

Marnintu nyanartirlu martarnani Jawujapkura kuwut kitangarni parla pirriyani ngumparnanyankura Patipa. Nyanartirni wangki parla jularni wupal. “Yangkarti nganpayi man nyuntungu warrkammayinkujirni yarnata manyanangu warrkammayinwarntiwi majakujirni, nyanartirlu paja marrupinya ngaju. Kangkarla paja. Wali partalurnila marnanyanangu papajani warrkammayinwarntiwi. Rayinpala pupuru laparnkarrakanya. Wanyjanurlakani parlanyanu minyarti kuwut rayintu.”

Nyanartijangka wangkijangka kulijarrinyala parla Jawujapku, jirljirljarrinya parla. Marnila manyanangu warrkammayinwarntiwi, “Nganpayi nyanarti manta tarrpartawu, jayillala manta yutukarrku.” Wali tarrpartarnurla palu yutukani jayilla.

Kanarlanywarnti jayilmayinwarnti palu kajalurni kirrarnani yangka manya purlkangu jarlu yutukani kingju Yijipkarrajirlu. Jawujappala manyanangurla kirniny yutukani. Jawujapja manyanta Ngarpu warrarni ngunangani. Nganpayirlu purlkangu limpangu parla wulyumarnani Jawujapku tumaj parla warrkammarnani wulyuwulyu Jawujap. Nyanartijangka limpangu manyanta pikajarrinya nyantunga. Marnila parla Jawujapku, “Nyuntula manyanangu purlka ngunawu jinjinyungupurru. Ngaju marna yarrjarrinyurla kirralku.” Wali Jawujap pa jirrkirljinyangu warrkammarnani tumaj pa Ngarpungu warrarni jirrkirkujirnnani.

1-8 Walimpa pilangu purlkangu kulijarrinya kingju Yijipkarrajirlu warrkamayinjarrawu. Jayilla pinya takurripinya. Kanarlanyju nganpayiwarlanyju parla kingku ngapa pirrikangani wayin ngarnupurru. Warrkam parla nyantukura nyanarti. Kanarlanyju warrkamayintu parla kingku kamparnani miyi. Kukumanu parla nyantu ngunangani. Rawa pila ngunangani jayilla nyanartijarra nganpayijarra. Jawujap pilangu limpangu yutukani warrkamayin ngampurrikanupurru.

Pukanyjawarlany pila nyanartijarrarlu winkirrmarni. Nyanartijangka kumantala pinya nyanya Jawujapju. Kanarlanyparni pila kirrarningurra winkirjangka. Japirryinya pinya Jawujapju, “Nganajangka manpila wirriyangajirta. Nyapartukarra manpila pinapinakarrilany.”

Kanarlanyju parla marni, “Ngajirta, winkirjangka pajarra. Kanarlanyparni pajarra winkirrmarni. Ngurra pajarrarla minyartiwu winkirru.”

Wali Jawujapju pilangu marni, “Ngarpu parlipangu pinarri nguniny nyanartijilinyku winkirru. Nyapartukarra manpila winkirrmarni. Julajipila.”

9-19 Wali jularni parla nganpayirlu ngapa wayin kanguyungujwallu, “Wali kayan mana marna nyanya kuriyipjangka. Minyarti mana pa karrinyani wirkijarti murrkurnjarti. Wali yangka warnjal turtapinya partirila manyanta kalarawantinya. Wali jurtantinya manyanta, miyiwartila palu ngujangurra tarnku. Nyanartijangka pakirtila marnarla warntarni wuruwu. Nyulypinyala marna kuriyipjangka, wurula ngujangurra pakirtirla. Yinyala marnarla nganpayi king. Wali kujarti marna winkirrmarni.”

Wali Jawujapju parla marni, “Julawu marnangu, ngaju marnarla pinarri nyanartijilinyku winkirru. Nyuntungu man winkirrmarni mana wirkiwarntijarti murrkurnjarti. Wali wirkiwarnti murrkurn palu ngurrawarnti murrkurnjilinyparni. Ngurrawarnti murrkurnwarlany man kirrarnanku minyayirla jayilla, nyanartijangka manta kingju yipawu palkakarti majangu nyuntukurarlul. Yartarni manurla warrkammarnanku kingku, wayin manurla yunganku. Wali yangka man tikiyanku ngurrakarti kingkurakarti warrkampurru, julawu manurla ngaju mapirrinula paja yipawu. Murtangkurra marna kirrarnana minyayirla jayilla. Wulyumalany marnarla minyartingurni jayilngurni yanupurru palkangkurra.”

Wali nyanartijangka nganpayirlu kukumanurlu parla jularni Jawujapku winkirjangka. Marni parla, “Kujarti marna winkirrmarnani. Pikala marnanya kangani ngurtiwarnti murrkurn larrpuk kankalipil kaninykaniny. Kankarnimarranguwarlanyjangka marnarla kangani purlkawu nganapartu nganapartu miyiwarnti kamparnujangkawarnti. Nyanartijangka jirikiwarntirlula pajilurla tawurnkarrapungurla ngarnani miyi nyanarti. Kujartijiliny marna winkirrmarnani.”

Wali Jawujapju parla marni kukumanuwu, “Julawu marnangu. Nyanarti manunya winkirrmarnani ngurtiwarnti murrkurn. Wali nyanartiwarnti ngurtiwarnti palu ngurrawarntijilinyparni murrkurn. Ngurrawarnti murrkurnwarlany man kirrarnanku minyayirla jayilla. Nyanartijangka manta kingju yipawu walimpa palkakarti majangu nyuntukurarlul. Julawula manyanangu warrkamayinwarntiwu nyuntu pungupurru. Nyanartijangka mantalu kangkul tilypurrrunganurla tirrinylanku. Manangala mantalu tarnikarrku. Jirikiwarntirlula mantalu karrkin ngalku.” Jawujapju pilangu kujarti takijularni winkirjangka.

20-23 Wali kirrarnani pila jayilla ngurrawarnti murrkurnwarlany. Nyanartijangka kingju pinya yiparni palkangkurra. Layiwarlany nganpayi wayin kanguyungujwal tikiyani warrkamkarti. Kingku parla yartarni wayin kanguyungani. Yangkarti nganpayi manya jinjinyinya kingju kukumanu pungupurru warrkamayinwarntirlu. Wali tilypurrrunganila

palu pirlawurra kangkul. Yangka pilangu pikakujirni nyantujarrakura winkirringangka, mapunparnila palu layiwarlany pinya, kanarlany wanji ngunangani.

Yangkarti nganpayi wayin kanguyungujuwal parla warrkammarnani majawu kingku. Kajaluwarlany parla Jawujapju jularni jayilla, "Julawu manurla majawu ngaju mapirri paja yipawu minyartingurni jayilngurni." Wali rukarni manyanta wangkinga Jawujapkurarla wayin kanguyungujuwallu. Ngajirta parla majawu manyjarla kingku. Jawujap pa warrarni jayilla kirrarnani.

41

Winkirmarnani manya kingju

¹⁻³⁶ Nyanartijangka winkirmarnanila manya kingju purlumanwarnti parnanywarnti 7 jirajartiwarnti wulyuwarnti. Kaninymarrangu palu martuwarrangurni kankarral parayani wurrkalkarti. Ngarnanila palu wurrkal. Nyanartijangka yarntarni kanarlanywarnti purlumanwarnti palu martuwarrangurni parayani parnanywarntiwarlany 7. Nyantuwarnti palu jirangajirtajartiwarnti ngarlawarnti. Nyanartijangka palunyanangurla kirniny yani jirajartiwarntirla. Wali ngarnanila palunya ngarlawarntirlu jirajartiwarnti. Nyanartijangka parnkijarrinyala king pukanya kaparnkaparn.

Yarntarni king tikirrparni manyanjarrinya. Yarntarni manya winkirmarnani. Yuka talykarrjiliny karrinyani, miyila manyanangurla turtapinya pukarr 7. Nyanarti miyi wulyujinyangu. Mananga kayantarni palu turtapungurla karrinyani miyi 7warlanyarni. Kanarlanywarnti manya lalkawurra, wiliwili luwarni. Nyanartiwarntirlu lalkawarntirlu palunya ngarnani warpij wulyuwarnti. Kujarti manya kingju winkirmarnani.

Nyanartijangka parnkijarrinya king kumanta. Pinapinakarrinyani. Marni parlanyanu, "Nyapartukarrarna minyarti winkirmarnani. Jarti marna pinakarrinyana. Kunyungurla marnanya kanarlanywarnti japirlyungku. Julawu pajilu." Nyanartijangka yiparni manyanangu wangki piyirwarntiwu pinangurruwarntiwu. Yanku palurla kingku.

Nyanartijangka marni manyanangu, "Julawu marnanyirrangungu minyarti winkirringangka. Winkirmarnani marnanya wulyuwarnti purlumanwarnti yarnta ngarlawarnti purlumanwarnti. Ngarnila palunya ngarlawarntirlu jirajartiwarnti. Yarnta kanarlany winkirringarlany. Miyiwarnti yangka palu kirniny turtapinya wulyuwarntijaa ngarlawarnti. Ngarlawarntirlu nyanartiwarntirlu ngarni palunya wulyuwarnti warpij. Wali nyapartukarra minyarti winkirr. Ngurrrpa marnarla. Julajilu."

Jangkumani palunyanta pinangurruwarntirlu, "Ngajirta. Ngurrrpa marnalurla nyanartijilinyku winkirrkku. Kunyungurla parlipangu kanarlanyju julawu."

Wali nganpayi yangkarti wayin kanguyungujuwal parla pirriyani. Jularnila parla Jawujapkurajangka wangki winkirringangka. Marni parla kingku, "Nyantu parla pinarri winkirrkku nyanartijilinyku nganpayi Jawujap. Nyantu pa jayilla kirrarnana."

Wali kingku purlkangu parla wangki yiparni Jawujapku. Purpanila palurla kingku. Japirlyinyala parla purlkangu, "Nyapartukarra minyarti winkirr yangka marna jalarra winkirmarnani. Kunyungurla manurla nyuntu pinarri. Ngaju marnarla ngurrrpa. Kanarlanywarnti mapirri palurla ngurrrpa." Wali nyanartijangka parla kingju marnani Jawujapku wangki winkirringangka.

Nyanartijangka Jawujapju parla marni, “Minyartiwu winkirru ngajirta marnarla pinarri ngaju, yarnta Ngarpungu kankarnumarrangurlu paji jirrkirl jularnani. Julawula marnangu jalarra winkirjangka. Wali kurrinyamari man winkirmarnani. Kayanparni pila winkirjarra nyanartijarra. Kunyungurla manta Ngarpungu lirrkarnpungana nyapartukarra man walimpa ngunawu. Yitilalwarntiwarlany parlipangu ngapa wulyu ngunawu 7. Miyi manya paja warntarnanku ngapangu. Nyanartijangka yarnta piyirnwartirlu palu ngarnanku miyi nyanarti. Jularnanku palu, Minyarti miyi parlipangu kuyangayi pajakarra. Yarnta parlipangu ngunawu walimpa yitilalwarnti 7. Kayan ngarlipangu ngapa wanti. Yarnta miyiwartnti ngajirta ngalu turtangka. Yarnta palurla piyirnwartirlu muwupungku miyiwu jarti. Murrkurnmipa palu miyi warntarnanku, yarnta marlal.” Kujarti parla tikirjularnani Jawujapju winkirjangka kingkurajangka.

Yarnta parla kingku lirrkarnpinya Jawujapju, “Parlipungku man ngapayi layi pinangurru. Maja manyanangu ngunawu warrkammayinwarntiwu. Yarnta miyi palu warntarnanku yitilaljangka wulyujangka. Wali takurppungankula palu warrapurru munyal mayaruwarntirla. Minyartirlu majangu manya miyi ngampurrikananku. Yangkaliny palu miyiwartntiwarlany pujujarriwu walimpa yitilaljangka yakurrjangka, majangula manya piyirnwartnti yunganku mayarurlajangka munyaljangka.”

Jawujap manyanangu majajarrinya Yijipkarrajiwarntiwu

³⁷⁻⁵⁷ Nyanartijangka kingju parla marni Jawujapku, “Nyuntu man wulyu nganpaya yangka paji jirrkirl jularni. Kunyungurla Ngarpungu manta pinayinya taki jularnupurru minyarti wangki. Yarnta marnanta kurajpungku nyuntu. Maja manyanangu ngunawu warrkammayinwarntiwu, yarnta miyiwartnti manya ngampurrikananku. Wali marnanyirangu ngaju king, wali nyuntu manyanangu ngunawu purka ngajunga wartangurni piyirnwartiwu Yijipkarrajiwarntiwu nukarniwu. Yarnta mangulurla mapunikarrku kanarlanywarntirlu mapirriini nyuntunga.” Wali yinyala palu kingju kartu nganpaya nyanarti Jawujap. Yarnta parla kuluwuj mapirriini yinya wirrimkangupurru wulyu.

Mapunparni manyanangu miyi turtapungani ngapa wantinyujangka. Wali kanyala palunyanta miyi nyanarti pukarr warrkammayinwarntirlu Jawujapkartu, yinya palurla. Nyantungula manya yutukanani mayaruwarntirla kaninykaniny. Muntumuntukangani palurla. Purllakajarrinya manyanangu nyanarti miyi. Ngunangani manyanangu purllakajinyangu munyal walimpapurru.

Nyanartijangka walimpawarlany yitilalwarntiwarlanyja ngajirta manyanangu ngapa wantirla. Miyi mapirriini, ngajirta manyanangu turtangarla. Marranyanjarrinya palu. Yananila palunyanta majakarti Jawujapkartu. Yinyala manya miyi munyaljangka. Payamkujirni palu miyi nyanarti. Wali ngarnanila palu. Wali piyirnwartnti kanarlanywarnti palu marri kirrarnani marranyanjarti. Nyanartijangka palurla yanani Yijipkartu miyi warntarnupurru. Linti palunyanta yanani Jawujapkartu.

42

Jayikapkurawarnti palu yani Yijipkartu

¹⁻³⁸ Wali purru Jayikap pa warrarni kirrarnani Kayininta Jawujapkura ngarpu. Nyanartijangka pinarrijarrinya parla miyiwu Yijipjangkawu yangka kajilurla jularni kanarlanywarntirlu. Marnila manyanangu walakunyanurawarntiwu, “Kunyungurla miyiwu mantarla muwupungku. Julalany palu miyi paja nguniny Yijipja kurlirra. Wurna

manta yanku nyanartikarti Yijipkarti. Miyi mantarlipangulu payamkujiwu. Pirlajarri ngarlipa marranyanjarti miyingajirtajangka." Wali kurlirra palu yani Yijipkarti walakuwarnti Jayikapkurawarnti miyi payamkujirnupuru.

Wali pirriyanila palunyanta Jawujapja Yijipja. Parntawantinyala palanta kajalkajal. Nyantungu manya nginyjirrikani Jawujapju. Marni parlanyanu ranyjingurni, "Minyarti pajilu ngajukurawarnti papajiwarnti pirriyani." Nyantuwarntirlu ngajirta palu nginyjirrikarrarla. Jawujapju manyanangu marni, "Wanyjarrangurni manta pirriyani nyurrawarnti." Yirri manya japirryinya kujawarlanyngurni jarlungurru manya nginyjirrikani.

Nyantuwarntirlu palurla marni, "Kayininngurni marnalu pirriyani. Miyiwu marnalurla muwupungana, payamkujiwu marnalurlanyanu."

Wali Jawujapju manyanangu yarntarni marni, "Ngajirta. Nyurrawarnti manta kunyungurla pirriyani kulijarti."

Nyantuwarntirlu palurla marni, "Ngajirta marnalu kulijarti pirriyantarla. Nganampa marnalu paparlangujarti kayankura ngarpu. Nganampa marnalu mapunjiwarnti pirriyani."

Jawujapju manyanangu marni, "Ngajirta manta miyikarti pirriyantarla. Kulijarti manta pirriyani."

Marni palurla, "Jarlu marnalu nguja 12. Layiwarlany marnapangu pirlajarrinya. Kanarlany marnalu wanyjani wartangurni. Ngarpunga manyanta kirrarnana nganampakurarla."

Jawujapju manyanangu marni yarntarni, "Yu. Mapun manta kulijartiwarnti pirriyani. Pungkula marnanya ngajungu pirlawurra. Yarnta marnanya kurlpungany. Yara nganta ngunawu mapunjiwarnti, miyikarti manta pirriyani. Wali layi nganpayi marna kurajpungku nyurrawarntijangka. Jayilla marna martarnanku. Nyurrawarntirlula manta ruwangu purpanku ngaja nyurrawarntikura. Nyanartijangka marnanyirrangurla mapunikarrku. Wanjila marnanya wanyjarrku."

Wali mapunikani palunyanta Jawujapja Kayininkarrajawarntirlu. Marnanila palurlanyanu, "Kujikani parlipanyanu ngalimparlu yangka parlipa ngalimpakura ngaja jarlu yiparni pirlajarrinyupuru. Nyanartila parlipanya purlkangu pungku."

Nyanartijangka Jawujapju manyanangu marni warrkammayinwarntiwu nyantukurawarntiwu, "Yutukarrarlanangu miyi payikiwarntirla wurnapurru. Mani nyantuwarntikura payamjangka manta ranyji yutukarrku miyinga. Pukarr mapirrirni mantanya yungku kaparnpurru." Nyanartijangka miyila palanangu yutukani wurnapurru. Wali jakarnila palu kayili miyijarti. Papajiwarlany Jimiyin manyanangu wirtinyikani jayilla. Lamala kirrarnani wartangurni.

Wali nyanartijangka pukanyja palu juntumani kaparn. Layingu nganpayirlu payiki kurtamani miyijarti tangki yungupuru. Nyanyala nyanarti mani payikirla ngunanyjangka ranyji. Wali japirryapirryunganila palunyantu rayintu, "Wanyjarrajangka minyarti mani."

Wali kayili palu yanani Kayininkarti. Pirriyanila palu, yinyala palunya miyi ngarpu nyantuwarntikurajaa kartuwarntijaa yapawarnti mapirrirni. Jularnila palurla ngarpunyankurawu, "Kujikani marnalunyanu, yangka marnapangurla layiwarlany wirtinyikani purlkangu Yijijangkarlu. Yarnta marnapangu jularni kangku marnalurla ngaja wartangurnijangka. Kujarti marnapangu marni majangu Yijipkarrajirlu."

Jayikapju manyanangu marni ngarpunyankurarlu, "Ngajirta. Kayan nganta kangka minyarti walaku ngajukura. Marulu paji yangka waliwarlany paji marlajarrinya kayanku pilarla ngamajiwu. Kunyungurla ngajilu

yarntarni punga pirlawurra. Minyarti paji kayanparni. Lungungurla ngarnarla pirlajarri.”

43

Yarntarni palu Jayikapkurawarnti yani Yijipkarti

1-34 Wali rawa palu ngunangani nyanayirla Kayininta. Ngajirtarni manyanangu ngapa wantirla miyipurru turtangupurru yarnta yuka kukunjapurru. Yarnta manyanangu Yijipjangka miyi pujujarrinya. Marnila manyanangu Jayikapju walakuwarntiwu nyantukurawarntiwu, “Yanku manta kurlirra Yijipkarti. Yarntarni mantarlipangulu ruwangu warntawu miyi.”

Marnila parla layingu Jutangu, “Ngajirta. Yangka marnapangu jularni majangu nyanartikarrajirlu Yijipkarrajirlu pirrikangku marnalurla ngaja nganampakura. Puju ngarnalu yanta ngajangajirtajarti, wali tikirryipanya ngarnapanya miyingajirtajarti.”

Wali Jutawu parla marni ngarpunyankurarlu, “Nganajangkarlu marnalurla jularni majawu nyanartiwu minyarti ngajajpurru. Ranyjimarrarla manurla.”

Jutangu parla marni, “Ngajirta. Japirrpapirryungani marnapanya. Nyanartula marnarla jularni. Wali Pinjimin marna ngajungu kangku. Ngampurrrikarrkula marnangu. Nyanartijangka wanjila marnangu tikirkangku.”

Wali pinapinakarrinya ngarpunyankurarlu. Marnila parla Jutawu, “Yu. Kangku manta wampurr. Yarr marnarla pikajarriwu. Yarnta mantarla kangku majawu miyiwarni yiji yarakujirrupurru karlakajaa miyi ngarlkajiliny mapirrirni. Nyanartijangka japirryungula marnanyirrangurla Ngarpu. Yawiyijarriwula manyirrangula maja nyanartikarraji. Wali partalurnila mantapinya tikirkangku kurrinyparni jayillajangkajaa minyarti ngajajpurru. Kaj. Yantalu miyikarti.” Yiparni manya ngarpunyankurarlu. Nyantu pa lama kirrarnani.

Nyanartijangka palu yani kurlirra Yijipkarti. Pirriyanila palurla Jawujapku majawu. Nyanyala Pinjimin Jawujapju. Marnila parla layiwu warrkammayinku, “Kangku manunya minyartiwarnti ngajukurakarti mayaru. Jurumankujilu kajalurni nyanayirla. Tinala marnanya yungku jininyara.”

Papajiwarnitirlula palurla marni warrkammayinku, “Jarlu marnalu miyiwarni payamkujirni nganampakurajawurlu pamarr. Nyanartirni pamarr kirlirni yarntala marnalunya nyanya payikiwarntirla. Nganangu partarnapangurla yutukani payikirla tikirrparni. Minyarti pamarr marnalurla tikirkanya majawu kajalurnijangka yungupurru. Yarnta pamarrwarntiwarlany nganampakura warntangurnijangka marnalu jalarrapurru martalany payamkujirrupurru.”

Marni manyanangu warrkammayintu, “Wali marnanyirrangula jarlungangka pamarr martalany nyurrawarntikura. Ngajirta nganta rayinjarri pamarrngurni. Kunyungurla manyirrangula Ngarpungu Kuttu nyurrawarntikurarlu yutukani yangka manyirrangula purika nguniny kajalkajal. Nyanartirlu partanyirrangula yutukani nyanarti pamarr.”

Nyanartijangka nganpayila manyanangurla kanya Jimiyin jayillajangka papajiwarlany. Nyanartijangka mapirrikujirnurla manya kanya Jawujapkurakarti ngurrakarti. Wartangurnila manyanangurla Jawujap pirriyani tinakarti. Parntawantinyala palunyanta papajiwarni nyangungalku kajalkajalkujirrupurru maja. Yarnta palurla miyiwarni yinya yijiwarni nyantuwarntikura kayilungujangka. Wali Jawujapju manyanangurla

japirryinya, “Yara nganta. Yarnta nyurrawarntikura ngarpu wanji nganyirrangu.”

Jularnila palurla, “Yu. Yara pa nyantu wanji mimingajirta.”

Pinjiminpala nyanya Jawujapju ngajanyankura. Marni manyanangu, “Ya. Minyarti nganyirrangu ngaja wartangurnijangka.”

“Yu. Minyartijal marnapangu.”

Nyanartijangka ranyjingurni nginyjirrikani ngajanyankura. Yawiyijar-rinyala parla. Yarrparnila turtangkarrakanya nginyjirrikanulalku kulku-rurni rumkarti nyantukurakarti. Nyanartijangka lunganila kaninykaniny runja. Wali wajapinyala manyanu minngarli ngapajawurlu lungujangka, tikiyanila manyanangurla. Marni manyanangu warrkammayinwarntiwu, “Miyijaa kuyi kangkarnanpangulu.”

Wali nyanartijangka kirrarnukujirni manya kirri papajiwarnti kayanngurla kayanngurla. Kayilungujaa kurlilangu pila kirrarnani papajijaa ngaja, kanarlanywarnti palu kirrarnani kaparnjarti. Nyanartijangka marni palurlanyanu, “Nganajangkarlu parlipanya kirrarnukujirni kayanngurla kayanngurla kajalurnijangkangurni wartangurnijangkakarti. Pinarri ngarlipangu.” Wali rayinjarrinyala palu, mil palu purlkajarrinya. Wali yinyala manya miyijaa kuyi. Pinjiminku parla yutukani purlkajinyangu. Ngarnanila palu kinkijartiwurra.

44

Pakirti palu parlipinya payikirla

¹⁻³⁴ Layiwula warrkammayinku parla marni Jawujapju, “Yutukar-ranyanangu miyi payikiwarntirla wurnapirri. Yarnta man pamarr nyantuwarntikura ranyji yutukarrku payikiwarntirla. Ngajukurajinyangu pakirti man yutukarrku layiwarlanykurarla pingkayikurarla Pinjiminku-rarla.”

Nyanartijangka kumantawarlanya palu wurnajarrinya kayili. Jawujapju parla marni wartangurni warrkammayinku, “Waangku manunya wartangurni. Yangka manyanangurla pirriyanku, japirryungkanya, ngajukura pajilu pakirti ngurru warntarnkarranya.”

Wali wartangurnila manya warrkammayintu waanya. Pirriyani manyanangurla. Jularni manyanangu, “Yala mantarla pakirti warntarnkarrakanya majakura ngurru, tikirryungkajalu. Marulu parla nyantu-wu. Puju kayan ngajanta tikirryungka, wali pungku marnanya. Nyurrawarnti manta ngurrujiwarnti pirriyani.”

Marni palurla, “Ngajirta marnalu ngurru warntarnkarrakangkarla nganamparlu.”

Nyantungu manyanangu marni, “Kala nyaku ngarnarla payikiwarntirla.”

Marni palurla, “Yu. Nyakarla.”

Wali parlipinyala Pinjiminkurarla payikirla. Marnila manyanangu, “Mapunparni mantarla minyarti warntarnkanya.” Wali nyanartijangkarlu palurlanyanu langkirmani kuwutwarnti papajiwarntirlu yawiyirlu. Purnila palu tikiyani majakarti kaparnngurni Yijipkarrajikarti.

Wali Jawujap manyanangu kulijarrinya. “Nganajangkarlu pajanta warntarnkarranya ngajukura pakirti,” manyanangu marni.

Jutangu parla marni, “Kayan ngarnangulurla jangkumanta. Minyarti yurru marnalu jarlujangka warrarni martarnana nganamparlu. Kayan ngarnalunyanta rukanyja. Wali warrkammarnanku marnangulu nyuntuwu nirnparni.”

Yarntarni manyanangu marni Jawujapju, “Ngajirta. Kayantu paji ngurrujirlu warntarnkarranya ngajukura pakirti. Nyanartirlu paji warrkammarnanku layingu yangka paji warntarnkarranya pakirti. Nyurrawarnti wali manta tikiyanku kayili ngarpukarti nyurrawarntikurakarti. Pinjimintu paji warrkammarnanku.

Jutangula parla marni, “Ngajirta. Ngarpu nganampakura ngarta pirlajarri. Pinjimin nyantukurajinyangu parla walaku. Kayan ngarnalu tikiyanta marlal. Yawiyi marnalurla ngarpuwu nganampakurawu.”

45

Jawujapju manyanangurlanyanu yini jularni

¹⁻²⁸ Nyanartijangka Jawujapju manyanangu yawiyijarrinya papajiwarnitiwu. Lunganila manyanangurla. Yini manyanangurlanyanu jularni, “Ngaju marna Jawujap nyurrawarntikura ngaja. Ngajukura ngarpu yara ngarta wanji.”

Nyanartijangka papajiwarniti palurla rayinjarrinya. Ngajirta palunyanta jangkumantarla. Wali Jawujapju manyanangu marni, “Ngajirta nganta rayinjarri. Yantajilurla ngajukarti marnpa. Ngaju marnanyirrangu ngaja yangka manyalu jarlu yinya kamuljartiwarntirlu pamarr. Payamkujirni pajalu ngaju. Wurnala pajanta yiparni minyartikarti Yijipkarti. Ngajirta ngantanyanu nyurrawarntirlu ngirtilykarra jula, ngaju paja Ngarpungu yiparni Kuttu. Ngajirta pajanta nyurrawarntirlu yiparla. Ngarpungu paja kanya. Nyanartijangka paja warrkam minyarti yinya miyi ngampurrikanupurru. Piyirnwarnti paja marrijangkawarnti mapirriirni marnanya yunganku. Nyanartipurru paja minyarti warrkam yinya tuwanga miyi ngampurrikanupurru.”

Yarntarni manyanangu marni, “Kayan ngarlipangu ngapa wanti miyipurru turtangupurru. Yukajaa mana warrarni pa lalka ngunanganku. Miyi pa ngunanganu minyayirlamiparni Yijipja munyal. Nyanartijangkala paja Ngarpungu yiparni yungupurru ngajukurawarnti piyirnwarnti jarn-tuwarnti. Kayan ngarlipa pirlajarri. Yapajirnananyunguwarnti mapirriirni palu ngunanganku wanji. Ngarpungu paja majakujirni minyayirla Yijipja kujartipurru.”

Yarntarni manyanangu marnani, “Tikiyanku manta ngalimpakurakarti ngarpukarti. Julawu mantarla ngaju minyayirla kirrarnujangka, yangka pajalu jarlu yap kanya kamuljartiwarntirlu Yijipkarti. Yara marna wanji kirrarnana. Kujarti mantarla julawu. Partalurnila paji pirriyanku. Kirrarnankula manta nukarni ngajungarni marnpa. Nyanartijangka miyila marnanya yunganku nyurrawarntijaa ngarpu ngalimpakura mapirriirni yangka kajinta ruwanguliny purpanku minyartikarti.” Nyanartijangka lawukanila Pinjimin yarnta ngukupajanurla manyanta lungani. Kanarlanywarnti mapirriirni manya lawukani. Yarnta manyanangurla lungani papajiwarnitirla. Wali wangkikarra palu kirrarnani. Wurnajarrinyala palu papajiwarniti kayili Kayininkarti.

Pirriyanila palurla Jayikapku. Yinya palurla miyi ngarpunyanakura. Marnila palurla, “Nyanya marnalu Jawujap nganampakura ngaja yangka palu jarlu yapkanya. Jalarra manyanangu nyantu maja kirrarnana Yijipja. Miyi manyanangu ngampurrikanana.”

Wali Jayikap parla purrpurmarni. Marni manyanangu, “Mapun ngartaji ngajukura walaku wanji. Partalurnila pajanta nyantukarti kangku. Ngajirta ngarna pirlajarri jutparni nyangungajirtajangka. Nyaku marnajin wanjngurnikarra.”

Nyanartijangka marni manyanangu walakunyanakurawarntiwu wirriyarlu, “Manawarnti pikakujilu. Wurna parlipa yanku.”

46

Jayikapngurra palunyanta yani Jawujapkart

1-34 Nyanartijangka jakarnila palu kulirra. Kaparn palu lamajarninga ngurranga. Kamparni parla kuyi Jayikapju kajalkajalkujirnupurru Ngarpu. Nyanartikarra pukanya parla marni Ngarpungu, jularni yini, "Jayikap. Ngajirra ngan rayinkarri Yijipkart yanupurru. Yara man yanku. Ngaju marnanyirrangurra mapirri ni yananku. Yarnta marnanya pikakujuwu yapajirnanyunguwarnti nyuntukurawarntijangka walakuwarntikurajangka. Walimpawarlany marnanya tikirrkangku minyartikarti Kayininkarti yapajirnanyunguwarnti."

Nyanartijangka kanya manya Jayikapju nyantukurawarnti walakuwarnti kartujartiwarnti lamparrwarntijaa kilakiwarnti yarnta nganapartu nganapartu manawarntijaa kukunjarwarntijaa nanikutwarnti kamulwarnti manajartiwarnti mapirri ni. Nukarnini manya kanya nyantukurawarnti piyirwarnti.

Nyanartijangka pirriyani manyanangurra Jawujap. Jirrkiriparnila manyanta yani ngarpunyankurakarti. Ngamurlamanurra pilanyanu lungani wapirrarlu. Nyanartijangka marni parla Jayikapju, "Wali marnanya martarnanku wanjingurnikarra nukarni ngajukurawarnti walakuwarnti."

47

1-12 Nyanartijangka Jawujapju manya kanya papajinyankurawarnti murkurn 5 japirlyungupurru king. Marni palurra, "Wanyjarrarla marnalunya yukanga martarnanku kukunjarwarnti. Yarnta nganampa mapirri ni, wanyjuru marnalu kirrarnanku."

Kingju manyanangu marni, "Yu. Wali manta kirrarnanku kakarra ngurranga Kujunta." Wali kirrarnani palu nyanayirla. Ngampurrikanani palunya kukunjarwarnti.

Nyanartijangka Jawujapju kanya ngarpunyankura kingkarti. Nyaku pa kingju. Wali Jawujapjula parla kingku marni, "Minyarti paji ngajukura ngarpu."

Kingju parla nyangungurra marni Jayikapku, "Nyangurlakarrajangka man."

"Ngaju marna jarlujangkajinyangu. Yitilalwarnti paja 130 marna ngunangani." Nyanartijangka Jayikapju parlanyanta japirlyinya Ngarpu kingku. Wali tikiyanila Jayikap kakarra ngurrakarti Kujunkarti. Nyanayirla palu kirrarnani.

50

Jayikap pirlajarringnya

1-21 Jayikap pa walimpawarlany pirlajarringnya nyanayirla Yijipja. Lun-ganila palurra walakuwarntirlujaa jarntuwarntirlu mapirri ni pirlajar-rinyujangkawu. Nyanartijangka palu maparni mirrijinjawurlu jarn-ngukarrarla. Yangka palu lungujangka lamajarringnya walimpa, kanyala palu kayili karrkin nyantukurra Kayininkarti. Yutukanila palu nyanayirla najinga yangka palunya jarlu yutukani nyanayirla nyantukurawarnti kilakijaa ngawiji ngarpujaa ngamaji mapirri ni. Wali nyanartijangka palu tikiyani kulirra Yijipkart.

Nyanartijangka marni palurlanyanu Jawujapkurawarntirlu papajiwarn-tirlu, "Kunyangurra parlipangu Jawujap warrarni nguniny kuli yangkar-tijangkangurni jarlujangkangurni. Jawujapju parlipanya kunyangurra ngunyipungku jirna. Kuli partarlipangu nguniny warrarni yangkajiliny

parliparla ngalimpa jarlu kulijarrinya. Ngalimpakura parlipangu ngarpu jarlu pirlajarrinya purntumanupurru.”

Wali Jawujapkartı palunyanta yani papajinyankurawarntı. Parntawantınyala palanta, kajalkajalkujirni palu Jawujap. Marni palurla, “Nyuntuwu marnangulu ngunawu warrkammayınwarntı, mapunikanankula marnangulurla nyuntunga.”

Wali Jawujapju manyanangu marni, “Ngajirta ngajinta rayınkarri. Ngaju marna yara. Ngajirta marna ngaju Ngarpu purlka, yarr marna piyirn. Kayan ngarnanya pungka yakurrngurni Ngarpujılınıju. Kujarti manta pinapınakarrinya pirlawurra kurrkunga tarrapungupurru, yarnta marri yiparnupurru piyirnwarntıwarlanykartı. Ngaju paja Ngarpungu jırrkırıkujirni, yangka marnarla jularni minyartıkarrajiwu kingku miyi martarnupurru tanyjıngu. Nyanartıjangka paja jınjınyinya miyi purlka-kujirnipurru, yarnta ngampurrikanupurru walımpawu. Nyanartıjangka marnanya miyi yinya marranyanjartıwarntı. Yarnta marnanya ngajungu wanji martarni miyi yungujangkarlu. Kujartıkarra paja Ngarpungu jırrkırıkujirni.”

Yarnta manyanangu marni Jawujapju, “Ngajirta ngajıntarla rayınkarri. Ngajungu marnanya ngampurrikananku nyurrawarntı, yarnta yapawarntı mapırrirni.” Nyanartıjangka Jawujapkurawarntı papajıwarntı palurla wirrıyajarrinya, yarnta palurla yawıyijarrinya.

Jawujap pirlajarrinya

²²⁻²⁶ Walımpawarlany Jawujap purrkujarrinya. Marnıla manyanangu jarntıwarntıwu, “Ngaju marna purrkujınyangu, jamurnjamurnjarrinya paji pirlajarrınyupurru. Nyurrawarntı manya Ngarpungu ngampurrikananku wartangurni. Yarnta manyırrangurla jarrkanganku Yıjıpnurnı Kayınınkartı. Jarlu parla Ngarpungu pınakanya Ayıparanku nyanartı ngurrara Kayının. Ngaju mapırrırni pajalu kangku karrkın Kayınınkartı yapajırnyıngıwarntırlu ngalımpakurawarntırlu.” Wali Jawujapju parlanyanu kujartı pikakujirni. Ngajirta ngalunyanta rukanyja.

Nyanartıjangka marlajarrınyala Jawujap. Mirrıjınjawurlu palu maparnı karrkın nyantukura. Yutukanıla palu ngurtinga pırla.

Marnin Ruj RUTH

Ngunyarrirlangu Nayamijarra Ruj

¹⁻²² Jarluwarlany ngurra manyanangu Juwujwarntiwu yakurrjarrinya. Miyingajirta palu ngunangani. Ngapa ngajirta wantirla nyanayirla. Ngajirta yatuwurra pajarrarla nyanartipurru miyiwu turtangupurru.

Wali layi nganpayi Juwuj yini parla Limilikjaa kartonyankura Nayami pila. Ngarpukurajarra ngunangani Pajilimja. Nyanartijangka miyi ngajirtajinyangurla palu nguja.

Wali nyanartijangka pila wurna jakarni kakarra parrijarra mapir-rirni pinyalu kanya nyantujarrakura walakujarra. Pajilimngurni pila jakarni kakarra wamarn Muwapkarti. Pakulyani palu Muwapkarti. Nyanartijangka pila nguja yinkirni kitangarni pila parrijarra purka-jarrinyani nyanayirlarni Muwapja. Limilikpala pilangu pirlajarrinya ngarpunyankura Muwapja. Nyanartijangkajarra pilanya kartujarra warn-tarni Muwapkarrajijarra Limilikkurajarrarlu walakujarrarlu. Nguja palu nyanayirlarni Muwapja. Walimpawarlany pila pirlajarrinya nyanartijarra nganpayijarra paparlangu. Layla pilangu wanji nguja ngamaji Nayami.

Nyanartijangka Nayamirlu parlanyanu marni, "Tikiyanku marna ngajukurakarti ngurrarakarti. Ngajirta ngarna minyayirla kirranyja." Nyanartijangka jakarnkarakanyala tikirr Pajilimkarti karla. Walilpinyala pila ngunyarri nyantukurajarrarlu. Marni pilangu, "Tikiyanku man-pilanyanangurla nyurrajarrakurawarntikarti piyirnwartikarti. Kirralku manpila jarntuwarntirlajaa ngamajirlajaa ngarpunga."

Wali nyanartijangka layiwarlanyju jutungurni wajilpinya. Jarti ngun-yipungurla kanyala pa mapirri. Pirrikanyala pa Pajilimja. Pajangu piyirnwartirlujaa marninwarntirlu pinyalu nyanyangura nyanartikar-rajiwarntirlu Pajilimkarrajiwarntirlu. Nayami palu nginyjirrikani. Marn-inwarlany palu jarti nginyjirringinyjirrikani ngayi.

2

Ruju warntarnani miyi kirlijangka

¹⁻²³ Nyanartijangka pila Pajilimja kirrarnani miyingajirtajarti ngun-yarrirlangu nyanartijarra yinijarra Nayamijarra Ruj. Kirrarnani pila pamarrngajirtajarti, tumaj palu Juwujwarntirlu ngajirta palunya kalkar-rawarnti pinjina yungantarla.

Nyanayirla ngurranga Pajilimja palurlanyanu ngurrujarra kiya juraji-jiliny tarrapungani, miyila turtangani. Pukarrjarrinyujangka ngurrujar-rarni palurlanyanu warrpungani nganpayiwarntirlujaa marninwarntirlu.

Yangka palurlanyanu ngarrjarni warntarnani, yangkala manyanangu purka ngunangani, wartangurnila palu warrumanani marninwarntirlu pamarrngajirtajartiwarntirlujaa miyingajirtajartiwarntirlu. Nyanarti kirl-ijangka palurlanyanu warntarnani. Ngurrakartila palurlanyanu kangani ngarnupurru. Nyanarti miyi palu warrpungujangka kangani ngurrakarti, talykarrjiliny palu rawukarra luwarnani pamarra, kamparnanila palu warlunga.

Wali miyi nyanartikarra pulparr pa ngujangurra warrpungupurru. Japirlyinya parla Nayami Rujju, "Yanku marna warrkamjurra. Miyi marna warntawu, ngalkula parli."

Jangkumani manyanta, “Yanta ngajukura kurntal. Warrkammalku mantarlingurla miyiwu, nganangula parliny yungku.”

Wali marnin nyanarti yani nyanartikarti warrkamkarti kirliwarn-tipurru warntarnupurru. Nyanayirila yartta pa warrkamarnani Ruj. Ngurrparni parla nganpayiwu nyanartiwu ngujangurra majawu yiniwu Puwajku, Nayamikura parla walakuwarlany marnpajangka. Pirriyani nyanarti nganpayi maja Puwaj ngurrangurni nyantukurangurni. Parlipinyala Ruj warrkamarnujangka. Japirlyinyala parla nyantukura warrkammayin, “Ngana marnin minyarti.”

Jangkumani pa, “Marnin nyanarti yangkarti Nayamirlu pirrikanya ngunyarrinyankura. Nyanawurlu marnintu paja japirryinya warrkampurru minyayirlapurru minyartijangkawarnti kirliwarntiwu japurnupurru. Nyangani marna jarlujangkarlurni warrkamarnani. Ngajirta manyanu jurumanantarla,” marni parla warrkammayintu Puwajku.

“Ya,” marni parla Puwajju. Wali yanungurla parla marni Rujku Puwajju, “Ngajirta ngan pakulyanta minyartingurni yartngurni. Minyayirlarni man warrkammalku ngajukurarlarni nganpayiwarntirla wartangurni.”

Ngurrpangu parla Rujju marni, “Nyapartu pajin ngajuwu wulyuwulyu marnana. Ngaju ngajirta marnangu jarntu, marrijangka marna.”

Nyantungula parla marni Puwajju, “Pinakarrinya marnanya piyirnarnti wulyu mantala jularnani, Nayamirla manyanta lapantinya. Wanyani manunya nyuntukurawarnti jarntuwarntijaa ngamajijaa ngarpu.”

Nyanartijangka miyi palurla Rujku ngarrjala tarrangani nganpayiwarntirlu warrkammayinwarntirlu. Nyanartijangka ngarrjala parlanyanu kirninymarnani Puwajkurajangka mapirri. Kanyala nyantukurakarti ngurarakarti Rujju, yinyala parla Nayami miyi purkajaa wangkiwarnti parla jularnani nyapartukarra nguja warrkamja. Nganpayi parla nyanarti Puwaj jularni Nayamiwu.

3

Nayamirlu parla parlipinya nganpayi Rujku

¹⁻¹⁸ Layimirri parla marni Nayamirlu Rujku, “Nganpayi marnangu jalarra parlipungku nyuntuwu ngumparna, nganpayi nyanarti Puwaj.”

“Yu. Wali. Nyuntungula marnangurla mapunikarrku.”

Nayamirlu parla jinjinyinya, “Yantanyanta Puwajkarti, parlipungku man mayarurla warrpungupurrurla. Yanungurla manyanta jinamartaji yukuyanku.”

Wali Ruj manyanta yani Puwajkarti mayarurlurra warrpungupurrurlurra. Yanungurla manyanta jinamartaji yukuyanurramarni, manyan yukarnujangkarla. Pukanyjala parnkijarrinya Puwaj, karrpirparnila, marninpala parlipinya jinanga yukarnanujangka. Kujartikarra manyanangu nyantuwarntikura kartiny, yangka ngumparnarlur nganpayirlu palunya kalkarra warntarnani.

Puwajju parla marni, “Ngana man nyuntu.”

Jangkumani manyanta, “Ngaju marna Ruj. Nyuntukarti marnangurla yani ngumparnakarti jarntukarti.”

Puwajjula parla marni Rujku, “Ngajirta marnangu ngumparna jarntujinyangu. Nganpayi layiwarlany mangu nguniny jarntujinyangu. Japirlyungku marnalurla nganpayi nyanarti nyapartukarra malku.”

4

Ruj palurla yinya nganpayi Puwaj

1-22 Nyanartijangka kumantawarlany parla pirriyani nyanartiwu nganpayiwu, marnila parla pajanga purrkuwarntirla majawarntirla, “Warntawu ngan nyuntungu ngurra ngalimpakurarlul papajirlu wanyjani pirlajarrinyujangkarlu. Pirlajarrinya parlipangu.”

Jangkumani manyanta nyanawurlu nganpayirlu, “Yu. Warntawu marna ngurra.”

Marnila parla Puwajju, “Ngurra man nyanarti warntawu marnin nyanarti kalkarra mapirri Nayamikura ngunyarri.”

“Ngajirta. Kayan ngarna warnta nyanarti ngurra marnin mapirrijarti. Nyuntungu warnta,” marni parla Puwajku.

Nyanayirlarni pajangarni manyanu nganpayiwarlanyju kurtamani jinangajangka yakapiri kayan, yinyala parla Puwaj. Nyanarti manyanu kurtamani nyanawurlu nyantukura jinangajangka, nirn parla wali wulyu nguja. Yakapiri parla yinya pinakarrinyupurru. Kayan ngarta marninjaa ngurra tikirrkuj. Kujartikarra palu ngunangani jarlu nyantuwarntikurarla ngurranga Juwujwarnti.

Nyanartijangka ngujala pila nyanartijarra jamirlangu Rujjarra Puwaj. Walimpa pila parrila martarni yini parla Wupit. Nganpayiwarlany Tayipit wartangurnijangka nyanarti parla parri Wupit kilaki.

Jamiyurl 1 SAMUEL

Yanangu parla Ngarpu japirlyinya yapapurru

1-28 Nganpayi nyanarti ngunangani marninkujarra kurrinyjarti yini Yilkana. Nyantu pa Ngarpukura. Marninwarlanyju parlanyanta jarti nyangani yapawu yingu Yanangu. Yarringarnani parlanyanu marninwarlany yapajarti. Marnani parla, "Nyuntu man yapangajirta." Yangkala kurntayikujirnani Yana.

Wali yitilalwarlany yitilalwarlany palu yanani ngurrawarlanykarti Jalukarti. Nyanayirla pa ngunangani kaluku Ngarpukura mayarujilinyarni jupupurrujaa mitingpurru. Wali yangkartiwarnti palu yani jamirlanyjarti. Kujarti palurla kangani yiji Ngarpuwu kuyi. Nyanartikarrarni manyanu yarringarnani nyanarti marninwarlanyju yapajawurlu yitilalwarlany yitilalwarlany. Wali pinapinakarrinyani marnintu Yanangu yapawu martarnupurru. Luyurmarni ngaru kaninykaniny.

Nyanartijangka pa yani jintanga Ngarpuwu japirlyungupurru. Takurryanila kalukurla. Lungukarrarlul parla Ngarpu japirlyungani. Marni parla, "Parri pajan yungku. Yangka marna martawu nyanarti yapa, tikirryungkula marnanta nyuntu warrkampurru. Warrkammarnanku mangu parrijangkarlu kitangarni purrkujarrinyurla pirlajarriwu." Pajangal parla japirlyungani tikirrporni tikirrporni Ngarpuwu.

Wali nganpayi parla Ngarpukurajinyangu puris kirrarnani warntarrirla takurryanupurrurla, yini Yilayi. Nyanarti warrkam parla nyantukura kalukumiparni ngampurrikanani Ngarpukura. Wali kirlingirringurni nyangani marnin nyanarti tamtammarnani lirramipa. Ngajirta pa pinakarrirla wangki marnujangka. Kula pa wangarta marnani ngapajangka. Yilayirlu parla marni, "Ngajirta ngan wngartajarri, wanyjarrku man ngapa nyanarti. Wulyu man ngunawu."

Jangkumanila manyanta, "Ngajirta marna ngaju wngarta, ngaju marna wulyu. Yawiyi marnajin nguniny, japirlyungani marnarla Ngarpuwu."

Nyantungula parla purturu marni Yilayirlu, "Wali yanta. Ngarpungu manta yungku, yangka man japirlyungany." Wali tikiyani manyanangurla jarntuwarntikarti nyanarti marnin, wirriyajarrinyurla.

Nyanartijangka palu tikiyani jampirlangujarti nyantuwarntikurakarti ngurrakarti. Nyanartijangka yapajartijarrinya nyanarti marnin yangka lirramiparni tamtammarnani, parrila martarni Jamiyurl. Wali purlkakujirni ngamajirlu. Wanyjanila ngamarna, ngajirta ngamarna ngarnantarla purlkajarrinyangkarlu. Nyanartijangka tikirrkanyala Jalukarti marnintu ngamajirlu Ngarpukurakarti kalukukarti. Yinya parla Yilayi nyanartikarrari puris. Wanyjanila manyanta nyantunga Ngarpukura warrkam pinarrijarrinyupurru. Walila warrkammarnani kitangarni purlkajarrinya nyanayirla kalukurla.

2

Parri Jamiyurl warrkammarnani kalukurla Ngarpukurarla

19-26 Wali yitilalwarlany yitilalwarlany manyanta najanu yanani ngamajinyankura. Kanganila parla mana mintimjangka kuwutjilinyarni.

Nyanartijangka yawiyirlula parla yarntarni yinya Ngarpungu. Kanarlanywarnti wartangurnijangkawarnti manya Yanangu yarntarni martarni yapawarntiwarlany parriwarnti murrkurn, mangajarra kurriny. Yangkarti parri kajalurnijangka Jamiyurl warrarni parla warrkammarnani Ngarpuwu kalukurla Ngarpukurarla.

Nyanartijangka Yilayikurajarra walakujarra pila purisjarra ngunangani. Warrkammarnani pila Ngarpukurarla kalukurla. Ngajirta pila jirrkirl warrkammarnantarla, ngajirta pila Ngarpu mapunikanantarla, kurrinykurriny pila ngunangani.

3

Ngarpungu parla marni parriwu Jamiyurlku

¹⁻²¹ Nyanartijangka pukanyajarti yukarnani rumwarlanyja nganpayi Yilayi. Nyantu pa purrkujinyangu. Mil pa puyujarrinya jamurnku jankawu. Parri pa rumwarlanyja yukarnani. Wali Ngarpungu parla marni. Taj jularni yini jamurnku rakarra kangupurru kunyungurla mungangarni. Wali jangkumani parringu, “Yu,” marni parla. Wali laparnila nganpayikarti Yilayikarti. Marni parla parringu, “Nyuntungu ngajan jularni.”

Nyantungu parla marni, “Ngajirta marnangu ngajungu papajarrarla. Tikiyanta manyankarti.”

Wali tikiyanurla yukarni. Yarntarni jularni Ngarpungu. Marni parla, “Jamiyurl.”

Yarntarni yani Yilayikarti. “Nyuntungu ngajan jularni.”

Yarntarni parla marni Yilayirlu, “Ngajirta. Tikiyanta manyankarti.”

Murrkurnmirri parla marni Ngarpungu. Nyanartijangka nginyjirrikani Yilayirlu, kunyungurla parla Ngarpungu marnana. Wali Yilayirlu parla marni, “Tikiyanurla yukanyja. Puju mangu yarnta malku nyanarti Ngarpungu, wali jangkumanku man. Malku manurla, ‘Pinakarrilany marnanta nyuntukururlu warrkammayintu.’”

Wali tikiyanurla yarntarni yukarni. Nyanartijangka Ngarpula manyanta pirriyani marnpa. Karrinyungurni parla marni, “Jamiyurl.” Kurrinymirri pa taj jularni yini.

Jamiyurlu jangkumani, “Julaji Ngarpu. Pinakarrinyana marnanta nyuntukururlu warrkammayintu.”

Ngarpungu parla jularni, “Yilayikurajarra walakujarra yakurrjarra pila. Ngajirta pila jirrkirl wulyuwulyu warrkammanyja kalukurla ngajukurarla. Ngajirta pilangu Yilayirlu jarmanyjarla. Pungkula marnapinya nyanartingurni warrkamngurni.” Kujarti parla marni Ngarpungu Jamiyurlku.

Wali nyanartijangka Ngarpungu pa wangki nyanarti pujumani. Wanyjanila Jamiyurl. Ngajirta pa Jamiyurl partalurni turtangkarla, wararni pa yukarnani, kitangarni kumantajarrinya. Nyanartijangka turtapinya wartangurni yangka Ngarpungu wanyjani. Warrkammarnani pa Jamiyurlu kulkururlu, ngajirta parla winkirrangka jularla Yilayiwu, tumaj pa rayinkarrinyani. Nyanartijangka papajani parla parriwu, “Mirnu yanani parri ngajukura.”

Jamiyurlu manyanta jangkumani, “Yu. Minyarti marna.”

Yilayirlu parla marni, “Ngana mangu jularni Ngarpungu. Julaji. Ngajirta ngan kulkuru karrinyanta.”

Nyanartijangka Jamiyurlu manyanta jangkumani. Jularni parla wangkiwarnti nukarnini yangka parla Ngarpungu jularni. Yilayirlula parla marni, “Yu. Wali Ngarpu pa kayan purlka. Maja parlipangu nyantu wulyujuwal.”

4

Jamiyurl manyanangu puraput ngunangani

¹ Walimpa palu pirriyani Pilijayinwarnti, pinyala palunya Juwujwarn-tirlujaa Pilijayinwarntirlu. Nyanartikarrarni pinyalu pinya Yilayikurajarra walakujarra pirlawurra, yarnta kanarlanywarnti mapirri. Yangka parla jularni takiwurra Jamiyurlku Ngarpungu jarlu. Wali nyanartijangka yangka Jamiyurl purikajarrinya nganpayijarrinya, wali nira parla kujar-tijiliny jularnani Ngarpungu takingu. Purikala manyanangu ngunangani nganpayi Jamiyurl majajilinyparni Juwujwarntiwu puraput.

8

Jamiyurlku palurla marni kingpurru

¹⁻²² Nyanartijangka Jamiyurl pa purrkujarrinya walimpawarlany. Kur-riny walakujarra pinya martarni. Nyanartijangka pinya purlkakujirni. Maja pilanyanangu ngunawu Juwujwarntiwu. Wali ngajirta pila mapun-jijarra Ngarpu mapunikanujuwal, pamarr warntarnjuwal pila ngunan-gani. Wali yakurmarnani pilangulu Juwujwarntirlu nyantujarra pila pa-marr warntarnjuwalkujarra, ngajirta pila ngarpujiliny ngunangantarla Jamiyurljiliny.

Nyanartijangka palanta yani Jamiyurlkarti purrkuwarnti Juwujwarnti japirlyungupurru. Marni palurla, “Kurajpungku marnanpangu nganpayi-warlany. Purika marnapangu ngunawu king. Nyuntu man purrkujinyan-gujarrinya. Kayan ngarnapangupila nguna nyuntukurajarra walakujarra, tumaj pila jirrkirl ngajirta.”

Wali ngajirta parla wulyumanyjarla Jamiyurlu wangkiwu nyanartiwu king kurajpungupurru. Ngarpuwula parla purayimarni. Jangkumarni Ngarpungu Jamiyurl, “Yangka palurla majawu wulyumalany kingku, wali nyanarti. Ngajula pajalu wartangurnikujirni. Ngajirta pajalu ngajuwu mapunikarrarla.”

Nyanartijangka jarti manyanangu jarmarnani Jamiyurlu. Marni manyanangu, “King pa manawarnti warntarnjuwaljaa warrkam-mayinkujirnujuwal. Nira mantarla warrkamarnanku. Yakurmalku mantarla walimpa, puju manta yumpaljarriwu.”

Wali jarti manyanangu marni. Nyantuwarntirlu palurla marni jutun-gurni, “Ngajirta. Kingku marnalurla wulyumalany.”

Wali Ngarpungu parla marni Jamiyurlku, “Mapunikarrku man-nyanangu kingpurru warntarnupurru.”

9

Jamiyurlu manyanta purtkujirni ayil jurlunga Juwulla

¹⁵⁻¹⁷ Wali kanarlanya purangu yarnta parla marni Ngarpungu Jamiyurlku, “Kumanta marnangu yipawu nganpayi. Nginyjirrikarrku man king. Purtkujiwula mananta ayiljawurlu pinalkarrapurru. Nginyjirrikar-rukula manyanu kurajpungujangkarlu.”

Wali kumantajarti manyanta pirriyani nganpayi yini Juwul. Yangka Jamiyurlu nyanya, nginyjirrikarni. Ngarpungu parla marni nyanartikar-rarni, “Minyarti pa nyantu.”

²⁵ Nyanartijangka ngurra layi manyanta yukarni Jamiyurlla. Kumantala pila turtapinya. Pakulpala pila yani, rirringkingurni manyanta jatkar-rinya.

10

1-17 Wali nyanartijangka Jamiyurllu warntarni ayil, purtkujirnila manyanta jurlunga Juwulla. Marni parla, "Juwujwarntiwu mananangu ngunawu king purlka. Marlamanku manunya, puju ngananguwurti manya pungku kuliparirlu marrijangkarlu. Wali Ngarpungu manta kurajpinya nyuntu, nyanartijangka marnangurla purtkujirnana." Nyanartijangka wurnala yani Juwul jarntuwarntikarti. Wali ngajirtarni manyanangurlanyanu jularla kingkujirnujangka, kulkururni pa kirrarnani.

Nyanartijangka Jamiyurllu manya marurrpinya Juwujwarnti mitingpurru jujupurru. Nyanartikarrarnila manyanangu julawu. Yanku palu mayarukarti Mijpakarti. Wali warryani palu, kirrarnanila palu mitingja.

Juwul manyanangu king ngunangani

22-26 Juwul pa ranyji kirrarnani manawarntirla. Wali Jamiyurllu manya yiparni kanarlanywarnti purpanupurru Juwul, tumaj pa nyantu kunyungurla kurntayi. Palkangakujirnila palu nyangupurru. Wali Jamiyurllu manyanangu marni, "Minyarti nganpayi kurajpinya Ngarpungu, maja manyirrangungunawu king."

Wali ngarrurtarlu palurla papajanani Juwujwarntirlu. Marnani palurla Juwulku, "Rawa marnanpangu ngunawu maja king." Nyanartijangka lirrarnpinya manya Jamiyurllu nukarnini nyapartukarra pa Juwulkura warrkam ngunawu. Wali miting pujujarrinya, jaarlanila palunyanu ngurrawarntikarti. Kanarlanywarntirlu nganpayiwarntirlu palu wajilpinya Juwul.

Nyanartijangka rawa manyanangu ngunangani king Juwul. Wali jukuwarnti paja manya martarnani Juwulla, kitangarni palu purkajarrinya. Wali marrijangkawarnti palu pirripirriyanani kulipariwarnti pungupurru Juwujwarnti pajangalmirri. Punganila palunyanu. Juwulla manya tanyjukujirnani nyantukurawarnti. Wali kulipariwarntila palunya Juwujwarntirlu tikirr ngunyipungani purnkungu. Wali yarnta ngajirta pa Ngarpu mapunikarrarla Juwulla, yarnta mapunikanani. Jarlu pa mapunikanani, nyanartijangka walirni pa pinakarryani Ngarpu, yarntawarlany ngajirta.

15

Ngajirta parla Ngarpuwu mapunikarrarla Juwulla

1-9 Layimirri manyanta pirriyani Jamiyurl Juwulkarti wangkijarti. Jularni parla Juwulku, "Ngarpungu paji jularni yakurrwarnti pungupurru. Pungku manunya piyirnwartni Malakayitwarnti. Wali pungku manunya Juwulla pujurni. Ngajirta nganunya kanarlanywarnti jarnmanta, pungku manunya pujurni piyirnwartnijaa marninwarnti, yapawarnti kuyiwarnti nyantuwarntikura mapirriini. Warpiny manunya pungku purlumanjaa tangki, kamuljaa kukunja. Ngajirta ngan kayanwurti wanyjarra. Nyanartijangka manya Ngarpungu ngulikani. Yangka palunya jarlu pinya Ngarpukurawarnti kilakiwarnti, yangka manya Mujijju ruwa kangani Yijipngurni, nyanartikarra palunya pungani Malakayitwarntirlu Ngarpukurawarnti."

Wali nyanartijangka Juwul pa yani, marurrpinya manya nyantukurawarnti kulipariwarnti. Pungkula palunya kurlirra. Nyanartijangka ngajirta palunya pujurni pungkarla, layi palu nganpayi wanyjani wanji nyantuwarntikura kingjaa kuyiwarnti jurnankarwarnti. Tikirrkanya palunya wanji.

10-15 Wali Ngarpungu parla Jamiyurllu jularni, “Ngajirta paji mapunikararla Juwullu, wanji manya kanya kanarlanywarnti.”

Nyanartijangka Jamiyurl manyanta yani Juwulkarti. Juwullu parla marni, “Pinya marnanya yangkartiwarnti, yangka pajin jularni.”

Wali Jamiyurllu marni, “Wayila. Pinakarrilany marnanya purlumanwarntijaa kukunjarwarnti lungujangka. Wanyjarrajangkawarnti palu nyanartiwarnti lungana.”

Juwullu manyanta jangkumani, “Ngajirta. Ngajukurawarntirlu palunya kangana. Ngarpuwu marnalurla jarnmani.”

22-23 Jamiyurllu parla marni Juwulku, “Ngarpungu parla mapunjinyangu wulyumalany mapunikanupurru nyantukura wangki wulyujinyangu, ngananguwurti parla nyantuwu piyirntu mapunikarrku. Kuyungurla man nyuntungu kujarti pinakarrilany yiji yungungurla wirriyakujir-nupurru Ngarpu mapunikanungajirtarlul.”

Yarntarni parla Jamiyurllu marni, “Wali manu ngumujilinyarni wanyjarralany Ngarpukura wangki, nyanartijangka manta nyuntu kujartirni rantangakujiwu Ngarpungu. Kanarlany king pa kurajpungku.”

35 Nyanartijangka Jamiyurllu wanyjani Juwul nirnparni. Ngajirta parla yarnta tikiyantarla.

16

Jamiyurllu manyanta Tayipitta purtkujirni ayil

1-5 Wali nyanartijangka Ngarpungu parla marni Jamiyurllu, “Ngajirta nganurla kujarti lunganta Juwulku. Kanarlany marnanta nganpayiwarlany pinarriyungku. Kurajpinya marnangu kingwarlany Jisikurajangka walaku. Yanku man Pajilimkarti ayiljarti purtkujir-nupurru.”

Nyanartijangka yani, kanya pinya ayiljaa kuyi. Ayil pa kanya ranyjingu Juwullamarra. Pungka ngarta Juwullu. Kuyi pa kanya warraja yiji yungupurru Ngarpu. Wali pirriyani manyanangurla Pajilimja purrkuwarn-tirla. Nyanyala palu, marnila palurla, “Nganapurru man nyuntu mirnu pirriyani nganampakarti.”

Jangkumani manyanangurla Jamiyurllu, “Ngajirta. Kuyi marna kanya, Ngarpuwu marnarla pungku. Nyurrawarntirla marnanyirrangurla pungku minyayirla Pajilimja marnpa. Wali warryanku mantarla miting-purru, nyanartikarrarnila marnanyirrangku kuyi pungku.”

6-14 Wali Jisingurra palunyanangurla pirriyani wampirrajarti mitingkart. Jamiyurllula nyanya layiwarlany nganpayi wulyujinyangu karrkinjaa janginy Jisikura walaku. Pinapinakarrinya, “Kuyungurla pa nganpayi minyarti kurajpinya Ngarpungu.”

Ngarpungu parla marni, “Ngajirta ngan nyaka karrkinjaa janginy yara, wali ngajungu marna nyangany turlpu kaninykaniny. Ngajirta marna minyarti nganpayi kurajpungka. Kanarlany marna nyangany ngajungu.”

Nyanartijangka kanarlanywarnti manya kanya walakuwarntiwarlany Jisingu Jamiyurllarkarti. Kayanngurla kayanngurla palunyanta pirriyani Jamiyurllarkarti. Jularnila parla Ngarpungu, pajangalmirri Jamiyurllu, yangka palanta tirrinyanani. Marnani parla nyanartikarrarni, “Ngajirta ngan minyarti kurajpungka.” Nyanartijangka Jamiyurllu parla japirlyinya Jisi, “Wayila palu nguniny kanarlanywarnti.”

“Yu,” marni parla, “Layiwarlanyju manya warrkammarnana kukun-jawarnti wartangurnijangkarlu.”

Wali Jamiyurllu manyanangu marni, “Kaj. Purpantalu. Jurumanku parliparla mitingpurru.”

Wali pirrikanya palu yini Tayipit. Jamiyurkula parla jularni Ngarpungu, “Minyarti nganpayi marnangu jularni. Purtkujiwu mananta ayil.”

Nyanartijangka ayil pa warntarni, purtkujiwirnila manyanta Tayipitta. Pajangu palu nyanya nyantukurawarntirlu papajiwarntirlu. Nyanartijangka Pirlurr Ngarpukurajangka manyanta takurryani Tayipitta, mayakujirnila. Wali nyanartikarra Pirlurru Ngarpukurajangkarlu Juwul wanyjani, yarnta pirlurwarlany manyanta yiparni kulipari, takurryanila manyanta Juwulla.

17

Nganpayi Kilayi

¹⁻¹⁶ Nyanartijangka palu kakarrangjarti karrinyani Juwujwarnti. Kanarlanywarnti palu karrinyani karlangjarti piyirwarnti Pilijayinwarnti. Pamarrjarrangurni palunyanu jatnyangani kulijawurlu kakarrangurlujaa karlangurlu. Ngurrujarrarni palurlanyanu japantinyani ngurrajarrangurni.

Wali nyanartijangka purlkajinyangu nganpayi pirriyani yini Kilayi karlangujangka purntukangupurru Pilijayinwarntiwu. Nganpayi nyanarti pa purlkajinyangu kaparlawurru. Wali nyantukura kuluwuj purlkajinyangu pa wirrimkujirni tanyji kanarlanyparni. Kayan ngartalu tirrinylanta jirnallu. Jirnal nyurilymanjuwal pa nyanarti kuluwuj. Wali nukarnini manyanu rukukani karrkintajaa jurlunga, yarnta jinajarrarlajaa kurrapajarrarla. Yarnta jirnal kangani purlkajinyangu japirrijarti. Yarnta kanarlanyju nganpayirlu parla jara kangani purlkajinyangu. Marnparni kajalkajal yanani.

Wali nginarmarnani manyanangu kakarrangjangkawarntiwu. Marni manyanangu, “Warntawu mantarlanyanu kanarlany nganpayiwarlany purntumanupurru. Wali puju paja pungku layingu nyurrakurajangkarlu, wali nyurrawarntila manta maja ngunawu. Puju ngajungu marna pungku nyantu, wali nyanarti, nganampala karlangjangkawarnti marnanyirragulu maja ngunawu.”

Wali pinakarrinyani palu Juwulngurrarlu kakarrangjangkarlu. Pinakarrinyurla palurla karrartajarrinyurla rayinjarrinya. Wali kumantawarlany kumantawarlanyjaa karuwarrawarlany karuwarrawarlany manyanangurla nginarmarnani, minyakujala jijijarti pajangalmirri marnani.

Wali papajinyankurawarnti palanta Juwulla kirrarnani Tayipitkurawarnti. Pinakarrinyani palu nganpayi yangka Kilayi nginarmarnani manyanangurla kuli. Ngajirnta pa nyantu Tayipit marnpa kirrarnantarla. Marri pa warrkammarnani kukunjarwarnti manya. Yarnta ngarpunga mapirrirni manyanta kirrarnani, yarnta jarntuwarntirla mapirrirni manyanangurla kirrarnani.

¹⁷⁻²² Wali nyanartijangka nyantukurarlu ngarpungu parla marni Tayipitku, “Miyi mananangu kangku nyuntukurawarntiwu papajiwarntiwu, yangka palanta Juwulla kirrarnana. Wali nyanartijangka tikirrkangkula pajin wangki nyapartukarra palu nguniny Juwulkurawarnti.” Nyanartijangka kumantajarti pikakujirni manya miyiwarnti. Wali tangkirlala karrpirni wurnapurru. Yanila manyanangurla Juwulngurrakarti. Kanya manyanangu miyi papajiwarntiwu.

²³⁻³¹ Nyanartijangka pirriyanurla manyanangurla wangkikarra karrinyani, nyanartikarrarnila pirriyani yangkarti nganpayi purlka Kilayi. Wali nginarmarnanila. Marnani manyanangu Juwulkurawarntiwu, kirlingal kirlingal manya liyilanani. Kujarti manyanangu marnani, “Warntawu mantarlanyanu kanarlany nganpayi purntumanupurru.”

Wali pinakarrinyurla palu yaplaparni rayin Juwulkurawarnti. Tayipittu pinakarrinya jalarramiparni wurnakartirlu. Marni manyanangu Tayipittu, “Minyarti nganpayi pa yarr kurajpungana Juwujwarnti Ngarpujiliny. Kajalkajalkujilany manyanu. Nyapartujarriwula nganpayirlu puju lankujangka pirlawurra nyanarti nganpayi.”

Jangkumanila palu kanarlanywarntirlu, “Yangka ngananguwurti lanku pirlawurra minyarti nganpayi, wali nyanarti, yungkula parla Juwullu wirriyarlu yiji manawarntijaa pamarrwarnti, yarnta kartu mapirri rni nyantukura kurntal.”

^{32-37a} Wali nyanartijangka Tayipittu parla marni Juwulku, “Ngajirta nganta rayinkarri. Ngajungu marna pungku.”

Juwullu parla jarmarni, “Ngajirta. Kayan ngan jintanga yanta. Nyuntu man pingkayi, nyuntu parla pinarri kuliwu pungupurru jarlujangka. Nyuntu manurla ngurru kuliwu pungupurru.”

Wali Tayipittu marni, “Ngajirta. Ngaju marnarla pinarri, yangka manyanangurla kukunjarwarrantirla pirriyanany kulipari layin pajanjuwal, nyanarti marna pungany pirlawurra, kukunja marnarla wangi yungany. Wali ngajungu marna nyangany minyarti nganpayi Kilayi layinjilinyarni. Ngaju paja marlamanku Ngarpungu yangkartijilinyarni yangka paja marlamani layin pungupurru.”

^{37b-40} Juwullu parla marni Tayipitku, “Kaj. Yanta. Ngarpungu manta ngampurrirkarrru kulijangka.” Yarnta manyanta Juwullu kuluwuj tanyji yutukani nyantukurajinyangu jirnalamarra yangkarti Kilayikura-jiliny. Lanta ngarta Tayipit nyanartirlu purlkangu. Nyanartijangka jarti pa wirrimkangani Tayipittu, tumaj purlkajinyangu. Kunyungurla pa patkanyjirnani.

Wali marni parla Juwulku, “Kayan ngarna minyarti wirrimkangka, ngurru marnarla minyartiwu tanyjiwu.” Wali kurtamanila manyanu, yarnta parlanyanu mana warntarni kanajiliny, yangka warrkamja kukun-jawarntirla kangani nira. Yarnta manya pamarrwarnti kurajpinya ngapangajangka karntalywarnti kurriny kurriny kayan. Takurripnyala manya payikirla pakittajiliny. Yarnta parlanyanu kangani manawarlany taki luwarnupurru rapajilinyarni, yangka pa nira kangani layinpurru luwarnupurru, kajilurla kukunjarwarranti pajarrku. Wali nyanartiwarnti-jarti manawarntijarti jakarni, ngajirta parlanyanu jirnal kangkarla.

⁴¹⁻⁴² Wali nyanartijangka yangarrijarrinya pilanyanu Tayipitjaa Kilayi. Kanarlany parla yanani nganpayiwarlany kaparn karrpirnajarti. Kilayirla manyanta marnpa yanani pilurupungupurru. Nganpayirlu nyanya nyanartirlu purlkangu Tayipit pingkayi jirnalngajirtajartijaa kuluwuj ngajirta kangkarla tanyji, kirlirni pa wirrimkangani.

⁴³⁻⁴⁷ Nyanartijangka Kilayirlu parla nginarmarni, “Wanyjarra marnlanyanu minili kanya jara. Minyarti man pirriyani lamparnjarti mana. Kula marnangu kuyirni karrinyana.” Yarnarni parla marni, “Mirnu yanani. Pungku marnanta, ngumula marnanta tarrapungku. Jirikiwarntirlu mantalu ngalku ngilyki Juwulngurra yarnta marranywarntirlu.”

Wali Tayipittu manyanta jangkumani, “Ngajirta. Ngaju paja Ngarpungu marlamanku. Wali man nyuntu karrinyana jirnalartijaa purlkawarnti manunya manawarnti martarnana. Nyuntu mantalu manawarntirlu marlamanku, ngaju paja Ngarpungumipa marlamanku Yijirayilkurarlu.” Wali kulijarrinyala parla Tayipit. Marni parla, “Jalarra marnanta luwawu, yarnta marnanta kangkul talypajarrku. Ngumula marnanta tarrapungku nyuntukurawarnti mapirri rni Pilijayinwarnti. Jirikiwarntirlujaa marnanywarntirlu manyalu nukarnini ngalku ngilyki. Nyanartijangkarlu palu nginyjirrikarrru piyirntu pajangu wapalkarrarlu nyapartukarra

paja Ngarpungu Yijirayilkurarlu marlamani nyurrawarnti pungupurru." Kujartikarra pilyananu marrarnani karlangujaa kakarrangu.

⁴⁸⁻⁵¹ Wali yanani pilyananu langkarnijarra. Nyanartijangka Tayipit ngarrujarrinya, paykijangka warntarni pamarr pupururlurni. Wali pikala kanya Tayipittu. Yijingkanku manyanangurla kanarlanywarntirla. Wali janginyjinyangula luwarni, yarrparnila jirrparr wantinya.

Nyanartijangka laparni Tayipit kankarnumarrangu manyanta jatparamani. Nayip warntarni Kilayikura, yarrparnila jungani kangkul taly. Wali jurlula kanya Tayipittu. Yijingkanku manyanangurla kanarlanywarntirla mapun ngarta minyarti nganpayi pinya. Kanarlanywarntirlu palurla pinarri ngunangani, nyantu pa purlkajinyangu. Nyantuwarntirlu palu nyangani Tayipit pa pingkayi.

⁵²⁻⁵⁴ Wali nyanartijangka Juwulkurawarnti palu laparni Pilijayinwarnitikarti pungupurru pirlawurra. Wali wapalkarrala palunya tarrapinya pirlawarnti, mapunparnila palunya ngarnani jirikirlujaa marranyju Pilijayinwarnti yangka parla jularni Tayipittu junganurla tarrapungupurru ngilyki.

⁵⁵⁻⁵⁸ Wali Juwullu manya jampirlyinya, "Nganakura minyarti nganpayi pingkayi. Ngana parla ngarpu."

Nyantuwarntirlu palurla marni, "Ngurrrpa marnalurla."

Nyanartijangka Juwullu nyanturni jampirlyinya, "Nganakura man nyuntu. Ngana mangu ngarpu."

Tayipittu manyanta jangkumani, "Ngaju marna Jisikura walaku Pajilimjangka." Ngajirta parla Juwul pinarri ngunarla Tayipitku yangka manyanta Jamiyurllu purtukujirni ayil, ngurrrpa parla nguja.

18

Juwullu parla yakurrmarnani Tayipitku

¹⁻⁴ Wali Juwulkura walaku nyanayirla ngunangani yini Janijin. Nyanartijangka wurnakartijangkarni Tayipit jarntukujirni Janijintu. Wali lamakujirni parlanyanu Tayipit Juwullu. Ngajirta manyanta yipanyjarla tikirr ngarpukarti. Warrkammayinkujirni parlanyanu. Wali jarntukujirnila pilyananu Janijintujaa Tayipittu.

⁶⁻¹¹ Wali nyanartijangka kulijangka palu tikitikiyani ngurrawarntikarti ngurrujarra ngurrujarra. Kanarlanywarnti palu wurnarni tirrinyyanani, kanarlanywarnti palunyanangurla jarntuwarntirla kirrarnani. Walimpala palu wartangurni pirriyanani. Yangka palu tirrinyyanani mayaruwarn-tirlurra, marninwarntirlu palu ngarrurrtarlu juju yinparnani, yarnta palu Tayipit kajalkajalkujirnani wirriyajangkarlu. Kujarti palu yinparnani, "Juwullu manya pinya murrkurnmartamarta, Tayipittu manya pinya pajajinyangu."

Wali Juwullu manya kingju pinakarrinya jujujanga yinparnjangkawarnti marninwarnti, kulijarrinyala. Pinapinakarrinyani parlanyanu, "Wali palu kajalkajalkujilany Tayipit. Kuyungurla pajalu ngaju wanyjarrku. Nyantuwartu ngalu kingkuji Tayipit." Nyanartijangka Tayipitku parla yakurrmarnani Juwullu. Nira pa ngampurrikanani. Tayipittu nganyanu kajalkajalkujirla king ngunangupurru. Marrkijarrinyanila parla.

Wali nyanartijangka kumantawarlany wangartajarrinyala Juwul. Layilaparnanila pupuru mayarula nyantukurarla. Yangka parla Ngarpungu yiparni kulipari pirlurr, nyanartirlu pa wangartakujirni. Wali Tayipittu pa pungani kitajiliny tirrinytirriny ngangakujirrupurru Juwul wangartajangka. Nira pa pungani kujarti. Nyanartijangka Juwullu warntarni

jirnal. Marni parlanyanu, “Larrpuklanku marna mayaru mapirri.” Mapunparni jalikanurla parlanyanta jurtuklani. Nyantungu parla minkiri wanyjani Tayipittu kurrinymirri. Nyanartijangka jarti pa kurlpungani Juwullu, pungkarla pa. Nira manyanta murikarra ngunangani Juwul pungupurru.

22

1-2 Nyanartijangka yaplaparni Tayipit Juwulkurajangka mayarujangka rayin. Karla pa yani, ranyjiwantinyala pa najinga Juwullamarra parlanyanta.

Nyanartijangka palunyanta jarntuwarnti pirriyani Tayipitkurawarnti. Ngurra palu yukarnani nira nyanayirla najinga papajiarnti mapirri. Yangka palurla Juwulku yakurrmarnani, nyanartila palanta yani Tayipitkartarti. Nyanartijangka manyanangu Tayipit majajarrinya najikarrajawarntiwu. Pakulyanani palu ngurrawarlany ngurrawarlany Juwulkararla. Pungka ngarta Tayipit. Wali Juwullu parla jarti muwupungani. Nyantu pa Ngarpungu marlamananijaa ngampurrikanani.

24

Tayipittu jungani kuwut Juwulkura

1-22 Wali nyanartijangka Juwul jakarni kurlirra, tumaj palurla jularni nyantungurni kurlirrawarlanyjangkarlu. Marni palurla, “Tayipit pa minyayirla kurrarnana.” Juwullu parla muwupungani kulipariwarnitjawurulu. Nyantu pa ranyji kurrarnani yininga pamarrwarntirla Pilikutkurawarntirla. Tayipitngurra palu kurrarnani ranyji pamarra najinga. Nyanarti pa naji kakarrangujarti kirlingirri pukanyajilinyarni purkajinyangu. Pirriyanila palu juwulngurra. Nyantukurawarnti manya wanyjani, palkangala palu karrinyani. Nyantumipala Juwul manyanangurla takurriyani ngapajangkajaa miyijangka. Wali yutantinyala kirlingirrirra jut nganpayi Juwul. Ngajirta manya nyakarla Tayipitngurra. Wali nyanya palu, marnila palurla Tayipitku, “Pungka.” Jinjinyungani palurla. Kujarti palurla marni, “Ngarpungu mangu yiparni pungupurru, pungkula man.”

Wali jarlkarra pirriyani manyanta nayipjarti wartangurni ranyji. Kuwutmiplarila manyanta jungankarranya. Juwul pa ngurra kurrarnani. Ngajirta parla pinarri. Nyanartijangka Tayipit parla yawiyjarrinya. Pinapinakarrinyani, “Nganpayi minyarti pa Ngarpukura. Ngarpungu pa jarlu kurajpinya. Kayan ngarna ngajungu pungka.” Jarrmanila manyanangu nyantukurawarntiwu ngajirta ngartalu pungka. Nyanartijangka Juwul turtapinya walimpa ngarrjarni kurrarnurla, palkakartila manyanangurla tirrinyani.

Nyanartijangka Tayipit parla partalurni yani kirlingirrikarti. Papajanila parla. Marni parla, “Purka. Minyarti nyaka.” Jirimartarni parla kuwutjanga kunku yangka manyanta jungani. Yartarni parla marni Juwulku, “Pungkarla marnanta, yankala marnanta wanyjani. Ngajukurawarntirla pajilu marni pungupurru, ngajungu marnangu yawiyjarrinya, tumaj manta Ngarpungu kurajpinya king. Wayila pajin pinarri ngunawu, ngajirta marnangu kulijarrirla. Ngaju nganajangkarlu pajan nira waangana pungupurru nyuntungu.” Yartarni parla marni Tayipittu, “Kunyungurla pajan kunyarr pirla wajilpungana, yartarni pirrinye. Wali Ngarpungu parlinya nyangany nyantungu paja wanji yungany.”

Wali Juwullu manyanta jangkumani, “Wara, ngajukura paji karrinyana jarntu.” Nyanartijangka manyanta milngarli pirriyanijaa lungani. Marni parla, “Nyuntungu pajan wanyjani, ngajirta pajan pungkarla. Ngaju marna yakurr.” Kujarti manyanu jularni Juwullu. Yartarni parla marni

Juwullu Tayipitku, “Mapunparni manta Ngarpungu kurajpinya king ngunangupurru. Warra man ngunawu king. Wali ngajirta nganunya punga ngajukurawarnti jirnanyunguwarnti yangka marna ngaju pirlajarriwu.” Tayipittu parla yu marni.

Nyanartijangka Juwul tikiyani kayili nyantukurarlurra ngurra Kipi-yarlurra. Tayipit pa warrarni ranyji kirrarnani Juwullamarra, punga ngarta.

25

Jamiyurl pirlajarrinya

Wali nyanartijangka Jamiyurl pirlajarrinya purrkujarrinyangka, lun-ganila palurla nukarnirlu Juwujwarntirlu. Warryani palurla, turnmanila palu.

Wali nyanartijangka yarntarni kujangkurra wamarn wamarn yanani Tayipit Juwullamarra. Punga ngarta. Yarntarni Juwullu parla war-rarni wulyumarnani pungupurru, muwupungani parla. Nyanartijangka Tayipittu pinapinakarrinyani parlanyanu yanupurru. Kirninyyanku marnanyanangurla kanarlanywarntikarti ngayiwartikarti Pilijayinwarntikarti. Wali ngajirta Juwul yantarla nyanartikarti wartangurni, yarnta wajilpungkarla Tayipit. Lama pa kirrarnani kakarra. Tayipit pa lamawarlanyparni kirrarnani karla Pilijayinwarntirla manyanangurla. Jarntukujirni palu Tayipit Pilijayinwarntirlu.

Wali nyanartijangka walimpa palunya pinakujirni Pilijayinwarntirlu kulipurru pungupurru. Pungku palunya Yijirayiljangkawarnti Juwul-ngurra. Ngajirta palu Tayipit kangkarla. Kanarlanywarntimiparni palu yani. Tayipit palu puturu yiparni kurlirra ngurrawarlanykarti.

31

Juwul pirlajarrinya

¹⁻⁴ Nyanartijangka palu yani kayili Pilijayinwarnti, punganila palunya Yijirayiljangkawarnti. Nyanartijangka Juwulngurra palu yaplaparni rayin. Wali wajilpinyala palunya wartangurnirlu. Lanila palunya paja pirlawurra nyantuwarnti mapirri Juwulkurawarnti walakuwarnti. Yarnta palu Juwul lani yarumartarni. Yukarnanila liyimijarti lanujangka, jarti parlanyanu wurnawu kurlarnani. Wali nyanartijangka nayip jalani jiri nyantukarti, wantinyala manyanta tarrparni nayipkarti pirlawurra.

King Tayipit 2 SAMUEL

Tayipit manyanangu kingjarrinya

1-4 Wali nyanartijangka Tayipitkartila manyanta yani layi nganpayi kuka-jarti. Jularni parla yangka palu pirlajarrinya Juwulngurra wapirrajartijaa jarntuwarnti mapirri Janijin mapirri.

12-27 Lunganila manyanangu yawiyijarrinyurla. Yarnta miyi ngajirta palu ngarnantarla Tayipitngurrarlu. Nguja palu layi ngurra miyingajirtajartijaa kuyingajirtajarti. Lungukarra palu kirrarnani.

2

1 Nyanartijangka lungujangka yarrjarrinyala. Japirlyinyala parla Ngarpu Tayipittu, "Ngaju ngarnanyanangu maja ngunawu Jutajangkawarntiwu."

"Yu," marni parla Ngarpungu.

Kurrinymirri parla japirlyinya Ngarpu, "Ngananga mayarurla marnanyanangu ngunawu."

Ngarpungu parla jularni, "Yipurunta."

2-3 Wali nyanartijangka yanila Yipurunkarti. Kanya pinya nyantukurajarra kartujarrajaa jarntuwarnti mapirri rni manya kanya. Juntumanila palu ngurra nyanayirila. Nyanartijangka warntarni manya kartuwarnti-warlany kurriny kurriny kayan. Yarnta palunya martarni walakuwarnti pajawarlanyparni Tayipitkurawarnti jukuwarnti kurriny kurriny kurriny.

4-11 Kingjarrinyala manyanangu Tayipit Jutajangkawarntiwumipa, ngajirta kayilijangkawarntiwu Yijirayiljangkawu. Nyantuwarntirlu palurlanyanu kurajpinya kingwarlany Juwulkura walakuwarlany. Nyanartijarrajarti palu kirrarnani kurrinyjarti king. Kuyungurla 7 yitilalwarnti. Nyanartikarrarni parla Tayipittu yiparni Juwulkurawu kurntalku kartuwarlanyku yangka parla jarlu yinya Juwullu.

4

7 Nyanartijangka pila nganpayijarrarlu pinya kayilungujangka king Yijirayiljangka.

5

1-3 Wali yanila palanta kayilungujangkawarnti kurlirra Tayipitkartu. Marni palurla Tayipitku, "Nyuntu marnanpangu jarntu yangka manta Ngarpungu kurajpinya king ngunangupurru." Kayanpala manyanangu king ngunangani.

6-9 Nyanartijangka kayili yani Jurujulumkartu Tayipit, pinyala manya Jurujulumja pirlawurra ngayiwarnti Ngarpungajirtajartiwarnti. Nyanartijangkala parlanyanu warntarni ngurra nyanarti. Wali nyanartijangkala palu julalany Jurujulum Tayipitkura mayaru.

13 Nyanartijangka manya warntarni kartuwarntiwarlany paja Tayipittu. Waliwarlany manya kanya kurlangu murrkurnwarlany. Yarnta manya pajawarlany martarni Jurujulumja jukuwarnti parriwarntijaa mangawarnti.

7

Ngapungu parla Tayipitku jarmarni mayaru ngartakpanupurru

¹⁻¹⁷ Wali Tayipitku palurla purlka mayaru ngartakpani, nyanayirla kirrarnani. Yarnta Ngarpungu ngampurrikanani, ngajirta palu pungkarla ngayiwarntirlu. Nyanartijangka parla jularni nganpayiwu puraputku yiniwu Nayijinku, “Ngaju marna kirrarnana wulyungajinyangu mayarurla. Mana yangkarti Ngarpukura nyangajirtapurru warrarni pa ngunangana kaninykaniny kalukurlamipa. Ngartakpankula marnarla mayaru Ngarpuwu.”

Jangkumanila manyanta Nayijintu, “Kaj. Ngartakkarrarla, puju manurla wulyumalany. Ngarpungu manta marlamanku.”

Nyanartijangkala parla Ngarpungu jularni pukanyajarti Nayijinku Tayipitku jarmarnupurru. Marni parla, “Kujarti manurla julawu. Ngajirta ngaji mayaru ngartakpanta. Wali marna kirrarnana kalukurla. Walimpa paji ngartakpanku nyantukurarlul walakurlu jirnajangkarlu. Yarnta marna Tayipit ngampurrikananku ngajungu nyantukurawarnti yapajirnyanguwarnti kilakiwarntijaa jamirtiwarnti mapirri rni marnanya marlamananku.” Yanila manyanta Tayipitkarti Nayijin. Jularnila parla Ngarpukurajangka wangki nukarnini.

¹⁸⁻²⁸ Nyanartijangka Tayipit yani kalukukarti kaninykaniny. Japirlyungani parla Ngarpuwu wirriyarlu Tayipittu kirrarnungurni. Kujarti parla marnani, “Ngarpu. Wali pajan marlamanani. Wulyu man, nyuntu purlka. Ngaju marna marlal, yangkala pajinunya marlamananku ngajukurawarnti mapirri rni yapajirnyanguwarnti. Wali pajan nira pinayungany Ngarpu nyuntungu purlkangu. Ngajirta mangurla nyuntujiliny nguna kanarlany. Wali manunya kanya ngajukurawarnti kilakiwarnti Yijipngurni mirnu jarlu minyartikarti wulyukarti ngurra. Wali pajin jularni ngampurrikanupurru yapajirnyanguwarnti, nyanarti marnangurla walirni mapunikarralany.” Kujarti parla japirlyinya Tayipittu Ngarpuwu.

8

¹⁻¹⁸ Walimpawarlany yarntarni palunyanu pinya Yijirayilwarntirlujaa ngayiwarntirlu pajangujinyangu. Wali Tayipitngurrarlul palunya punгани kujawarlanyangka. Kanarlanywarnti palu warrkammayinkujirnani Tayipitngurrarlul, majajarrinyani palu.

11

Marni Pajiyipa

¹⁻²⁷ Nyanartijangka Tayipittu manya yiparni kulipariwarnti. Nyantu pa lama kirrarnani mayarurla. Kanya manya nganpayirlu Juwapju. Maja manyanangu nguja kulipariwarntiwu. Kakarra palu yani, pungku palunya ngayiwarnti.

Nyanartijangka Tayipit pa mayarurla kirrarnani wartangurni. Turtapinya pa manyanjangka karuwarrarla purangu kaninyjarrinyangkarla. Kankarnumarrangurla parayani mayarurla, wamarn karrinyanila. Wali kanarlanyparni pa nyanarti mayaru. Kujarti palu parayanani kankarral yarnta palu kirrarnani kankarnumarrangu kirtilya. Wali nyanyala kankarnumarrangurlu marnin nyumukarnjangka manangajirtajarti kaniny mayaruwarlanya. Wali nyangungurla pa muyurrunyanya. Marnila parla warrkammayinku, “Ngana marnin nyanarti yini. Julaji.”

Wali jularni parla, “Marnin nyanarti pa Pajiyipa. Ngumparna nyan-tukura pa nganpayi Yuraya. Kulikarti parla yani kakarra.”

Nyanartijangka warrkammayinpala parla yiparni purpanupurru. Purpanku parla nyanarti marnin Tayipitku. Pirrikanyala palurla, yukarnanila manyanta Tayipit nyanayirla marninta. Yarnta nyanartikarrarni pukanyja tikiyanila nyanarti marnin ngurrakarti nyantukurakarti. Walimpa ngungkupinyala manyanu, “Kunyangurla marna yapajarti.” Yangkala parla Tayipitku wangki yiparni, “Yapa partarnangu nyuntuwu martarnana.” Wali ngajirta parla ngumparna nyantukura marnpa kirranyjarla. Marri parla nguja kulinga.

Nyanartijangka parla Tayipittu wangki yiparni Juwapku. Marni parla, “Tikirryipanyajaji nganpayi Yuraya.” Wali tikirryiparnila manyanta Tayipitkarti. Wali Tayipittu parla japirlyungani nganpayi Yuraya, “Yara ngalu ngajukurawarnti nguniny. Warrarni ngalan kuli pungana.” Kujarti pila wangkikarra kirrarnani. Marnila parla Tayipittu, “Ngurrakarti yanta. Marrijangka man pirriyani, yarnta man yukalku manyan.” Kula manyanta yukanyjarla nyanayirlarni marninta, nyantu manyangurla yukarni kulipariwarntirla mapirri. Tayipittu parla yiparni kujawarlanyn-gurni minya parla nyantukura yapa martarnana Tayipitkura, nyantungula nyanarti lanku. Kula parla nyantukurarni yapa Yurayakurarni, minya parla Tayipitkura martarnana. Kujartikarrapurru parla Tayipittu yiparni, ngajirta manyanta nyantu yukanyjarla kartunga Yuraya.

Nyanartijangka Tayipittu nyanya ngajirta manyanta yantarla kartukarti. Jut manyangurla yukarni kanarlanywarntirla. Marnila parla, “Ngana-jangka mananta yantarla kartukarti ngurrakarti.”

Nyantungula parla marni Yurayarlu. “Ngajirta. Kulimipa marnarla ngaru kayan nguniny. Ngaju marna kayan tikiyani, kanarlanywarnti palu warrarni kulinga ngunangana. Kayan ngarnanyanta ngajukurarla kartunga yukanyja, nyanartijangka marnarlanyanta jutpala lamajarrinya, kulikartiwarlany marna tikiyanku.”

Yarntarni parla marni Tayipittu, “Lama man kirralku minyayirla. Warrala marnanta yipawu kumantawarlany.” Wali miyila japala pila ngarni nyanayirla mayarurla. Yarnta ngapa mapirriini parla yinya wanga-takujirnujuwal Tayipittu. Kula manyanta nyanartijangka yantarlarni kartukarti wanga-tajarrinyujangka. Wali ngarnujangka ngurrajarra kur-riny pa yukarni kingkurla mayarurla. Kumantawarlany pa tikirryiparni kulikarti kakarra.

Wali kumantajarti mirlimirlila parla lani Tayipittu Juwapku. Kujar-tikarra parla lani, “Minyarti nganpayi man yutukarrku kulinga kaparn, lankula palu partal pirlawurra.” Kanya parla Yurayarlu mirlimirli nyanarti Juwapku. Wali mapunikani manyanta Juwapju yangka parla Tayipittu yiparni mirlimirli. Kaparnpala yutukani kulinga yangkarti nganpayi Yuraya. Nyanartijangka palu lanila ngayiwarntirlu pirlawurra. Wali tikirryiparnila parla Juwapju. Kujartikarra parla yiparni Tayipitku, “Yangkartiwarntirlu marnapanyalu kulipurru tintinyinya ngayiwarntirlu, yangkarti nganpayi Yuraya mapirriini palu lani.”

Wali jularni palurla kuka Pajiyipawu kartunyankurawu, “Ngumparna mapirriini palu lani nyantukura.” Lunganila parla yawiyirlu. Nyanarti-jangka karrkarnurlala kirrarnani, yangkala parla Tayipittu yiparni war-rkammayin purpanupurru nyantukarti nyanarti marninku. Marnin nyanarti warntarnila parlanyanu, mayarurlala kirrarnani nyantukurarla Tayipitkurarla. Kartukujirni parlanyanu. Nyanartijangka parrila mar-tarni yangkarti.

Wali yangkartijangkagurni parla Ngarpungu yakurrmarnani. Marnin kanarlanykura parla yapajartikujirni, yarnta purturuyiparni kulikarti nyantukurajinyangu jarntu.

12

Ngarpungu yiparni Nayijin Tayipitkarti wangkijarti

1-15 Nyanartijangka Ngarpungu yiparni nganpayi Nayijin puraput. Julnilarla parla Tayipitku wangki kujartikarra. "Wali layiwarlany nganpayi pa ngunangani pajajarti kukunjawarntijaa purlumanwarnti. Kanarlanyju parlanyanu kayanmipa martarni ngamarti lamparn kukunja, yarnta ngur-ranga kayanta martarnani kurntaljinilinyarni. Ngamurlakanganijaa miyi mapirri parla yirranganri, ngapa mapirri parla yungani kapjangka. Wali nyanartijangka pirriyanila manyanta kanarlany nganpayi marrijangka yangkartirla pajajartirla. Marnila parla, 'Kuyi marnangu pungku. Nyuntu man marrijangka pirriyani wurnajangka marranyanjarti.' Mapunparni pa tarpartarni kayanmipa, yangka marlajawurlu parlanyanu martarni. Nyanarti manyanta warntarni, pinyala parla. Ngajirta nyantukurajangka kurajpungkarla pajajangka. Nyantungu parlanyanu marulukani."

Wali nyanartijangka Tayipit kulijarrinyala parla. Marni parla Tayipittu Nayijinku, "Mapunparni palu pungku nyanarti nganpayi ngurriji. Wali nyantuarlanyju parla tikirr yungku pajajawurlu kurriny kurriny kukun-jawarnti nyirrwirijangkarlu, yangka manyanta nyantunga kayanmipa kurlmani, tumaj manyanta yawiyingajirtarlu warntarni."

Wali Nayijintu parla marni jirrkiriparni Ngarpukurajawurlu Tayipitku, "Nyuntu man nganpayi nyanarti. Kujarti mangu Ngarpungu julalany. Yarnta manta majakujirni Ngarpungu juwulkarrarla mapirri, yangka jarlu mantalu pungkarla pirlawurra. Wali manta yinya kartuwarnti paja yarnta Yijirayiljankawarntirlajaa Jutajangkawarntirla manta majakujirni Ngarpungu. Kanarlany manta Ngarpungu yungkarla. Nganjangkarlu man Ngarpu mapunikarrarla yarnta mananta panypinya. Kanarlany pala manurlanyanu warntarni. Nyanartijangkala manurla puturuyparni nganpayi Yuraya, lanila palurla. Wali manyanu kujikani nyuntungujaa kanarlanywarnti mapirri, manunya kujikani." Kujarti parla Tayipitku marni Nayijintu Ngarpukurarlu puraputtu.

Tayipittu manyanta jangkumani, "Mapunparni marna ngaju yakurr. Ngarpunga marnanyanta panypinya. Ngajirta marnarla mapunikarrarla."

Nayijintu parla marni, "Wali Ngarpungu mangurla wajapinya yakurr nyuntukura. Kayan nganta pungka, tumaj man panypinya Ngarpu. Nyanartijangkala mangu yapa yangkarti pirlajarriwu." Nyanartijangka Nayijinpala yapyani ngurrakarti nyantukurakarti.

Lamparn pirlajarrinya, parriwarlanypala palkangawantinya Jalaman

16-24 Wali nyanartijangka parri nyanarti pa mimijarrinya Pajiyipakura. Wali Tayipittu parla jarti japirlyungani Ngarpu parriwu parlanyanta wulyukujirrupurru. Ngajirta pa miyi nganyjarla Tayipittu, yawiyi parla kirranani. Jarti palurla yungani miyi ngarnupurru. Nyanartijangka pirlajarrinyala parri nyanarti. Wali ngajirta palurla jularla warrkammay-inwarntirlu pirlajarrinyujangka parri nyanarti Tayipitku. Warrkammay-inwarntirlu palurlanyanu marni, "Ngajirta ngarliparla jula. Kunyungurla ngartanyanu pirlawurra pungka Tayipittu."

Wali Tayipittu manya pinakarrinya wangkikarra karrinyujangka. Marnila manyanangu, "Pirlajarrinya ngarta."

Nyantuarntirlula palurla marni, "Yu. Pirlajarrinyajal." Nyanartijangka Tayipit turtapinya. Kuluwuj parlanyanu warntarni, nyu-mukkartila yani, jurlu manyanu kumapujirni. Nyanartijangkala yani kaninykaninyjurra kalukurlurra purayimarnupurru Ngarpuwu, nyanar-tijangkarlula tikiyanurla miyi ngarni Tayipittu.

Japirlyinyala palurla warrkammayinwarntirlu, "Nyapartujangka man yangkarti yukarnanijaa lungani, miyi ngajirta man ngarnantarla. Walimpa yangka pirlajarrinya, nyanartikarrarla man ngarni wartan-gurni."

Tayipittu manya jangkumani, "Yu. Wali marna lunganijaa yawiyi marna yukarnani. Kula paji Ngarpungu yawiyijangkarlu wulyukujirlarni. Wali pa jalarra pirlajarrinya, kayan ngarna miyi wanyjarra. Wali marna ngarnanku. Tikirrkujiwu ngarnanyin lungujangkarlu. Wali manyanta Ngarpungkurra yani, ngaju mapirriini marna yanku walimpa yangka marna pirlajarriwu. Kayan ngajirla yarntarni tikiyanta ngajukarti."

Wali kartunyankurakartila manyanta yani Pajiyipakarti Tayipit. Yarn-tarni pila walimpa parriwarlany martarni, yinila yutukani Tayipittu Jala-man. Tayipittu parla marni kartunyankurawu Pajiyipawu. Kujarti parla jularni, "Jalaman pa king ngunawu walimpa yangka kajirna ngajuliny purrkujarriwujaa pirlajarriwu." Kajalkujirni pa wartangurnijangka Jala-man, wartangurnikujirni manya kajalurnijangkawarnti walakuwarnti.

Jalaman 1 KINGS

Jalaman pa kingkujirni

¹⁻¹⁰ Nyanartijangka parri yangkarti Jalaman purlkajarrinya. Wali Tayipit ngarpunyankura pa purrkujinyangujarrinya. Kayan ngarta wurna marri yanantarla. Kunyungurla tititikarrala yanani.

Wali jarlu pa kurajpinya Tayipittu Jalaman kingkujirnipurru walimpapurru. Nyanartijangka Tayipitkurlu walakuwarlanyju parlanyanu wulyumarnani nyantu king ngunangupurru kajalujangkarlu ngamajiwarlanykurlu yiningu Yatinajarlu. Wali jarlu pa kurajpinya Tayipittu Jalaman, ngajirta nyantu. Nyanartijangka pamarrkartila manya kanya Yatinajarlu kingkujirnipurru. Kingkujiwu palu nyantu. Kanya manya ngajanyankurawarntijaa purlkawarnti warrkammayinwarnti. Ngajirta parla Jalamanku jularla Yatinajarlu. Nyantuwarntiwu manyanangu Jalamanngurrawu ranyjimarrarni. Ngarnani palurla wirriyarlu Yatinajangurraru miyijaa kuyi, kingkujiwula palu yangkarti nganpayi Yatinaja.

¹¹⁻³¹ Wali nganpayi yangkarti Nayijin Ngarpukura puraput yani manyanta Pajiyipakarti. Jularni parla, "Nyapartu manyanu kajalkajalkujirnana kanarlanyju kingju. Tayipit parla ngurrrpa ngunangana wanyjarra pa ngunawu king."

Nyanartijangka yani manyanta Tayipitkarti Pajiyipa kartunyankura. Jularni parla Tayipitku, "Yangkartikarra man kurajpinya ngajukura walaku Jalaman kingkujirnipurru. Wayila yangkarti. Jalarra palu kingkujirrnana ngamajiwarlanykura walaku. Nyapartukarra manurla malany."

Wali nganpayila manyanta pirriyani Nayijin yangkarti puraput Tayipitkarti. Marnintu pinya wanyjani, yani pilangurla. Wali kayanparni wangki parla jularni Nayijintu yangka parla kartunyankurlu Pajiyiparlu kajalurni jularni. Wali yarntarni Tayipittu tikirrkujirni kartunyankura. Marni parla Tayipittu, "Mapunparni marna kingkujiwu nyuntukura walaku Jalaman wanjigurnikarra. Walirni marna wanji nguniny. Ngajirta marna nyanarti kanarlany ngamajiwarlanyjangka kurajpungkarla kingkujirnipurru."

³⁸⁻⁴⁹ Nyanartijangka palu Jalaman kanya Ngarpukurawarntirlu pura-putwarntirlu. Layingula manyanta purtkujirni ayil Jalamanta kingjarinyupurru. Nyantuwarntirlu palu warrarni ngarnani miyi pamarra wirriyarlu, kula manyanangu nyanartirni nganpayi ngunarla king. Nyanartijangka yani manyanangu layi nganpayi. Jularni manyanangu nyapartukarra pa kingkujirni Tayipittu layiwarlany nganpayi Jalaman. Rayinjarrinyala palu nyanartijangka wangkijangka yangka manyanangu jularni. Ngurrujarrakujirni palunyanu rayintu.

2

Tayipit pirlajarrinya

¹⁻⁴ Wali nyanartijangka yangka Tayipit maljarjarrinya jamurnku pirlawu, kujartikarrala parla Jalamanku jularnani, "Wali ngungkupungana marnyanu maljarr jamurnku pirlawu. Lirrkarnpungku marnanta kuyairlarni. Wali Ngarpu man mapunikarrku, yarnta man pinakarrinyanku

nyantukura wangki. Puju man Ngarpu mapunikarrku, wali yapajir-nanyunguwarnti ngajukurawarnti manya Ngarpungu ngampurrikarrku yarnta kingkujiwu manya Yijirayilla minyayirila kilakiwarnti wartangurni-jangkawarnti." Kujarti parla marnani Jalamanku Tayipittu.

¹⁰⁻¹² Nyanartijangka pirlajarrinyala Tayipit. Turnmanila palu Jurujulumja marnpa. Nyanartijangka manyanangu Jalamanpala king ngunangani nyantukura walaku.

3

Jalaman pa jirrkirlikanujuwaljaa yirrikanujuwal

³⁻¹⁴ Jalaman pa ngunangani nyantukurajiliny ngarpu Tayipitjiliny. Jirrkirl pa wajilpungani Ngarpu. Wali layimirri yani pamarrkarti, kuyila parla pinya Ngarpuwu. Nyanartijangka yukarni pamarra pukanyja. Ngarpula parla pirriyani winkirr. Ngarpungu parla marni, "Nganawu manurla wulyumalany. Japirlyungku pajanurla ngaju."

Jangkumani manyanta Jalaman, "Wali man ngarpu ngajukura marlamanijaa ngampurrikani jarlu, ngajula pajan jalarra ngampurrikarrku. Wali pajan kingkujirni jirnajangka. Ngaju marnarla ngurra ngunangani minyartiwu warrkamku, nyanartijangkarlu marnanta japirlyungana jirrkirlikanupurru. Yirrikarrku marnanya nyapartukarra palu nguniny wulyujaa yakurr. Nyanartipurru marnanta japirlyungana." Wali wirriyarrinyala Ngarpu Kut nyanartijangka wangkijangka.

Marni parla Ngarpungu, "Kujarti marnangu julawu. Ngunawu man jirrkirlikanujuwal, yarnta nganawurti piyirn mangurla pirriyanku nyuntukarti yirrijartijaa mapunjarti, wali nyuntungula manurla takijulawu." Yarnarni parla marni Jalamanku Ngarpungu, "Kula pajanurla japirlyungkarla mayarupurrujaa manawarnti paja martarnupurru nyuntungu, minyakujala pajanurla japirlyinya piyirnarnti marlamnupurru. Nyanartijangka marnanta yungku mayaru purlkajaa pamarr purlka, yarnta palurlanyanu piyirnarntirla jakuljakuljulawu nyuntu nyapartukarra manta nguniny warraja wangki jularnujuwal."

Wali nyanartijangka parnkijarrinya manyanjangka, jakarnila Jurujulumkarti ngurrakarti nyantukurakarti. Wali Jalaman pa kirrarnani Jurujulumja.

¹⁶⁻²⁸ Wali marninkujarra pila kayanta ngurranga yukarnani muntajartijarra. Nyanartijangka kajalurnpala yapawarlany martarni. Yukarnila pila ngurrajarra kurriny, nyanartijangka yapawarlany pala palkangawantinya, wali kurrinyparnila pila ngunangani yapajartijarra. Nyanartijangka pukanyja pila yukarni, kanarlanyu parlanyanu patkanyjirni yapa pirlawurra. Kumantala pila parnkijarrinya, parlipinya pila layi yapa pirla yukarnani. Marnanila pilarlanyanu, "Ngajirta. Ngajukura pa nyanarti yapa. Tikirryungkaja. Nyantukura mangu minyarti pirla."

Kanarlanyu parla marni, "Ngajirta. Nyanarti mangu nyuntuwu." Wali jarti pilanyanu kurkurlmarni.

Nyanartijangka yanila pilanyanta Jalamankarti. Julawu pilarla yapa pirlajarrinyujangka kurriny palkurlu. Wali layingu parla jularni kajalurni nyapartukarra pila yukarni pukanyja. Marni parla Jalamanku, "Kayanta pajarra yukalany ngurranga. Wali ngajungu marna kajalurni yapa martarni, yukarnila pajarra ngurrajarra kurriny, nyanartijangka yapawarlany nyantukura palkangawantinya. Kurrinyparnila pajarra yapajarti ngunangani. Nyanarti pukanyja pajarra yukarni, nyantungu parlanyanu patkanyjirni yapa pirlawurra. Kanyala pajarla pukanyja ngajukarti tujukjirni pajarla, nyantukurala paji jatpankarranya manyantapururla. Wali nyanartijangka parnkijarrinya marna ngamarna yungupurru,

nyanyala marna pirla. Nyanartijangka nyanyajinyangu marna. Marnila marnarlanyanu, 'Minyakata pirla yukarnana yapa.' Kanginyepinya marna kanarlanyaparni janginy. Marnila marnarlanyanu, "Ngajirta paji minyarti ngajukura yapa. Minya parla kanarlanykura."

Nyanartijangka yangka pilanyanta Jalamanta marnpa karrinyani, tilajparni pilarlanyanu. Kanarlanyju parla marni, "Ngajirta. Minyarti paji ngajukura parri wanji. Nyuntukura pa pirla."

Yarntarni parla marni, "Ngajirta. Nyuntukura pa pirla, ngajukura paji nyanarti wanji."

Wali Jalamantu pilangu marni, "Kurrinyju pajinpila julalany kanarlanykura wanji kanarlanykura pirla." Nyanartijangka parla marni Jalamantu warrkammayinku nyantukurawu, "Warntaji nayip purlka. Tilypurjunganta nyanarti yapa wanji. Yungkapinya ngurrujarra."

Wali nyantukurarlujinyangu ngamajirlu parla marni, "Ngajirta ngan junganta. Wanji pa ngunawu. Yungkarla minyarti marnin."

Wali yirrijirlu parla marni, "Kaj. Junganta nyanarti yapa. Kayan ngarta ngananguwurti wanji marta. Kurrinyparni pajarra ngunawu marlajartijarra."

Nyanartijangka Jalamantu nginyjirrikani. Marni parlanyanu, "Kun-yungurla parla minyarti ngamaji." Nyanartijangka parla jarrmarni warrkammayinku, "Ngajirta ngan junganta. Minyarti marnin yungkarla. Nyanarti parla ngamaji mapunji." Wali yinyala parla.

Nyanartijangka kanarlanywarntirlu palu nyanya jirrkirlikanujuwaljaa yirrikanujuwal. Marnani palurlanyanu, "Minyarti parlipangu nganpayi purlka yirrikanujuwal. Wali Ngarpungurni pa jirrkirlikani Kuttu." Wali palurla wulyumarnani purlkawu nyantuwarntikurawu Jalamanku.

4

20-21 Nyanartijangka Jalaman manyanangu purlka ngunangani piyir-nwarntiwu pajawu Yijirayiljangkawujaa Jutajangkawu. Wali palu ngarnani miyijaa kuyi purlka. Wirriya palu kirrarnani. Purlka manyanangu king marnparni kirrarnani, ngurtpala palanta ngunangani Jutakarraj-iwarntirlujaa Yijirayilkarraj-iwarntirlu. Yarnta kanarlanywarntiwu marrijangkawarntiwu mapirri-rni manyanangu ngunangani purlka Jalaman. Nyantuwarntirlu marrijangkawarntirlu palurla rayinkarraru pamarr yungani. Nyangani palu, "Purlka pa minyarti nganpayi."

34 Nyanartijangka palu kingwarntiwarlanyju pinakarrinya nyapartukarra manyanangu Jalaman ngunangani purlka jirrkirlikan-ujuwaljaa yirrikanujuwal. Wali palunya yiparni kingwarntiwarlanyju nyantu pinakarrinyupurru.

5

Timpul palu ngartakpani

1-18 Wali kayilungurlu parla wangki yiparni kingwarlanyju Tayiya-jangkarlu. Tayipitku parla jarlu wulyumarnani nyanartirlu ngan-payirlu. Nyanartijangka tikirryiparnila parla Jalamantu kayili kujarti wangki. "Wali pa jarlu ngartakkarrarla mayaru Ngarpukura Tayipittu ngajukuarlu ngarpungu, tumaj manya kuli pungani kanarlanywarnti marrijangkawarnti, nyanartila Ngarpungu lamakujirni kankarnumarran-gujangkarlu. Ngaju marna kirrarnana kulingajirta jirnajangka. Wali marna ngajungu ngartakpanku mayaru nyanarti Ngarpukura. Way-ila nyuntukurarla mayarurla palu pajangal karrinyana manawarnti yarnta nyuntukurawarnti piyirwarnti palu jirrkirll warrkamjuwalwarnti.

Pinarri palurla nyantuwarnti nguniny manawu pajanupurrujaa mayaru ngartakanupurru. Ngajukurawarnti palurla ngurru. Wali palu pajarrku manawarnti, yarnta palunya ngajukurawarnti marlamanku nyuntukurawarntirlu. Kayanta palu warrkammalku.”

6

¹⁻³⁸ Nyanartijangka parla tikirryiparni wangki Tayiyajangkarlu kayilung-jangkarlu Jalamanku, “Nyuntu manyanangu wulyu Tayipitkura walaku. Mapunparni manta wulyu kurajpinya Ngarpungu Kuttu. Nyanartijangka marnanya yipawu ngajukurawarnti warrkammayinwarnti. Pajarrku palu manawarnti. Wali yipawula marnangulu ngapangal karrpirnurla jawurlatarla kurlirra. Nyuntukurawarnti manunyanangu malku japantiwu palurla warntawula mangulu, kangkula palu kakarrara Jurujulumkarti. Wali marnanta yungku manawarnti, nyuntuwarlanyju manunyanangu yipawu miyiwartijaa kuyiwarnti ngajukurawarntiwu warrkammayinwarntiwu.” Kujarti parla marni nyanartipurru warrkam-purru kayilungjangkarlu.

Wali nyanartijangka palu Ngarpukura mayaru ngartakpani Jurujulumja yini Timpul. Ngajirta lamparn minyarti warrkam, purlkajinyangu palu warrkammarnani rawangu yitilalwarnti 7.

8

Ngarpu pirriyani mayarurla Timpulla

¹⁻⁶⁶ Wali nyanartijangka manya marurripinya Yijirayiljangkawarnti-jaa Jutajangkawarnti kangupurru. Pakulkangu palu kalukujangka mana nyanarti kaninykaniny mayarukarti Timpulkarti. Nyanartipurru manyanangu wangki yiparni. Wali warryani palu kalukurla nyanayirla. Kuyiwarnti palurla pinya Ngarpuwu kukunjarwarnti-jaa purlumanwarnti pajajinyangu. Nyanartijangkarlu palu warnkurmani mana nyanarti puriswarntirlu pajangu, kanyala palu Timpulkarti kaninykaninykarti. Wali kurriny pila pamarrjarra ngunangani ranyji kaninykaniny nyanayirla mananga, yangka parla jarlu Mujij yinya Ngarpungu.

Wali yutukani palu, nyanartijangka palu tikiyani palkakarti piyirwarntiwarlanykarti. Nyanartikarrarnila ngumurrulu pa tipani nyanarti rum tumaj pa Ngarpu pirriyani nyantujinyangula kirrarnani. Wali nyanyala palu, parrparrmarnanila, mil manya warntarni. Jarti palu tikirr takurryani warrkampurru.

Nyanartijangkarlu manyanangurla karrinyani palkanga Jalaman wangkikarra. Jularni manyanangu nyapartukarra parla Tayipitku jarlu Ngarpungu jularni pikawurra Kuttu mayaru ngartakpanupurru. Nyanartijangkarlu palu mayaru minyarti ngartakpani jirnajangkarlu wirriyarlu. Yarntarni manyanangu Ngarpuwu purayimarnani Jalamantu. Wali nyanartijangkarlu jujula palu wirriyarlu yinparnani. Kirrarnani palu ngurrawarnti 7 purayikarrajaa juju palu yinparnani. Kajalkajalkujirnani palu Ngarpu wirriyarlu. Kumantawarlanyjala manya yiparni Jalamantu ngurrawarlany ngurrawarlanykarti.

11

Jalaman pirlajarrinya

¹⁻⁶ Wali jarlu manyanangu jularni Ngarpungu Yijirayilkarrajawarnti-wujaa Jutajangkawarntiwu kartu palunya warntarnanku nyanartikarra-jimipa jarntu ngajirta ngalunya marrijangka warnta. Nyanartijangka

Jalamantu manya warntarni marriwarntijangka mapirrini. Paja manya warntarni jarntuwarnti yarnta kanarlanywarnti marrijangkawarnti pajawarlanyarni. Wali marrijangkawarntirlu palu tikirrkujirni Ngarpukurajangka. Wali ngajirta pa Tayipitilinyu wajilpungkarla Ngarpu jutungu pirlangkurrarni. Yangka pa Jalaman purrkujarrinya, nyanartikarra pa Ngarpu wanyjani. Kanarlanywarnti manya wajilpungani marrijangkawarntikura Ngarpujilinywarnti pamarrwarntijaa manawarnti.

¹¹ Nyanartijangka parla kuljarrinya Ngarpu, tumaj pa Ngarpu panypinya. Ngajirta pa mapunikarrarla wangki Ngarpukurajangka. Wali Ngarpungu parla marni Jalamanku, “Ngajirta man ngajukura wangki mapunikarrarla. Panypinya pajanurla, nyanartijangka nyuntukurawarntirlu wartagurnijangkarlu kilakiwarntirlu palunyanangu maja ngunawu yarr murkurnku Jutajangkawarntiwumipa. Kanarlanywarnti palunyanangu king ngunawu Yijirayiljangkawarntiwu pajawu.”

⁴³ Wali nyanartijangka walimpawarlany purrkujarrinyangka Jalaman pirlajarrinya, turnmanila palu mayarurla Jurujulumja Tayipitkurarla. Nyanartijangka walakunyankurala Jalamankura kingjarrinya yini Riyapun.

12

Kingjarra Riyapunjaa Jirapun

¹⁻¹⁹ Nyapartukarra palu ngunangani Jutajangkawarntijaa Yijirayiljangkawarnti kayirrarajaa kurlirra, yangkala manyanangu kayanparni king ngunangani Jalaman jarlu kajaluwarlany. Nyanartijangka pa kujarti pinakarrinyani nyantukurarlul walakurlu Riyapuntu. Kula manyanangu nyantu king ngunarla nukarniwurni kayilungujangkawujaa kurlirra-jangkawu. Nyanartijangka manyanangurla yani Jurujulumjanga kayili kingkujirrupuru Yijirayilkarti. Pinalkarra manyanangu yani, kula palu murtarni kingkujirla. Wali nyantuwarntiliny palu yani kayilungujangkawarnti japirlyungupuru. Japirlyinya palurla, “Ngarpu nyuntukura pa ngunangani warrkam marnapanya yungani purlka, ngajirta yarpal.” Yartarni palurla marni, “Nyuntungu marnanpangu ngunawu yarpal-martamarta, nyanartila marnangulurla jutungu warrkamarnankujaa wajilpungku marnantalu king.”

Wali marni manyanangu Riyapuntu, “Kirranyjalu ngurrawarnti murkurn, nyanartijangka marnanyirrangu julawu warra.”

Nyanartijangka yani manyanangurla purrkumarntikarti pinakarrinyupuru. Minyartiwarnti purrkumarnti palu lirrkarnpungujuwal yangka palurla Jalamanku nira jirrkirlikanani jarlu. Marni palurla lirrkarnpungujuwalwarntirlu, “Yarpalmarta manunya warrkam yungku. Ngarpu nyuntukura pa ngunangani purlka warrkam yungujuwal. Nyantu man ngunawu yarpal yungujuwal warrkam. Nyanartijangka jartamankula manta warramarta.”

Wali ngajirta manyanangurla nyantuwarntirla kingju Riyapuntu mapunikarrarla purrkumarntirla. Panypinya manyanangurla. Yanila manyanangurla pingkayiwarntikarti takijularnupuru yirrkujarrajangkawarntikarti. Japirlyinyala manya pingkayiwarnti. Wali kujarti palurla jularni pingkayiwarntirlu, “Ngajirta. Purlka manunya warrkam yungku. Wali julanyanangu, ‘Ngarpungu ngajujarlu manya yinya yarpalmartamarta, ngajungu marnanya yungku purlkajinyangu.’” Kujarti palurla lirrkarnpinya pingkayiwarntirlu.

Wali pirriyani palu yangkartuwarnti kayilunyangkawarnti Yijirayiljangkawarnti Riyapunkarti pinalkarra. Marni manyanangu Riyapuntu, “Ngajirta. Ngajukuarlu ngarpungu manya yinya yarpalmarta warrkam.

Ngajungu marnanya purlkajinyangu yungku warrkam.” Wali ngajirta manya Riyapuntu mapunikarrarla purrkuwarnti, nyantungu manya mapunikani pingkayiwarnti.

Nyanartijangka nyantuwarntirlu palurlanyanu marni Yijirayilkarrajiwarntirlu, “Wanyjarrku parlipa minyarti nganpayi Tayipitkura kilaki. Ngurrakarti parlipa yanku.” Wali wanyjani palu kayilunyangkawarntirlu Yijirayiljangkawarntirlu.

Nyanartijangka nganpayi layi yiparni warrkammayin Riyapuntu wankjarti Yijirayiljangkawarntikarti. Ngajirta palu pinakarrirla, partalurni palurla kuljarrinya. Pinyala palu pamarrjawurlu. Nyanartijangka yangka palurla jularni nyantukura warrkammayin pungujangka, nyantula rayinjarrinya Riyapun. Wali partalurnila paralaparni ngurtinga. Yawartawarntirlula palu ruwarrakanya, kurlirrala laparni Jurujulumkarti. Nyanartijangka kirrarnanila manyanangurla nyanayirla kurlirra Jutajangkawarntirla. King manyanangurla ngunangani Jutajangkawarntirlamipa. Wanyjani palu kayilunjangkawarntirlu Yijirayiljangkawarntirlu.

²⁰ Wali kanarlanyapala palu nganpayi kingkujirni kayilunyangkawarntirlu yini Jirapun warrkammayinjangka, ngajirta Jalamankura walaku. Nyanartijangka palu kirrarnani kurrinyjarti king Riyapunjartija Jirapunjarti. Yijirayiljangkawarnti palu kirrarnani pajajinyangu Jirapunjarti kayilunyangkawarnti. Kurlirra pa kirrarnani Riyapun murrkurnmartajarti. Jutajangkawarntiwumipa manyanangu king ngunangani Riyapun.

²⁵⁻³⁰ Wali nyanartijangka pajajawurlu pinapinakarrinyani Jirapuntu kayilijangkarlu. Marni parlanyanu, “Ngajukurawarnti piyirwarnti ngalu yanta kurlila Riyapunkurakarti ngurrakarti Jurujulumkarti Ngarpu kajalkajalkujirnapurru. Ngarpu palu kajalkajalkujilany nyanayirla Jurujulumja Timpulla. Yurru marnarla nyangany. Puju kujartikarra ngartalu nira yananta, wanyjarra ngajalu ngaju, pungkala ngajalu wartangurni. Kunyungurla marnyanangu kanarlanyjarra manajarra ngartakkarrku. Minyayirla palu kajalkajalkujirnanku.”

Nyanartijangka pinya ngartakpani pamarrjarra purlumanjiliny Jirapuntu. Yutukanila pinya ngurrjarra mayarujarrarla Yijirayilla kayili. Jularni manyanangu Yijirayiljangkawarntiwu, “Marri manyirrangurla Jurujulum. Minyartijarra marnanya yungku manajarra. Minyayirla manta marnpa kajalkajalkujirnanku Ngarpujarrajiliny.” Nyanartijarra manya watanymani purlumanjilinyjarra.

Nyanartijangka purlumanjarra palupinya wajilpungani. Rukarni palunyanta mapunta Ngarpunga Yijirayiljangkawarntirlu piyirwarntirlu. Wali Jutajangkawarnti palu warrarni ngunangani Timpuljartiwarnti. Ngarpu palu wajilpungani kurlirrajangkawarntirlu Jutajangkawarntirlu.

14

¹²⁻²⁹ Wali ngarrjarni palu wajilpungani Ngarpu Jutajangkawarntirlu. Nyanartijangka walimpa palu yarpalmartajarrinya. Ngarpujilinywarnti palurlanyanu ngartakpani kanarlanywarnti yiniwarnti Ajirawarnti. Pajajinyangu palunya yutukani ngaluwarntirlajaa pamarrwarntirla. Yarnta palunya ngartakpani mayaruwarnti yutukanupurru Ajirawarnti. Yarnta palunyanangurla yukarnani nyanartiwarntirla mayaruwarntirla. Kanarlanywarnti mapirriini palunya kartukujirnan. Kujarti manyanangu ngunangani nyantuwarntikura yurru Ajirakurawarntiwu.

Layimirri manyanangurla pirriyani kingwarlany Yijipjangka kulipari pungujwal, yarnta manya kanarlanywarnti kanya piyirwarnti, pinyala palunya Jurujulumjangkawarnti. Wali nyanartijangka yarnta

manya warntarnkarrakanya Timpuljangka jarawarnti wulyuwarnti-jinyangu muyrripirriwarnti ngurru, yangka manya jarlu yutukani Jalamanu. Timpuljangka manya yapkanya Ngarpukurawarnti Yijipjangkarlu kingju.

³⁰⁻³¹ Yarnta palunyanu pungani Jutajangkawarntirlujaa Yijirayil-jangkawarntirlu yangka pilanyanangu kingkujarra ngunangani yinijarra Riyapunjaa Jirapun.

Nyanartijangka purrkujarrinya Jutajangka kingwarlany Riyapun. Wali pirlajarrinyala, nyanayirlarnila palu turnmani Jurujulumja Tayipitkurarla marnparni, tumaj parla Tayipitkura kilaki nyanarti nganpayi Riyapun. Nyanartijangka kingjarrinya walakunyankura Riyapunkura jirnajangka. Nira palu ngunangani kujarti Jutajangkawarnti. Yangka palunyanangu ngarpuwarnti ngunangani king kajalujangkawarnti, wartangurnila palu walakuwarnti kingjarrinyaniwarlanyarni. Kujartikarra palu nira ngunangani.

Wali Yijirayiljangkawarnti palu kanarlanyarni ngunangani. Yarnta ngajirta palunya takingu kingkujirnantarla jarlujangkakura walaku. Nyantungurni palunyanu kingkujirnani pungujangkarlu. Kanarlany-warntiliny palunya pungani kingwarlany pirlawurra, nyanartijangkarlu partalurni palunyanu yarntarni kingkujirnani jirnajangkarlu, yarnta kanarlanywarnti palu pirlajarrinya purrkujarrinyajangka. Kujartikarra kujartikarra palu ngunangani Yijirayiljangkawarnti.

16

Yilayijajaa Ayap

²⁸⁻³¹ Nyanartijangka walimpa manyanangu kingjarrinya nganpayi Ayap Yijirayilkarraji. Wali ngajirta pa Ngarpu wajilpungkarla, munta pilangu kayan ngunangani kurrinywarlanyku Payilkujaa Ajirawu. Nyantujarrawu pilangu ngurt ngunangani Ayap pamarrkujaa manawu. Nira palupinya ngartakpanani Ngarpujilinykujarra Yijirayiljangkawarntirlu.

Nyanartijangka yarntarni parla Ayapju mayaru ngartakpani Timpul pamarrku Payilku, nyanartila yutukani kaninykaniny timpulla. Ngajirta Ngarpukura Timpul, minyarti kanarlanyarni. Yarntarni marnin parlanyanu kayilunyangka warntarni yini Jisipil. Nyantungu mapirri pinya wajilpungani pamarrjaa mana.

17

Ngapa ngajirta wantirla

¹⁻⁷ Wali nganpayi puraput Yilayija Ngarpukurajinyangu ngunangani. Ayapku parla marni nyantukurawu kingku Yilayijarlul, "Ngarpungu paji jularni. Kayan ngarlipangu ngapa wanti. Yitilalwarnti murrkurn parlipa nganawu ngapangajirta. Nyanartijangka walimpa marnangu julawu ngajungurni ngapa wantinyupurru."

Nyanartijangka wanyjanila Ayap. Marni parla Ngarpungu Yilayijawu, "Yanku man. Wanyjarrku man minyarti ngurra. Kakarra man yanku palmakarti yinikarti Jirritkarti. Ranyjiwantiwu man nyanayirla. Yarntarni marnanyanangu wangkarnawarntiwu marni pikawurra, miyi mantalu kangungurla yunganku karuwarrajaaa kumantajarti. Ngapa marnangu jarlu jinpinya." Walila jakarni. Yanungurla pirriyani nyanayirla ngapanga. Walila nyanayirla kirrarnani palmanga ngapajartirla. Miyila palurla jirikirlu kangungurla yungani wangkarnarlul. Miyijaa kuyi palurla yungani karuwarrajaaa kumantajarti. Kirrarnani nyanayirlarni.

Walimpa parla kurrkantinya ngapa nyanarti. Pulparrjarrinya lamparn palma. Ngapangajirtarni wantirla kaparnwarlany, yitilalwarnti mungkartu nguja marlalparni ngapangajirta.

8-16 Ngarpungu parla marni Yilayijawu, “Yanku man kayili Jarapitkarti. Wali marnangu jarlu pikakujirni. Kalkarrawu marnarla jularni miyi manta yirranganku.”

Nyanartijangka yani ngarrjarni. Walimparni pirriyani nyanartikarti ngurrakarti Jarapitkarti. Jamurn marnpajarrinya tawunkarti, kiyittala parlipinya nyanartirni marnin kalkarra. Warlu parlanyanu warntarnani tawunngurni ruwangu. Japirlyinyala parla Yilayijarlu, “Wayila ngapa nguniny lurre. Kangkaji.” Nyanarti kalkarra tawunkarti yani jamurnku ngapawu warntarnupurru. Yartarni parla pawumarni, “Kangkaji miyi mapirirni.”

Jangkumani manyanta marnintu, “Mapunparni marnangu malany. Ngajirta marna miyi marta. Yarr pajarrangu lamparn nguniny parriwujaa ngajuwu. Yarr marnajin warluliny karrpungany ruwangu, tikirrkangurlala marna miyi kampawu. Pujujarriwu nyanarti miyi, yarrpala pajarra marranyanjarti ngunangurla pirlajarriwu.”

Marnila parla Yilayijarlu, “Ngajirta ngankurla yarpal nguna miyiwu nyanartiwu. Yanungurla miyi ngartakkarra nyanarti lamparn, nyanartijangka ngajuliny pajan yungku pukarr ngarnupurru. Nyurrajarrarlula manpila wartangurni ngalku. Kujartikarra paji marni Ngarpungu Yijirayilkuraru, kayan ngarta pujujarri miyi nyanartijangka pakirtijangkajaa kayan ngarta pujujarri nyanarti jira. Kayan ngartapila pujujarri miyijaa jira. Kujartirni pila ngunawu kitangarni ngapa pirriyanku. Ngarpungu parlipangu yipawu ngapa walimpa.” Wali jira nyanarti pa pulawarla purtkujirnuwu ngapajiliny kurrparlula kirninymanuwu.

Mapunikanila manyanta Yilayijarla miyipurru kamparnupurru. Wali ngujala palu. Miyi palu ngarnani purangowarlany purangowarlany. Ngajirta pujujarrinyantarla miyijaa jira nyanarti. Kujartirni pila nguja. Nyanartikarra parla takijularni Yilayijarlu Ngarpukura wangki marninku, kayan ngarta pujujarri jirajaa pulawa nyanarti.

17-24 Wali nguja palu. Nyanartijangka parri mimila wantinya. Yukarnani lamparnpaliny mimi. Nyanartijangka purlkajarrinyanila kujangkurrarni mayajarrinyani mimi. Nyanartijangka pirlajarrinyala nyanarti parri kalkarrakura.

Wali marni parla kalkarrarlu kujartikarra, “Purkajal man nyuntu Ngarpukura nganpayi. Nyapartu man pirriyani mirnu ngajukarti. Kunyungurla mankurla Ngarpuwu jularni ngajukura yakurryakurr. Kunyungurla nyanartijangkala paji Ngarpungula pinya parri minyarti ngajukura.”

Yilayijarlu manyanta ngarntikanya, “Yungkaja parri nyanarti mirnu.” Wali ngamurlumani parri nyanarti, kanyala kankarral nyantukurakarti ngurrakarti, wanjarrarla yukarnani nganpayi Yilayija kanikyanyiny. Nyanartikarti parakangurla tujukirni nyantukurarla pilangkirra.

Wali Yilayijarlu parla marni Ngarpuwu, “Nganapurru manurla lunguwu jinjinyiny minyarti kalkarra marnin. Parri manurla pinya. Wulyuwulyu paja nyantungu yungani miyiwartijaa ngurra paja yinya.”

Wali tujukirnrurla manyanta lapartwantinya kankarnimarrangu. Ngarntimani manyanta Ngarpunga kankarral, “Ngarpu jalarra tikirr wanjikuji minyarti yapa.” Yartarni turtapinya, nyanartijangka tikirr manyanta yartarni lapartwantinya. Yartarni parla japirlyinya Ngarpu. Nyanartijangka yartarni tikirr turtapinya, yarta manyanta lapartwantinya. Japirlyinya parla kirlingalparni Ngarpukarti kankarral murrkurnmirri. Wali nyanartijangka tikirr turtapinya.

Nyanartijangka Ngarpungula parla pinakarrinya wangki Yilayijakura. Mapunikanila Ngarpungu. Nyanartijangka nyanarti parri wanjikujirnila Ngarpungu. Nyanyala rangarnani Yilayjarlu. Wali warntarnkarrakanya Yilayjarlu tikirr manyanta ngamajikarti. Kangurla parla yinya. Wali marnila parla Yilayjarlu kujartikarra, “Nyaka. Parri mangu wanjijarrinya.” Wali marnintu parla kujartikarra marni, “Wali mapunikaralany marnanta, mapunparni man Ngarpukurajinyangu. Ngarpungu manta yungany wangki, julalany marnanpangu nganampawu mapunparni Ngarpukura wangki.”

18

Yilayjarlu manyanu kalarakujirni Ayapja

¹⁻¹⁹ Wali nyanartijangka murrkurn yitilalwarntirla ngapa ngajirtarni wantirla. Nyanartikarra parla marni Ngarpungu Yilayijawu, “Yantanyanta Ayapkarti. Yanungurla mankurlanyanu kalarakujiwu. Wali ngapala marna yipawu.” Nyanartijangka jakarnila Yilayija kurlirrara. Kaparnparni yanani.

Wali nyanartikarra palu juturni ngunangani ngapangajirtarni wantirla. Wali puujarrinya manyanangu yuka Jimariyarla yawartawujaa miyulku. Ayapju parla warrpajparni nganpayiwu Wupatayawu. Ayapkura mayaru parla ngampurrikanani nganpayirlu Wupatayarlu. Marni parla Ayapju, “Mirnu yanta. Wangki parli maluku. Yawartawarntijaa miyulwarnti nyapartukujiwu parlinya. Ngapawu jilawarntiwu muwupungkurlirla yukajartiwarntiwu. Marranyanjarti ngarlingulu pirlajarri. Waliwarlany parlipanya pungku partalurni yawiyirlamarra.” Kujartikarra pilarlanyanu marni nyantujarrarlu Ayapjujaa Wupatayarlu.

Nyanartijangkala pilanyanu jaarlani kujangkurrajarra muwupungkarra yukawujaa ngapawu. Martuwarrarwntirla rirringki yukawujaa ngapawu pilarla muwupungani wulyuwulyuwu wurrkajartiwujaa ngapajartiwi. Kuyungurla jilawarntirla nguniny yuka wulyuwulyu yawartapurru ngarnupurru nyanartiwarntirlal, yarnta martuwarrarlal rirringki.

Wupatayarlu parla Ngarpuwu mapunikanani. Ngajirta manyanangu nganawurtiwu mapunikarrarla kanarlanyku. Ayapkurarlu kartungu manya jarlu puraputwarnti pungani pirlawurra nyantungu manya Wupatayarlu kanya pajajinyangu puraputwarnti 100. Ranyjikujirni manya najijarrarla Jisipilkarrarla rayin. Kuyijaa miyi manya ranyjingurni kangurla yungani Wupatayarlu ngapa mapirri.

Wali Wupatayarlu parla yukawu muwupungani ngapawu mapirri. Ngangayanani, nyanartijangka Yilayija murtarni pirriyani. Yangkala parlipinya Wupatayarlu, nginyirrikanila. Parntawantinya manyanta marnparni Wupataya kajalkajalkujirrupurru nyanarti puraput Ngarpukura. Marnila parla, “Mapun ngan nyuntu Yilayija.”

“Yu. Ngajujal marna,” marni parla Yilayjarlu. “Jalarra mankurla yanku. Malku mankurla nyuntukurawu majawu purlkawu Ayapku. Pirriyani marna.”

Marnila parla Wupatayarlu, “Nganapurru pajan ngaju jinjinyungana. Yanungurla marnarla malku Ayapku. Parlipinya marnanta. Kayan ngarnarla yanungurla manyja ngajungu. Puju marnarla yanku, nyuntu marnanta wanyjarrku minyayirla, wali nyanarti, puju manta Ngarpungu Pirlurru warntarnkarrakangu marri yangkartijilinyarni. Tikiyanurla pajarra Ayapjarrarlu jakarr nyaku, nyapartu malku paji. Nyanarti paja murtarni pirla pungku. Nyuntu pinarri ngankurla muwupungani mangu

ngurrawarlany ngurrawarlany marriwarnti wamarnkujarra. Japirlyungani manya nyuntuwu, wanyjurlajarra manya purlkawarnti japirlyungani. Jirnapungani palurla yangka waliwarlanyparni. Jakarrparni kujala. Nyantungu Ayapju manya jutungu japirlyungani. Ngajirta manya partalurni mapunikarrarla. Panypungani manyangurla.

“Minyarti nyapartu pajan jinjinyungany, wali kunyungurla pajan kujikanana. Ngajujal marna Ngarpukura. Jarlujangkarlu marnarla Ngarpuwu mapunikani lamparnngurnijangkarlu parringurnijangkarlu kitangarni jalarra. Pinarri pajin nyuntu, yarnta nyuntu pinarri ngankurla ranyjukujirni marnanya puraputwarnti paja 100 tukujarra kurriny naji-jarrarla, Jisipilkarrarla Ayapkura kartu. Marnintu nyanartirlu Jisipillu manya jinjinyungani piyirwarnti nyantukurawarnti, Ngarpukurajartila piyirwarnti puraputwarnti palunya pungi pirlawurra Jisipilkurawarntirlu.”

Yarntarni parla marni Wupatayarlu Yilayijawu, “Mapunparni marna Ngarpukura. Nyapartu pajan jinjinyungani yanungurla marnarla julawu nyuntu marnanta nyanya nyanarti paja mapunparni pirlala pungku.”

Yilayjarlu manyanta jangkumani. Marnila parla, “Nyuntu man yanku kujangkurra. Malku mankurla Ayapku, ngajungu marnarla jarranyaku minyartingurni. Mapun marnangu malany mapunparni. Ngaju marna Ngarpukurajinyangu.”

Wali Wupataya yani, pirriyani parla Ayapku. Marnila parla Wupatayarlu, “Yangkartiwu marnarla pirriyani, yangka parliparla worryinyangurra ngurrawarlany ngurrawarlany nganpayi Yilayijawu.”

Wali Ayap jakarni. Yani pa, pirriyanila parla. “Ya. Minyakujalan ngurrawarlany ngurrawarlany marnangulu worryinya yangkarti ngapa lamakujirnujuwal. Kujikarralany manpanya Yijirayilkarrajiwartni.”

Yilayjarlu parla marni, “Ngajirta marna ngaju ngapa lamakujirnujuwal. Nyuntu mankurलयantara julngurrujarrinya Ngarpungurni. Jirngalparni man nyuntukura ngarpu jartamanany. Kanarlany manpila jartamanany-jaa kajalkajalkujilany pamarr yini parla Payil. Ngajirta man Kut mapunikarra.”

Jinjinyinyala parla Ayap Yilayjarlu, “Kaj. Marurrrungkanya pamar-karti Kaamulkarti. Warrwajilpungku parlipanyanu. Marurrrungkanya piyirwarnti Yijirayilkarrajiwartnijaa yangkartiwarnti purlkawarnti Payilkurawarnti kajalkajalwarnti yangka warnjaljilinyarni 450. Yarntarni kanarlanywarnti Ajirrakurawarnti kajalkajalwarnti warnjaljilinyarlanyparni 400. Ajirrakurawarnti piyirwarnti warrkammayinwarnti palurla nguniny Jisipilku. Yungany manya miyi marnintu Jisipillu. Nyaku marnanya yangkartirla pamarra kankarni yininga Kaamulla.”

Yilayijangurra palu yani pamarrkarti Kaamulkarti

²⁰⁻²⁴ Wali nyanartijangka marurrrunya manya Ayapju pamarrkarti Kaamulkarti Yijirayilkarrajiwartnijaa Payilkurawarnti. Warryanila palun-nya pamarra kankarra marri nganpayirla Yilayjarlu.

Wali Yilayjarlu manyanangu marni, “Nyapartu manta wampalmalany. Nyangurla manta munta kayanjarriwu, puju manta yirikarralany wany-jarra mapunjinyangu. Wanyjarrarwarntirlu manta Ngarpu nyangany purlka kajalkajal, wali jartamantalu. Wanyjarrarwarntirlu palu Payil nyan-gany purlka kajalkajal, waliwarlanyparni manta jartamanku.” Yilayjarlu manyanangu marni kujartikarra. Piyirwarntirlu palu yarr wutangurni pinakarrinyani Yilayija. Yarntarni manyanangu marni Yilayjarlu, “Ngaju marna kayan Ngarpukura karrilany. Kanarlanywarnti yangka 450 warnjaljiliny palurlanyanta lurrpantinya Ngarpungurni. Wajilpungany palu kanarlany yini Payil.”

Yarntarni manyanangu marni kujartikarra kuyijarra purlumanjarra warntarnupurru. Wali marni manyanangu Yilayijarlu, “Kayan nyurrawarntiwu purlkawarntiwu yangka manta Payil wajilpungany. Manawarnti lalkawarnti manta mungkurpungku, wali kuyila manta yutukarrku kankarnumarrangu warlupurru warrapurru. Jungjungmanurla mantarla kutakutakujiwu purlumanu. Kutakutakujiurnurla manta yutukarrku kankarnumarrangu lalkanga manawarntirla. Ngajungu marnajin warntawu kayanwarlanyparni purlumanu jipirra. Ngajungurni marna kutakutakujiurnurla yutukarrku mananga kirlingalparni. Ngajirta ngarlipa turlkuji warlu tiliwurra, warrarni pila ngunawu. Nyanartijangka mantarla japirlyungku kankarral nyurrawarntikura pamarr Payil warlupurru turlkujiurnupurru. Ngajungu marnarla kujartiwarlanyparni japirlyungku ngajukurawu Ngarpuwu turlkujiurnupurru.” Wali ngarrur-tajarrinya palurla piyirwarnti wangkiwu Yilayijakurawu.

²⁵⁻²⁹ Yilayijarlu manyanangu marni Payilkurawarntiwu piyirwarntiwu, “Nyurrawarntijal manta paja. Nyurrawarntirluliny manta pungku layi purlumanu, jungjungmanurla yutukarrkula manta kutakuta kankarnumarrangu. Ngajirta nganta turlkuji.”

Nyanartijangka palu warntarni kuyi nyanarti purlumanu. Pinyala palu kuyi. Jungjungmanurla palu kutakuta yutukani kankarnumarrangu manawarntirla. Kumantajal palurla juntumani. Pawumarni palurla kumantajangkarlu, purayimarnani palurla Payilku kumantajangkarlu. Wamarnkanyjirnani palunyanta kuyinga purayikarrarlul. Payilku palurla purayimarningurra. “Pinakarrinyanpanya Payil. Warlu yiparnanpungu. Japirlyungany marnantalu.” Wali jininyarajarrinya manyanangurla. Yinkirni palu purayimarnani jartijinyangu. Ngajirta manyanangurla jangkumantarla Payillu.

Jininyarajartijarrinyajangka manya Yilayijarlula jingkirrkanya. Kujala manyanangu marni, “Mayamarta purayimanyjalurla. Kunyungurla pa pukurrpukurr kirrarnana, kayan nganya pinakarri. Mayarni pawu-manyjalurla, yarnta kunyungurla ngapajangka parta karrinyana.” Jurni manya jingkirrtimarnani Yilayijarlu, “Kunyungurla wurna parta yani marri. Kunyungurla manyan parta yukarnana. Mayarni pawu-manyjalurla. Parnkimankuwurti manta. Warlu manyirranguru yipawu partalpartal.”

Wali junganani palunyanu nyantuwarntirlu Payilkurawarntirlu. Yarn-tarni palunyanu jarntungurni jitaklanani nungujartiwurra. Wali nyan-tuwarntikura kartiny kujarti palunyanu jarlu jungjungmanani Payilku-rawarntirlu. Jarlula karuwarrajarrinyani. Wurna yarrpala palu karrkar-marningurra wangartajiliny. Ngajirtarni manyanangurla jangkumant-arla marlalparni.

Ngarpungu warlu yiparni

³⁰⁻³⁷ Wali Yilayijarlu manyanangu marni, “Mirnu yantanilu. Wamarn karrijalurla ngajunga.” Marnila manyanangu kujartikarra. Marnpaku-jirni manya piyirwarnti nyanartiwarnti.

Wali nyanartijangka pamarrpala manya japurnani ngumuwarnti jar-lujangkawarnti. Kayantakujiurnani manya. Tikirrkarakujirnani manya Yilayijarlu. Jarlu palunya tarratarrapinya. Wali kayantakujiurnila manya kirlingarni Yilayijarlu pamarrwarnti nyanartiwarnti. Nyanayirlarni palurla jarlu Ngarpukurawarntirlu pamarra kuyi kamparnani Ngarpuwu purayikarrarlurni. Purayimarnani palurla Ngarpuwu.

Wali yutukani manya Yilayijarlu kirri pamarrwarnti nyanartiwarnti 12 yinijartiwarnti pinalkarrapurru. Jularni manyanangu Yilayijarlu yinijartiwarnti kilakiwarnti, “Minyartiwarnti manyirrangulu kilakiwarnti

nyurrawarntikura. Ngarpu palu kajalkajalkujirnani jarluwarlany nyurrawarntingajirtarla." Wali layiwarlany nganpayiwarlany kajaluwarlany-jangka manyanangu ngarpu 12ku nyanartiwarntiwu, yini parla Jayikap. Yinijarra kurriny pinya martarnani Jayikapjaa Yijirayil.

Wali Yilayjarlu manya yutukani pamarrwarnti Ngarpuwurru kajalkajalkujirnupurru. Nyanartijangkarlu mulnyila karlarni nyanayirlal pamarral. Wamarn karlarni ngarrjarni ngapawu tarrpartarnuwu. Wali nyanartijangka warluwarntila lalkawarnti warntarni. Yutukani manyanta nyanayirla pamarra kankarnumarrangu Yilayjarlu. Wali kuyila warntarni nyantungurni kutakutakujirni pa warlupurrupurrurni. Yutukanila manya kutakuta kuyi manawarntirla kankarnumarrangu.

Wali jinjinyina manya, "Pakirti warntalu ngarrjamartarni ngapawu. Purlantalu, purtkujiwula mantanyanta kuyingajaa nyanayirla warlunga lalkanga." Wali purtkujirnila palunyanta kuyingajaa warlunga lalkanga kankarnumarrangu. Ngapa jilkarnani manyanta warlunga kankarnumar-rangu. Yarntarni manya jinjinyina Yilayjarlu. Purtkujirni palunyanta, yarntarni manya jinjinyina, purtkujirni palunyanta. Kitangarni ngapang-pang tipani nyanartirni kurrkungal wamarn karlarnujangkarlal. Ngapa manyanta nguja.

Wali karuwarrarlurra purayimarni parla Yilayjarlu. Kujarti palu nira purayimarnani karuwarrarlurra Ngarpukurawarntirlu Jurujulumja, nyanatikarra purayimarningurra Yilayjarlu pamarra Kaamulla. Marni parla Ngarpuwu, "Ngarpu nyuntu manyanangu kajalkajaljinyangu jarluwarlanyangka yangkartiwarntijiliny manunya ngampurrikanani Ayiparanjaa Jayikapjaa Asik. Nyanartijilinyarni marnangu nguniny Yilayija wartangurnijangka warrkamayin nyuntukura. Wali yipanyanangu. Turlkujiwu man minyarti warlu kuyi mapirriirni, nyanartijangkarlu mangulurla mapunikarrku, nginyjirrikarrkula mantalu mapunparni Ngarpu mapunjinyangu mayajarti. Yangka palu nyaku warlu manyajirnujangka, wali nginyjirrikarrkula pajalu ngaju, yangka ngapapurru pajin nyuntungurni marni jarlu, mapunparnila marnanyanangu jularni, ngajirta ngajakurajangka."

Yarntarni parla japirlyina Ngarpu Yilayjarlu, "Ngarpu jangkumantaja. Mapunparni marnangu marnana. Jalarrarni manunya tikirrkujiwu minyartiwarnti piyirwarnti. Wali mapunikarrkula mantalu nyuntu."

³⁸⁻⁴⁰ Nyanartijangka Ngarpungula yiparni warlu yalkiringurni kanimpal. Wali turkujirnila, manyajirnila manya nukarnini kuyijaa manajaa pamarrwarnti. Pujukujirni manya nukarnini warlungu Ngarpukurarlul. Nguwa mapirriirni manyajirni kurnkurnwurra. Ngapa yangkarti rirringkirla wamarn nguja nyanarti warpiny yilymanyajirni.

Nyanartijangka piyirwarntirlu palu nyanya. Jamurn palu nyanya nyanarti warlu, manawarnti warpiny manyajirnujangka, murtarni palunya tarripinya kanimparral nguwangkurra. Nyanartijangka palu murtarni marningurra, kajalkajalkujirni palu Ngarpu. Nyantu pa Ngarpu kayan parlipangu kajalkajal pajawu, ngajirtarni parla nganawurti tanyji nguna. Nyantu pa kayanjinyangu.

Nyanartijangka manya Yilayjarlu jinjinyina, "Tarrpartalunya nyanartiwarnti Payilukurawarnti purlkawarnti pujurni. Ngajirta ngarta kayanwurti laparnkarrangka." Nyanartijangka palunya piyirwarntirlu tarrpartarni. Wali kanimparral palunya kanya martuwarrakarti yinikarti Kijankarti. Yilayjarlu manyanangu jarrkangani. Nyanayirlala manya jinjinyina Yilayjarlu, "Piyirwarnti pungalunya nyanartiwarnti Payilukurawarnti pirlawurra." Wali nyanartiwarnti palunya pinya Payilukurawarnti purlkawarnti.

Ngarpungu walimpawarlany ngapa yiparni

⁴¹⁻⁴⁶ Nyanartijangka Yilayijarlula parla marni Ayapku, “Miyi nganyja. Jarlu marna pinakarrilany ngapa rangkurrmanujangka.” Wali miyikartila yani Ayap.

Nyanartijangka nyantu Yilayija tikirrparyani kankarni pamarra kir-lingarni. Purayipurayimarnani nyanayirla kankarni pamarra Kaamulla. Warrkammayin nyantukura mapirri manyanta nguja. Parntawantinya nguwanga kaniny Yilayija. Janginy manyanu yutukani nimirtijarrarla kaparn nguwangapurru.

Yangka kaji parla purayimarnani Yilayjarlu Ngarpuwu, nyanar-tikarrarnila parla jinjinyinya warrkammayin nyantukura, “Karlarrara parayanta jawurlatakarti, nyaka.” Pajangal yiparnani tikirrparni tikir-rparni, yiparnani Yilayjarlu warrkammayin nyantukura. Wali yipar-nani parlipungupurru tikirrparni tikirrparni. Walimpa nyanarti war-rkammayin tikirrwantinya wangkijarti. Jularnila parla Yilayijawu, “Yu. Nyanya marna lamparn yurnturr piyirnijiliny kurrapajiliny. Parayanany jawurlatarlal kankarninyirra mirnu.”

Yilayijarlula parla marni nyantukurawu warrkammayinku, “Yanun-gurla manyjarla Ayapku. Partapartal pa tikiyanku nyantukurakarti ngurrakarti. Ngajirta ngarta yinki kirranyja minyayirla, yangkala ngarta lamakuji ngapangu. Manyjarla partalurni pa paralapalku pakinga manyanta, yangkala ngarta yapatamanya lukanga, puju ngarta warrarni nguna, ngapangu ngarta lamakuji.”

Nyanartijangka yarr partalurni rukantinya ngapa kankarnumarrangu. Mungajarrinya. Yarrpala wantinyangurra ngapa purlka jipirrarni. Ayap-pala parayani pakinga. Laparnila wurna Jisrilkarti tikirr.

Nyanartijangka Ngarpungu parla yinya maya Yilayija. Yilayijarlula manyanu karrpirni kuluwuj nyantukura juwaljangka kutawurra. Ja-murnparni pupurupurru laparnupurru manyanu karrpirni muntanga. Turitijiliny juwal kujartikarra palu nira kangani nganpayiwarntirlu. Nirn ngarta wiyimantarla palyangu. Laparnila nyantuliny pirrilaparni ngar-rjarmartarni laparni pupuru. Nyantuliny pala pirrilaparni Jisrilla. Ayap warrarni laparnani wartangurni marnparni. Pirriyanila manyanta nyan-tukurarla kartunga. Jularni parla wangki nyapartukarra palu kankarni nguja Kaamulla. Partalyarru marni parla pujurni wangki. Warrarnila pila ngunangani Jisrilla. Ngajirta pila Ngarpu wajilpungkarla. Ngujala pila yitilalwarnti ngarrjarni, kurlila palunyanu pinya, layingu nganpayirlu lani pirlawurrarni Ayap.

19

Yilayijajaa Layija

¹⁹⁻²¹ Wali nyanartijangka Yilayija wurna yanani kuwutjarti warntura-jarti. Nyanarti kuwut pa Juwujwarntirlu palu wirrimkangani. Par-lipinyala nganpayiwarlany purlumanujawurlu warrkammarnani katin. Pajangu palu warrkammarnani purlumanujawurlu. Wali jat-paramani manyanta yininga Layijanga wirrimkujirnila manyanta kuwut Layijarla Yilayjarlu, wurnala yani.

Wali Layijjarlu wanyjani purluman nyantukura, wartangurnirlula wa-jilpinya nganpayi Yilayija. Marni parla Yilayijawu, “Warra. Nurtpungku marnapinya ngajukurajarra ngamajijaa ngarpu. Yankula marnantarla nyuntunga.”

Yilayjarlu jangkumani, “Yantapilangu. Kayan ngarnangu jarrmanyja.”

Wali yuwuk purlumanjarrajangka warntarni Layijarlu, jungjungpajani, jartkujirnila. Nyanartijangka kurrinypala pinya purlumanujarra. Kamparnila manyanangu yiji. Wurnangu manya yungku. Pujujarrinya manyanta katinta warrkam, Ngarpukurakartila yani warrkam. Wali ngarnila palu nukarnirlu, nyanartijangka wurnala manyanta jakarni Yilayijarla. Nyanartila manyanta mapirrikarrajijarrinya nganpayiwarlanyja. Pinarrikujirnani parla nyapartukarra ngunawu puraput Ngarpukura Yilayijarlu. Yarnta pa marlamanani Yilayija nira.

Mapirrila pila yanani. Pinarriyunganila parla takiwurra warrkam Ngarpukura Yilayijarlu.

Layija 2 KINGS

2

Ngapungu yapkanya Yilayija kankarral yapinkarti

6-8 Nyanartijangka marni parla Yilayjarlu mapirrikarrajivu, “Wurna marna yanku martuwarrakarti. Ngarpungu paja jinjinyinya nyanartikarti martuwarrakarti yanupurru. Nyuntu man lama kirraluku minyayirla.”

Mapirrikarrajirru parla marni, “Ngajirra. Ngaju marnangurla yanku mapirrirni, ngajirra ngajan wanyjarra.”

Wali yanila pila mapirri. Nyanartijangka puraputwarnti paja pilangulurla yani. Wajilpinya palupinya martuwarrakarti. Wali jatparamanila pila. Nyantujarra pila kajarluni karrinyungurra, kanarlanywarnti palu karrinya wartangurni. Warntarni Yilayjarlu kuwut nyantukura, nyanartijangkarlu rulumapkujirni. Karlpinyala kaparn ngapa nyanarti. Kayirrajaa kurlirra pila ngapajarra laparningurra. Pulparrala pila kakarrara tirrinyani karlpungujangkarlal.

9-14 Nyanartijangka karrinyanila pila. Marni parla Yilayjarlu, “Nyapartu malku marnangu wurnangu, yangka paja yapkanku Ngarpungu.”

Nyantungu parla marni mapirrikarrajirru, “Wulyumalany marnarla nyuntuturajilinyku mayawu, yangka manta Ngarpungu yinya jarlu.”

Yilayjarlu parla marni, “Puju pajan nyaku yapkangujangka, mayajartila man ngunawu ngajukurajarti wartangurni.”

Nyanartijangka wangkikarra pila wamarn kitpungani. Wali kankar-numarrangu pilangu murtarni wurlurlupajani ngurtijiliny yawartajarti. Kaparnjarrinyala pilangurla. Wali kanarlanyarni pa nyanarti wurlujartijiliny. Wali walypajilinyurni tawurnpinya nganpayi Yilayija, yapkanyala kankarral yapinkarti. Jamurn kankarnijarrinya Yilayija, kuwutpala manyanta wilantinya. Wali nganpayi nyanarti mapirrikarrajii, yarrpala wampalkarra karrinyangurra wartangurni. Nyanartijangka pawumarningurra parla, “Ngarpu ngajukura. Ngarpu ngajukura. Yap nganu yani. Purika marnanpangu nyuntu Yijirayiljangkawarntiwu.” Yarnata ngajirra nyakarla, nirnparni parlanyanta yapyani. Nyanartijangka Layijarlula langkirmani parlanyanu kuwut karrkintajangka yawiyirlu. Wali nyantuwarntikura yurru manyanangu kujarti langkirmanani palurlanyanu kuluwuj yawiyirlu.

Wali warntarnila nyanarti kuwut Yilayijakura nganpayirlu mapirrikarrajirru yangka manyanta wantinya. Martarnanila wartangurni, Tikijanila martuwarrakarti. Nyanartijangka karlpinyala Yilayijakurajawurlu kuwutjawurlu. Marnila, “Wanyjurla Ngarpu Yilayijakura.” Nyanartijangkarlu yartarni karlpinya kurrinymirri, ngurrujarrajarrinyala pila ngapajarra. Kayilijaa kurlirrala pila murrulaparni. Wali tirrinyanila pulparral.

15-18 Nyanartijangka parlipinyala palu puraputwarntirlu. Marni palurlanyanu, “Minyarti nganpayi pa pirriyani mayajarti Yilayijakurajarti.” Wali japorlyinyala palurla puraputwarntirlu mapirrikarrajivu, “Wanyjungu yangkarti nganpayi maja nyuntutukura. Kunyungurla pa Ngarpungu wanyjani pamarra marri. Muwupungku marnalurla.”

Nyantungu manyanangu jarrmarni, “Ngajirra nganta yanta.” Wali tilajparni palu jutungu nyantuwarntirlu, kitangarni manya yiparni. Marni manyanangu, “Kaj. Yantalu.”

Nyanartijangka muwumuwpungani palurla ngurrawarnti murrkurn. Ngajirtarni palu parlipungkarla. Tikiyanurla palurla jirnapinya. Marnila manyanangu nyantungu, “Mapunparni marnanyirrangu jarlu jarrmarni. Ngajirta pajanta mapunikarrarla, panypinya pajantalu.”

5

Nganpayi Nayiman

1-6 Wali nyanartijangka kayilungujangka palu pirriyanani Jiriyajangka Yijirayilkarti. Ngajirta palurla pinarri Ngarpuwu. Wali pungani palunya Yijirayilkarrajiwartni. Walimpawarlany manya kanya nganpayirlu kurlirra Yijirayilkarti kulipurru yiningu Nayimantu. Pungani palunya. Kanarlanywarnti palunya pungani pirlawurra, kanarlanywarnti palunya wanjirni kangani. Wali kangani palurla warrkamkujirrupurru nyantuwarntikurakarti ngurrakarti kayili. Manga layi Yijirayiljangka parlanyanu warrkammayinkujirni purllakurarlu marnintu Nayimankurarlu kartungu.

Wali nyanartijangka nganpayi nyanarti purlka Nayiman mimijartijarinya. Yarr pa mimi nyanarti putajilinyarni. Wali mangangu nyanartirlu Yijirayiljangkarlu parla yawiyijarrinya. Ngarpuwu parla ngurra ngunanganani Nayiman. Marni parla marninku Nayimankurawu kartuwu, yangka manyanta warrkammanani, “Puju pa yanku kurlirra Yijirayilkarti, nganpayi nyanayirla kurrarnana puraput Ngarpukura. Kunyungurla pa nyanartirlu wulyukujiwu mimijangka nganpayirlu puraputtu.”

Jularni parla Nayimanku kartunyankurarlu wangki mangakura nyantartikura, “Jularni paji mangangu nyanartirlu nganpayi nyanayirla wulyukujirnujuwal kurrarnana. Kunyungurla mananta nyanartikarti yanku.”

Nyanartijangka Nayiman manyanta yani purllakarti kingkarti Jiriyakarrajikarti japirlyungupurru. Purllka manyanangu ngunanganani Jiriyakarrajiwartni. Jularni parla Nayimantu mangakura wangki nyanarti. Wali kingju Jiriyakarrajirlu manyanta jangkumani, “Wali yanku man Yijirayilkarti kingwarlanykarti. Mirlimirli marnangu lanku, kangkula manurla kingwarlanyku, yarala mangu ngunawu.” Kujartikarra parla lani mirlimirlirla, “Minyarti nganpayi marnangurla yiparnana ngajukura warrkammayin Nayiman nyuntukarti. Wulyukujiwu pajin mimijangka.”

Nyanartijangka jakarni kurlirra. Kangani manya pamarrwarnti paja yijipurru, yarnta kuluwujwarnti paja wulyuwarnti. Yungku parla nganpayi nyanarti wulyukujirnujanga yiji.

7-11 Nyanartijangka pirriyanila manyanta nyanarti nganpayi Nayiman kingkarti Yijirayilkarrajikarti, yinyala parla mirlimirli Nayimantu. Marni parla kingju, “Nganapurru manta mirnu yiparni ngajukarti. Kayan ngarnanta wulyukujir ngajungu. Ngajirta marna ngaju Ngarpu, ngajirta marna wulyukujirnujuwal ngaju.”

Jularni palurla kanarlanywarntirlu nganpayiwu Layijawu puraputtu, “Nganpayi layi kayilungujangka pirriyani mimijarti wulyukujirrupurru minyartikarti.”

Nyanartijangka parla yiparni kingku. Marni parla, “Yipanyajai mirnu. Ngaju marna Ngarpukura japirlyungujuwal.” Nyanartijangka yiparni manyanta. Wali nyantukura ngurti Nayimankura parla yawartarlu ruwarakanya. Marnpala manyanta jatparakujirni mayarurla puraputkurarla. Nyantu pa kaninykaniny kurrarnani nganpayi yangkarti puraput. Ngajirta pa palkakarti pirriyantarla, yiparni parla warrkammayin wangkijarti. Marni parla warrkammayintu Nayimanku, “Nyanartirlu puraputtu mangu jularni, ‘Yanku man martuwarrakarti yinikarti Jutunkarti. Nyanayirla

man nyumukmalku ngapanga tikirrporni tikirrporni 7mirri kitangarni mangurla Ngarpungu mimi nyanarti luwumanku layimirrini.”

Nyanartijangka kulijarryniala nganpayi nyanarti Nayiman. Wurnarnila nguyi jakarni. Marni manyanangu, “Kula paji warrajarni pirriyantarla, minyakujala paji jutngurni yiparni. Kula pajirra Ngarpu nyantukura japirlyungkarla palkangarni pirriyanungurla marmpangurni, yarnta panymanurla pajirra japirlyungkarla, nyanartila paja wulyukujirra partalurni wulyuwurra.”

12-15 Yarntarni manyanangu marni Nayimantu, “Ngajukurarla yalayirra pila martuwarrajarra kurriny nguniny wulyujarra, nyanayirra marna nyumukmanyarla jarntunga, wulyukujirlala paja.”

Nyantukurawarntirlu palurla jularni warrkammayinwarntirlu Nayimankurawarntirlu, “Nganajangka manurla wakirrnarni. Nyantungu mangu jularni marnpa nyanarti martuwarra nyumukarnupurru. Wayilla man mapunikanurla nyumukmalku wulyuwurra nyanayirra martuwarrarla.”

Wali mapunikanila manyanangurla, yanila martuwarrakarti, nyumukmarnanila nyanayirra ngapanga tikirrporni tikirrporni 7mirri. Nyanartijangka wulyujarryniala. Nukarnini manyanta jufantinya nyanarti mimi, wulyula ngujangurra. Wali tikiyanila manyanta puraputkarti. Marni parla, “Mapunikaralany marna Ngarpu Yijirayilkura. Nyantu pa kayan purika. Kanarlanlywarnti palu yarpalmarta.” Wali tikiyanila kayili.

Kingwarnti Yijirayilkarrajiwarnti

Wali kayantarni ngurranga Yijirayilla palu ngunangani. Kingwarntiwarlany palunyanangu ngunangani kaparnwarlany. Nyanartijangka yarntarni wartangurniwarlany palu turtapungani kingwarntiwarlany. Walakuwarntiwarlany palunyanangu ngunangani. Nira palu ngunangani kujartikarra kujartikarra. Kajalurni palu pirlajarrynyani kanarlanlywarntiwarlany, yarntarni palunyanangu kingjarrynyani wartangurniwarlany-jangka. Nira palu ngunangani kujartikarra kujartikarra. Kanarlanlywarntirlu kingwarntirlu palu Ngarpu wajilpungani. Kanarlanlywarntirlu ngajirra palu mapunikanantarla, yarr palu ngunangani wapalkarra.

Piyirwarnti yapkangujangkawarnti

17

Jimariyakarrajiwarnti piyirwarnti

5-7a Nyanartijangka walimpawarlany kakarrangu palu pirriyani kulipariwarnti Yajiriyajangka. Wali Yijirayiljangkawarnti palunyanangu rayin karrinyani kakarrangjangkawarntiwu. Rukukanila palunyanu mayarurla kaninykaniny kulipariwarntirlamarra rayintu. Pungka ngalunya. Mayaru nyanarti yini Jimariya yangka palu rukjarti kirrarnani. Wali jarranyanganila palunya kulipariwarntirlu, nyangurlakarra palu turtanganku kaninykaninyngurni mayarungurni. Nyanartijangka palunya jarranyangan iyalaljarra kurriny. Wali miyi manyanangu kitangarni pujujarrynya kaninykaninyjangkawarntiwu, yarrpala palu kirrarnani marranyanjarti. Maljarjarrynya palu miyingajirtajangka. Nyanartijangka palunya warn-tarnurla yapkanya kakarra, warrkammayinkujirnila palunya.

24-28 Yarnta palunya kanya kakarrangjangkawarnti purtayan Jimariyakarti karlarrara. Wali nyanayirlarnila palu kayanta kirrarnani mayarurla yininga Jimariyarla. Kakarrangjangkawarntirlu palu Ngarpu ngajirra mapunikararla, ngurra palurla ngunangani. Nyantuwarntirlu palurlanyanu kangani pamarrjaa mana Ngarpujilinyarni.

Wali juntumani palu ngurra nyanayirla Jimariyarla kakarrang-jangkawarntirlu. Nyanartijangka nira palu pirriyanani purlka miyawu-jilinyarni piyirn ngarnujuwal. Piyirnpala palunya pajarurla ngarnani. Wali kakarrang-jangkawarntirlu palurlanyanu pinapinakarrinyani. Marni palurlanyanu, "Kunyungurla parlipangu Ngarpungu kulijarrinya min-yartikarrajirlu. Kunyungurla parlipangurla Ngarpungu yiparni minyarti-warnti miyawujilinywarnti. Ngalimpa parlipanya ngalku pirlawurra."

Wali parlipinyala palu nganpayi Yijirayiljangka yangka parla Ngarpu pinarri ngunangani. Wali pinarriyinyala manya kakarrang-jangkawarnti Yajiriyajangkawarnti Ngarpu Yijirayiljangkawarntikura.

⁴¹ Nyanartijangka palurla walimpa Ngarpu pinarrijarrinyala. Pamarr palurlanyanu warrarni jutungurni martarnanijaa ngartakpanani. Nga-jirta palu wanyjarrarla, marulu manyanangu. Kurrinykurriny palurla ngunangani pamarrkujaa Ngarpuwu. Wali yapajirnanyunguwarnti palu nira kujartikarra ngunangani Jimariyakarrajivarnti. Kurrinykurriny palurla mapunikanani pamarrkujaa Ngarpuwu.

Jutajangkawarnti manya yapkanya kingju Nipikinijarlu

Kayilung-jangkawarnti Yijirayiljangkawarnti palunya yapkanya kakarra Yajiriyakarti. Jutajangkawarnti palu warrarni kurrarnani Ngarpuku-rararnti kanarlanywarnti kurliarra. Kingwarlany manyanangurla mapir-rirni kurrarnani, yini parla Yijikaya. Nyantungu pa Ngarpu mapunikanani nira, ngajirta parla pamarrku mapunikanantarla kanarlanywarntirlu-jiliny. Yangka manya kakarra yapkanya Jimariyajangkawarnti, nyantula manyanangurla kurrarnani nyanartikarra nganpayi Yijikaya.

Wali nyanartijangka pirlajarrinyala purrkujarrinyangka nganpayi nya-narti Yijikaya. Yartarni palunyanangu wartangurniwarlany king-jarrinyani walakuwarntiwarlany. Nira palu ngunangani kujartikarra kujartikarra. Kajalurni palu pirlajarrinyani kanarlanywarntiwarlany, yartarni palunyanangu kingjarrinyani wartangurniwarlanyangka. Yi-jikayangurni wartangurni nganpayi Ngarpu ngajirta mapunikarrarla. Nyanartijangka nganpayiwarlany wartangurni Ngarpu ngajirta wa-jilpungkarla. Nyanartijangka yartarni nganpayiwarlany wartangurni-jangka wulyu Ngarpu mapunikanujuwal. Yartna jirnanyunguwarnti palu yakurrmipa ngunangani, ngajirta palu Ngarpu mapunikanantarla.

Walimpawarlany nganpayiwarlany kakarrangu manyanangurla pir-riyani yini parla Nipikinija. Wali pajajinyangu manya kulipariwarnti kangani, yartna manyanu nyanayirla ngurranga Jutanga majakujirni, nyantungula manya warrkammayinkujirni nyanartikarrajivarnti. Walila palu ngunangani.

Nyanartijangkawarnti palurla Jutajangkawarntirlu yakurrmarnani. Yi-panyjarla palu. Jarti palu ngunyipungani, nyantu pa mayaparijinyangu, yartna manya paja martarnani kulipariwarnti. Yartna manya yapkanya Jutajangkawarnti Nipikinijarlu kakarra. King nyantuwarntikura mapir-rirni manya kanya. Wali nyantukurarla ngurranga manya martarnani, warrkammayinkujirnila manya.

Kanarlanywarnti palu warrarni kurrarnani Jutanga murrkurnmipa Ngarpukurawarnti. Ngajirta palurla nyanartiwu kingku marrijangkawu warrkammanyjarla Nipikinijawu.

25

Timpul palu turlkujirnijaa tarrapinya

¹⁻¹³ Nyanartijangka kulipariwarntila manya yiparni Jutakarti kakar-rangjangkarlu Nipikinijarlu. Takurryanila palu mayarurla Jurujulumja. Parrparrpinya palu mayaru nyanarti, yartna palu turlkujirni warlungu.

Ngurrawarnti palunya turlkujirni purlkawarntikura mayarujaa kingkura mayarujaa jujupurru Ngarpukura mayaru, yini Timpul mapirri. Yarnta palunya tarratarrapinya pamarrwarnti ngartakpanujangkawarnti. Yarnta palunya kanya piyirwarntijaa manawarnti mapirri. Timpul-jangkawarnti. Ngurru palu warntarnkanya kakarra.

²¹ Kujartikarra palunya pakulkangani nyantuwarntikurajangka ngur-rarajangka Jutajangkajaa Jurujulumjanga. Kakarrala palunya pakulkanya nyantuwarntikurangurni ngurrarangurni kanarlanykarti ngurra yini Papulun. Kanarlanyja ngurra palunya martarnani Papulunta.

Wangkijarra kutajarra

PSALM 1

1

Ngarpukurawarnti piyirnwarntijaa marninwarnti

¹⁻⁶ Puju nganawurti piyirn parla ngajirta Ngarpuwu jingkirti war-ralpungka, yarnta ngajirta manya mapunikarra lirrkarnpungujuwal ngar-lajawurlu. Nyanarti piyirn pa wirriya nguniny Ngarpukurarlal. Yarnta pa Ngarpukura wangki tapungmanany. Wangkingu Ngarpukurarlu pa ngarrurtakujilany. Ngarpukura wangki pa pinapinakarrilany nira jutungu. Yangka kumantajaa jininyara pukanyja pa pinapinakarrilany. Nyanarti piyirn, nyanarti marnin pa manajilinyparni yangka ngapanga karrilany martuwarrarla rirringkirla. Ngapangu kalypajarrilany, kirtily martalany, wulyuwulyurni martalany. Kayan ngarta lalkajarri warnjaljaa kayan ngarta miyingajirtajarri. Yitalalwarlany yitalalwarlany manya miyi martalany. Manangu parlipanya pinayungany. Yangka piyirn manajilinypala nguniny, wulyungal yanany nira. Martalany pa wulyu miyijilinyparni. Kujarti pa nguniny Ngarpukura piyirnjaa marnin.

Isaiah

41

1-9 Wali yakurrwarnti piyirwarnti palu kanarlanyparni nguniny Ngarpungajirtajartiwarnti. Nyanartiwarnti palu yukajiliny lalkajiliny. Walypangu manya karankanganyjaa tupluwalany manya ngumu. Kujarti palu nguniny piyirn yakurrwarnti. Yangka walimpa parlipanya Ngarpungu kurajpungku, yakurrwarntijaa wulyuwarnti ngurrujarrakujiwula parlipanya. Kayan nganyanangu Ngarpungu wulyumanyja nyanartiwu piyirnku yakurrku. Kayan ngalunyanangurla yakurrwarnti Ngarpungajirtajartiwarnti nguna kirninyja Ngarpukurawarntirla kurajpungujangkawarntirla. Ngarpu manyanangu pinarri nguniny nyantukurajartiwarnti nyapartukarra palu nguniny ngampurrikarralany manya Ngarpungu. Nyanartiwarnti kanarlanywarnti Ngarpungajirtajartiwarnti kayan ngalu wanji nguna kujawurlurra. Wirmalku palu.

Kurraparla parlipanya martalany Ngarpungu

10 Ngarpungu parlipangu jularni kujarti, “Ngajirta nganurlanyanu karrartajarri, minyarti marnangurla nguniny mapirrini ngaju. Ngajirta nganunyanu yartajkarramanta yawiyirlu, minyarti marnangurla nguniny marnparni ngaju Kut. Ngajungu marnanta tanyjikujiwu, minyarti marnangurla nguniny mapirrini. Ngajirta man nyuntumipa kayan, kurraparla pajanurla nguniny nyuntu ngajunga.”

Jawuna JONAH

Juwujwarnti palu ngunangani - Jarlu palu ngunangani piyirnwartni Juwujwarnti. Mapunikanani palu Ngarpu nyantuwarntirlumipa. Pinarri palurla Ngarpuwu ngunangani. Yarnta piyirnwartni kanarlanywarnti palu nyanayirla ngunangani, kanarlanywarnti marnpa, kanarlanywarnti marri. Ngajirta palurla pinarri Ngarpuwu. Ngurrpa palurla ngunangani, Juwujngajirta palu. Nyanartiwarntirlu palunya mapunikanani manawarnti. Kut manyanangu nyantuwarntikura mana Ngarpujiliny. Nyanartijangka yakurrmarnani palunyanangu Juwujwarntirlu kanarlanywarnti-wu. Yakurr palunya nyangani. Juwujwarntirlu palu nyangani kujarti, "Ngalimpawumipa parlipangu wulumarnana Ngarpungu. Kanarlanywarnti palu yakurr. Ngajirta manyanangu wulumanyja Ngarpungu." Kujarti palu nyangani Juwujwarntirlu.

Wali Jawuna pa Juwuj ngunangani yangka parla marni jarlu Ngarpungu yanupurru Ninipakarti yangkala manyanta panypinya Ngarpunga. Ngajirta manyanangu jularla piyirnwartiwu Ninipakarrajiwartiwu, tumaj palu Juwujngajirtawarnti.

Jawunarlula manyanta panypinya Ngarpunga

¹⁻¹⁷ Ngarpungu parla marni Jawunawu, "Yanta kakarra mayarukarti Ninipakarti. Purlikajinyangu pa nyanarti mayaru. Julyananangu piyirnwartiwu nyanartikarrajiwartiwu minyarti wangki ngajukurajangka. Yakurrjinyangu palu nguniny pujurni. Pinarri marnyanangu, nyanartijangka marnnyanangu kuljarrinya yangkala marna mayaru pungku, piyirnwartni mapirri marnanya pungku."

Wali Jawuna lurrpantinykarrany karla. Ranyjiwantinya parlanyanta Ngarpuwu. Pirriyani mayarurla yininga Japanga. Nyanartijangka parlipinya ngurti ngapakarraji pawut karrinyujangka marnpa. Nyanarti pawut parla wurnawu jamurnkujarrinya karlapurru. Nyanartijangka parayankarrany manyanangurla piyirnwartirla. Pamarr manya yinya wurnapurru. Takurryanila pawutta kaninykaniny. Nyanartijangka wurnakujirni palu pawut warrkammayinwarntirlu pawutkarrajawarntirlu. Karla palu marri yantarla Payinkarti. Wali Jawuna pa manyanjarinya wurnanga wurnanga. Ngurrurnkarra pa yukarnani kaninykaniny manyan.

Wali jamurn palu kaparnjarrinya, walypa manyanangu yiparni Ngarpungu walypa purlikajinyangu. Yarr pa pawut wirrinyjalkarra pinya. Nyanartijangkarlu mana palu tarratarrapinya. Tarrapinya palunya manawarnti purlikawarnti yarpalwurra. Nyanartiwarntirlu warrkammayinwarntirlu palurla ngarntikanya nyantuwarntikura mana marlamanupurru Ngarpujilinyarni.

Nyanartijangka piyirn purlika takurriyani kaninykaniny. Pawutku parla maja nyanarti. Jawuna pa nyanya manyanjangka, parnkimani. Mani parla, "Parnkijarri. Nyapartujarrinyana man. Turtapungka Jawuna. Japirryungku manurla nyuntukura Ngarpu kankarral, mulawurtu ngarlipangu yawiyjarri. Lamakuji ngartapinya walypajaa ngapa, ngapangu ngarlipanya nganyja."

Nyanartijangka warrkammayinwarntirlu palurlanyanu marni, "Ngan-tungurlipanya kujikani. Yiniwarnti nyakurlipanyanu." Nyanyala palunyanu yiniwarnti, yinijarti yinijarti wali. Layi palu kurajpinya yini

Jawuna. Marni palurla, “Nyuntungu marnanpanya kujikani Jawuna. Nyuntungu marnanpanya kujikani. Minyartila pinya yiparni walypajaa ngapa Ngarpungu kujikanujangka. Nyapartujarrinyana man minyayirla pawutta. Wanyurlajangka man pirriyani, julanyanu taki.”

Wali jangkumani manyanangurla Jawunarlu, “Ngajirta, ngaju marna Juwuj. Ngarpu marna japirlyungany, nyantu pa kayan kankarni nguniny. Jarlu pinya ngartakpani mulnyijaa ngapa. Yap yani marna Ngarpungurni marri. Nyanartila marnanyirrangurla parayanukarranya.” Wali nyanartijangka wangkijangka rayinjarrinyala palu warrkammayinwarnti. Marni palurla, “Ngajirta ngan kujartijarri. Mapunikarrarla manyanta Ngarpunga. Nganajangkarlu manyanta panyypinya.”

Nyanartijangka kulijarrinya pa walypa. Jamurn pa tirlpurjungantarla nyanarti pawut. Wali marni palurla warrkammayinwarntirlu Jawunawu, “Nyapartukujiwu parlipa walypajaa ngapa lamakujirnupurru.”

Wali Jawunarlu manyanangurla jangkumani, “Tarrapungkajalu ngapanga kaparn, nyanartila pila lamajarriwu walypajaa ngapa. Ngajungu marnanya kujikani.”

Wali jarmarni palurlanyanu warrkammayinwarntirlu. “Ngajirta, warra ngunawu yawiyi. Yarr parlipa kangku, ngajirta ngarlipa tarrapungka. Tikiyanku parlipa rirringkikarti.” Nyanartijangka jarti palu ngurti jawukangani rirringkikarti. Karlalani palu ngapa mayajinyangu manawarntijawurlu. Kaparnparni pa walypangu kurinyjikka kangani pawut nyanarti. Jarti palu wurnakujirni.

Nyanartijangka japirlyinyala palu Ngarpu kankarral. Marni palurla, “Ngarpu, nganpayi minyarti marnalu tarrapungku. Lamajarriwula pila walypajaa ngapa. Nyanartijangka ngajirta ngarnanpanya punga purtungu. Minyarti nyuntukura ngapajaa walypa yangka man yiparni.” Wali warntarni palu nganpayi Jawuna, tarrapinyala palu jupuk ngapanga kaparn muntanga. Wali nyanartikarra partalurnila pila lamajarriwula walypajaa ngapa. Rayinjarrinyala palu warrkammayinwarnti. Nyanya palu walypajaa ngapa pila lamajarriwula. Mapunikani palurla nyanartikarra Ngarpuwu. Nyanartijangka kuyila palurla kamparni warlunga. Minyjurrminyjurr parla kankarral yani kamparnujangka. Parntimanila Ngarpungu. Marnila palurla, “Nyuntuwu marnangulu mapunikarralany Ngarpu.”

Nyanartijangka takingurni parla Jawunawu yiparni kapi purlka yawiyijarrinyurla Ngarpungu. Parlipinya kapingu, nyurnungkujirnila. Muntanga pa martarnani kaninykaniny wanji. Ngajirta pirlajarrirla, yararni pa wanji martarnani muntanga.

2

Jawunarlu manyanta ngarntimanani Ngarpunga

¹⁻¹⁰ Wali kapingurni manyanta kaninykaninygurni ngarntimanani Jawunarlu Ngarpunga. “Ngarpu, japirryungana marnanta. Nyuntungujal pajan nyangany. Kujikani marnanyanu ngajungu, nyanartijangka marna ngunangana ngapanga kaninyjinyangu. Jarti marna kalayilanana marlamnanupurru. Nyantu marnanta japirryungana kankarral. Wali pinakarrinya pajan. Kaninyjinyangu marna ngunangana pirlawarntikurarla. Japirryungana marnanta, nyuntungula pajan pinakarrinyana mapunparni. Yarnta pajan nyuntungu tarrapinya, ngapakarti kaninyparal. Yarnta ngapa pajarla pirriyani. Kuparlparla pajarla yani kankarnumarrangu. Kulajan walirni ngunyipinya, minya kujalajan warrarni pinakarrinyani. Kayan ngarnangu nyaka yarntarni mayaru nyuntukura

yangka marna pirlajarrirla. Ngapangu paja ngarni, nyanartila paja ngayila rukukani. Jurlu paja karpirni kurrjangu.”

Yarntarni Jawunarlu parla marni Ngarpuwu, “Ngapanga marna nguja kaninyjinyangu yangka pirlawarntikurarla ngurranga rukjawurla rukjar-tinjinyangu. Kayan ngarta nganawurti tikirrturtapungkarla. Nyanayirla marna nguja. Ngarpu, nyuntungu pajan tikirrkujirni kaninyjanga. Nyuntungu pajan wanjikujirni. Purlka pajin nyuntu. Kularna walirni pirlajarrinya, minya kujalajan tikirrkujirni kaninyjanga nyuntungu. Japirlyungani marnanta, pinakarryala pajan nyuntungu. Jangu-mani pajanurla nyuntukurangurni mayarungurni. Piyirnwarntirlu ka-narlanywarntirlu palunya japirlyungany manawarnti marlamanupurru. Purlkakujilany palunya manawarnti Ngarpujilinyparni. Minyartiwarn-tirlu mantalu wanyjani nyuntu. Jarlu mantalu ngarntikangani nyuntu marlamanupurru. Jalarra palurlanyanu ngarntikangana manawarnti Ngarpujiliny nyantuwarntikura. Ngarpu, wirriya marnangu nguniny. Nyuntungu pajan kaninyjanga warntarni ngapangajangka. Marlamani pajan. Wanjikujirni pajan nyuntungu kaninyjanga.”

Wali yarntarni parla marni Ngarpuwu, “Kuyi marnanta yungku, kam-pawu marnangu. Parntimankula man kujirririny. Ngapajangka kaniny-jangka pajan marlamani. Wanjikujirni pajan nyuntungu. Nyanartila mar-nangu kampawu kuyi warlunga. Parntimankula man kujirririny kankar-numarrangurlu. Jarlu marnangu marni wangki mapunikanupurrujaa warrkammarnupurru. Jalarra marnangu nyuntuwu warrkammalku. Ngajirta yangkartijiliny jarlu, yangka marna lurrpantinya. Jalarra marnangu nyuntuwu warrkammalku mapunjinyangu. Mapunikarralany marnangurla nyuntungu. Ngarpu, nyuntu man kayan marlamanujuwaljaa wanjikujirnujuwal.”

Wali Jawuna pa nyanayirla ngunangani kapinga ngurrawarntirla mur-krurta. Nyanartijangka kapiwu parla Ngarpungu marni, “Kangka nyanarti nganpayi rirringkirlurra. Kurlpakarku man pulparra.” Wali kapingu parla mapunikani, kanyala, kurlpakkanila rirringkirla pulparra.

3

Jawunarlu parla mapunikani Ngarpuwu

¹⁻¹⁰ Wali nyanartijangkarlu yarntarni parla Jawunawu marni kirlirni wangki yangka parla jarlu marni Ngarpungu. Marni parla, “Jawuna, yanta yangkirtirlurra mayarurlurra purlakangkurra. Julawu manyanangu wangki ngajukurajangka yangka marnangu jarlu marni.” Wali ma-punikanila Ngarpu jamurn kurlpakkani kapingu. Jirrkirlparnila tur-tangkarranya kakarra wurnarni. Ngurra manyanangu nyanarti Ninipa purlka mayaru ngurruwarlanyparni jirrkirlyanupurrungajirta, kakur-rkaurrjinyangu. Ngurrawarnti murrkurn palu yukalany kaparnwarlany-parni yangka piyirn jina yanany walimparni pirriyanupurru.

Wali pirriyani Jawuna mayarurla. Tirrinnyanani mayarujarrarla ka-parn, nyanartijangka karuwarrakaruarra lamajarrinya mayarurla ka-parn. Jularnanila manyanangu wangki Ngarpukura. Marni manyanangu, “Minyarti mayaru pa wajapungku Ngarpungu. Ngajirta yinki yarr jalar-rarni. Ngurrawarnti paja, 40 manta ngunawu, nyanartijangka Ngarpungu mannya wajapungku.”

Nyanartijangka mapunikanila palurla pujungurni piyirntu. Kuyijaa miyi palu wanyjani pujungurni, ngajirta kayantuwarti nganyjarla. Jaminy palurla nguja pujurni. Yarnta ral nanikutkurajangka palu ngartakpani

wirrimkangupurru. Wirrimkanganila palunyanu pirtilypayikjiliny. Kurnakwantinya palu yakurrjangka, nyanartijangka palunyanu wirrimkanganiku kujarti. Yawiyijarrinya palurla Ngarpuwu. Nyaku manya Ngarpungu yawiyijarrinyujangka.

Wali Jawunakura wangki palurla kanya piyirnwartirlu purlkawu nyantuwarntikurawu. Kirrarnani mayarurla nyantukurarla. Jularni palurla. Jamurn pinakarrinya jularnujangka, kurtamanila parlanyanu nyantukura kuwut yangkala manyanu yutukani nanikutkura ral ngartakpanujangka. Nyanartijangka jurnpullala kirrarnani.

Nyanartijangka tikirr yiparni manyanangu wangki purlkangu majangu wanyjanupurru. "Kuyijaa miyi ngapa mapirri ngajirta nganta nganyja piyirntujaa marnintujaa yapungu mapirri. Pujungurni manta wanyjarrku. Yarnra purlumanwarntirlujaa kukunjarwarntirlu mapirri ngajirta ngartalu nganyja miyi yuka." Kujartikarra palu nyanartikarrajivarnti ngunangani. Yuru manyanangu nyantuwarntikura Ninipakarrajivarntiwu. Yawiyijarrinya palurla Ngarpuwu nganganganugjangkarlu.

Wangkiwarlany manyanangu yiparni purlkangu, "Karrkintapirri palu wirrimkangu yangkarti kukunjarluja purlumanurlu piyirnwartirlu mapirri. Pujungurni parlipa wirrimkangu mana yangkarti karrkintapirri. Nyanartijangka japirlyungku parlipa Ngarpu kankarral yarnra yakurrjangka parlipa kurnakwantiwu wulyungkurra. Nyanartijangka kunyungurla parlipangu Ngarpu kurnakwantiwu munta yakurrjangkawu kurnakwantinyujangkawarntiwu. Kayan ngarlipangu kulijarri, wanji parlipa ngunawu. Ngarpungu parlipanya nyaku kurnakwantinyujangkawarnti. Nyanartila parlipanya wanyjarrku Ngarpungu mayarujaa piyirnwartiri mapirri yangka parliparla kurnakwantinya nyantuwu." Nyanarti wangki manyanangu yiparni purlkangu.

4

Jawuna parla kulijarrinya Ngarpuwu

¹⁻¹¹ Nyanartijangka Jawuna ngajirta pa wirriya ngunarla. Kulijarrinya parla Ngarpuwu. Ngajirta manya pungkarla piyirnwartijaa mayaru mapirri. Nyanartijangka Ngarpuwu parla kulijarrinya. Marnila parla Jawunarlu, "Ngarpu, yangka marna warrarni kirrarnani ngajukurarla ngurranga kurlirra, kujarti marna pinapinakarrinyani. Kayan nganunya pungkarla nyuntungu piyirnwartiri Ninipakarrajivarntijaa nyantuwarntikura mayaru. Wali mapunparni ngajirta manunya pungkarla. Jirrkiriparni marna pinapinakarrinyani. Nyanartijangkala marna laparnakarrakanya karla. Wali nyuntu man Ngarpu wulyu. Ngajirta man partalurni kulijarrinyujuwal. Yarnra marna pinapinakarrinyani, nyuntu man piyirntapungmanujuwal, yarnra yawiyijarrinyujuwal. Kayan nganurla partalurni kulijarri piyirnkuru. Jarranyangujuwal man nyuntu Ngarpu. Kayan nganunya partalurni pungka. Wulyu man. Nira man kujarti nguniny. Nyuntu man tapungmanujuwaljaa marlamanujuwal yakurrjangka. Nyuntu man partalurni munta kurnakwantinyujuwal. Ngajirta man pungujuwal. Nira man warrarni jurumanujuwal. Kujartikarra man nira nguniny. Yarrwurti marna ngaju pirlajarriwu. Wulyumalany marnarla pirlajarriyupurruja ngajirta ngarna wanji nguna."

Nyanartijangka Ngarpungu parla marni jawunawu, "Nganajangka man kulijarrinya Jawuna. Ngajirta ngan kujartijarri, wulyu man ngunawu."

Wali turtangkarranya mayarungurni marri kakarra. Nyanartijangka yutantanya jintanga, kirrarnani. Nyanartijangka ngartakpani parlanyanu ngalu kirrarnupurru. Nyanartijangka kirrarnanila ngalunga, pinapinakarrinyani kirrarnungurni. Ngarpungu nyangurla pungku nyanarti

mayaru Ninipa. Nyanartijangka Ngarpungu parla tarrapinya kiyi. Nyanartila turtapinya mana. Ngalu parla turtapinya. Kirrarnani nyanayirila ngalunga nganpayi Jawuna. Wulyumalany parla Jawunarlu manawu kirrarnupurru ngalunga.

Nyanartijangka kumanta jamurn rarrpajarrinya kakarra, Ngarpungu parla yiparni pirniny. Manala parla lakarrngarni nyanawurlu pirninyju. Wali manala parla lalkajarrinya. Nyanartijangka jamurn purangu turtapinya walypala parla yiparni Ngarpungu parrparrjinyangu kakarrangu. Walypangu nganpayi wiliwililuwarni parrparrwurra, yarnta purangurlu lani mirrmaruwurra. Jamurn wantirila Jawuna. Nyanartijangka nyan-tungula manyanu pirlalakani. Yarntarni marni, "Kayankurrarni marna pirlajarriwu."

Yarntarni Ngarpungu parla marni, "Nganajangka pajin kulijarrinya manangurni."

Jangkumani manyanta, "Mapunparni marnangu kulijarrinya, kulijartirni marna pirlajarriwu."

Wali Ngarpungu parla marni, "Mana minyarti pukanyjaliny turtapinya nyanartijangka purlkajarrinya, kumantala lalkajarrinya. Minyarti mana ngajirta man nyuntungu purlkakujirila. Ngajirta man nyuntungu ngampurrikarrarla. Yarnta manurla yawiyi nguniny manawu minyartiwu."

Yarntarni Ngarpungu parla marni, "Ngajirta manyanangu yawiyijarririla piyirnwarntiwu Ninipakarrajiwartiwu. Yapawarnti palu nyanayirila nguniny pajajinyangu Niniparla warnjaljiliny yangka 120 jawujan. Kuyi mapirri palu nguniny paja yawarta purluman kukunja. Ngajirta manyanangu yawiyijarririla nyanartiwarntiwu. Manawumiparni mankurla yawiyijarrilany." Wali kujartikarra parla Ngarpungu marnani Jawunawu. Lirrkarnpungani.

Matthew

Mayiri pa warntarni Jawujapju

¹⁸⁻¹⁹ Walimpa Mayiri yapajartijarrinya. Pirlurrrpaliny manyanta takur-ryani Ngarpukurajangka. Warrarni pila ngurrujarra ngunangani Mayir-ijarra Jawujap purntajangkajarra. Ngajirta manyanta Mayirirla yukar-nantarla Jawujap. Walirni parla nyantukura kartu purntajangka Jawu-japku. Kujarti manyanangu ngunangani Juwujwarntikura yurru. Puju kanarlanyju muntajartikujilany marnin piyirwarlanyju, wali nyanarti, tampirni palunya wanyjanani ngumparnarlu. Kurntayikujirnani palunya marnin.

Wali Jawujapju nyanya nyantukura purnta, marnin nyanarti jarlu parla muntajartijarrinya. Jawujapju muntangu nyantukuarlu pirtinyikani Mayiri nyantukura purnta. Yakurrmarni parla muntajartiwu Jawujapju. Nyantungu pa nira luwu Juwujwarntikura martarnani, walirni pa ngajirta Mayiri wanyjarrarla tampingu. Pinapinakarrinyani pa, "Wanyjarrku marna ranyjingu. Ngajirta tampingu. Kayan ngarna kurntayikuji marnin nyanarti."

²⁰ Wali nganpayi Jawujap pa yukarnani munta yakurr. Pinapinakar-rinyani parlanyanu purntajangka marnin wanyjanupurru, yangkala parla pirriyani winkirr yinjil Ngarpukurajangka purlkakurajangka. Marni parla Jawujapku yinjillu, "Ngajirta. Warntawu mankurलयanu nyuntukura nyanarti marnin. Kangku man. Ngajirta ngan rayin nyaka muntajarti. Nyanarti yapa muntanga martarnana Ngarpukura walaku Kutkura. Jarlu manyanta takurryani Pirlurr Ngarpukurajangka, yangkala muntajartijar-rinya. Ngajirta manyanta nganpayirla yukanyjarla kanarlanyja."

²¹ Yinjillu parla yarntarni marni, "Nyanarti yapa martalany muntanga kaninykaniny walaku parla Kutku. Puju manyanu tarlkujiwu, yini man julawu Yesus. Wali purlkala ngunawu, piyirn manya tikirrkujiwu yakurrjangka."

²⁴ Wali Jawujap parnkijarrinya manyanjangka. Mapunikani parla yinjilku. Yanungurla parlanyanu warntarni Mayiri purntajangka.

²⁵ Wali pa warntarni Mayiri yangkala pila ngurrujarrarni ngunangani. Jurumanani pilarla yapawu palkangajarrinyupurru. Walimpa yapangu manyanu tarlkujirni. Yinila jularni Yesus Jawujapju.

2

Piyirwarnti pinangurruwarnti

¹⁻² Yangka kaji manyanu tarlkujirni Jesusju, nyanartikarra pa ngu-nangani nganpayi Yarrit. Purlka manyanangu maja Juwujwarntikura. Nyanartijangkala palu kakarrangu yanani marringurni pinangurruwarnti piyirwarnti. Pinarri palurla ngujangurra nyapartukarra wirl pirriyanku. Walimpawarlany palu nyanya wirl nyanarti turtapinya.

Wali turtangkarranya palu kakarrangu, jartamanani palu wirl, jar-rkangani manyanangu Jurujulumkarti. Japirlyungani palunya kujangkur-rajarra piyirn, "Wayila pinarri ngantarla murlawu purlkawu yapawu, wanyjurla marnalu parlipungku yapa minyarti. Juwujwarntikurajangka manyanangu maja. Wirl nyantukura marnalu nginyjirrikani kakarran-gurlu, yangkala marnalu pirriyani minyayirla nyangupurrujaa kajalka-jalkujirrupurru."

³ Tampi palunyanta marnani wangki, yangkala manya pinakarrinyani purlkangu Yarrittu.

Wali nyanartijangka malykunyanya pa nyanarti yapa Yarrittu, nyantu manyanangu ngunarla purlka nganpayi Yarrit. Munta yakurrjarrinya, kurnakwantinya nganpayi Yarrit wangkijangkarla. Kanarlanywarnti mapirri palu piyirnwartnti munta yakurrjarrinya, kurnakwantinya palu nyantukurawarnti Jurujulumkarrajiwartnti.

⁴ Wali nganpayirlu Yarrittu manya marurppinya kurayipwarntijaa piyirnwartnti purlkawarnti yiniwarnti puriswarnti. Japirlyungani manya, “Wanyjurla manyanu tarlkujiwu yapangu yiningu Kurayijju.”

⁵ Marni palurla Yarritku nyantuwarntirlu, “Kurlila manyanu tarlkujiwu ngurranga Pajilimja Jutiyaarla. Kujarti marnalu nyangany kurrumparla Ngarpukurarla. Wali jarluwarlany Ngarpungu parla yinya layi nganpayi wangki yapapurru tarlkujirrupurru, lanila pa nganpayirlu nyanawurlu wangki kurrumparla yungujangka. Jularnani palu nganpayi nyanarti puraput.”

⁷ Wali piyirntu purlkangu Yarrittula manyanangu yiparni wangki ranyji purpanupurru piyirnwartntiwu nyanartiwarntiwu pinangurruwarntiwu kakarrangujangkawarntiwu. Pirriyanila palunyanta Yarritta. Wirliku nyanartiwu manya japirlyinya Yarrittu. “Wayila. Nyangurla manta nyanya nyanarti wirl turtapungujangka.”

Wali jangkumani palunyanta, “Ngajirta. Nyanya marnalu kakarrangurlu yitilajjararla kurrinyja.”

⁸ Marni manyanangu Yarrittu, “Wali Pajilimkarti yantalu. Warpiny muwupungkalurla yapawu. Parlipungku manta, tikirr pajinta kangku wangki ngajuwu. Nyaku marna ngajunguwurti. Kajalkajalkujiwu marna yapa nyanarti.”

⁹⁻¹⁰ Nyanartijangka Jurujulumjangka palu turtangkarranya. Yani palu Pajilimkarti kurlirrara piyirnwartnti pinangurruwarnti. Yartarni palu nyanya wirl, yangkarti palu jarlu nyanya kakarrangurlu. Wirl yanani kankarral kajalkajal, nyantuwarntirlu palu wartangurni jartamanani wirl nyanarti. Jarlungurru wirl manyanta lamajarrinya mayarurla yapakurarla kankarnimarrangu. Yangka palu wirl nyanya, wirriyajarrinyala palu, ngarrurtajinyangula palu yanani nyangupurru yapa lamparn.

¹¹ Pirriyani palunyanta, takurryanila palu mayarurla, nyanyala palupinya ngamarlangu. Yapa parlanyanu martarnani ngamajirlu.

Nyanartijangka palunyanta parntawantinya yapanga, kajalkajalkujir-nupurru yapa nyanarti. Kujarti palu nyanartikarrajirlu piyirnwartntirlu kajalkajalkujirni piyirn purlka piyirnwartntirlujaa marninwarntirlu pu-jungurni. Parntawantinyani palunyanangurla purlkawarntirlu. Yangkala palunyanta yapanga parntawantinya kujarti.

Wali nyanartijangka palunya manawarnti warntarni yijipurruwarnti yungupurruwarnti nyantuwarntikurajangka ngurti. Yijiwarnti nyanartiwarnti palurla nganapartu nganapartu yinya. Layi parlipa julalany pamarr wulyu marulu yini kuwul. Yijjarrawarlany pila kurrinywarlany mirrijinjilinyjarra wulyu parntimanupurru yinijarra purakinjanjaa miya. Wali yinyala palurla yijiwarnti murta. Wulyuwulyu palurla kanya yijiwarnti yapawu Yesusku.

¹² Pakul palu yani, ngurrala palu yukarnani pinangurruwarnti. Jar-marni manyanangu Ngarpungu winkirra, “Ngajirta ngantarla yanta Yarritkarti. Wurna tikiyantalu rantanga nyurrawarntikurakarti ngur-rakarti.”

Wali turtapinya palu, rantanga palu tikiyani kujartirni. Ngajirta palurla yantarla Yarritku, wurnala palu tikiyani.

Jawujapju pinya kanya Yijipkarti

¹³ Nyanartijangkala wartangurni pila ngunangani jampirlangu Jawujapjarra Mayiri. Yinjillu purlkakurarlul parla marni pukanya winkirr Jawujapku. “Yanku man wurna jalarrarni. Kangku manpinya ngamarlangu karla Yijipkarti. Nyanayirla manpila martawu. Walimpa marnanypilangu malku tikirrkangupurru. Muwupungku parla Yarrittu wartangurni pungupurru. Nyuntungu man kangku jalarrarni Jesus lamparn karlarrara Yarritkarrarla. Yarrittu ngarta pungka lamparn Jesus.”

¹⁴ Nyanartijangka palu pukanya jakarni karla Yijipkarti. Jawujapju pinya kanya ngamarlangu.

Yapawarnti manya pinya Yarrittu

¹⁵⁻¹⁶ Jurumanani parla Yarrittu pinangurruwarntikurawu wangkiwu tikirrkangupurru Jesus. Pungkarla pa yapa nyantungu. Wali kajiyinya palurla Yarrit pinangurruwarntirlu. Yarrit parla jarti jurumanungurla wirrilyijarrinya. Wali pinapinakarryani wangki yangkartirni jarlu palurla marni pinangurruwarntirlu. Wirl yangkarti palurla jularni. Nyantungu pa nyanarti wangki jutungu pinapinakarryani Yarrittu. “Kunyangurla yangkarti parri purlkajarrinya pakatkarrala yanany kurinya wurrkallajangka.”

Nyanartijangka pawumarnila manyanangu nyantukurawarntiwu kulipariwarntiwu piyirwarntiwu, “Yantalu. Pungkalunya lamparnlamparn parriparri yangka pakatkarra yanany kurrinya wurrkallajangka nguranga nyanayirla Pajilimja kujangkurrajarra. Ngajirta ngantanyanangu yawiyijarri. Pungkalunya pujurni. Warpinyungkalunya pirlawurra.”

Wali mapunparni palu turtangkanya nyanartiwarnti Yarritkurawarnti. Pinya palunya paja yapa parriparri lamparnlamparn Pajilimkarrajiwarnti. Kula palu walirni pinya nyantu Jesus.

Wali kurrarnani pila Jawujapjarra Mayiri karla Yijipja. Ngunangani pila, martarnani pila yapa nyanarti Jesus. Walimpa Yarrit pirlajarrinya.

Wali jarluwarlany parla Ngarpungu purlkangu wangki marni nganpayiwu puraputku, lanila pa wangki Ngarpukura kurrumparla puraputtu. Ngarpungu parla marni, “Ngurrangurni Yijipngurni marna purpankanya walaku ngajukura.” Wali kurrumparla pa lani takingu. Kujartikarra pa Jesus pirriyani pikanga wangkinga jarluwarlanyjangka Yijipngurni.

Yijipngurni palu tikirrwantinya

¹⁹ Wali Yijipja parla pirriyani yinjin purlkakurajangka Jawujapku, kaji Yarritpaliny pirlajarrinya. Marnila parla winkirr Jawujapku,

²⁰ “Yanku manpila yangkartikarti ngurra nyurrawarntikurakarti Yijirayilkarti. Tikirrkangu manpila yapa nyanarti. Martarnanku manpila nyanayirla. Jarlu pa Yarrit pirlajarrinya. Kayan ngarta pungka nyanarti yapa. Yara manpila wanji martarnanku nyanayirla.”

²¹ Wali tikiyani pila ngurrakarti nyantujarrakurakarti. Kanya pinya ngamarlangu, ngunanganila pila nyanayirla ngurranga Yijirayilla.

6

Kujarti manta Ngarpu japirlyungku

⁵ Jesusju manya pinarriyungani mapirrikarrajawarnti, “Ngajirta nganta yangkartiwarntijilinyjarri yangka palunyanu kajalkajalkujilany yarr piyirntu yarrangarnupurru. Yangka palu purayimalany piyirwarntirlu nyangupurru mayarurla Ngarpukurarlajaa waluntarrirla piyirkurarla. Wali palurlanyanu ngurtnguniny, tumaj palunyanangurla kanarlanywarntirlu yarringalany.

⁶ Nyurrawarnti manta kanarlanyparni ngunawu. Yangka kayantuwarti parla Ngarpuwu purayimalku, wali kirralku man jintanga piyirnwarntingurni ranyji. Rukukarranyanu kaninykaniny mayarurla, nyanartikarra manta purayimarnanku Ngarpuwu nyuntukurawu kankarnijangkawu ranyjikarrajawu. Ngarpungu parlipanya nyangany tirriny ranyjingurni. Ngungkupungkula manyanu wirriya, Ngarpungu manta ngurtkujiwu.

⁷ Yangkawurti manta purayimalany, ngajirta nganta wangkimipa pakujirnantan kanarlanywarntijilinyju yangka palu wapalkarra purayimalany ngurrpangurrparlu lirrangumipa wangki juwal. Nyantuwarnti palu malany kula manya Ngarpungu pinakarrilanyparni yangka palu wangkimipa purkajinyangu juwal purayimalany.

⁸ Wali ngajirta nganta kujartjarri nyantuwarntijiliny lirrangumipa purayimarnujuwal. Ngarpu manyirrangu pinarri. Jarlurni kajaluwarlany manya nyangany nyantungu, nyapartukarra manta nguninyjaa nyapartukarra mantarla purayimalany.

⁹ “Nyanartijangkala yangka mantarla purayimalku kujartikarra manta Ngarpu japirlyungku.

Ngarpu nganampakura, kankarnumarrangu man nguniny. Nyuntu marnantalu yini julawu ngirrripi nukarnirlu.

¹⁰ Japirlyungana marnantalu nyuntu maja ngunangupurru wapalkarrawu. Nukarnirlu marnangulu mapunikarrku yangka marnanpangu kurajpungany jirrkirl ngunangupurru nyuntukurarlal. Kayanparni marnantalu mapunikarrku nguwakarrajiwarnirtirru yalkirikarrajiwarnirtirlu Ngarpukurawarntirlu.

¹¹ Yungkarnanpanya miyijaa kuyi jalarrapurru ngarnupurru yangka marnanpanya jininyarawarlany jininyarawarlany yungany.

¹² Wajapungurla rukanyjanpangurla yakurryakurr nganampakura, yangka marnalunyanangu nganampa ngaru kirtilyjarrilany kanarlanywarntiwu.

¹³ Ngajirta ngarnanpanya kangka yakurrwarntirlal warntarrirlal. Marlantarnanpanya warntarrirlaljangka pirlakuralaljangka yangkawurti ngarnalu tarrpantilany.

¹⁴ Yarnarni manya pinarriyungani Jesusju, “Puju mantanyanangu kanarlanywarntiwu ngaru kirtilyjarrilany, wali nyanarti, Ngarpungula kankarnumarrangurlu manyirrangurla yakurryakurr wajapungurla rukalku.

¹⁵ Yarnra puju ngajirta mantanyanangu kanarlanywarntiwu ngaru kirtilyjarri, wali nyanarti, ngajirta manyirrangurla yakurryakurr nyurrawarntirla wajapungurla rukanyja Ngarpungu kankarnimarrangurlu.”

11

Jesuskura yuwuk pa wulyujinyangu

²⁸⁻³⁰ Purlumanurlu palu martarnani nyankangal, warrkammarnanila palu, yini parla yuwuk. Kangani palu yuwuk wulyu nyankangal jiralyjinyangu, wulyu palu warrkammarnani wirriyarlu. Yarnra puju palu jatkatjaka kangani yuwuk japalmartamarta, tumaj pa mimikujirnujuwal.

Yarnarni piyirnjaa marninjaa yapa palu wulyuwulyu niranira yanany Ngarpukurarlal, yangkala palu yumpalyjarrilany niranirajangka. Patkanyjilany manya yakurryakurru, yangkala jarti palurla Ngarpuwu muwupungany. Kujarti palu yanany piyirnjaa marninjaa yapa purluman-tujiliny martalany yuwuk nyankangal. Yuwukju manya yumpalykujilany-jaa patkanyjilany.

Wali Jesusju parlipangu malany, “Mirnu yantajalurla ngajukarti piyirnjaa marninjaa yapa pujurni yumpalyartiwarntijaa patkanyjirnu-jangkawarnti. Kunyungurla manta yumpalyjarrinya warrkamjangka Ngarpukurajangka. Niranira manta yanany Ngarpukurakarti. Ngajungula marnannya wirriya yungku, rinymalkula manta. Ngajukura yuwuk pa wulyujinyangu jiralyjinyangu, ngajirta jatkatatka. Kayan nganta patkanyji ngajukuarlu yuwukju. Warntarnurla tarrjakkujilunyanu.”

Yarntarni Jesusju marni, “Yungku marnanta wangki yuwukjilinyarni. Pinayungku marnanya ngajungu Ngarpuwu. Pinarrijarriwula mantarla Ngarpuwu. Ngaju marna wulyu. Ngajirta marnanyanu kajalkajalkuji. Puju pajin kangku wangki ngajukura yuwukjilinyarni, wali nyanarti, parlipungkula mankurlanyanu wirriya. Pirlurr man kirtilyjarriwu. Ngarpu man parlipungku. Wajapungku mangurla yakurr.”

27

Jesus palu ngampurrikani najinga

⁶² Purayitirla palu Jesus yutukani najinga, wali kumantawarlanya Jarri-tirla palurla yani puriswarntijaa Parajiwarni Payilitku japirlyungupurru.

⁶³⁻⁶⁴ Marni palurla Payilitku, “Limpawarnti manunya yipawu. Ngampurrikarrku palu Jesus najinga yukalany karrkin. Warntarnkarrakangka ngartalu wartangurni mapirrikarrajawarntirlu nyantukurawarntirlu. Jarlu manyanangu Jesusju yirrijirlu marni wanjingurnikarra kujartikarra ngurrajarrarla kurrinya yukarnuwu. Nyanartijangka kumantawarlanya wanjikujiwu paja Ngarpungu. Pinapinakarrilany marnalu nyanarti wangki, yangkala marnantalu japirlyungana nyuntu murrkurnmirri ngampurrikanupurru Jesus. Puju mapirrikarrajawarntirlu palu warntarnkarrakangka Jesus karrkin, kunyungurla ngalunyanangu jakuljakulkangka mapirrikarrajawarntirlu yirrawarlanyku. Yirri ngalunyanangu jula Jesus wanjikujirnujangka. Kujarti pa yakurrjinyangu. Nyanayirlamarra manunya yipawu limpawarnti. Ngampurrikarrku palu marrkjinyangu, warntarnkarrakangka ngartalu karrkin najingajangka kanarlanywarntirlu.”

⁶⁵ Payilittu manyanangurla jangkumani, “Kaj. Kangkalunya limpawarnti. Rukukarrku mantanyanta najinga mayajinyangu.”

⁶⁶ Wali yanani palu najikarti. Purlka paljarr pamarr palunyanta rukukani kirlingirriurla. Nyanartijangka palunyanta pajkarrpirni juntu pamarra. Puju ngananguwurti pamarr rirripkangu nyanarti paljarr, wali nginyirrikarrkula palu juntu junganyjangka. Kujartipurru palu yutukani juntu nyanarti. Wali tikiyanila palu nyanartiwarnti puriswarntijaa Parajiwarni mayarukarti. Wanyjani palunya limpawarnti murrkurn najinga ngampurrikanupurru.

Mark

Nganpayi Jun pulukkujirnujuwal

² Wali jarluwarlany parla Kuttu marni nganpayiwu Yajayawu, lanila wangki nyanarti kurrumparla Yajayarlu, Ngarpungu parla yinya. Nganpayi nyanarti parla puraput ngunangani Ngarpuwu. Julalany parlipa nganpayi Ngarpukura puraput, yangka Ngarpungu parla wangki yungany piyirnarntiwarlanyku jularnupurru. Kujarti pa kurrumparla lani Yajayarlu Ngarpukura wangki. Ngarpungu marni, "Pinakarrilu. Ngajungu marna julawu wangki Ngarpungu. Yipawu marna nganpayi ngajukura wangkijarti. Kajalurni marnangurla yipawu nyuntunga ngajukurla walakurla pikakujirrupurru. Jakurppungku mangu kajalurni warntarri.

³ Nganpayirlu nyanawurlu yiparnujangkarlu pa jularnanku pawukarraru pintirningurni. Jularnanku manyanangu, 'Jakurppungkalurla warntarri parla Ngarpuwu purlkawu. Jirrkirkuljurla nyanarti warntarri.' " Kujarti parla jarlu marni Ngarpungu Yajayawu lanupurru.

⁴ Nyanartijangka wangkijangkarla pikakujirnujangkarla yangkarti nganpayi Junpala pirriyani. Nganpayi Jun parlipa julalany pulukkujirnujuwal. Wali pintirningurni manyanangu pawukarraru jularnani, "Kurnakwantilu Ngarpukurarlurra, pulukkujirnakula marnannya ngapanga kurnakwantinyujangkawarnti. Ngarpungu manyirrangurla wajapungku yakurr nyurrawarntikurajangka. Kayan nganyirrangurla yutukarra yakurryakurr nyanarti Ngarpungu. Wajapungku manyirrangurla."

⁵ Wali nyanartijangka piyirnarnti ngurrawarntijangka palu pirriyani pajajinyangu. Junkarti palunyanta yanani pinakarrinyupurru. Paja piyir palu yanani mayarujangkawarnti Jurujulumjangkawarnti. Mayarwarn-tiwarlanyjanga Jutyakarrajiwarnti mapirri ni palu warryanani. Nyanartijangka pulukkujirni manya ngapanga martuwarrarla yininga Jutunta. Nyantuwarntirlu piyirnarntirlu palunya tampirni jularnani yakurr nyantuwarntikura.

⁶ Wali parlanyanu Juntu kangani karrkinta kuluwuj yangka raljanga parlanyanu ngartakpani kamulkurajangka. Nyantungumipa pa kujarti kangani, kanarlanywarntirlu palu kanarlanyarni kangani. Yarntarni pa ngantinga kangani manawarlany jarrjajangka pilkujiliny. Nyantukura miyi pa karlaka. Kuyi pa ngarnani jarrjurnwarntimipa.

⁷ Jularnani manyanangu Juntu. Marnanila manyanangu, "Wartangurni pajarla yanana nganpayi. Nyantu pa tanyjijinyangu mayapari, ngaju marna wartangurnijangkarni. Nyantu pa purilka kajalkajal, ngaju marna wartangurnijangkarni."

⁸ Yarntarni manyanangu marnani Juntu, "Pulukkujilany marnanya nyurrawarnti ngapanga. Kanarlany wartangurni pirriyanku, nyantungu manya pulukkujiwu Pirlurra Ngarpukurajangkarla ngapajilinyja."

Jesus ngapanga pulukkujirni Juntu

⁹ Nyanartijangka Jesus yani Najuritjanga Kalalijangka. Pirriyani manyanta Junta. Wali Jesus pulukkujirnila Juntu ngapanga martuwarrarla Jutunta.

¹⁰ Jesus ngapanga pulukkujirni. Jamurn turtapinya, nyanartijangka nyanyala kankarral ngapangurni yalkiri langkirrlaparni. Kirlingirrijar-rinyani kankarni yapin. Pirlurr Ngarpukurajangka pa nyanya kankarni

jiirikijiliny kiluwutujiliny. Kankarnimarrangu manyanta kanimparraljar-rinya Pirlurr Ngarpukurajangka Jesusja, takurryanila manyanta.

¹¹ Pinakarrinya pa Jesusju lin Kutkura marnujangka kankarnimar-rangujangka. Marni parla Ngarpungu Jesusku, “Nyuntu pajin walaku ngajukurajinyangu. Wulyumalany marnangu. Nyuntanga marnanta martalany wulyu. Ngarrurta marnangu nguniny.”

Jesus pa kurlpungani pirlangu purlkangu

¹² Nyanartijangka partalurnila wurnakujirni Jesus Pirlurru Ngarpuku-rajangkarlu pintirnikarti kanya.

¹³ Nyanartijangka Jesus ngunangani pintirni jintanga piyirngajirtarla. Nyanayirla pa ngunangani yakarn layijaa ngurrawarnti paja. Ngur-rawarnti 40 pa ngunangani. Jesus pa kurlpungani pirlangu purlkangu. Ngarpungurni pa tikirrkujirla. Jarti kurlpinya. Wali piyirnwarlany ngajirta palu ngunarla. Kuyiwarntirlamipa manyanangurla ngunangani Jesus, kuyiwarnti yangka rayinjiwarnti. Yarnata ngampurrikanani palu Jesus yinjilwarntirlumipa, ngajirta piyirntu.

Nganpayiwarnti Jayimin Yanturu Jayimji Jun

¹⁴ Nyanartijangka nganpayirlu purlkangu pa tartpartarni yangkarti Jun pulukkujirnujuwal. Yutukanila Jun jayilla.

Wali nyanartijangkala Jesus yani Kalalikarti wangkijarti. Wangki wulyu Ngarpukura manyanangu jularnani Jesusju nyapartukarra Ngarpu parlipangu kajalkajal nguniny.

¹⁵ Kujarti manyanangu marnani Jesusju, “Jalarra pa kutajarrinya Ngarpupurru majajarrinyupurru, jalarrarni pa Ngarpu kajalkajaljarriwu. Kurnakwantilu yakurrijangka, mapunikarralula wangki wulyu.

¹⁶ Wali Jesus kurlangu yanani rirringkirla ngapangal purlkangal yiningal Kalalirlal. Parlipinyala pinya nganpayijarra nyanartikarrajijarra Jayim-injaa Yanturu, paparlangu pila. Tarrapungani pilarla niting kapipurru warntarnupurru, warrkam pilangu nyanarti ngunangani. Wali kapi pila purlkapurlka warntarnani, yijila pilanya yungani pamarrpurru.

¹⁷ Wali Jesusju pilangu marni, “Pa. Waangkajapila ngaju. Nyurra-jarrajal manpila takiparijarra kapi warntarnujuwaljarra. Pinayungku marnanypinya ngajungu piyirn warntarnupurru taki.”

¹⁸ Jamurn pilangu marni Jesusju, partalurnila pila wanyjanurlakani nyanartijarrakura niting, wurnala pila waanya Jesus.

¹⁹ Nyanartijangka yanungurla pinya nyanya Jesusju jirna kurriny-warlany nganpayijarra Jayimjijaa Jun. Martarnani pinya paparlangu purrkungu yiningu Jipitirlu ngarpungu nyantujarrakurarlul. Jesus manyanangurla pirriyani. Niting palu ngartakpanani wapirrajawurlu, ngurtinga ngapakarrajirla palu kirrarnani. Purrkungu pinya martarnani walakujarra.

²⁰ Jesusjula pinya purpangkanya Jayimjijaa Jun. Wanyjanurlakani pilanya ngurtinga nyantujarrakura ngarpujaa kanarlanywarnti warrkammayin-warnti mapirrirni pilanya wanyjanurlakani. Yanila pilanyanta Jesusja.

Pirla manyanta jurramani Jesusju nganpayijangka

²¹ Kurlangu palu yani Jesusjaa Jayiminjaa Yanturujaa Jayimjijaa Jun, Kapaniyakarti palu yani. Jarritijarrinya manyanangurla. Jarriti palu kirrarnani Juwujwarnti warrkamngajirta. Wali mayarurla jujupurrurla pinayungani manya Jesusju.

²² Jesusju manyanangu marni wangki, purrpurrmarnila palu nyanarti-warnti piyirnwartanti Juwujwarnti, Jesusjula wangki manya pinayungani

pinangurrurlujinyangu. Pinayungani manya purnkungu. Kanarlanywarnti piyirnwarnti palu tarrukuwu nyantukurawu pinangurruwarnti yini kurayip. Yangkartiwartirtlu kurayipwarntirtlu palunya ngajirta ku-jarti pinayungkarla purnkungu, Jesusju manya purnkungu pinayungani.

23 Wali murtni pirriyani nganpayi layi pirlajarti mayarukarti jupurrukarti. Jarlu manyanta pirla takurryani muntanga. Papajani pa nganpayirtlu Jesusku,

24 “Jesus, nganajangkarlu marnanypanya kujartikujilany. Pirriyani ngan wajapungupurru, wajapungku ngarnanypanya nganampa pirlawarnti. Pinarri marnangu nyuntuwu. Nyuntu man yangkarti wulyujinyangu Ngarpukura.”

25 Jesusju parla pirlawu jarmarni, “Kulkurujarri. Jarntakpanyjarlanyanta nganpayijangka nyanartijangka.”

26 Nyanartijangka purtulykujirni pirlangu, pilpilmarnanila. Mayajinyangu papajani pirla. Jarntakparnila parlanyanta nganpayijangka.

27 Wali jamurn palu nyanya nyanarti nganpayi wulyujarrinyujangka, purrpurmarnila palu. Japirlyungani palunya nyantuwarntirtlu piyirnwarntirtlu, “Nyapartukarra minyarti. Pirlawu parla jarmmalany Jesusju, mapunikarralany pala manyanta jarmmarnujangka pirlangu, pinangurrulijinyurni manyanangu jarmmalany pirlawu.”

28 Wali pujungurni palunya nganu Kalalijangkarlu Jesus jakuljakuljularni wapalkarrarlu wulyukujirnujanga.

Mimijartiwarnti manya wulyukujirnani Jesusju

29 Nyanartijangka mayarungurni jupurrungurni palu yani kanarlanyurra mayaru. Jesus Jayimjijaa Jun mapirri palu yani, pirriyanila palu mayarurla Jayiminkurarla jaa Yanturukurarla.

30 Takurryani palu mayarurla. Mimijarti pa yukarnani kaninykaniny mayarurla marnin Jayiminku parla mali. Nyanartijangkarlu palurla marni Jesusku, “Mimijarti pa parrparr yukarnana minyarti marnin Jayiminku parla mali.”

31 Wali Jesusju yanungurla ngarrpirtimani, marnin kurrarnukujirni. Parrparr kurrkantinyala, marnin nyanarti kirtilyjarrinyala. Miyila manya yinya malingu Jayiminkurarlu.

32 Nyanartijangka karuwarrarla mungangkurrarla palu yani Jesuskarti. Puranguliny takurryani. Piyirn mimijartiwarntijaa piyirnwarntiwarlany pirlajartiwarnti palunya Jesuskarti kanya piyirnwarntirtlu nyanartikarrarjiwarntirtlu.

33 Piyirnwarnti nukarnini tawunjangkawatnti palu kirlingirrirla ngunangani mayarurla.

34 Mimijartiwarnti paja manya wulyukujirnani Jesusju. Yarnta pirlawarnti manyanangurla jurramanani piyirnwarntiwarlanyjanga. Kulkurukujirnila manya pirlawarnti, tumaj palurla Jesusku pinarri ngunangani, yangkala manya Jesusju kulkurukujirni.

Ngarpukura wangki manyanangu jularnani Jesusju

35 Nyanartijangka kumantarla pa Jesus turtapinya manyanjanga. Pukanyjajarti pa mayarungurni yani. Kayanwarlany pa. Purayimarnani parla Ngarpuwu, Ngarpuwu parla wangki marnani.

36 Wali muwupungani palurla pajangu. Jinamanurla palu wajilpinya Jesus Jayimintujaa kanarlanywarntirtlu, kitangarni palurla pirriyani.

37 Parlipinya palu. Marni palurla, “Muwupungana mangulu piyirnwarntirtlu nukarnirtlu.”

38 Nyantungu manyanangu marni, “Yankurlipa mayaruwarntiwarlanykarti. Julawu marnanyanangu Ngarpukura wangki kanarlanywarn-tiwuwurti. Minyartipurru wangki marna pirriyani.”

39 Nyanartijangkala Jesus kitpungani Kalalirla. Wamarn jularnani manyanangu wangki Ngarpukura mayaruwarntirla jujupurruwarntirla. Yarnata pirlawarnti manyanangurla jurramani piyirwarntijangka.

2

Nganpayi mimijarti kanyijarra yakurr

1 Nyanartijangka Jesus pa tikiyani mayarukarti tawunkarti Kapaniyakarti. Ngurrawarnti murrkurn pa kirrarni nyanayirla mayarurla Jesus. Nyanartijangka piyirwarntirlu Kapaniyakarrajiwarntirlu palurlanyanu jakuljularnani, “Jesus pa nyanayirla mayarurla marnpa kirralany.” Piyirwarntirlu palurlanyanu jakuljularnani.

2 Nyanartijangka mayarurla pa kirrarnani Jesus kaninykaniny. Mayaru pa nyanarti lukajiliny. Jarlu palu ngartakpani lukajangka. Wali pirripirriyanani palunyanta Jesuskarti. Wali nyanarti mayaru palu tipani piyirntu, kurayipwarnti murrkurnjaa kanarlanywarnti piyirwarnti paja palu ngunangani mayarurla nyanayirla. Tipani palu, kanarlanywarnti palu palkangala karrinyani kirlingirririla. Kaninykaninyngurni manyanangu wangki wulyu jularnani Jesusju. Kalpurwarlanyju piyirntu ngarlarlala palu pinakarrinyani.

3 Kanarlanywarntirlu palurla pirrikanya nganpayi layi nyanarti mimijarti kanyijarra yakurr yanungajirtajinyangu. Jesuskula palurla kanya kurrinykurrinyju wulyukujirrupuru nganpayiwarntirlu kalukurla.

4 Kanya palu mayarukarti kaninykaninyjorra, yangkala palu jatajalani. Jarti palurla nyanyangkurra kirlingirriwu takurryanupuru. Paja palunyanta ruk karrinyangurra kirlingirririla. Parakanya palu nganpayi mimijarti kankarral kurrinykurrinyju kankarnumarrangurlu yungupuru.

Nyanartijangkala palu numpurrkarlarni mayaru kankarnumarrangu, kirlingirrilala ngujangurra. Wali nyanarti piyirntu palu takurripinya kirlingirririlal kalukujarti kanimparral. Kankarnumarrangurni palurla nganpayi kanimpalkujirni. Jesusja palunyanta marnpa yutukani.

5 Wali Jesusju manya nyangani, ngurtparnani palurla Jesusku. Nyanartijangka marni parla nganpayiwu mimijartiwu Jesusju, “Nganpayi. Jalarrarni marnangu wajapungana yakurr nyuntukurajangka.”

6 Wali piyirwarntirlu nyanartiwarntirlu kurayipwarntirlu palu nyanya. Pinapinakarrinyani palu wangki yangkarti Jesuskura, Jesusju parla marni minyartiwu. Marnani palurlanyanu nyanartiwarntirlu kurayipwarntirlu muntanga kaninykaniny ranyji,

7 “Nganajangka pa nganpayi minyarti kujarti malany. Kayan ngartanyanangurla ngananguwurti wajapungka yakurryakurr piyirngurni. Ngarpungumipa pa wajapungany. Nyapartu manyanu Jesusju kajalkajalkujilany, Ngarpula wartangurnikujilany. Kayan ngartanyanangurla nyanungu wajapungka piyirngurni.” Kujarti palu kurayipwarntirlu pinapinakarrinyani.

8-9 Jesusjula manya nyangani yangka palu pinapinakarrinyani muntanga kaninykaniny. Wali marnila manyanangu Jesusju kurayipwarntiwu, “Nganajangkarlu manta kujarti pinapinakarrinyana muntanga. Pinapinakarrilany manta ngulikanupuru. Ngulikarrkula pajanta minyartin-gurni wangkingurni ngajukurangurni.”

Nyanartijangkarlu manyanangu marni, “Nganpayi minyarti marna wulyukujiwu mimijangka, yarnta marna piyirnjangka minyartijangka kajurryakurr wajapungkuwurti.

¹⁰ Ngarpungu paja yiparni minyartikarti nguwakarti. Ngarpukura maya marna ngajungu martalany, yangkala marna yakurryakurr wajapungany piyirnjangka, marninjangka yapajangka pujurni. Wali kujartikarra marnarla malku nganpayiwu minyartiwu, yangkala pajinta pinarri ngunawu mayawu ngajuwu.”

¹¹ Marnila parla nganpayiwu mimijartiwu Jesusju, “Pinamantaja nganpayi. Turtangka. Kaluku warntarlanyanu, wurnala man turtangurla yanku ngurrakarti.”

¹² Nyanartijangka turtapinya pa. Turtangurla warntarni parlanyanu kaluku, partalurnila wurna yani. Tirrinyyanila manyanangurla piyirnwartirla palkakarti.

Wali nyanartijangka purrpurmarnila palu piyirnwartni nukarni. Milpala palu purlkajarrinya. Nyangani palu nganpayi wurnajangka yananyjangka. Nyanartijangka wirriyajarrinya palu nukarnini, Ngarpupala palu kajalkalkujirnani. Marnani palurlanyanu wirriyarlu, “Ngajirta parlipa nyakarla kujartijiliny jarlu. Minyarti parlipa nyangany jalarramipa.”

4

Nganpayi kiyi tarrapungujuwal

¹ Walimpa ngapanga purlkanga pa Jesus kirrarnani rirringkirla. Wali piyirn paja palunyanta pirriyani yalartiwarntingurni wartangurniwarlany wartangurniwarlany. Ruklaparnani palanta piyirnwartni paja Jesusja. Ngajirta parla kirlingirri ngunarla. Warpiny palanta rukukani, yangkala ngurtingala parayani ngapakarrajirla Jesus. Piyirnwartni nyartiwarnti paja piyirn palu palkangala rirringkirla ngunangani, Jesus pa kirrarnani ngurtinga. Parayanurlala wangki manyanangurla marnani ngurtingurni ngapakarrajingurni.

²⁻³ Pinarriyungani manya Jesusju wangki purlka ranyjikarrajji. Jularnani manyanangu piyirnwartniwu, “Piyirnwartni pinakarrilu.

“Layi nganpayi pa kiyi tarrapungujuwal yanani, tarrapungku pa kiyi jirajijiliny miyipurru turtapungupurru. Nyantukurla yartta nguwanga pikanga manya tarrapungku.

⁴ “Nyanartijangkarlula yartta manya tarrapungani kiyi nyanawurlu piyirntu. Tarrapungani manya wamarnkujarra. Kiyiwarnti palu wantinyani kujangkurrajarra. Kanarlanywarnti palu wantinya kirliwarntirla kirninyja. Kanarlanywarnti palu wantinya nguwanga paljarra. Kanarlanywarnti palu wantinya warntarrirla patinga. Nukarnini palu wantinya wulyuwulyu kiyiwarnti tarrapungujangkawarnti, yangka manya tarrapungani piyirntu. Wanyjani manya, walimpa palu wartangurni ngapajangka turtapungku.

“Wali wartangurnila palu yukarnani kiyiwarnti nyanartiwarnti. Kanarlanywarnti palu yukarnani warntarrirla palkanga. Jirikiwarntila palu laparni, parlipinyala palunya kiyiwarnti palkangajangka. Yutantinyala palunyanangurla kiyiwarntirla, ngarnanila palunya nyanartiwarnti kiyiwarnti.

⁵ “Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti wulyuwarnti palu yukarnani nguwanga lartanga. Kankarnumarrangu pa nguwa nyanarti yaru, kaniny-marrangu pa paljarr, pamarr ngunangani purlka ranyji kaniny-marrangu. Nguwa nyanarti parla kiyiwu larta, ngajirta parla nguna warnamintiwu

tartayanupurru kanimpal. Wali partalurnila palu turtapinya warnjal kiyiwarntijangka, turtapungurla kutarni karrinyani.

⁶ Purangurlula lani lalkawurra warnjal, lalkajarrinyala wurral kutarni, yangka nyanarti warnaminti kiyikura ngajirta kaninyaparral tartayantarla.

⁷ “Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti wulyuwarnti palu yukarnani nguwanga kirlinga. Jarlu pa piyirntu jakurrpinya nguwa. Warnaminti kirlikura warrarni ngunangani kaninykaniny nguwapuru. Kula walirni warpinykujirni, minyakujala warrarni ngunangani kaninykaniny.

“Nyanartijangka la palunyanangurla yukarnani kirliwarntirla kiyiwarnti piyirntu tarrapinya. Wali kirninyjarni pila turtapinya ngarlajaa wulyu. Ngarlanguninyju parla tinyungani mana wulyunguniny. Wali ngarlangu manangu nyanawurlu wajapungani nyanarti mana wulyunguniny. Ngajirta pa nyanawurlu manangu wulyungu martarnantarla miyi, yangka pa nyanawurlu ngarlangu wajapungani.

⁸ “Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palu yukarnani nguwanga wulyunga yatunga. Wali nyanartijangka kiyiwarnti palu turtapinya yukajiliny, kankarralparni lani turtapungurla palu karrinyani. Yingkinjarti palu karrinyani. Purlkajarrinyala kiyijangka. Yangka palu nguwanga yatunga wantinyani, nyanarti palu miyi martarnani yingkinjarti nukarnirlu. Kanarlanywarnti palu karrinyani murrkurnjarti miyi. Yingkintu manya martarnani 30 kiyiwarnti jirajijilinywarnti. Kanarlanywarnti palu karrinyani ngarrjamartajarti miyi. Yingkintu manya martarnani 60 kiyiwarnti jirajijilinywarnti. Kanarlanywarntiwarlany palu karrinyani pajajartijinyangu miyi. Yingkintu manya martarnani 100 kiyiwarnti jirajijilinywarnti.”

⁹ Marnanila manyanangu Jesusju, “Puju manta pinangu tarrpartawu, wali nyanarti, pinakarriwu manta.”

¹⁰ Walimpawarlany manyanangurla ngunangani piyirnwartirla mapirrikarrajawarntirlajaa piyirnwartiwarlanyja murrkurnta. Japirlyungani palurla Jesus, “Nyapartukarra yangkarti man marni, kiyiwarnti tarrapungajangkawarnti manunya jularni.”

¹¹ Jesusju manyanangu marni mapirrikarrajawarntiwu, “Jarlu marnanyirrangulu jularni wangki ranyjikarraji. Jalarrala marnanyirrangulu wangki yangkarti kalarakujiwu nyurrawarntiwu, yangkala mantarla wangkiwu pinarri ngunawu. Pinarri mantarla ngunawu nyapartukarra Ngarpu parlipangu kajalkajal nguniny.

“Wali nyurrawarntiwu mapirrikarrajawarntiwu marnanyirrangulu ngajungu kalarakujilany wangki, yangkala nyanartiwarntiwu kanarlanywarntiwu marnanyanangu julawu ngajungu wangki rantangangurni.”

¹³ Yarntarni Jesusju manyanangu marni mapirrikarrajawarntiwu, “Puju kayan nganta pinangu pinakarri minyarti wangki kiyi tarrapungujangka, kayan nganta pinangu pinakarri wangki nganawurti minyartijiliny ranyjikarraji nyurrawarntirlu.”

¹⁴ Wali nyanartijangka Jesusju manyanangu kalarakujirni mapirrikarrajawarntiwu wangki ranyijangka nyapartukarra parlipangu kiyiwarntirlu pinajulalany. Kujartikarra manyanangu marni, “Nyanarti piyirni Ngarpukura yangka manyanangu julalany, nyanartijilinyparni piyirni minyarti kiyi tarrapungujuwal ngunangani. Wali nyanarti kirlingalparni piyirntu julalany Ngarpukura wangki lirrangu, nyanartijilinyparni kiyi tarrapungujangkajiliny nguwanga yukarnani.

¹⁵ Wali kiyiwarnti kanarlanywarnti palu yukarnani palkanga warntarirla, jirikirlula palu ngarnani. Nyanartijilinyparni palu piyirnwart

kanarlanywarnti nguniny. Wangki palu pinakarrilany Ngarpukura jular-
nujangka. Ngajirta palu mapunikarra. Pirlangu purlkangu yap kangany
partalurni. Kulmanurla manyanangurla kangany wangki nyanarti. Piyirn-
warnti nyanartiwarnti palu kiyijilinyarni nguniny palkanga.

16-17 Yarnarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palu yukarnani nguwanga
paljarra, partalurnila palu turtapinya. Walimpa purangurlula manya lani
lalkawurra. Nyanartijilinyarni palu nguniny piyirnwarnti kanarlany-
warnti. Pinakarrilany palu nyanarti wangki Ngarpukura, wirriyajarri-
lanypala palu. Walimpa jingkirrikangany palunya piyirnwarntiwarlanyju,
yarnta kujikarralany palu kanarlanykanarlanyju piyirntu tumaj palu
mapunikarralany wangki Ngarpukura. Nyanartijangka ngajirta palurla
mapunikarra jutungurni.

18-19 Yarnarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palunyanangurla yukarnani
kirlinga. Turtapinyajal palu wurral wulyuwarntijaa ngarlwarnti.
Tintinyinyala palunya ngarlanguninyju kirliwarntirlu, yangkala ngajirta
palu wulyuwarntirlu miyi martarla. Wali nyanartijilinyarni palu
nguniny piyirnwarnti kanarlanywarnti. Pinakarrilany palu wangki
Ngarpukura, mapunikarralanyala palurla kaparnwarlanyarni. Ngajirta
palurla munta kayan nguna Ngarpuwu. Wali pinapinakarrilanyala palu
pamarrjaa manawarnti. Nganapartu nganapartu palu pinapinakarrilany
jutungu. Ngajirta palu Ngarpu pinapinakarri. Yarnata palurla yakurr
nguniny munta kayan kujikanurlamarra. Ngajirta palu nurrurrurlu
mapunikarra.

20 Yarnarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palu yukarnani nguwanga wu-
lyunga. Turtapinyala palu, purlkajarrinyala palu, walimpa palu nukarnini
miyijartijarrinyala. Kanarlanywarntirlu palu murrkurn martarnani kiyi-
warnti 30 yingkintu, kanarlanywarntirlu palu ngarrjamarta martarnani
kiyiwarnti 60 yingkintu, kanarlanywarntirlu palu pajajinyangu martar-
nani kiyiwarnti 100 yingkintu. Nyanartijilinyarni palu piyirnwarnti
kanarlanywarnti nguniny. Pinakarrilany palu wangki Ngarpukura.
Mapunikarralanyala palu, munta kayan palurla nguniny Ngarpuwu.
Nurrurrurlu palurla mapunikarralany. Nguninyala palu nyapartukarra
manyanganu Ngarpungu wulyumalany.

Ngapa purlka

35 Nyanartijangka karuwarrarla Jesusju manyanangu marni piyirn-
warntiwu mapirrikarrajawarntiwu, "Wurna parlipa yanku rirringkiwar-
lanykarti kurlirninnyirra kurlirninnyirrakarti."

36 Jesus pa kirrarnani juturni ngurtinga. Nyanartijangka palu mapir-
rikarrajawarnti parayanukarrakanya ngurtinga. Kanyala palu Jesus
ngurtijarti. Wali paja piyirn palunya wanyjani ngurtijawurlu ngapakar-
rajijangkajawurlu. Ngurtiwarntiwarlany palu mapirriani jakarni.

37 Nyanartijangka walypa purlka pirriyani. Kuparlparla purlkajarrinya
manyanganangurla, walypangu ngapa kuparlparla purlkakujirni. Ngapa
manyanta yimpirlmarnani ngurtikarti, tipanani manyanta ngurtinga.

38 Jesus pa ngurtinga yukarnani wartangurni jiwajirla. Yukarnani
manyang wurnanga wurnanga ngurtinga ngapakarrajirla. Wali parnk-
mani palu manyanjangka, marnila palurla, "Purlka. Nganajangka man
manyannipa yukarnana. Ngapangujal parlipanya ngalku jalarra. Jalarra-
jal parlipa pirlajarriwu."

39 Purlka nyanartijangka parnkijarrinya. Wali jarmarnila parla walyp-
pawu, marnila parla ngapawu Jesusju, "Lamajarri." Wali lamala larlnguja
ngapa nyanarti walypangajirtajarti.

40 Jesusju manyanangu marni mapirrikarrajawarntiwu, “Ngapangu manya rayinkujilany. Ngajirta manta pinakarri Ngarpu mapunjinyangu. Pinakarrilany manta rayinkarrinyupurru.”

41 Wali rayinjarrinyala palu, purlkajinyangu rayin. Wali jularnani palurlanyanu, “Nganaparta nganapay minyarti. Minyajal pilanyanta mapunikarralany walypanguwurtijaa ngapanguwurti. Jarmalany pilangu.”

5

Nganpayi wangarta

1 Nyanartijangka Jesusjaa piyirn nyantukurawarnti mapirrikarrajawarnti palu pirriyani ngurtijarti ngapakarrajijarti kakanikakani ngapanga purlkanga.

2-3 Piyirn yini Karrajiiy palu ngunangani nyanayirla. Jamurn Jesus jupantinya ngurtijangka, marnpa parla pirrilaparni piyirn kayan najijangka, wanyjarrarla palunya pirlajarrinyujangka tartakujirnani.

Minyarti nganpayi pa pirlajarti ngunangani nyanayirla najinga. Muntanga manyanta pirla ngunangani. Pirlangu pa wangartakujirnani. Pajamirru palu jakarr karrpirni jinajaa kurrapa.

4 Manangu nyanawurlu tanyjingu ngajirta pa tartpartarnantarla. Nyan-tungu pa yarrparni tulungjunganani nyanarti mana tanyji kurrapajarra-jangka. Nyamarrpunganila manyanu tanyji nyantukurajangka jinajar-rajangka. Mayaparjinyangu pa ngunangani, yangkala ngananguwurti piyirntu ngajirta pa lamakujirla.

5 Kakarra piyip karla takurr pukanya julngurru kujartirlurra wampal-marnaninyirra pirlawarntikurarla ngurrangajaa pamarra. Nira pa papa-jananinyirrajaa junganani manyanu pamaru jiringu.

6 Wali piyirntu nyanawurlu Jesuspala parlipinya marringurni ngurti-jangka jupantinyujangka.

7-8 Nyanartijangka pupurula laparnkanya yalartingurni. Mirtijurrurn-jurrurn wantinyala manyanta Jesusja. Jesusju parla marni, “Nyuntu pirla jarntakpanyarlanyanta nyanartijangka nganpayijangka.”

Nyanawurlu nganpayirlu parla nganymarni Jesusku, marnila parla, “Jesus, walaku Ngarpukura purlkakura, nganajangkarlu paja kujartiku-jilany. Ngajirta ngajan walajiyungka. Ngajirta ngajan pirlapirlakarra.” Nurrurrurlu parla marni nganpayirlu.

9 Jesusjula japirlyinya, “Ngana man nyuntu yini.”

Nyantungula manyanta jangkumani, “Ngaju marna yini Paja, tumaj marnalu paja nguniny.”

10 Nyanawurlu piyirntu parla marni nurrurrurlurni, “Ngajirta nganunya ngunyipungka minyartiwarnti pirlawarnti ngurrajangka minyarti-jangka.”

11 Wali nyanartikarra marnparni palu paja pikipikiwarnti karrinyani pamarra rirringki, miyi palu ngarnani.

12 Wali nyanartiwarntirlu pirlawarntirlu palu nurrurrurlu ngarntimani, “Jesus, yipawu manpanya pikipikiwarntikarti. Takurryanku marnalun-yanangurla.”

13 Nyanartijangka yiparnurlakani manya Jesusju. Nyanartiwarnti pirlawarnti palu pirriyani, tartayanila palunyanangurla pikipikiwarntirla pajanga. Nyanartiwarnti pikipikiwarnti pajajinyangu palu karrinyani kunyungurla 2 jawujun. Pujurnila palu laparni kanimpal ngalangan-gurni. Puluklaparni palu ngapanga purlkanga, yurrantinyala palu pujurni.

14 Nyanartijangka laparnkanyala palu piyirnwarnti nyanartiwarnti pikipiki ngampurrjiwarnti. Nyanartirni wangki palunyanangu jakuljularnani piyirnwarntiwu mayarukarrajawu.

Wali mayaruwarntijangkala palu pirriyani nyanartikarra piyirnwarnti nyangupurru.

15 Marnpa pirriyanurla parlipinyala palu Jesus. Piyirn wulyujarrinyujangka manyanta kirrarnani marnpa, nyanartirni piyirn yangka pirlawarnti paja manya martarni. Mana karrkinta martarnani, pinangu jirkirpala pinakarrinyani. Purrpurrmarnila palurla piyirn paja nyangujanga.

16 Jularnila palunyanangu mayarujangkawarntiwu kanarlanywarntirlu, “Yangkarti nganpayi marnalu nyanya wangartajangka, wulyujarrinya pa. Yarnta pirlawarnti palunangurla takurriyani pikipikiwarntirla. Puluklaparnila palu ngapanga nukarnini pirlawarnti mapirriirni.”

17 Nyanartijangka piyirnwarntirlu pujungurnila palurla Jesusku nurrurrurlu ngarntimani, “Yanku man ngurrajangka minyartijangka.”

18 Wali jamurn Jesus parayanani ngapakarrajirla ngurtinga, nganpayirlu nyanawurlu wulyukujirnujangkarlu parla juturni ngarntimani. Marni parla Jesusku, “Mapirri marnangurla yanku.”

19 Jesusju lamakujirni. Kujala parla marni, “Tikiyantanyanangu nyuntukurawarntiwu. Julawu manunyanangu nyapartukarra manta Ngarpungu purlkangu yarakujirni. Yarntarni manunyanangu julawu nyapartukarra mangu yawiyijarrinya Ngarpungu.”

20 Wali nganpayi nyanarti turtangkanya, jularnanila manyanangu wangki mayarurla Tikapalija. Piyirnwarntiwu pajawu manyanangu jularnani nyapartukarra Jesusju wulyukujirni, purrpurrmarnila palu piyirnwarnti nyanartiwarnti pinakarrinyujangka.

Manga pirlajarrinya, Jesusja manyanta palya palymani marnintu

21 Wali nyanartijangka Jesus tikiyani karlanikarlani ngapanga purlkannga. Nyanayirla riringki palunyanta marnpajarrinya Jesusja piyirnwarnti paja.

22 Layi nganpayi manyanta pirriyani Jesusja yini parla Jarrij. Warrkammarnani pa mayarurla jujupurrurla. Parlipungurla jinanga Jesusja manyanta lapart parntawantinya kajalurni japirlyungupurru. Ngarntimananila parlanya nurrurrurlu Jarrijju mangawu kurntalku. Marni parla, “Ngajukura yapa pa yukalany purlka mimi jamurnku pirlawu. Yanangurla man palymanku yarakujiwujaa wanjikujiwu.”

24 Nganpayi nyanarti turtapinya. Jarrkanya parla Jesusku, yananila pila. Piyirn paja palunyanta warranyi Jesusja, marnpa palunyanta lawuwantinyani tirtirnkarra.

25 Layi marnin manyanangurla ngunangani yitilalwarnti paja 12 ranyjipirrajarti. Marninkurajiliny martarnani.

26 Jarti palurla mirrijin yungani maparnwarntirlu lamakujirrupurru. Pamarr manyanangurla pujumani maparnwarntirla. Ngajirta wulyujarrirla, mayajarrinyala.

27 Jarlu palurla jularni Jesus wulyukujirnujuwal. Nyanartijangka Jesusja palanta paja warrlaparni, wali marnin nyanarti manyanangurla mapirriyanani.

28 Pinapinakarrinyani parlanyanu, “Palymanku marnanyanta Jesusja palya, wulyujarriwula marna.”

²⁹ Nyanartijangka palymani parla Jesuskura palya marnintu, lamajar-rinyala nyanartikarra. Ngungkupungani manyanu kaninykaniny lamajar-nyujangka.

³⁰ Yesusju manyanu ngungkupinya nyantukura maya manyanta tir-rinyani karnalanyjurra. Nyanartijangka kurnakwantinya. Marni manyanangu, “Nganangu paji ngajukura palya palymani.”

³¹ Mapirrikarrajawarntirlu palurla marni, “Paja marnangulurla wamarn karrilany. Kunyungurla nganangu partanta palymani. Ngurpa mar-nalurla.”

³² Yesusju parla nyangani kulkururlu wanyjarrarlu palymani.

³³ Marnintu manyanu ngungkupungani kaninykaniny Jesuskuraru mayangu lamakujirni. Nyanartijangka yanila manyanta Jesuskarti parntawantinyala manyanta jinanga rayintu. Jularni parlanyanu nukarnini.

³⁴ Jesusjula parla marni nyanartiwu marninku, “Mapunikani pajan, wulyujarrinyala man. Wali marnanta wulyukujirni, wurnala man yanku wirriya.”

³⁵ Walimpawarlany kukajartila palurla pirriyani nyanartiwu ngan-payiwu Jarijku. Marni palurla, “Kurntalku man marlaljarrinya. Ngana-purru man jutungu ngarntimalany nyanarti nganpayi pinayungujuwal Jesus.”

³⁶ Yesusju manya jamulu pinakarrinya. Marnila parla Yesusju ngan-payiwu nyanartiwu Jarijku, “Ngajirta ngankurlanyanu karrartajarri, yarr pajanurla ngurtngunawu ngajunga.”

³⁷ Jarmarni manyanangu Yesusju, “Ngajirta nganta piyirn paja pir-riyanta. Yarr murrkurnmipa yantajilurla.” Kanya manya Pitajaa paparlangu Jayimjijarra Jun.

³⁸ Nyanartijangka pirriyanila palunyanta Jarijkurarla mayarurla. Piyirnpala paja palunya parlipinya nyanayirla, maya palu lungani ku-jangkurrajarra.

³⁹ Tartayanurla marnila manyanangu Yesusju, “Nganapurru manta kuja warawaramalany. Nyanarti manga ngajirta pirla, yarr pa manyan yukalany.”

⁴⁰ Yarrparnila palurla jingkirti warralpinya nyanartiwarntirlu pajangu. Nyantungu manya yarrmipa ngunyipinya palkakarti. Murrkurn manya tartakujirni Pitajaa Jayimjijaa Jun. Ngamajijaa ngarpu, mapirrirni manya tartakujirni.

Wali nyanartijangka yanila palu mangakarti ngurra wanyjarrarla yukarninyirra.

⁴¹ Yesusjula tarrpartarni kurrapa nyanarti manga, marnila parla, “Tur-tapungka manga.”

⁴² Manga nyanarti mapunparnila turtangurla kitpungani. Nyanarti-warntirlula palurla purrpurrmarni, mil palu purlkajarrinya. Manga yangka purlka yitilalwarnti 12 parla.

⁴³ Jarmarnila manyanangu nyanartiwarntiwu mapirrijangkawu Je-susju, “Ngajirta ngantanyanangu jula kujangkurrajarrawu kanarlany-warntiwu.” Miyiwula manya jinjinyinya yungupurru manga nyanarti marranyan.

³¹ Jesus manyanangurla piyirnarwanti turla mapirrikarrajawarnti turla ngunangani. Piyirnarwanti kanarlanywarnti paja palu pirripirriyanani. Mirnpungani palu nyanartiwarnti turla piyirnarwanti turla, yangkala miyi ngajirta palu nganyjarla Jesusjuaa nyantukurawarnti turla mapirrikarrajawarnti turla.

Nyanartijangka marni manyanangu Jesusju nyantukurawarnti turla mapirrikarrajawarnti turla, "Wurna parlipa yanku. Jintanga parlipa kirralku piyirnarwanti ngurni rantanga."

³² Ngapakarti palu turtangkanya ngurtikarti ngapakarrajikarti Jesusjaa mapirrikarrajawarnti piyirnarwanti. Ngapangal purlkangal palu yani ngurtijarti pintirnikarti.

³³ Nyanartijangka piyirnarwanti turla palunya pajangu nyanya nyanartiwarnti turtangkarranyangka ngurtijarti. Nginyjirrikani palunya, jinjala palu wamarn laparni ngapangal rirringki. Mayaruwarntijangka palu pirripirrilaparni piyirnarwanti nyanartiwarnti kanarlanywarnti. Kajalurni wantinya palu, Jesus jupantinyala ngurtijangka.

³⁴ Nyanartijangka jupantinyurla piyirnarwanti pupurujangkawarnti manya nyanya Jesusju. Yawiyjarrinyala manyanangu, tumaj palu yarr wampalmarnani, ngananguwurti ngajirta manya ngampurrmanantarla. Wali purlka wangki manya pinayungani Jesusju.

³⁵ Nyanartijangka karuwarrajarrinya. Piyirnarwanti mapirrikarrajawarnti palunyanta yani Jesuskarti. Marni palurla Jesusku, "Minyarti ngurra pa walmarta, miyi ngajirta parlipangu nguna. Purangu pa kutajarrinya.

³⁶ Manyanyanangu minyartiwarnti turla piyirnarwanti turla. Mayarukarti palu yanku. Warntawu palurlanyanu ngurrujarra ngurrujarra miyi pamarrjawurlu."

³⁷ Wali jangkumani manyanangurla Jesusju mapirrikarrajawarnti turla, "Kayan ngarnanya marri yipanyja, nyurrawarnti turla mantanya yungku miyi ngarnupuru marnpajangka."

Marni palurla Jesusku, "Nyapartukarrala marnalunyanangu miyi warntawu nyanartiwarnti turla piyirnarwanti turla. Ngajirta marnalu marta pamarr purlka yangka \$200 miyiwu warntanupuru."

³⁸ Japirlyinya manya Jesusju, "Yanungurla nyakulurla, nyarrjangu manta miyi martalany kanarlanywarnti turla yungupuru."

Nyangungurla palurla jularni Jesusku, "Miyi kurriny kurriny kayanjaa kapijarra kurriny marnalu nyanya."

³⁹ Nyanartijangka piyirnarwanti nukarnini manya jinjinyinya Jesusju, "Yutantilu yukanga wurrkalla tukuwarlany tukuwarlany."

⁴⁰ Kajalurnijaa wartangurni palu yutantinya kirri, nganimpirriwarlany nganimpirriwarlany palu kirrarnani.

⁴¹ Miyiwarntijaa kapijarra manya warntarni Jesusju. Millu kankarral nyanya, Ngarpuwula parla ngarntikanya Jesusju, miyila manya jungani Jesusju. Yinya manya mapirrikarrajawarnti. Marni manyanangu, "Yungkalunya." Yarntarni kapi manyanangu jungani.

⁴² Ngarni palu nukarnirlurni, kinkijartijarrinyala palu.

⁴³ Nyanartijangka miyijaa kapi jakarrngarnujangka palu warntarni mapirrikarrajawarnti turla, ngurtiwarnti turla purlkawarnti turla 12ja palu takurpinya.

⁴⁴ Yangka piyirnarwanti palu nguja nyanartikarra paja 5 jawujun.

Jesus kankarninyirra yani ngapangal

⁴⁵ Nyanartijangka piyirnarwanti turla mapirrikarrajawarnti turla manyanangu marni Jesusju, "Kajalu manta yanku ngapanga purlkanga

ngurtijarti ngapakarrajijarti. Ngurrakarti Pijayirtakarti kakanikakani mantanya yanku.” Yarnarni kanarlanywarnti piyirwarnti nukarnini manya yiparni. Pujurni palu tikitikiyani pulparral ngapangajirtarlal ngurrawarntikarti.

⁴⁶ Yiparnurlakanungurla pamarrkartila yani nyantu Jesus. Nyanayirla parla purayimarnani Ngarpuwu, Ngarpuwu parla japirryungani.

⁴⁷ Wali mungajarrinyala manyanangurla mapirrikarrajivarntiwu. Kaparn muntanga palu karrinyani ngurtijarti, Jesuspala pamarra warrarni kirrarnani.

⁴⁸ Pamarrngurni manya nyanya Jesusju wampalmarnanujangka. Kayan ngartalu tirrinyantarla ngurtijarti. Walypangu manya lamakujirni.

Nyanartijangka munganga jamurn yangka rarrpajarrinyani kakarra, Jesuspala manyanangurla pirriyanani mapirrikarrajivarntirla. Waangani manya wartangurni. Kankarninyirra yanani ngapangal, kula nguwangalparni.

⁴⁹ Nyanya palu ngapangal yananujangka. “Warawu,” marni palu. Kula palu pirlarni nyanya.

⁵⁰ Nyangungurla palu rayinjarrinya. Partalurnila manyanangu marni Jesusju, “Ngajirta nganta rayinjarrni. Ngaju marna Jesus. Purnkujarrilu.”

⁵¹ Nyanartijangka Jesus manyanangurla takurryani ngurtinga mapirrikarrajivarntirla, lamajarrinyala walypa, purrpurrmarnila palurla.

^{53a} Nyanartijangka juturni palu yanani ngapangal, pirriyanila palu rirringki.

7

Nganpayi pina rukjarti jalany kuta

³¹ Jesus yani tawunjangka yini parla Tayiya. Tayiyajangka yani pa kayirrara Jayitankarti. Jayitanjangka yani Jesus wamarn kakarrangu. Tikapalijangka pirriyani ngapanga purlkanga yininga Kalalirla.

³² Nganpayi palu kanya piyirwarntirlu Jesuskarti pina rukjarti jalany kuta. Ngajirta pa wangki manyjarla, ngajirta pa wangki pinakar-rinyantarla. Yapajangkarni pa ngunangani pina rukjarti jalany kuta. Wali ngarntimarnanila palunyanta Jesusja piyirwarntirlu nurrururlu, ngarntimarnani palurlanyanta nganpayiwu palymanupurru.

³³ Nyanartijangka Jesusju kanya piyirwarntijangka palkakarti nganpayi pina rukjarti jalany kuta. Kangungurla manyanta takurryani Jesus kurrapajarra nganpayirla pinajarrarla. Juwajpanila manyanu Jesusju jamarnta kurraparla, kurraparlurnila palymani piyirn jalany.

³⁴ Nyanartijangka Jesus mil kankarraljarrinya, marnila parla Jesusju, “Kirlingirrijarrni pinajarra.”

³⁵ Wali partalurni pinajartijarrinya nganpayi nyanarti, yarnkala larrakarnjarrinya, marnanila manyanangu larrakarn.

³⁶ Nyanartijangka Jesusju manyanangu marni, “Ngajirta ngantanyanangu piyirnkun ngantuwurti jula.” Wali Jesusju nurrururlu manyanangu jarrmarni. Nyantuwarntirlu ngajirta palurla mapunikarrarla Jesusku, jutungurni palunyanangu jakuljakuljularni wapalkarraru.

³⁷ Purrpurrmarni palurla piyirwarnti pinakarrinyujangka. Marni palurlanyanu, “Nganpayi minyarti Jesus pa wulyukujirnujuwal. Minyakatanya kirlingirrikujilany pina rukjartiwurti, yarnnta piyirwarnti jalany kutajangka manya juwalkujilany.”

8

Nganpayi jankajarti

²² Jesusjaa piyrnwarnti mapirrikarrajawarnti palu pirriyani tawunta yininga Pijayirtarla. Kanarlanywarntirlu piyrnwarntirlu palunyanta purpankanya Jesuskarti nganpayi jankajarti. Ngarntimarni palurla piyrnwarntirlu palymanurla wulyukujirrupuru.

²³ Jesusju tawunngurni ngarrpirtimankanya pintirnikarti jankajarti. Juwajpani manyanta milla jankajartirla jamarnta, palymanila Jesusju kurraparlu. Palymanurla parla marni, “Wayila man nyangany nganawurti.”

²⁴ Ngalaramarni nyantu nganpayi jankajarti. Marni parla Jesusku, “Piyirnwarnti marnanya nyangany kitpungujangka. Kula manawarntirni purlkawarnti, minyakujala palu piyrnwarnti.”

²⁵ Yarntarni pa palymani mil kurraparlu Jesusju, warrpunnyalya jankajawurlu, milpala lirrinjarrinya.

²⁶ Nyanartijangka Jesusju nganpayi yiparni ngurrakarti nyantukurakarti. Marni parla, “Ngajirta ngan tikiyanta tawunkarti.”

9

Jesus kanarlanyarnijarrinya

² Jesusjaa murrkurn piyrnwarnti mapirrikarrajawarnti kankarral pamarra palu parayani jintanga Pita Jayimijjaa Jun. Jesus karrkin kurnakwantinya, kanarlanyarnijarrinya.

³ Mana wirrimpurru nyantukura palypalymanani parpjartijinyangu. Kayan ngarta ngantunguwurti lukurpungka nyanartijilinywurra parpjartiwurra.

⁴ Nyanartijangkarlu nyanya palupinya mapirrikarrajawarntirlu karinyujangka Mujijjaa Yilayija. Wangkijarti palupinya nyanya, wangki pilanyanta marnani Jesusja. Nyangungurla palu rayinjarrinya mapirrikarrajawarnti.

⁵⁻⁶ Pita ngajirta parla pinarri ngunarla wangkiwu marnupuru, yangkala parla paparrmarni Jesusku, “Purlka.” Turtuk parlipa nguniny minyayirla. Yutukarrku marnanyirrangulu wurriny minyayirla kayan nyuntuwu, kayan Mujijku, kayanwarlany Yilayijawu.”

⁷ Nyanartijangka pirriyanila yurnturr, kutantinyala manyangurla wangarr. Kaninykaninyngurni yurnturrngurni palu pinakarrinya lin Ngarpukura marnujangka. Marni manyanangu Ngarpungu, “Minyarti paji walaku ngajuwu, wulyu marna kangany muntanga. Pinakarrilunyanta nyantunga.”

⁸ Jamurn palu pinakarrinya lin, warrpkarra nyanyala palurla mapirrikarrajawarntirlu, jartila palupilangulu nyanya. Jesusmpala palu nyanya, wirlmarni pila kurrinywarlany nganpayjarra yinijarra Yilayijjaa Mujij nyanayirlarni.

⁹ Nyanartijangka jupantinyanila palu Jesusjaa mapirrikarrajawarnti kanimpal tikirr. Marnila manyanangu Jesusju, “Ngajirta ngantanyanangu jula piyrnku ngantuwurti wangki nyangujangka. Mularnpungku mantanyanangu kajirna pirlajangka wanjijarriwu. Nyanartijarra mantanyanangu julawu piyrnku walimpa.” Jarrmarni manyanangu Jesusju.

¹⁰ Wali mularnpunganila palunyanangu nyanarti wangki kanarlanywarnti wamarra nyangujangka, yangkala japirlyungani palunyanu mapirrikarrajawarntirlu, “Nyapartukarra wangki minyarti manyanu jularnani pirlajangka pa wanjijarriwu. Ngurppa marnalurla.”

Mapirrikarrajawarntirlu palunyanta jarti jurramani pirla

¹⁴ Wali nyanartijangka palu turtuyani piyirnwarni yiniwarnti Pitajaa Jayimjijaa Junjaa Jesus pamarrngurni kaninypparral. Pirriyani palunyanangurla kanarlanywarntirla mapirrikarrajawarntiwarlanyja. Kajalu palu karrinyani mungkur mapirrikarrajawarntijaa piyirnwarni kurayipwarnti. Piyirnwarniwarlany paja mapirri palu karrinyani. Wali nyanya palunya Jesus mapirririlu. Kurayipwarntirlu palunya japirlyungani mapirrikarrajawarntiwarlany yapapurru wulyukujirrupurru.

¹⁵ Nyanartijangka Jesus palu nyanya piyirnwarnitirlu. Wali ngarrurta-jarrinyala palu Jesus nyangujangka, pupurula palanta laparni Jesuskarti, jamurn palu nyanya. Marni palurla, "Ngurt marnangulurla nguniny nyuntunga."

¹⁶ Jesusju manya pinakarrinyani marnujangka yangka kurayipwarntirlu palunya japirlyungani mapirrikarrajawarnti mayangu kajaluwarlany wangki. Nyanartila manya japirlyinya Jesusju nukarnini, "Ngana wangki mantarlanyanu marnana. Julajilu."

¹⁷ Nganpayirlu layingu manyanta jangkumani, "Yu, julawu marnangu. Pirrikanya marnangu nyuntuwu minyarti parri walaku ngajukura. Nyakarla man nyuntunga, minyakujala man yap yani, yangka marnangurla wartapuran pirriyani. Minyarti parri ngajirta wangki manyja, lirra pa nguniny numjarti. Pirlangu pa patanyakujilany.

¹⁸ Pirlangu pa tartpartalany, palypungany manyanta nguwanga, nyanayirla manyanu nartwarntalany. Pirlangu pa rukukarralany ngayila. Kayan ngarta ranganyja parri nyanarti. Lirra manyanu kinyirrkarra pajarralany. Jamarntala manyanta pirriyanany parringa. Kayanmirri kayanmirri pa kujartijarrilany, nyanartijangka marnanyangurla kanya parri mapirrikarrajawarntikarti nyuntukurawarntikarti. Jarti marnanya japirlyinya pirla jurramanupurru. Jarti palu ngunyipinya pirla parringajangka." Kujarti parla marni nganpayirlu nyanawurlu ngarpunyankurlu Jesusku.

¹⁹ Nyanartijangka Jesusju manyanangu marni piyirnwarnitiwu nukarniwi, "Nyurrawarnti manta Ngarpu mapunjingajirtawarnti. Kayan nganta mapunikarra mapunjinyangu. Warrarni manta mapunikarralany kaparnwarlanyparni. Jarlujanga kartarna ngunangani marnanyirrangurla. Larrkikanani marnanyirrangurla wangki Ngarpukura. Nyapartujangkarlu pajantarla nganga pinakarrinyani." Nyanartijangka manyanangu marni Jesusju, "Kaj. Parri warntajilu."

²⁰ Kanyala palanta Jesuskarti parri nyanarti.

Wali pirlangu parlipinya Jesus. Jamurn nyanya Jesus pirlangu palytarrapinyala parri nguwangkurra kanimpal. Wantinyala parri yangkala witawitakarninyirra nguwanga kaniny, jamarntala manyanta pirriyani lirrangurni.

²¹ Jesusju pa japirlyinya ngarpunyankura parrikura. "Nyangurlakarrajangka kujartijarrinyani parri."

Ngarpungu nyantukurarlula manyanta jangkumani, "Yarr pa lamparnjangkarni kujartijarrinyani.

²² Yangka paji tarrapungani yapa ngajukura, warlunga pulukkujirni pirlangu. Yarnarni ngapanga pulukkujirnani. Kunyungurla pajarla kulmanku pirlangu." Yarnarni parla marni piyirntu, "Kunyungurla man pirla jurramanujuwal, kunyungurla ngajirtaparta. Puju man nyunturni pirla jurramanujuwal, wali nyanarti. Puju manpangu yawiyijarrilany, wali pirla jurramantanyanta ngajukurarlajangka parringajangka."

²³ Nyanartijangka Jesusju parla marni, “Nganajangkarlu pajan japirlyungany kujarti, kunyungurla marna pirla jurramanujuwal. Mapunparni marnanyirrangku kujarti nguniny ngaju. Puju manta mapunikarrku nagananguwurti, wali nyanarti, ngajungu marnanya marlamanku. Marlamanujuwal marna ngaju puju piyirntu mapunikarralany.”

²⁴ Wali partalurnila manyanta jangkumani piyirntu, “Yu. Mapunikarralanyjal marnanta. Pinayungku pajan, mapunikarrkujinyangu marnangurla nyuntunga.”

²⁵ Nyanartijangka warriyanani palunyanangurla yalartiwarntingurni, jarlula palu pajajarrinyani piyirn. Jesusjula manya nyanya. Nyanartijangka pa warntajpani pirla. “Jarntakpanyjanyanta parringajangka nyuntu pirla. Nyuntuwu marnangu marnana pirlawu. Nyuntu man wangkingajirtakujirnujuwaljaa wangartakujirnujuwal. Ngajirta ngan yarntarni tikiyanta minyartikarti parrikarti. Ngunyipungany marnanta parringajangka minyartijangka pirla.”

²⁶ Nyanartijangka pirla pa papajani mayajinyangu. Parrila pilpilmarni pawujangkala. Nyanartijangka jarntakparnila manyanta pirla parringajangka. Wali wawuljarrinyala pa nyanarti parri yangkala palurla marni kanarlanywarntirlu, “Wali pa pujujarrinya nyanarti parri.”

²⁷ Nyanartijangka ngarrpirtimani parri Jesusju, karrinyukujirnila. Parrila karrinyangurra.

²⁸ Nyanartijangka palu yani ngurrakarti mayarurla kaninykaniny. Japirlynyala palurlanyanta parriwu ranyjingurni, “Nyapartujangkarlu marnalu pirla jarti jurramani. Ngajirta manpangurla mapunikarrarla pirlangu.”

²⁹ Jesusju manyanangu marni, “Puju mantanyanta ngarntimanyjarlangura jutungu, wali nyanarti. Ngarpungu manya pinakarriwujaa marlamanku. Nyanartila manta jurramanku pirla minyartijiliny parringajangkajiliny.”

10

Yapawarnti palu yani Jesuskarti

¹³ Walimpa kanarlanywarnti piyirwarnti palunyanta pirriyani Jesuskarti. Yapawarnti palunya kanya Jesuspurru palymanupurru. Wali mapirrikarrajiarntirlu palunyanangu jarrmarni piyirwarntiwu nyanartiwarntiwu. “Ngajirta ngantanyanta kanganta yapawarnti Jesuskarti.”

¹⁴ Jesusju manya pinakarrinya mapirrikarrajiarnti. Kulijarrinyala manyanangurla mapirrikarrajiarntiwu tumaj palunya lamakujirmani yapawarnti. Nyantungula manyanangu marni Jesusju, “Ngajirta. Yara pajilurla yankurni ngajukarti yapawarnti. Ngajirta ngantanya lamakuji. Yankurnijalurla ngajungawu yapawarnti. Pinakarrilany pajalu wangki ngajukura yapawarntirlu. Mapunikarralanyala palunyanta Kutta, yangkala manyanangu Kut kajalkajal nguniny yapawarntiwu.

¹⁵ Kujartikarra pajanta pinakarriwu nyurrawarntirlu wangki ngajukura mapunikanupurru. Mapunikarrkula mantanyanta Kutta yapajilinyju. Nyanartijangka kajalkajalparni manyirrangku ngunawu Kut nukarniwu,” marni manyanangu kujarti Jesusju.

¹⁶ Nyanartijangka Jesusju manyanangu warrpajparni yapawarntiwu kurrarungurni. Nyanartijangka palunyanta pirripirriyani. Jatpanurla manya kurrarungurni nyantukurarla jinkarrirla kayanngurla kayanngurla. Nyanartijangka manya palymanani kurraparlu jurluwarnti kayanngurla kayanngurla ngarntimanukarrarlul. Palymanukarrarlurni parla Ngarpu japirlyungani ngarrurtakujirrupurru yapawarntiwu.

Jesusju pa wulyukujirni nganpayi jankajarti

⁴⁶ Nyanartijangka karlarrara palu yanani Jesusjaa piyirwarnti mapirrikarrajawarnti, kanarlanywarnti piyirwarnti paja mapirirni. Mayarakarti palu yanani Jurujulumkarti, yangka layi mayaru kaparn karinyani yini parla Jariku. Wurnarni palu tirrinyanani mayarurla nyanayirla. Ngajirta palu lamajarrirla. Karlarrara lanirni palu yani.

Wali kajalurni pa kirrarnani mayarungurni pakul layi jankajarti. Kakarrangu palunyanta jamurnparni yanani Jesusngurra warntarrirla rirringkirla. Wali kirrarnani nganpayi nyanarti yini Parramayaj. Ngarpu parla nyanartiwu yini parla Timayaj. Ngajirta parla warrkammarnantarla pamarrku jankajawurlu, yarr pa kirrarnani. Kirrarnungurni manyangan-gurla ngartimarnani piyirwarntirla pamarr yungupurru. Pamarr palurla yungani piyirntu tirrinytirrinyanujiangkarlu.

⁴⁷ Wali jularni palurla nyanartiwarntirlu piyirwarntirlu yangka palun-yanta Jesusju mapirri yanani. Marni palurla, “Kangana marnapanya Jesusju Najuritkarrajirlu.”

Nyanartijangka wangki nyanarti takijularnujangka pa jankajawurlu nginyirrikani. Papajanila parla Jesusku, “Jesus, Tayipitkura, yawiyijarriji yarrwurti.” Minyarti nganpayi Tayipit parla kilakinyankura Jesuskura jarluwarlanyjangka.

⁴⁸ Jarti palu kanarlanywarntirlu marrkukani. Jarti palurla jarmarni jankajartiwu. Ngajirta manyangurla mapunikarrarla jankajawurlu. Juturni parla pawumarnani Jesusku. Marni parla jankajawurlu, “Jesus, Tayipitkura, yawiyijarriji yarrwurti.”

⁴⁹ Wali Jesuspala lamajarrinya, nyanartijangka ngalaramarnila. Parlipinyala Jesusju jankajarti kirrarnujangka. Marnila manyanangu Jesusju piyirwarnti, “Purpantajilu nganpayi nyanarti.”

Nyanartijangka yani palunyanta, marni palurla. “Pa. Turtapungka. Purnkujarri. Ngajirta ngan yainjarri. Jesusju mangu malany. Nyaku manta.”

⁵⁰ Jamurn palurla marni piyirwarntirlu jankajartiwu, tarrapun-gurlakani parlanyanu pirlangkirr nyantukura. Partalurnila piwu tur-tapinya. Turtapungurla yani manyanta Jesuskarti.

⁵¹ Jesusju pa japirlyinya jankajarti, “Nyapartukujiwu marnangurla.”

Jankajawurlu parla marni Jesusku purlkawu, “Ngajirta. Mil pajan wulyukujiwu.”

⁵² Jesusjula parla marni jankajartiwu, “Kaj, yanta. Nyuntu man wulyujarrinya. Mapunikani pajan ngaju yangkala man wulyujarrinya.” Nyanartijangkala partalurni manya nyanya piyirwarnti pujurni ngan-payirlu. Nguwa mapirri nyanya. Nyanartijangkala Jesuspala wajilpinya wurnarni.

11

Jesus manyanangurla yani tangkijarti

¹ Wali mayarungurni Jurujulumgurni kakarrara pila ngunangani kur-rinywarlana mayarujarra lamparnjarra yinijarra Pipayijijaa Pijani. Pamarra pila ngunangani kakarrangukakarrangujarti rirringkirla. Pamarr nyanarti yini parla Yalajarti. Pirriyani palu ngurrajarrarla Jesusjaa mapirrikarrajawarntijaa kanarlanywarnti piyirwarnti. Yanani palu Jurujulumkarti. Kaparn palu jatparamarni warntarrirla mayarujarrarla.

Nyanayirla pilangu marni nganpayijarrawu mapirrikarrajjarrawu Jesusju wangki takurryanupurru mayarurla.

² Marni pilangu Jesusju, “Yantapila nyanawurlurra mayarurlurra warn-tarrirlalparni. Yanungurla manpila parlipungku tangki. Karrpirnujangka karrynyana. Nyanarti pa ngurrpangurra, ngajirta parla pinarri jarnakan-gupurru. Wali kurtajpankula manpila. Tikirrkangku pajinpila mirnu.”

³ Kujarti pilangu marnani Jesusju, “Puju manpilangulu malku nganan-guwurti, ‘Nganapurru manpila kurtajpanany nyanarti tangki,’ wali julawu manpilanyanangu, ‘Ngajirta. Kangku pajarrarla majawu nyantukurawu. Warrkamjangkarlu pa partalurni tikirryipawu.’” Kujarti pilangu marnani Jesusju mapirrikarrajjarrawu wangki pikawurra.

⁴ Wali nyanartijangka jakarni pila wangkijarti Jesuskurajarti warn-tarrirlal, pirriyanila pila ngurranga. Parlipinyala pila tangki nyanarti. Jarlu palu karrpirni mananga. Karrynyani pa warntarrirla marnparni mayarurla kiyitta. Wali jamurn pila kurtajpani tangki,

⁵ japirlyinya palupinya piyirnwartirlu karrynyujangkawartirlu, “Nganapurru manpila kurtajpanany tangki nyanarti.”

⁶ Jangkumanila pilanya, “Ngajirta. Kangku pajarrarla majawu nyantukurawu. Warrkamjangkarlu pa tikirryipawu partalurni.”

Marnila pilangulu karrynyujangkawartirlu, “Kaj, kangkapila.”

⁷ Nyanartijangka tikiyanila pila, kanya pilanyanta tangki Jesuskarti. Jamurn pila pirriyani tangkijarti, wurnarni palu kurtajkurtajpani karrkintajangka mana pirlangkirrijilinyarni mapirrikarrajiwartirlujaa kanarlany-wartirlu. Palpungala palunyanta pulpulpinya tangkinga pikawurra Jesus kirrarnupurru. Jesuspala parayani, kirrarnanila jarnaka tangkinga.

⁸ Nyanartijangka kanarlanywartirlu piyirnwartirlu palu kurtajpanani pulpungupurru nguwangal warntarrirlal, yangkala tangki yanani puwullal pulpungujangkarlal. Kanarlanywartirlu palu junganani manajangka jaljarr yangkala palu warntarrirlal tarrapungani jaljarr. Tangki manyanta yanku puwullal warntarrirlal. Kujarti palu ngunangani piyirnwartiri juwujwarnti yangka palunya piyirn kajalkajalkujirnani. Kujarti palunyanangu pulpungani.

⁹ Wali kajalurni palu yanani warntarrirlal piyirnwartiwarlany. Jesus pa yanani kaparnwarlany, kanarlanywarnti wartangurni palu yanani. Piyirnwartiri pujurni palu pawupawukarra yanani ngarrurta. Par-rayiparrayi jularnani palurla, “Nyuntu man purlka Ngarpu. Wirriya marnalu nguniny. Minyarti Jesus manpanya yinya takingu, yangkala marnalunyananta nyantunga ngurtunguniny.”

12

Marnin kalkarra

⁴¹ Wali nyanartijangka layimirri Jesus pa kirrarnani mayarurla Tim-pulla, tirrinyanani palu nganpayiwarntijaa marninwarnti. Yutukanani palurla pamarr Ngarpuwu, ngurtinga palu pamarrpururla takurppungani wurnangu. Nyanganila manya Jesusju kirrarnungurni. Wali kanarlany-wartirlu purlkajartiwartirlu pamarrjartiwartirlu palu takurppungani pamarr purlka.

⁴² Nyanartijangka layingu kalkarrarlul takurppinya pamarrjarra kurriny kurnkurnjarra. Ngajirta pamarr purlka martarla kalkarrarlul nyanawurlu.

⁴³ Jesusjula manya nganpayiwarnti mapirrikarrajiwartiri marurppinya. Marnila manyanangu Jesusju, “Mapunparni kalkarrarlul minyawurlu purlka takurppinya. Kanarlanywartirlu nukarnirlu palu lamparn takurppinya.

⁴⁴ Yangkartiwartirlu pamarrjartiwartirlu palu yutukani purlka-jawurlu, pamarr purlka palu kirli martarnani. Marnintu minyawurlu

yutukani lamparnjawurlu, pujurni pa yutukani pamarr nyantukura. Yungungurla pa pamarrngajirta nguniny, pamarr ngajirta pa martarla miyiwu warntarnupurru.”

14

Jutajju manyanangurla pirtinyikarrku Jesus pungupurru

¹ Wali pinalkarrapurru pinyalu ngarnani miyijaa kuyi piyirwarntirlu pujungurni Juwujwarntirlu. Minyarti kuyi pa kukunja lamparn yarnta miyi pa pulawa yiyijngajirta. Kujarti palu pinapinakarrinyani nya-partukarra jarlu Ngarpungu manya kanya Yijijjangka. Kumantawarlanya pa ngarnuwu miyijaa kuyi pinalkarrapurru.

Wali nganpayiwarnti kurayipwarntijaa puriswarnti palunyanta mulkarran ngunangani Jesusja warntarnurla pungupurru, ranyjingu palu warnarla Jesus.

² Marnani palu, “Kayan ngarlipa Jesus warnta tampi miyingajaa kuyinga pinalkarrapurrrurla. Piyirwarnti ngarlipangulu kuljarri, pungka ngarlipanyalu.”

¹⁰ Walimpa yani Jutaj Yijkarriyat yangkartiwarntikarti piyirwarntikarti puriswarntikarti. Yani pa Jutaj. Jesus manyanangurla pirtinyikarrku pungupurru. Jutaj minyarti pa nganpayi Jesuskurajangka mapirrikarrajiiwarntijangka. Wangki manyanangu jularni piyirwarntiwu puriswarntiwu, yangkala wirriyajarrinya palu Jutajkurajangka wangkijangka.

¹¹ Wangki manyanangu jularni. Jurrmartakani palu. Marni palurla Jutajku, “Puju marnanpangu Jesus pirtinyikarrku, pamarr marnantalu yungku.” Nyanartijangka kujalarnipurru pirtinyikanupurru Jesus pa jarranyangani Jutajju.

Pikakujirni pila kuyijaa miyi

¹² Wali jamurnjamurnjarrinyani parla kuyiwujaa miyiwu. Kukunjawarnti lamparnwarnti palunya pungi. Jesuspala palu japirlyinya mapirrikarrajiiwarntirlu, “Wanyjurla marnalu pikakujiwu kuyijaa miyi.”

¹³ Jesusjula pilangu jularni nganpayijarrawu, “Yantapila tawunkarti. Pirriyankula manpilarla layiwu nganpayiwu, ngapa pa kangana pikala. Puju manpila parlipungku, mapirrirnila manta yanku kirninyja.

¹⁴ Puju yangka mayarurla takurr yanku pikalajarti, wali japirlyungku manpila nganpayiwarlany nyanartikarrajii mayarukarrajii. Kujarti manpila japirlyungku, ‘Minyarti wangki pa pinayungujuwalkura. Malany mangu, wanyjarrarla marnalu ngalku kuyijaa miyi pinalkarrapurru ngajungujaa mapirrikarrajiiwarntirlu.’”

¹⁵ Jesusju pilangu juturni marni, “Minyartijangka wangkijangka manypinya kangku mayarurlurra kaninykaniny. Nyanayirlajal manpila parlipungku pikakujirnujangka. Wali nyanayirla marnanpangupila kuyijaa miyi pikakujiwu.” Kujarti pinya jinjininy Jesusju nganpayijarra mapirrikarrajiiarra, yiparnila pinya Jesusju wangkijarti.

¹⁶ Wali nyanartijangka jakarni pila nganpayijarra. Yani pila tawunkarti. Jirrkirljinyangu pilangu jarlu marni Jesusju. Kujartirnila pila parlipinya jirrkirlparni. Pikakujirnila pila kuyijaa miyi.

¹⁷ Karuwarrarla rarrpangarni palu yani Jesusjaa mapirrikarrajiiwarnti ngarnupurru.

¹⁸ Yangka palu kirrarnungurni ngarnani, wali Jesusju manyanangu marni, “Layingujal paja pirtinyikarrku pungupurru minyayirlajangkarlu ngarnujangkarlu.”

19 Yawiyjarrinyala palu. Layingu parla marni, “Kayan ngarnanta ngajungu pirtinyikarra. Kanarlanywarntirlu mantalu pirtinyikarrku.” Nyanartijangka palurla kujarti marni nukarnirlu. Kayanngurla kayanngurla palurla marni.

20 Wali marnila manyanangu Jesusju, “Layingu paja pirtinyikarrku, minyayirla parlipangurla kirralany mapirri kayanta. Ngurtinga pulayitta pajarla jurrpukujilany miyi.”

Miyijaa wuru manya yinya

22 Yangka palu warrarni miyi ngarnani, Jesusju miyi warntarni pulawa yiyijngajirta. Warntarnurla parla marni Ngarpuwu. Miyi junganujangka manya yinya piyirnwarnti, marnila manyanangu Jesusju, “Warnta. Minyarti miyi paji karrkin ngajuwu.”

23 Yarntarni Jesusju pakirti warntarni. Yarntarni parla Ngarpuwu marni wurupurru.

Nyanartijangka manya yinya, ngarnila palu pakirtijangka nukarnirlu.

24 Jesusju manyanangu marni, “Minyarti wuru paji nungu ngajuwu jurrmartajangka Ngarpukurajangka. Purtantiwu manyirrangu pajawu piyirnku ngajukurajangka nungu.

25 Mapunparni. Kayan ngarna wuru linyngurru kujartijiliny yarnta nganya minyayirla. Yarntawarlanja marna ngalku kanarlanyparni Ngarpungajangka.”

26 Wali yinparni palu juju. Turtangurla yanila palu kakarrara pamar-karti. Pamarr nyanarti parla yini Yalapjarti.

27 Jesusju manyanangu marni wurnangu, “Wanyjarrkujal pajanta. Laparnkarakangu manta.” Yarntarni manyanangu marni kurrumpar-lajangka Jesusju, “Kujartila pa nguniny kurrumparla Ngarpukurarla. Ngarpungu pa pungku ngampurrji, kukunjawarntila palu lurrplurrp yanku.

28 Yangka paja wanjikujiwu pirlajangka, yankula marnanyirrangu ka-jalurni Kalalikarti. Wartangurni pajinta pirriyanku Kalalirla.”

29 Pitangu parla marni Jesusku, “Kayan ngarnanta wanyjarra ngajungu. Kunyungurla mantalu kanarlanywarntirlu wanyjarrku nukarnirlu, kayan ngarnanta ngajungu wanyjarra.”

30 Jesusju parla marni Pitawu, “Mapunjinyangu marnangu julalany. Wali pajan nginyjirrikarrku pukanya jalarra, yangkala pajan rayintu murrkurnmirri kanginypongku. Nyanartijangkarlu pawul man pinakarrku kurrinymirri.”

31 Pitangu manyanta nurrurrurlu jangkumani, “Pujuwurti manyanangurla pirlajarriwu nyuntungarni, wali kayan ngarnanta rayintu kanginypongku. Nginyjirrikanurla kayan ngarnanta kanginypongku ngajungu.” Kujarti Pitajilinyu palurla Jesusku marni piyirnwarntirlu nukarnirlu.

32 Nyanartijangka pirriyani palunyanta wurrkalkarti yinikarti Kijiminikarti mapirrikarrajawarntijaa Jesus. Marni manyanangu Jesusju, “Kirranyalu minyayirla. Purayimalku marna. Wangki marnarla malku Ngarpuwu.”

33 Wanyjanila manya wartangurni kanarlanywarnti. Minyarti murrkurn manya kanya Pitajaa Jayimjijaa Jun. Jesuspala yawiyijinyangujarrinyajaa karrartajarrinya.

34 Marni manyanangu, “Munta marna yakurrjarrinya. Jamurn marna pirlajarriarla yawiyijangka. Minyayirla jurumantajilu, warrpunyan-gantalu.”

35-36 Yesus yanila manyanangurla nganpayiwarntingurni, parntawantinyala nguwanga, purayimarnanila. Ngarntimanani manyanta Jesusju Ngarpunga, "Ngarpu. Ngungkupungana marnanyanu munta kaninykaniny, wirriyangajirta marna yanupurru. Ngajirta mangu nganawurti nyuntuwu tanyji, nganawurti ngajirta mangu majajarri. Warntawu pajanurla minyarti yawiyi ngajungajangka, puju man nyunturni wulyumalany."

37 Nyanartijangka Yesus manyanangurla tikiyani nganpayiwarntikarti murrkurnkarti. Nyantuwarnti manyan palu yukarnani kajaluwarlany. Marni parla Pitawu, "Jayimin. Manyanjarrinya ngan. Ngajirta pajin warrpunyangantarla parnkingu. Partalurni ngan manyanjarrinya."

39 Yarntarni Yesus yani purayimarnukarti. Purayimarni pa wangki kirlirni.

40 Yarntarni manyanangurla tikiyani murrkurnkarti. Yarntarni manya parlipinya manyanjangka. Mil purtuly palu ngunangani manyanjartijinyangu. Kurntayijarryniala palu, ngajirtala palu Yesus jangkumantarla.

41 Yarntarni manyanangurla pirriyani yangkartiwarntirlarni purayimarnujangka. Yarntarni manya manyanjinyangu nyangurramarni. Marni manyanangu, "Warrarni manta manyan yukarnana. Wali manta yukarnani rawa. Jamurnparni paji kutajarrinya, pirtinyikarrku paja. Yakurwarntirlu piyirnwartirlu pajalu tartpartawu.

42 Pa. Turtangkalu. Yankurlipa. Nganpayi yangkarti paji pirriyani, pirtinyikarrkula paja."

Jesus palu tarrpartarni

43 Nyanartijangka Jutaj manyanta pirriyani Jesusja wangkingarni. Jutaj yangkarti mapirri manyanangurla nguja miyinga mapirrikarrajiwarntirla. Purlkawarntirlu palunyanta Jutajja yiparni kanarlanywarnti piyirnwartni kuturujartiwarntijaa nayipjartiwarnti purpanupurru. Minyartiwarnti purlkawarnti palu nguja puriswarntijaa kurayipwarntijaa piyirnku mawarnti.

44 Wali jarlu manya lirrkarnpinya Jutajju. Marni manyanangu, "Puju marna ngukupajarrku nganpayi yangkarti, wali nyanarti nyantu. Wartangurni manta tarrpartawu. Ngajirta nganta yartajpanta, nurrurrurlu manta tarrpartawu." Wali Jutajju manyanangurla jarlu wangki pikakujirni.

45 Partalurni manyanta Jutaj yanungurla pirriyani Jesusja, marni parla Jutajju, "Purika." Jutajjula ngukupajani.

46 Nyanartijangka palu Yesus warntarnurla tarrpartarni.

47 Karrynyujangkarlurni layingu piyirntu manyanu ruwarramani nayip juwal, jungani marnparni nganpayi karrynyujangkawarlany. Pina rulany jungani. Nyanarti piyirni pina junganujangka parlanyanu martarnani warrkampurru purlkangu Purisju.

48 Yesusju manyanangu marni, "Nayipjartiwarnti juwaljartiwarnti pajantarla pirriyani ngajunga kuturujartiwarnti. Pirriyani pajantarla warntarnupurrujaa tarrpartarnupurru. Ngaju marna ngajirta ngurriji. Nyapartujangkarlu pajanta warntawu nayipjawurlujaa kuturujawurlu.

49 Nira marna ngunangani Timpulla. Pinayungani marnanya kumantawarlany kumantawarlany, yangkala pajanta ngajirta warntarla. Nyanartikarra marna palkangarni nguja. Wali wangki nguniny ngirpirirla kurrumparla, nyanayirlalparni kirlingal wangkijilinyjal pajanta warntalany. Jamulu marnanyanu pikayungku wangkijangkarlaljal."

⁵⁰ Nyanartijangka palu murtarni laparnkarranya maya nukarnini mapirrikarrajiwarni yap nyangurla. Wanyjani palu Jesumipa karrinyu-jangka.

⁵¹ Pingkayirlu nganpayirlu layingu Jesus jartamani. Piyirnwartirlu palu tarrpartarni nyantu kangupurru. Pingkayi nyanarti pa palyajarti. Palyamipa pa kangani ngilykinga karrpirnujanga, palyajartirnila palu tarrpartarni.

⁵² Yulajpani palunyanta palya piyirnwartirlu, laparnkarrantyala pupuru pingkayi kurtangarri rayin.

Jesus palu kanya purlkawarntikarti

⁵³ Nyanartijangka Jesus palunyanta kanya nganpayikarti purlkakarti Puriskarti. Yijingkanya palunyanta. Nyantuwarnti palu kirninyajarrinya Juwujwarntiwarlany. Puriswarntijaa piyirnku majawarntijaa kurayip-warni palu kirninyajarrinya.

⁵⁴ Wartangurni yanani juturni marringurni Pita. Purlkakurakarti mayarukarti manya wajilpungani wartangurni, kitangarni manyanangurla pirriyani wartangurni mayarurla purlkakurarla. Warlunga manyanangurla kirniny yani. Makurru kirrarnani.

⁵⁵ Wali jarti palu muwupunganijaa karlayilanani wangkiwu piyirnwartirlu purlkawarntirlu. Ngajirta palu wangki parlipungkarla ngirtilykarra jularnupurrujaa ngirtilykarra jularnuwal. Jesus ngulikanurla pungupurru palu parlipungkarla. Ngajirta palu parlipungkarla, jarti palunyanu japirlyinya purlkawarntirlu.

⁵⁶ Ngajirtala palu yirrijawarntirlu jirrkirlikarrarla. Ngangamarnila palu wangki.

Wali ngurrujarra ngurrujarra palunyanangu marni purlkawarntiwu.

⁵⁷ Wangkiwarlany palu yirrijawarntirluwarlany warntarnkanya. Turta-pungurla palu marni.

⁵⁸ "Nganpayi minyarti marnalu pinakarrinya. Kujarti pa marni, 'Mayaru minyarti Timpul marna wajapungku yangka piyirntu palu ngartakpani. Nyanartijangkarlu kumantawarlanya marna mayaruwarlany ngartakpanku yangka piyirntu ngajirta ngartakpanta, wali nyanarti.'" 'Kujartirni palunyanangu minyartiwarntirlu yirrijirlu marni.

⁵⁹ Wali minyartiwarntirluwurti palunyanangu ngurrujarra ngurrujar-rarni marni.

⁶⁰ Nyanartijangka manyanangurla purlka nganpayi Puris turtapinya, japirlyinyala Jesus purlkangu nyanawurlu, "Pinakarrilany nganunya nyuntungu nyapartukarra mantalu ngirtilykarra jularnana. Wayila. Jangkumanku nganunya. Nyapartukarra mantalu ngirtilykarra jularnana."

⁶¹ Nyantu kulkururni karrinyani Jesus. Yarnitarni parla japirlyinya purlkangu nganpayirlu, "Nyuntu ngan nganpayi Kurayij. Kutkura walaku ngartan nyuntu."

⁶² "Yuwayi," marni parla Jesusju. "Nyaku pajanta kirrarnujanga. Kirraluku marnanyanta mayajartirla Ngarpunga mayakarti. Yurnturra pajanta nyaku. Yurnturra marna pirriyanku kankarnumarrangu."

⁶³ Wali kuluwuj manyanu larrmani purlkangu nyanawurlu kulijawurlu. Marnila manyanangu piyirnwartiwu, "Wali pawu. Kayan ngarlipa-nyanangu yarta muwupungka jakuljularnupurruwarntiwu piyirnwartiwu.

⁶⁴ Wanyjarrkurlipanya. Pinakarrinya nganta wangki Jesuskura yakurr. Wayila. Nyapartukarra manta pinakarrilany." Wali ngulikani palu pirla pungupurru piyirnwartirlu Jesus.

⁶⁵ Wali nyanartijangkala palu tarrpartarni. Juwajpanani palunyanta karrkinwarntirla. Kutikani palunyanta janginyja, pinyala palu kurraparu ngangangapururla. Japirlyinyala palurla, "Ngaranu manta pinya kurraparu piyirntu. Manyarnanyangu. Ngaranu manta pinya." Tarrpartarnujuwalwarntirlula palu kanya, pinyawarlanyparni palu karnlanywarntirlu.

Pitangu Jesus kanginypongani

⁶⁶ Pita warrarni kirrarnani warlunga. Mangala pirriyani warlukarti, parlipinyala Pita. Manga nyanarti pa warrkammayin nyanartikarrajji. Warrkammarnani parla purlkawu. Purlka yangkarti palu jularnani nganpayi Puris purlka.

⁶⁷ Nginyjirringinyjirrikanani mangangu warlunga kirrarnujangka Pita. Marni parla Pitawu, "Nyuntu man mapirrikarrajijangka Jesuskurajangka. Nyuntu mapirri manunyanta ngunangani nganpayirla Najuritkarrajirla."

⁶⁸ "Ngajirta," marni parla mangawu. "Ngajirta marnarla pinarri ngaju. Ngurrrpa marnarla. Ngana partajin jularnana." Kujarti Pitangu Jesus kanginypinya, pakulyanila pa warlungurni kiyitkarti. Wali pawulpala papajani.

⁶⁹ Yarnartarni pa Pita nyanya, marnila manyanangu mangangu karrinyujangkawarntiwu. "Jesusku parla nyantu mapirri." Jularnani manyanangu mangangu pajawarlanyku. Yarnartarni Jesus kanginypinya Pitangu.

⁷⁰ Nyanartijangka piyirnwarntirlu karrinyujangkawarntirlu palurla Pitawu marni, "Nyuntujal man Jesusjanga mapirrikarrajijangka, tumaj man nyuntu Kalalijangka Jesusjiliny," marni palurla.

⁷¹ Jularnila manyanu mapunjilinyarni. Marni manyanangu, "Ngarpungu paji pinarri ngajuwu. Mapunparni marna malany. Ngurrrpa marnarla nyanartiwu nganpayiwu."

⁷² Jamurn Pita wangi marni, nyanartikarrarnila papajani pawul. Jarlurni pa papajani layimirri. Wali Pitangu pinapinakarrinya wangi Jesuskurajangka jarlujangka. Jesusju parla jarlu marni Pitawu, "Nginyjirrikarru pajan, yangkala pajan rayintu murrkurnmirri kanginypongku. Nyanartijangkarlu pawul man pinakarrku kurrinymirri." Pinapinakarrinyurla pa luyurrjarrinya, lunganila Pita.

15

Jesus palu kanya nganpayikarti Payilitkarti

¹ Jamurn purangu turtapinya, purlkawarnti palu kirrarnani piyirnwarnti. Puriswarnti kajalkajalwarnti, kurayipwarnti, purlkawarnti Juwujkurajangkawarntijaa wangi yirrikanujuwalwarnti palu kayantajarrinyurla yirrikanani. Nyapartukujiwu palu Jesus. Nyanartijangka karrpirnila palu Jesus, kanyala palu purlkawarlanyparti yinikarti Payilitkarti. Payilit yangkarti manyanangu maja ngunangani piyirnwarntiwu Jurujulumjangkawarntiwu.

² Wali Payilittu parla Jesus japirlyinya, "Nyuntu nganunyanangu maja Juwujwarntikurajangka."

Jangkumanila parla Jesusju, "Yuwayi, kujarti man malany nyuntungu."

³ Nyanartijangka ngirtilykarra palurla marnani Jesusku piyirnwarntirlu puriswarntirlu. Wangkiwarnti yakurrwarnti palurla pirripirrikangani.

⁴ Yarnartarni parla Payilittu japirlyinya, "Jangkumanumu ngan karrinyana. Pinakarrilany manunya nyapartukarra mantalu ngirtilykarra jularnana."

⁵ Ngajirta pa Jesusju yarnta jangkumantarla, kulkuru pa ngunangani. Payilit parla wampalmarnila kulkurujangkawu Jesusku.

Jesus palu ngulikani pungupurru

⁶⁻¹⁰ Nyanartijangka Juwujwarntirlu palu japirlyinya nganpayi Payilit. “Yulajpanku marnanypangu nganpayi nurtungajangka jayillajangka.”

Japirlyinyala manya Payilittu, “Yulajpanku ngarnanyirrangu nganpayi Juwujwarntikurajangka maja, nyantu ngantarla ngurtpalany.” Wali Payilit pinarri manyanangu ngunangani Juwujwarntiwu yurruljangkawu. Yurruljangkarlu palu Jesus tarrpartarni.

Wali minyarti pa nyantuwarntikurarlaral palu ngunangani Juwujwarnti. Miyi palu ngarnani pinalkarrapurru. Juwujwarntirlu palu japirlyungani miyikarramipa kapuman, “Nyangurla man yulajpanku nganpayi layi jayillajangka.” Nirawarlany nirawarlany miyikarra palu japirlyungani nganpayi Payilit. Yulajpanurlapala yiparnani nganpayi layi jayillajangka. Nyanartiwarnti nganpayiwarnti Juwujwarnti murrkurn palurla jarlu kulijarrinya kapumanku, yangkala pinya palunya piyirnwarnti pirlawurra. Nyanartijangkala palunya takurrpinya jayilla. Nganpayi yini Purapij mapirri palu takurrpinya jayilla kulipariwarntirlu.

¹¹ Wali puriswarntirlu purlkawarntirlu palunyanangu piyirnwarntiwu wangki jirrkirrkujirrnani. Lirrkarnpungani palunya, “Kujarti mantarla malku. Kujarti manta japirlyungku Payilit. Layiwu mantarla japirlyungku Purapijku, yulajpankula jayillajangka Payilittu,” marni palunyanangu.

¹² Yarntarni manya japirlyinya Payilittu, “Nyapartukarra manta malany. Nyapartukujiwu marna yangkarti yangka manta julalany Juwujwarntikurajangka maja. Nyapartukarra manta malany nyurrawarnti.”

¹³ Pawupawumarnanila palurla Juwujwarntirlu, “Mananga tarnikaralu. Pirlajarriwu pa manangarni.”

¹⁴ Marnila manyanangu Payilittu, “Ngana parla yakurr minyartiwu nganpayiwu. Nganangurni manta pungku.”

Yarntarni palu maya papajanani. Pawupawumarnani palu, “Mananga tarnikaralu. Pirlajarriwu pa manangarni kankarni.”

¹⁵ Yulajpanila nganpayi Purapij Payilittu jayillajangka piyirnwarnti wirriyakujirrupurru. Wirriyakujirla manya nyanartiwarnti. Nyanartijangka manya yinya Jesus wipjawurlu pungupurru. Wijkarra pinya palu Jesus. Nyanartijangka manya yiparni mananga tarnikanupurru Payilittu.

Marnani palurla jingkirrkarra Jesusku

¹⁶ Wali kulipariwarntirlu palu kanya Jesus mayarukarti kaninykaniny kanarlanywarntikarti. Kanarlanywarntiwarlany kulipariwarntiwarlany palu ngunangani mayarurla.

¹⁷ Kurtajpani palunyanta kuluwuj ngilykingajangka, yutukanila palunyanta kuluwujwarlany pirljijiliny. Yarntarni janngujiliny palu ngartakpani mana jirijarti jirijarti pampilyijiliny. Jatkajatka palunyanta tarrjakujirni jurlunga jirijirijarti.

¹⁸ Marnani palurla majajilinyku, yangkala palurla warralpungani jingkirrkarra. Kujarti palurla marnani jingkirrkarra, “Nyuntu manunyanangu maja Juwujwarntikurajangka.”

¹⁹ Yarntarni manajawurlu palu pungani jurlu, yarntarni palunyanta mirtijurrurnjurrurn wantinyani jingkirrkarra purlkanga, yarntarni palunyanta juwajpungani.

²⁰ Wali jingkirrangurla palu pujujarrinya. Nyanartijangka palunyanta kurtajpani kuluwuj mana pirljijiliny ngilykingajangka, yartarni palunyanta yutukani kuluwuj nyantukura. Nyanartijangkarlu palu wurnaku-jirni tarnikanupurru mananga kankarni.

Jesus palu tarnikani mananga

²¹ Wali nganpayi layi pirriyani marrijangka Jayimin Jarinikarraj. Wali jinjinyiyala palurla nyanartiwarntirlu kulipariwarntirlu. Marni palurla, “Kangkarla mana Yesusku tarnikanupurru.” Walirnila parla kanya Jayimintu.

²² Kanyala palunyanta pamarrkarti yinikarti Kulkutakarti.

²³ Pamarr nyanarti pa kujijiliny jurlujiliny. Wuru mirrijinjarti palurla kanarlanywarntirlu kanya. Yijingkanya palunyanta Jesusja. Ngajirtala nganyjarla Jesusju.

²⁴⁻²⁵ Tarnikanila palu mananga. Mana jirijarti palunyanta parrpupunya. Yangka purangu kankarnijarrinya, nyanartikarra palu tarnikani. Wali mana nyanarti kuluwuj nyanarti palurla rijimanani ngilykingajangka kulipariwarntirlu. Rijimanani palurla wanyjarraru nganpayirlu kangku. Manajawurlu kartjilinyawurlu palurla rijimanani.

²⁶ Kujarti palu lani kurrumparla wangki Jesus ngulikanupurru. “Juwujwarntikurajangka manyanangu maja.”

²⁷ Jesus palu yutukani kaparn mananga. Kanarlany palu yutukani mayakarti ngurriji. Kanarlany palu yutukani jampukarti ngurrijjijarrany. Tarnikani palunya murrkurn.

²⁹ Nyanartiwarntirlu kanarlanywarntirlu palurla jingki warralpun-gaa. Marnani palurla, “Nyuntu man yangkarti Timpul wajaungujuwal-jaa kumantawarlanja ngartakpanujuwal.

³⁰ Tikirrujinyanu pirlajangka, yulajpantanyanu manangajangka.”

³¹ Yartarni kanarlanywarntirlu kurayipwarntirlujaa puriswarntirlu palurla jingki warralpun-gani Jesusku. Nyantuwarntirlu rantangangurni palurlanyanu marnani jingki tikarraru, “Walirni pirlajangka manya wan-jikujirni piyirwarntiwarlany, kayan nganyanu nyantungu wanjikui.”

³² Nyanartijangkarlu marnila palurla Yesusku, “Yangkajal manunyanu yulajpantarlangurra purlkangu. Nyuntungurni manunyanu julalany maja Juwujwarntikurajangka yini Kurayij. Puju manunyanu yulajpanku, nyanarti marnangulu mapunikarrku nyangungurla.” Wali ngurrijjijarraru mapirriirni pilarla manajarrangurni jingki warralpun-gani.

Jesus pirlajarrinya

³³ Jamurn purangu kankarnimarrangujarrinya, ruklaparnila munga, nukarni mungajarrinya. Wali pa pukanyajjilinyjarrinya. Wali karuwar-lurralla pa purangu tikir parralani.

³⁴ Yangka karuwarrajarrinya, Jesuspala maya papajani, “Kut ngajukura. Nganajangkarlu pajan wanyjani.”

³⁵ Karrynyujangkawarntirlu palu pinakarrinya. “Pinakarrilu,” marni palu, “Papajana parla Yilayjaju.”

³⁶ Nyanartijangka nganpayi yani, warntarni mana karrpirnujanga palya, yangkala jurrrpukujirni ngapanga yininga pinikarla. Palya manyanta karrpirni mananga juwalla. Wali kangungurla manyanta yijingkanya Jesusja lirringa. Marni manyanangu jingkirrkarra, “Warra. Jar-ranyakurlipa. Kunyungurla Yilayija pirriyanku, yulajpankula manyanta manangajangka.”

³⁷ Jesus pa papajani maya, papajanungurlala pa pirlajarrinya.

³⁸ Wali mana karrpirnujangka pa ngunangani palyajiliny mayarurla Timpulla. Rukjarti pa ngunangani. Wali yangka Jesus pirlajarrinya, larlaparnila mana nyanarti kankarnimarrangungurni kanimparral.

³⁹ Layi nganpayi purlka manyanangu kulipariwarntiwu maja. Langkarnijarti pa karrinyani. Nyangani Jesus kitangani pirlajarrinya. Pirlajarrinyujangkarla marni, “Mapunparni pa minyarti nganpayi ngunangani Kutkura walaku.”

⁴⁰ Marninwarnti palu marri karrinyani. Marringurni palunya nyangani. Yinijartiwarnti minyartiwarnti palu karrinyani Mayiri Miktilinjaa Jalayim-ijaa Mayiri Jayimjiwu parla ngamaji.

⁴¹ Marninwarntirlu kanarlanywarntirlu mapirri palunya nyangani.

Jesus palu najikarti kanya pirla

⁴²⁻⁴³ Nira palu Juwujwarnti ngunangani, kamparnani palu karuwarrarla pikawurra. Kumantawarlanya Jarritirla palu ngarnani miyi. War-kamngajirta palu ngunangani. Wali karuwarrarla yangkartirla pa yani Payilittikarti Jawujap Yaramatiyakarraji. Nganpayi Jawujap pa purlka Juwujwarntikurajangka. Purnkujarrinya pa. Yanungurla purnkungu japirlyinya Jawujapju Payilit. Marni parla, “Jesus ngarna kangku pirla najikarti.”

⁴⁴ Payilittu pa pinapinakarrinya, “Kala jarlu ngarta pirlajarrinya.”

Nyanartijangkarlu Payilittu parla yiparni wangki purlkawu kulipariwu, pirriyanila manyanta Payilitta kulipari nyanarti. Payilittu parla japir-lyinya purlka. “Wayila pirlajarrinya ngarta.”

⁴⁵ “Yu,” marni parla purlkangu kuliparirlu.

Payilittula parla marni Jawujapku, “Yuwayi. Warnta.”

⁴⁶⁻⁴⁷ Nyanartijangka yani, warntarnila parla Jawujapju japalyarr parp-jarti wulyu. Nyanartijangka manakartila yani, manangajangkala kur-tajpani Jesus. Japalyarrjawurlu pa karrpirni. Karrpirnurla kanya parla najikarti, yutukanila kaninykaniny. Pamarr manyanta rukukani. Kurrinyju marninjarrarlul pila yanungurla nyanya naji. Minyartijarrarlul yinijarrarlul pila nyanya Mayiri Miktilintujaa Mayirirlu Jayimjikurarlu ngamajirlu. Najinga pa yutukani Jesus. Kaninyjarti rukukani. Jarlurni pikakujirni pamarr pirlapurru naji.

16

Jesus pa turtapinya pirlajangkarni

² Nyanartijangka kumantala palu turtapinya wiyikja. Jamurn pu-rangu pirmarnani, marninwarnti palu rakarrarlarni yani najikarti pirla-purrukarti.

³ Wurnanga wurnanga palurlanyanu marnani marninwarntirlu, “Nganangu parlipangu pamarr rirripkangku. Pamarr manyanta ruknguniny kirlingirirla najinga.”

⁴ Pamarr nyanarti pa purlkajinyangu. Warrpunyanya palurla najiwu. Nyanya palu pamarrngajirta, kirlingirirla palu nyanya. Karrinyani pa pamarr nyanarti marnparni rirripkangujangka.

⁵ Wali tartayani palu najinga marninwarnti, parlipinyala palu nganpayi layi kurrarnujangka, nganpayi pingkayi parpjartijarti mana juwaljarti kuluwuj kurrarninyirra. Karrartajarrinyala palu marninwarnti.

⁶ Marni manyanangu pingkayirlu, “Ngajirta nganta karrartajarri. Je-susku mantarla muwupungana Najuritkarrajiwu. Yangkarti palu jarlu mananga tarnikani. Yangka pa turtapinya, ngajirta nguna minyayirla. Nyakalu. Minyayirla palu yutukani.”

⁷ Yarntarni manyanangu marni pingkayirlu, “Tikiyanku manta, malku mantanyanangu mapirrikarrajiwarntiwujaa Pitawu mapirrirni. Kujarti mantanyanangu malku, ‘Yanku manta Kalalikarti wartangurni, kajalurni pa yanana Jesus, nyakula manta Jesus Kalalirla. Minyarti wangki manyirrangu jarlu marni Jesusju.’”

⁸ Wali jamurn palu marninwarnti turrinyyani najijangka, nyanarti-jangkala palu laparnkarranya pupuru rayin karrarta. Rayin palu laparni, ngajirta palunyanangu jularla piyirnwarntiwu kanarlanywarntiwu.

Nganpayi Jesus

Yinjillu parla Jakarayiwu marni yapa martarnupurru

⁵ Jarlu pa ngunangani nganpayi Yarrit. Nyantu manyanangu purlka ngunangani king Jutiyajangkawarntiwu. Nyanartikarrarnila ngunangani nganpayi Jakarayi. Nyantu pa puris Ngarpukura. Kanarlanywarnti palu ngunangani puriswarntiwarlany. Nyantuwarntikura warrkam pa ngunangani Ngarpukura ngirrpipi. Warrkammarnani palu mayarurla Timpulla. Minyarti Jakarayi pa ngunangani Payijajarti wangarr. Kujarti palunyanu jularnani kilakiwarntikurajaa jamirtiwarntikura jarlujangka wangarr.

Wali Jakarayirlu parlanyanu martarnani kartu yini parla Lijipit. Kurntal parla yinya puriswarlanyurni lamparnnyankuraru nganpayi Jakarayi.

⁶ Nyanartijarra jamirlangu pila wulyujinyangu ngunangani. Ngarpungu pinya nyangani wulyu jirrkirl. Nyantujarraru pila pinakarrinyani Mujijkura luwu jarlujangka jutungurni. Ngajirta pilanyanta rukanyjarla. Nyanartijangkala pila mapunikanani.

⁷ Lijipittu ngajirta yapa martarla. Yarr pila kirrarnani yapangajirtajarti. Purrkujaa parnanyjarrynala pila.

⁸ Layimirri Jakarayijaa puriswarntiwarlany palu warrkammarnani mayarurla Timpulla Payijakarrajartiwarnti. Kumantawarlany kumantawarlany palu warrkammarnani.

⁹ Puriswarntirlu palurlanyanu yirrikanungurla kurajpinya nganpayi Jakarayi. Marni palurla, "Nyuntu manurla takurryanu Timpulla Ngarpuwu. Pirninpajiliny manurla warlunga yutukarrku." Wali nira palurlanyanu puriswarntirlu layi kurajpungani kujarti yitalalwarlany yitalalwarlany warrkampurru.

Wali takurryanila mayarurla kaninykaniny Jakarayi. Kanya parla pirninpajiliny warlunga yutukanupurru pamarra paljarra. Lurnturmarnankula parla Ngarpuwu ngunyurr. Purayijilinyarni manyanta tirrinyanuku Ngarpukarti kankarral.

¹⁰ Nyanartikarrarni palu piyirnwartirlu pajangu japirlyungani Ngarpukarrinyungurni palkangurni. Kujartikarra palu nira purayimarnani ngunyurrjawurlujaa lirrangu. Nukarnirlurrarnila kayantajarrinyurla manyanangurla tirrinyanuku wangki Ngarpukarti ngunyurrjilinyarni jakarayikurajangkajaa karrinyujangkawarntikura.

¹¹ Jamurn parla Jakarayirlu pirninpajiliny yutukarrarla kaninykaniny, yinjilpala nyanya Ngarpukura kurlilanyjarti karrinyujangka.

¹² Pilpilmarnila karrarta Jakarayi nyangujanga.

¹³ Marni parla yinjillu, "Jakarayi. Ngajirta ngan karrartajarri. Wangkijarti marnangu pirriyani. Ngarpukura marnangu julawu. Pinakarrinya manta japirlyungujangka Ngarpungu, nyanartijangka mangu yawiyijarrinya. Kartungu nyutukuraru mangu martawu Lijipittu walaku. Yinila man julawu Jun.

¹⁴ Wirriyajarriwula manurla nyanartingurni. Yarnata kanarlanywarnti mapirri palurla wirriyajarriwu yangka pa yapa palkangawantiwu.

¹⁵ Nyanartijangka yinjillu parla marnani Jakarayiwu wangki pika, nyapartukarra pa ngunanganu nyantukura walaku. Marni parla Jakarayiwu, "Walimpa yangka yapa purlkajarriwu, nganpayi wulyu pa nyanganu

Ngarpungu. Ngajirta ngan yungka ngapa wayinjaa kanarlanywurti ngapawarlany kulipari nyuntukura walaku. Muntangajangkarla manyanta Pirlurr Ngarpukurajangka takurryanungurla ngunanganku yapanga.

16 Yarnarni marnangu julawu walimpapurru pikawurra wangkiwarlany. Nyuntukurarlul walakurlu manyanangu jularnanku Ngarpukurajangka wangki piyirnarntiwu pajawu Juwujwarntiwu. Tikirrkujiwula manya Ngarpukarti. Ngarpula manyanangu ngunanganku maja.

17 Nyuntukura walaku manyanangurla kajalurni yanku, wartan-gurnila manyanta kanarlany pirriyanku. Wali jarluwarlany nguja Ngarpukura puraput Yilayija. Nyantungu manyanangu jularnani piyirnarntiwu purnkungu mayajawurlu Ngarpukurajawurlu. Wali narangalparni manyanangu jularnanku nyuntukurarlul walakurlu Yilayijajilinyu purnkungu.”

Yarnarni parla yinjillu marni, “Wali nyuntukurarlul walakurlu manya lirrkarmpunganku piyirnarnti. Nyanartijangka palunyanta tikiyanku Ngarpukarti, yarnata palunyanangu nganpayiwarntirlu yawiyjarriwu walakuwarntiwu. Wulyuwulyula palu ngunawu.

Yarnarni marnangu julawu. Nyuntukurarlul walakurlu manyanangu jularnanku piyirnarntiwu Ngarpu panyungujuwalwarntiwu. Kur-nakkujiwu manya wangkijawurlu. Pinarrijartila palu ngunawu mapun-jiarntijiliny. Wali kujartikarra manyanangu nyuntukurarlul walakurlu pikakujiwu piyirnarnti. Wartangurniwarlany manyanangurla pirriyanku purka.” Wali lamajarrinyala yinjl wangkijangka.

18 Nyanartijangka Jakarayirlu parla marni, “Nyapatukarrarlul mar-nanta mapunikarrku. Ngurru marnarla wangkiwu nyuntukurawu. Kayan ngajarra yapa marta purrkungujaa parnanyju.”

19 Yinjillu parlanyanu jularni, “Ngaju marna yini Kayipil. Ngarpu paji maja. Nira marna nyantu mapunikarralany. Wali nyantungu paja yiparni nyuntukarti wangkijarti wulyujarti.

20 Wali wangki minyarti marnangu takijularni, ngajirta pajan mapunikarrarla. Wangkingajirtajartila man ngunawu. Walimpa man yarnarni malku, yapaliny palkangajarriwu.” Wali lamajarrinya yinjl wangkijangka.

21 Wali piyirnarntirlul palurla palkanga jurumanani Jakaraiwu japirlyungujangkarlu. Marnani palurlanyanu, “Nyangurla parlipangurla ngan-payi Jakarayi pirriyanku. Kaninykaniny pa rawajinyangu karrinyana.”

22 Wali Jakarayi manyanangurla pirriyani kaninykaninygurni palka-karti. Jarti parlanyanu kurlpinya marnupurru wangkiwu. Kurraparlul manyanangu jirnapangani, “Kayan ngarna manyja, lirra ngajukura patanyjajarrinya.”

Nyanartiwarntirlul palurlanyanu marni, “Nganaparta nyanya kaninykaniny minyajal kulkuru pirriyani. Kunyungurla pa winkirrijangka.”

23 Wali nyanartijangka Jakarayi pa warrarni warrkammarnani mayarurla Ngarpukurarlul kulkururlurni kumantawarlany kumantawarlany kitangarni pujumani. Nyanartijangka wurnala tikiyani ngurrakarti.

24 Kirrarnanila pila lama nyanayirla.

Walimpa muntajartijarrinyala Lijipit. Nyanartijangka kaninykaniny-mipala kirrarnani ngurranga yakarnwarntirlul murrkurnta 5ja. Ngajirta kitpungantarla palkangal.

25 Lijipittu parlanyanu marnani, “Ngarpungu paji walimpawarlany yawiyjarrinya parnanyku, nyanartila paji yiparni yapa. Wali wulyula

marna nguniny wirriya. Jarlu marna kurntayikarra kirrarnani yapanga-jirtajarti, jalarra ngajirta marna kurntayikarra kirranya. Wirriya marna nguniny.” Wali kujartikarra palu marninwarnti ngunangani Juwujwarnti jarlu. Puju palu yapa ngajirta martarnantarla, wali kurntayijarrinyani palu.

Yinjillu parla Mayiriwu marni yapa martarnupurru

²⁶⁻²⁷ Walimpa yangka Lijipit warrarni kirrarnani muntajarti, Ngarpungu manyanta yinjil yiparni marninkarti wangkijarti Mayirikarti. Marnin nyanarti pa kirrarnani mayarurla Najuritta Kalalirla. Ngajirtarni palunyanta ngurrangakujirla ngumparnarla, warrarni parla purnta ngunangani nganpayi Jawujapku. Nganpayi Tayipit jarlujangka kilaki parla Jawujapkura jirnajangka. Wali Mayiri parla purnta ngunangani warrapurru Jawujapku.

²⁸ Wali pirriyani parla Mayirikarti yinjil kankarnumarrangu. Ngarpungu parla yiparni Mayirikarti yinjil nyanarti yini parla Kayipil. Marnila parla Mayiriwu, “Yu, Ngarpu mangu wirriya nguniny. Nyantu mantarla purlka nguniny nyuntunga.”

²⁹ Marnin nyanarti pa tuputupu ngunangani munta kaninykaniny wangkijangka. Pinapinakarrinya pa, “Nyapartukarra paji kujarti marni yinjillu.”

³⁰ Yinjillu parla marni, “Ngajirta ngan karrartajarri Mayiri. Ngarpungu manta kurajpinya, tumaj mangu wirriya nguniny.

³¹ Nyuntungu man martawu yapa. Yapa pa nyanarti ngunawu parla Ngarpuwu, Kutkura walaku. Nyuntungu man martawu, yinila man julawu Jesus.

³² Nyantu pa purlka ngunawu. Julawu palu Ngarpukura walaku kajalkajalkura. Ngarpungu pa majakujiwu kingkujiwu Tayipitjiliny nyantukurajiliny kilakijiliny yangka manyanangu Juwujwarntiwu ngunangani king jarluwarlany. Nyanartijilinywarlanyarnila Ngarpungu majakujiwu.

³³ King manyanangu ngunanganku Juwujwarntiwu. Kujawurlurra manyanangu ngunangurla ngunawu purlka.”

³⁴ Wali nyanartijangka nyantungula parla marnintu marni, “Ngajirta paja nganpayirlu kangkarla, nyapartukarra marna minyarti yapa martawu ngumparnangajirtajawurlu.”

³⁵ Marnila parla yinjillu, “Ngajirta. Tartayanku mangurla Pirlurr Ngarpukurajangka, yangkala man yapa nyanarti martawu ngirrpipi. Yapa palu julawu Kutkura walaku.

³⁶⁻³⁷ Nyuntukura jarntujinyangu jalarra kirrarnana Lijipit muntajarti parnany. Walaku pa martarnana muntanga jarlujangka yakarnwarntirla 6ja. Marnani palu kanarlanywarnti kayan ngarta yapa marta. Wali pa Ngarpu wulyujinyangu yungjuwal. Waliwurti parla yarr yinya yapa.”

³⁸ Marnila parla Mayirirlu, “Yu. Ngarpuwu marnarla purlkawu mapunikarralany jalarra wangkingarni. Wali pirriyanku pajirla Pirlurr Ngarpukurajangka, jamulu takurryankujirla jalarra.” Nyanartijangka yinjillu wanyjani Mayiri.

Mayiri manyanta yani kurlirra Lijipitkarti

³⁹ Nyanartijangka wurnala jakarni Mayiri wartangurni kurlirra. Jarntukarti manyanta yani Lijipitkarti. Pamarrwarntirla Jutiyarla pa kirrarnani kurlirra.

⁴⁰ Lanirni pa yani kitangarni manyanta pirriyani ngurranga Lijipitkurarla. Takurryanila, marnila parla parnanyku, “Yu, pirriyani marnangu najanu.”

41 Jamurn pa wangki pinakarrinya Lijipittu, yapa nyantukura jarn-takparni kaninykaniny muntangajangka wirriya. Nyanartikarrarnila manyanta Pirlurr Ngarpukurajangka takurriyani Lijipitta.

42 Nyanartijangka parla Lijipittu marni Mayirihu mayangu wirriyarlu, “Nyuntu manta Ngarpungu witparni kurajpinya kanarlanywarntingurni marninwarntingurni layimipa. Nyanarti yapa yangka man walimpa martawu Kuttu parla wulyumalku. Marulu parla Kutku ngunawu parri nyanarti.”

43 Yarntarni parla marni Lijipittu, “Nyuntu man kurajpungujangka wulyu marnin. Ngamaji manurla ngunawu purllakurawu Kutkurawu. Wali pirriyani pajin, wirriyakujirnila pajan ngaju.

44 Yangka pajin marni pirriyanujangkarlu, wali ngungkupinya mar-nanyanu yapa jarntakparnujanga muntangajangka. Kuyungurla pajirla wirriya jarntakparni.

45 Yangka yinjillu mangu marni Ngarpukurajangka wangki yapa mar-tarnupurru, wali murtarnila manurla mapunikani wangkijangkarla taki-jularnujangkarla. Nyanartijangka manta wirriyakujirnila Ngarpungu.”

Mayirirlu parla juju yinparni Ngarpuwu

46 Nyanartijangka Mayirirlu parla parrayiparrayi jularnani. Kujarti parla marni,
“Ngajungu marna Ngarpu kajalkajalkujilany.

47 Wirriya marna nguniny Ngarpungurni wanjikujirnujuwalngurni.

48 Nyangungurla paja jarluwarlany junpinya, ngajirta purllka, yarr war-rkammayin.

Wali julawu pajalu piyirnwartirlu wirriya,
nyanartijangka jirnanyunguwarntirlu pajangu mapirriini pajalu jular-nanku wirriya,

49 nyapartukarra paja nyantungu kurajpinya minyartipurru lamparn-purru martarnupurru.

Nyantu pa mapun ngirrpipi Kut.”

50 Yarntarni parla jularni Mayirirlu,

“Ngarpu manyanangu yawiyi nguniny piyirnwartiwu yangka palurla Ngarpuwu mapunikarralany, yarnta manyanangu jirnanyun-guwarntiwu yawiyi nguniny.

51 Ngarpu pa mayapari purllka.

Kajalkajaljuwalwarntirlu piyirnwartirlu palu jarti kurlpungani, nyantu pa marrirni mayapari.

52 Purllkawarnti manya kaninykujirni, warrkammayinkujirni manya. Yarnta warrkammayinwarnti manya kankarnikujirni, kajalkajalkujir-nani manya Ngarpungu.”

53 Yarntarni parla jularni Mayirirlu,

“Yangka palu ngunangani marrayanjarti marllajarti, Ngarpungu manya yinya wulyuwarnti, wali kinkijartila palu nguniny ngurt.

Yangka palu kanarlanywarnti ngunangani pajajarti, Ngarpungu manyanangurla warntarni, wali marllajartila manya wanyjani.

54 Jarlu parlipangu kilakiwarntiwu ngalimpakurawarntiwu kajalun-y-pawarntiwu takijularni marlamanupurru Ngarpungu, walimpawar-lany manya mapunparni marlamani Juwujwarnti.

55 Ayiparan pa ngampurrikanani, yawiyijarrinyani parla.

Yarnta yapa jirnanyunguwarnti Ayiparankarrajangkawarnti manya mar-lamanani yawiyirlu.

Kujawurlurrarni manya marlamananku, kayan ngarta pujujarri.”

⁵⁶ Wali Mayiri lamajarrinya wangkijangka. Nyanartijangka manyanta Mayiri kurrarnani Lijipitta yakarnwarnti murrkurn. Nyanartijangka walimpa kayili tikiyani ngurrakarti nyantukurakarti.

⁵⁷ Wali Lijipittu nyanartikarrarni martarni parri wartangurni.

Yapa pa martarni Lijipittu

⁵⁸ Nyanartijangka piyirnwarnti marnpajangkawarnti jarntuwarnti Lijipitkurawarnti mapirrini palurla wirriyajarrinya, tumaj palu pinakarrinya wangki nyapartukarra Ngarpungu parla yawiyijinyangujarrinya Lijipitku parnanyku.

⁵⁹ Jamurn palkangajarrinya nyanarti yapa, wali ngarrjarni nguja ngurrawarnti 8. Wali nyanartikarra palu jarntuwarntirlu pirriyani piyirnku-jirnupuru. Juwujwarntikura yuru manyanangu nguja kujarti. Yarnata palunya nira yini jularnani nyanartikarrarni. Minyarti parri Lijipitkura palu piyirnwarntirlu jularla yini Jakarayi yangka parla ngarpunyankura ngunangani yinijarti kayanparni. Yini palu jularla ngarpunyankurajiliny.

⁶⁰ Yarnata ngamajinyankurarlul manyanangu jarmarni. “Ngajirta,” marni manyanangu, “Yini manta julawu Jun.”

⁶¹ Nyanartiwarntirlu palurla marni, “Ngajirta manpila jarntu martarla yini Junjarti. Kanarlanyarni parlipa yiniwarnti nguniny.”

⁶² Nyanartijangka purru palurla japirryinya Jakarayi. Warrarni pa ngunangani wangkingajirtajarti. Marni palurla kurraparlu, “Ngana yini marnalu julawu parri nyuntukura.”

⁶³ Jakarayirlula manyanangu marni kurraparlu, “Mana partanpartan kangkajilu, yini marnanyirrangulanku.” Wali lanila mananga kujartikarra, “Yini pa ngunawu Jun.”

Jartijinyangula palu pinapinakarrinya, “Nganajangkarlu pa yini kujarti kurajpinya.”

⁶⁴ Nyanartikarrarni wangkijartijarrinya Jakarayi kulkuru ngunangu-jangka. Ngarpula kajalkajalkujirni wurnarni.

⁶⁵ Wali nyanartijangka karrartajarrinya palu piyirnwarnti nyanartikarrajawarnti marnpajangkawarnti. Jakuljakuljularnanila palunyanangu wangki kanarlanywarntiwu Jutiya-jangkawarntiwu.

⁶⁶ Nyanartiwarntirlu pinakarrinyujangkawarntirlu palunyanu japirryungani, “Nganajiliny parta ngunawu minyarti parri Jakarayikura.” Tumaj palu nyanya nyanarti yapa mayajarti Ngarpukurajarti.

2

Jesus pa palkangawantinya

¹ Nyanartijangka manyanangu kapumantu purlkangu Jija Wukajaju manyanangu marni pajawu piyirnku, “Wurna manta yanku nyurrawarntikurakarti ngurrara. Yini mantanyanu yutukarrku pajangu piyirntu. Yini manya nyaku kapumantu.”

³ Marni manyanangu nukarniwu piyirnwarntiwu wapalkarrawu. Wali ngurrarawarntirlurra palu yanani kujangkurrajarra.

⁴ Wali Najuritjangka Kalalijangka pila yani Pajilimkarti Jutiya-karti ngurrara nyantukura Jawujapkura. Pajilim pa Tayipitkura ngurrara jar-lujangka kajaluwarlanyjangka. Yarnarni Jawujap pa nyanartikarrajawar-lanyarni Tayipitjiliny wartangurniwarlany kirlingalparni ngunangani, yanila Jawujap Pajilimkarti.

⁵ Purpangkanya parlanyanu marnin purntajangka yini parla Mayiri, muntajartirni kanya Jawujapju. Yani pila, yini pilanyanu yutukarrku kapumanta.

⁶ Pirriyani pilanyanta Pajilimja.

Wali kutajarrinya parla yapa martarnupurru. Nyanayirlala manyanu tarlkujirni yapangu purlumankurarla yartta.

⁷ Nyanartikarra pa tipani piyirntu pajangu mayaru purlka piyirnpurru yukarnupurru wurnakartirlu, yangkala pila yukarnani purlumankurarla.

Wali nyanartijangka Mayirirlu martarni yapa walunyungu. Lamparntu manyanu tarlkujirni Pajilimja. Wali ngamajirlu Mayirirlu parla pulpinya palya, yutukani lamparn Jesus, nyanayirla mirurrumanurla pajkarrpiirni palyajawurlu. Kujarti palunya ngamajirlu nira yapa karrpirnani. Takur-pinyala ngurtinga, kaninykaninyala ngunangani ngurtinga nurlunga. Yangka palu ngarnani kuyiwarntirlu jarntuwarntirlu miyi, nyanayirla pa yutukani lamparn Jesus Mayirirlu.

Piyirwarnti ngampurrjiwarnti

⁸ Wali nyanartijangkarla kukunjawarnti palurlanyanu ngampurrikani marnparni palkanga piyirwarntirlu pukanya.

⁹ Pirriyani manyanangurla yinjil purlkakurajangka Ngarpukurajangka. Parralani manya tilingu purlkakurarlu Ngarpukurarlu mayangu. Karrartajarrinyala palu. Rayin purlka palu ngujangurra.

¹⁰ Nyanartijangka marni manyanangu nyanawurlu yinjillu nyanartiwarntiwu piyirwarntiwu, “Ngajirta nganta karrartajarri. Wulyu wangki marnanyirrangu pirrikangany. Minyarti wangki marnanyirrangu julawu. Piyirwarnti paja palu wirriyajarriwu wangkijangka minyartijangka.”

¹¹⁻¹² Marnila manyanangu, “Jalarra pa yapa palkangawantinya Pajilimja Tayipitkurarla ngurrararla. Piyirn manya tikirrkujiwu yakurrjajangka. Nyanarti yapa pa purlka Kurayij. Nginyjirrikarrkula manta yapa nyanarti. Parlipungku manta yukarnana pa ngurtinga. Yangka palu kuyiwarntirlu jarntuwarntirlu miyi ngalany, nyanayirla pa jalarra yukarnana palyajarti pajpajkarrpirnujajangka.”

¹³ Wali pirriyanila palu partalurni pajajinyangu yinjilwarnti kankarnimarrangu. Nyanartijangkarlu palu yinparni juju, kajalkajalkujirni palu Ngarpu Kut.

¹⁴ Marni palu, “Mapunparni pa wulyu Ngarpu kankarnijangka kajalkajalkujirrupurru, nyantu yini Kut. Yangka manyanangu piyirwarntiwu ngurtnunguniny, wali nyanarti, kirtilypala palu nguniny nyantuwarnti.”

¹⁵ Tikiyaniila palu yinjilwarnti kankarral. Jamurn palunya wanyjani, kankarral palu tikiyani.

Marnila palurlanyanu piyirwarntirlu ngampurrjiwarntirlu wartan-gurni. “Pa. Yankurlipa Pajilimkarti. Nyaku parlipa yapa. Ngarpungu purlkangu parla marni yinjilku, nyanartijangka wangkijarti parlipangu pirriyani. Pinajularni parlipangu yapa.”

¹⁶ Nyanartijangka partalurni palu yani, pirriyani pilangulurla Mayirirlajaa Jawujajja jampirlangurla. Nyanganila palu yapa yukarnujangka. Kuyiwarntikurarla jarntuwarntikurarla ngurtinga yukarnani, nira palunya yungani miyi, nyanayirlarnila yukarnani.

¹⁷ Yapa palu nyanya ngampurrjiwarntirlu.

Nyanartijangka palunyanangu piyirwarntiwu jakuljularnani nyangungurla, nyapartukarra manyanangu jarlu jularnani nyangungurla, nyapartukarra manyanangu jarlu jularni yinjillu yapa nyanarti.

18 Kanarlanywarntirlu palunyanangu purrpurrmarni ngampurrjiwarntikurawu wangkiwu. Jularnani palunyanangu ngampurrjiwarntirlu yin-jilkura wangki.

19 Yangkala Mayirirlu pa pinapinakarrinyani wutangu. Wangki ngampurrjiwarntikura pa muntanga tarrpartarnani jutungu. Ngajirta manyanta rukanyjarla.

20 Wali nyanartijangka ngampurrjiwarnti palu tikiyani kukunjawarntikarti. Ngarrurtajarrinya palu. Yinparni palu juju, ngarrurtawurra palu yinparni. Kajalkajalkujirrnani palu Ngarpu. Takingu manyanangu marni yinjillu, nyanartijangka palu ngarrurtarlula yinparnanijaa jularnani.

Jesus pila kanya Timpulkarti

41 Yitalalwarlany yitalalwarlany palu Juwujwarnti yanani Jurujulumkarti kuyijaa miyi yiyijngajirta ngarnupurru pinalkarrapurru. Jarluwarlany manya Ngarpungu wanji yinya Mujijngurra Yijipja. Kakarrala manya kanya Kayinankarti. Nyanartipurru palu Juwujwarnti yanani Jurujulumkarti pinalkarrapurru. Mayirijaa Jawujap mapirrirni pila yanani.

42 Yangka Jesus purlkajarrinya yitalalwarnti 12 ngarrja, nyanartikarra pilarla kanya Jurujulumkarti miyiwujaa kuyiwu ngarnupurru Ngarpuwu pinalkarrapurru.

43-44 Wali kirrarnanila palu Jurujulumja. Yangka palu pujujarrinya miyi ngarnujangkajaa kuyi ngarnujangka, wali piyirnwarrnti palu tikiyani kayili Mayirijaa Jawujap mapirrirni. Kula manyangurla Jesus mapirrirni yani. Nyantu pila wanyjani nyanayirlarni lama mayarurla Jurujulumja. Wali nyantujarrampala pila yanani kayiliwarlany.

Yananyjangkala pilangurla karuwarrajarrinya. Nyanartijangka kaparn-pala pilarla jartijarti nyanyangurra yapawu Jesusku. Wali jarntuwarntirla warnajartiwarntirla pilarla jarti wamarn muwupungani. Murlanyanangurla nyanartiwarntirlarni yanani.

45-46 Nyantuwarntirlu pilangulu jirnapinya.

Wali yarntarni pila tikiyani kurilirra Jurujulumkarti tikirrparni. Wamarn muwupunganila pilarla mayaruwarntirlal puranguwarnti murkurn.

Walimpawarlany pila parlipinya mayarurla Timpulla. Kirrarnani manyanangurla wangkikarra juwujwarntirla purlkawarntirla pinangurruwarntirla. Nyanartiwarntirlu palurlanyanu jularnani, Jesusju manya pinakarrinyani. Nyanartijangkarlu japirrijapirryungani manya tikirrparni tikirrparni Jesusju.

47 Wali pinakarrinyurla palurlanyanu marni piyirnwarrntirlu, "Minyarti parri pa pinarrijartijinyangu. Wangkiwarntiwu parla nukarniwurni pinarrijarrilany."

48 Mayirijaa Jawujap pilarla karrpirilmarni. Purruwarntirlaliny manyanangurla kirrarnani Jesus. Mayirirlu parla Jesusku marni, "Nganajangka mantarrangurla yap yanungurla kirrarni. Minya pajarrarnangu wamarn muwupungani karrartarlul mayaruwarlany mayaruwarlany. Nyuntu man lamajarrinya minyayirla. Marringurni pajarrarnangu nyir-rwiri tikiyani."

49 Wali parringu pilangu marni, "Nganajangkarlu pajinpila wamarn-wamarn muwupungani. Pinarri nganpilarla minyayirla Timpulla marna kirrarnana. Wangki ngajukurajangka Ngarpukurajangka marnarla pinarrijarrinyana."

50 Nyantujarrarlul ngajirta pilarla nginyjirrikanantarla nyapartukarra pilangu jularnani.

⁵¹ Wali nyanartijangka pilangurla Jesus yani kayili. Pirriyanila palu mayarurla Najuritta, nyanartijangka palu kurrarnani. Nganawurti pilarla jinjinyungani, nyantungu pilangurla mapunikanani walakurlu Jesusju.

Wali Mayirirlu pinapinakarrinya yangkartijangka wangkijangka yangka pilarla Jurujulumja marni Jesusju.

⁵² Wali Jesus karrkin purlkajarrinya. Milyilyirlu mapirri jirrkirl pinakarrinyani. Kuttu parla wirriyajarrinya, yarnta kanarlanywarnti piyirwarnti palurla wirriyajarrinya nyangujanga.

3

Jun pa yutukani jayilla

¹⁸ Marnani manyanangu Juntu wulyu wangki piyirwarntiwu warriyanujangkawarntiwu, yarnta kanarlany mapirrirni wangki-warntiwarlany manyanangu jularnani. Lirrkarpungani manya kurnakwantinyupurru.

¹⁹ Wali layimirri nganpayiwu parla jirrkirl marni Juntu purlkawu Yarritku. Marni parla, "Nyuntu man ngurriji. Ngurru manurla kartu warntarni papajikurajangka nyuntukurajangka. Yarnta man yakur-jinyangu ngunangani."

²⁰ Nyanartijangka kulijarrinya parla Yarrittu, jayilla yutukani Jun.

Kilakiwarnti Jawujapkurawarnti

²³ Jesusju manya mimijartiwarnti wulyukujirnani, jankajartiwarntijaa kurrarnumartajangkawarnti. Yarnta manyanangu jularnani Ngarpukura wangki purnkungu. Wali yitilalwarnti nguja 30, nyanartikarra manyanangurla warrkammarnani purnkungu.

Wali piyirwarntirlu palu ngurrpangu jularnani Jawujapkura walaku Jesus. Kilakiwarnti palurla kujarti kajalurnijangkawarnti.

Jawujapkura ngarpu parla yini Yilayi,

²⁴ Yilayikura ngarpu parla yini Matat,

Matatkura ngarpu parla yini Lipayi,

Lipayikura ngarpu parla yini Milki,

Milkikura ngarpu parla yini Janayi,

Janayikura ngarpu parla Jawujapwarlany,

²⁵ Jawujapkura ngarpu parla yini Matatayij,

Matatayikura ngarpu parla yini Ramas,

Ramaskura ngarpu parla yini Niyam,

Niyamkura ngarpu parla yini Yijili,

Yijilikura ngarpu parla yini Nakayi,

²⁶ Nakayikura ngarpu parla yini Mayat,

Mayatkura ngarpu parla Matatayijwarlany,

Matatayikura ngarpu parla yini Jimiyan,

Jimiyankura ngarpu parla yini Jawujik,

Jawujikkura ngarpu parla yini Jawuta,

²⁷ Jawutakura ngarpu parla yini Juwanan,

Juwanankura ngarpu parla yini Rija,

Rijakura ngarpu parla yini Jarapapil,

Jarapapilkura ngarpu parla yini Jiyaljiyal,

Jiyaljiyalkura ngarpu parla yini Niri,

²⁸ Nirikura ngarpu parla Milkiwarlany,

Milkikura ngarpu parla yini Ratiyi,

Ratiyikura ngarpu parla yini Kujam,

Kujamkura ngarpu parla yini Yilmamat,

Yilmatamkura ngarpu parla yini Yiya,

²⁹ Yiyakura ngarpu parla yini Jajuwa,
Jajuwakura ngarpu parla yini Yaliyija,
Yaliyijkura ngarpu parla yini Jaram,
Jaramkura ngarpu parla Matatwarlany,
Matatkura ngarpu parla Lipayiwarlany,

³⁰ Lipayikura ngarpu parla yini Jimiyin,
Jimiyinkura ngarpu parla yini Juta,
Jutakura ngarpu parla Jawujapwarlany,
Jawujapkura ngarpu parla yini Janam,
Janamkura ngarpu parla yini Yilayakim,

³¹ Yilayakimkura ngarpu parla yini Miliya,
Miliyakura ngarpu parla yini Mina,
Minakura ngarpu parla yini Mataja,
Matajakura ngarpu parla yini Nayijin,
Nayijinkura ngarpu parla yini Tayipit,

³² Tayipitkura ngarpu parla yini Jisi,
Jisikura ngarpu parla yini Wupit,
Wupitkura ngarpu parla yini Puwaj,
Puwajkura ngarpu parla yini Jala,
Jalakura ngarpu parla yini Najan,

³³ Najankura ngarpu parla yini Minatap,
Minatapkura ngarpu parla yini Yatmin,
Yatminkura ngarpu parla yini Yaniyi,
Yaniykura ngarpu parla yini Yajuran,
Yajurankura ngarpu parla yini Parij,
Parijkura ngarpu parla Jutawarlany,

³⁴ Jutakura ngarpu parla yini Jayikap,
Jayikapkura ngarpu parla yini Asik,
Asikkura ngarpu parla yini Ayiparan,
Ayiparankura ngarpu parla yini Tira,
Tirakura ngarpu parla yini Niyuwu,

³⁵ Niyuwukura ngarpu parla yini Jaruk,
Jarukkura ngarpu parla yini Riyiwu,
Riyiwukura ngarpu parla yini Pilik,
Pilikkura ngarpu parla yini Yipa,
Yipakura ngarpu parla yini Jiyila,

³⁶ Jiyilakura ngarpu parla yini Kayinan,
Kayinankura ngarpu parla yini Pajkit,
Pajkitkura ngarpu parla yini Jiyim,
Jiyimkura ngarpu parla yini Nawa,
Nawakura ngarpu parla yini Lamik,

³⁷ Lamikkura ngarpu parla yini Tujala,
Tujalakura ngarpu parla yini Yinak,
Yinakkura ngarpu parla yini Jarat,
Jaratkura ngarpu parla yini Malaliyal,
Malaliyalkura ngarpu parla Kayinanwarlany,

³⁸ Kayinankura ngarpu parla yini Yinaj,
Yinajkura ngarpu parla yini Jaaj,
Jaajkura ngarpu parla yini Ratam,
Ratamkura ngarpu parla Kut.

5

Nganpayi mimijarti putajarti

¹² Nyanartijangka Jesus pa ngunangani mayarurla tawunta. Nganpayi layi pa ngunangani mimijarti putajilinyarti. Wali Jesus nyanya nganpayirlu mimijawurlu, yanila manyanta Jesuskarti. Nyanayirla manyanta parntawantinya jinanga Jesusja ngarntimarnupurru. Nira palu kujartikarra ngunangani nyanartiwarnti Juwujwarnti parntawantinyani palunyanangurla piyirnwarntirla purlkawarntirla ngarntimarnupurru nurrurrurlu.

Wali nurrurrurlu parla ngarntimarnani Jesus nganpayirlu mimijawurlu. Marnani parla, "Purlka. Puju man wirriya nguniny wulyukujirrupurru, wali wulyukujija nyuntungu."

¹³ Nyanartijangkala palymani nganpayi mimijarti kurraparlu jutinyngurni. Marnila parla Jesusju, "Wirriyajal marna nguniny wulyukujirrupurru. Wulyukujuwujal marnanta." Partalurni wulyujarrinya, mimingajirtajartijarrinya.

^{14a} Jesusju parla jarrmarni, "Ngajirta nganyanangu ngantuwurti jakuljula."

¹⁵ Walirni palunyanangu jakuljakuljularnani wangki Jesus wulyukujirrupurru mimijangka. Nyanartijangka palunyanta pirriyanani piyirnwarnti pajajinyangu, Yanani palunyanta Jesuskarti pinakarrinyupurrujaa wulyukujirrupurru mimijangka, yangkala pajajinyangu palanta pirriyanani. Ngajirta parla Jesusju Ngarpuwu marnantarla, tumaj piyirnwarntirla pajangu palurla japirlyungani nira wulyukujirrupurru, yarnta nyantukura wangki pinakarrinyupurru.

¹⁶ Wali piyirnwarntingurni manyanangurla turtangkarrakangani Jesus jintangarlurra pintirnikarti. Japirlyunganila parla Ngarpuwu pinirningurni Jesusju.

7

Kalkarrakura walaku wanjikujirni Jesusju

¹¹ Nyanartijangka Jesus yani kayilungu tawunwarlanykarti yinikarti Nayinkarti. Nyantukura mapirrikarrajiwartijaa piyirnwarnti paja mapirri palunyanta yani.

¹² Jamurn palu takurryantarla kiyitta, pirriyanila palu kanarlanywarnti. Piyirn palu layi pirla kangani kalukurla. Nyanarti nganpayi pirla parla layikura marninkura kalkarrakura walaku layirni. Nayinkarrajiwartanti paja palunyanta yanani mapirri.

¹³ Wali Jesusju nyanya, yawiyjarrinyala parla nyanartiwu marninku. Marni parla, "Ngajirta ngan lungka."

¹⁴ Nyanartijangka Jesusju yanungurla tarrrpartarni nyanarti kaluku, lamajarrinyala palu nganpayiwarnti kangujangkawarnti. Jesusjula parla marni piyirnku nyanartiwu pirlawu, "Nganpayi turtangka. Malany marnangu ngajungu."

¹⁵ Nyanartijangka nganpayi nyanarti turtapinya. Kirrarnungurnila wangki marninyirra. Jesusjula parla marni nganpayikurawu nyanartikurawu, "Wanjikujirni marnangu. Tikirrkangku man."

¹⁶ Rayinjarrinya palu nukarni nyanartijangka. Wirriyajarrinyala palu. Ngarpula palu jamalkanya. Marnani palurlanyanu, "Purlka parlipangurla pirriyani Ngarpukura puraput. Ngarpu parlipangu pirriyani wanjikujirrupurru."

¹⁷ Wali wangki parla nyanarti jalyani Jesusku wamarn mayaruwarlany mayaruwarlany Jutyapurtarra.

15

Ngangayanujangkawarnti

¹ Piyirwarntirlu kanarlanywarntirlu palurla pamarr warntarnani kapumanku piyirwarntiwarlanyjangka. Kapumantu manya jinjinyungani pamarr warntarnupurru piyirwarntiwarlanyjangka, nyanartila palurla pamarr warntarnani piyirwarntiwarlanyjangka yini manyanangu ngunangani takkirlaka.

Yarntarni kanarlanywarnti nira palu ngunangani kujartikarra ngarlangalparni Ngarpungajirtajarti, yangkala Juwujwarntirlu palunyanangurla yakurrmarnani. Nyanartiwarnti piyirwarnti palunyanta yanani Jesuskarti pinakarrinyupurru.

² Nyanartijangka palu Jesus ngirtilykarra jularnani kurayipwarntirlujaa Parajiwartirlu. Marnani palurlanyanu, "Jesus manyanangurla wirriya kirralany pamarr warntarnujuwalwarntirlajaa piyirnta ngarlangarlarla. Yarntarni manyanangurla miyi ngalany nyantuwarntirla."

³ Nyanartijangka wangkila manyanangu marni Jesusju wangki ranyikarraji kujarti.

Kukunja ngangayani

⁴ "Kinyin yangka piyirntu manya martalany kukunja paja 100, puju layi yap yanany, wali piyirntu kukunja ngampurrjirlu manya wanyjaralany kukunjawarntiwarlany yukanga palkanga. Nyanartiwarnti 99 palu yukanga karrilany. Nyanartijangka kayanku parla muwupungany yap yanujangkawu, kitangarni parlipungany.

⁵ Parlipungurla ngarrurtajarrilany parla. Ngamurlamanungurla wanturala kangany tikirr kukunja nyanarti.

⁶ Kangujangkarlu manyanangu pawumalany jarntuwarntiwu. Malany manyanangu, 'Pawu. Nyaku mantawu. Parlipinyajal marna minyarti ngangayanujangka.' "

⁷ Nyanartijangka Jesusju manyanangurla larrkkujirnanani. Wangki manyanangu marni, "Kujartikarrarni manyirrangun guniny nyanartijilinyarni kirlingalparni. Puju piyirn kayan yakurrngurni kurnakwantilany, wali nyanarti, Ngarpu parla wirriyajarriwujinyangu. Wulyuwarnti piyirwarnti manya 99 nyangany wulyu Ngarpungu. Yarnta kaji piyirn yakurrngurni kurnakwantilany, nyanarti parla Ngarpu ngarrurtajarrilany purkajinyangu wirriya parla nguniny."

Pamarr wilantinya

⁸ Yarntarni manyanangu marnani Jesusju, "Puju marnintu manya martalany pamarrwarnti murrkurn yangka parlanyanu marulu martalany 10 jilpa, wali nyanarti. Puju manyanta wilantilany, wali marulu parla muwupungany. Turllukujilany pala tili, tilijawurlu rarrpalany ngurra nyan-tukura. Wamarn warrilany parla maruluwu kitangarni parlipungany.

⁹ Parlipungurla manyanangu papajarralany jarntuwarntiwu, 'Pawu. Nyaku mantawu. Parlipinyajal marna yangkarti marulu wilantinyujangka.' "

¹⁰ Larrkkujirnanila manyanangurla Jesusju. Marni manyanangu, "Kujartikarrarni manyirrangun guniny nyanartijilinyarni kirlingalparni.

Nyanartiwu kayanku palurla wirriyajarri lany yinjilwarnti Ngarpu mapir-rirni, puju palu nyangany piyirn kayan yakurrngurni kurnakwantinyu-jangka.”

Nganpayi ngangayani

11 Yarntarni manyanangu marnani Jesusju, “Kayan ngarpungu pinya martarnani kurriny walakujarra.

12 Jirnajangkarlu manyanta ngarntimarni ngarpunga. “Ngarpu, jalarra pajan yungku nyuntukura pamarrjaa manawarnti munyaljanga, yangka pajin yutukani walimpapurru munyal.” Wali ngurrujarrakujirni pilangu walakuyankurajarrawu munyaljanga pamarrwarntijaa manawarnti. Jarlu pilangu yutukani munyal ngarpunyankuraru. Warntarla pila manawarntijaa pamarrwarnti munyaljankawarnti, yangka pilangu ngarpun-yankura pirlajarrirla. Walirni wanjingarni manyanta japirlyinya ngarpun-yankurarla.

13 Nyanawurlu nganpayirlu jirnajangkarlu manya marurripinya pamar-rwarntijaa manawarnti munyaljankawarnti, wurnapurru parlanyanu.

Nyanartijangkarla murrkurn ngurrawarnti kumantawarlanya jakarnkarrakanyala wurna ngarpukurangurni ngurrangurni. Yap yani pa nyanarti nganpayi marri. Marrijinyangu yap yani, ngajirta marnpa. Nyanayirla ngurranga marriwarlany manyanangurla pirriyani purlkanga tawunta. Nyanayirla warntarnani parlanyanu pamarrjawurlu wulywulyuwarntijaa yakurrwarnti. Nyanartijangkala yarnta manya yungani piyirnwarnti pamarr pinakarrinyumulu. Ngarlangaljinyangu ngunangani.

14 Pujumani parlanyanu nyantukura pamarr. Warpinykujirni parlanyanu kitangarni parlanyanu pujumani pamarr nyantukura. Marlalpala nguja pamarrngajirta.

Ngajirta manyanangu ngapa pirriyantarla piyirnku nyanartiwu pajawu. Ngajirta manyanangu turtapungkarla miyi. Piyirn nyanarti palu paja kurrarnani miyingajirtajarti. Ngapa ngajirta manyanangu pirriyantarla yitilal. Marlal nguja nyanarti nganpayi miyingajirtajarti marranyanjarti. Munyal ngajirta parlanyanu jarlu yutukarrarla pamarr nyanawurlu ngan-payirlu. Pujumani palunyanu pamarr nyantukura munyaljanga.

15 Nyanartijangka nganpayi walimpa marranyanjarti manyanta yani purlkakarti nyanartikarrajikarti linti. Warrkampurru parla japirlyinya. Wali yinyala parla warrkam pikipikiwarnti. Ngampurrikanani manya pikipikiwarnti nyanawurlu nganpayirlu.

16 Nyanartijangka miyi ngarla manyanangurla ngarnantarla mar-ranyanjawurlu pikipikiwarnturla jamurn. Ngajirta parla ngananguwurti yungkarla miyi piyirntu.

17 Wali nyanarti nganpayi pinarrijartijarrinya. Pinapinakarrinyani. Marni parlanyanu marranyantu, “Paja palunya warrkammayin nguniny ngajukurarla ngarpunga. Martalany palu miyi pajajinyangu. Ngaju marna minyayirla nguniny purlka marranyan. Yangkartiwartirlu palu ngalany miyi kinkiwurra, yangkajal manyanangu paja miyi nguniny.

18 Yanku marnanyanta ngajukurakarti ngarpukarti. Tikiyanku mar-nanyantu, malkula marnarla, “Ngarpu, yawiyijarrilany marnangu. Ma-punparni marnanta wanyjani. Yarnta marnarla yawiyijarrilany Kutku.

19 Ngajirta marnangu turtuk nguna walaku nyuntukura jularnupurru. Yarr marnangu ngunawu warrkammayin. Nyuntuwu marnangu war-rkammalkula tikiyanungurla.” Kujartikarra parlanyanu wangki pikaku-jirni nganpayirlu nyanawurlu. Pinapinakarrinya parlanyanu kujartirni nyantukura ngarpu wartangurni. Warrarni pa marrirni kurrarnani.

²⁰ Nyanartijangka tikiyanila manyanta nyantukurakarti ngarpukarti. Marringurnila pa nginyjirrikani ngarpunyankurarlu walaku nyantukura. Luyurrmarni parla ngarpunyankurarlu, marringurniliny nginyjirrikani.

Nyanartijangkala parla laparni langkarni ngarpunyankura, ngamurla-manila. Linyala manyanta ngarpunyankura.

²¹ Marnila parla ngarpuwu walakurlu, “Ngarpu, yawiyjarrilany marnangu. Mapunparni marnanta wanyjani. Yarnta marnarla yawiyjarrilany Kutku. Ngajirta marnangu turtuk nguna walaku nyuntukura jularnupurru.”

²² Ngajirtala mapunikarrarla ngarpunyankurarlu. Jinjinyinya manya warrkammayinwarnti nyantungu. Marnila manyanangu warrkammayinwarntiwu, “Partalu pirrikangkalurla kuluwujjaa ringjaa yakapiri, yangka marnanya munyal martalany. Yungku marnarla kuluwuj wulyu, yutukarrku manyanu ngajukuraru piyirntu. Kurraparla manyanu tarjakkujiwu ring. Yakapiri marnarla yungku, jinanga manyanu karrpiwu.”

²³ Yarntarni manyanangu marni, “Warntalu kuyi nyanarti purlumanu ngajukura jirajartijnyangu. Pungkalu. Kuyijaa miyi purlika parlipa ngalku nukarnirlu. Wirriyajarriwu parliparla ngajukurawu walakuwu.

²⁴ Kula pirlajarrinyani walaku ngajukura, minyakujala wanji tikirrwantinya. Jarlu pa ngangayaniliny jalarra marna parlipinya tikiyanujangka.” Nyanartijangkarlu palu ngarnani kuyijaa miyi, nyanartila palu wirriyajarriyani.

²⁵ Wali nyanawurlu nganpayirlu papanyankurarlu wartangurni warrkammarnani yanungurla mayarungurni ruwangu.

Nyanartijangkarlu warrkamjangkarlu tikirrwantinya nyanarti nganpayi, pinakarrinyala manya wangi marnujangka. Paja palu marnani wirriya.

²⁶ Papajani parla warrkammayinku. Marni parla, “Nyapartujangka palu wirriya marnana nyanartiwarnti piyirwarnti.”

²⁷ Jangkumanila manyanta nyanawurlu warrkammayintu. Marni parla, “Ngajirta. Nyuntukura ngajajipurru pirriyani, yangka jarluwarlany yapyani. Wanjila wulyu pirriyani. Kula ngangayanirni, minyakujala wanjirni tikirrwantinya yara. Ngarpupjurrula parla wirriya nguniny walakuwu nyantukurawu. Nyanartijangkala ngarpupjurrurlu parla pinya kuyi nyanarti jirajartijnyangu purlumanu.”

²⁸ Nyanartijangka nyantu pa kulijarrinya nganpayi kajalurnijangka. Jutparnila karrinyani. Ngajirta manyanangurla kirninyyantarla piyirwarntikarti. Ngarpunyankura parla langkarni yani. Jarti pa purpani nyanartikarti piyirwarntikarti.

²⁹ Marnila parla ngarpunyankurawu, “Ngajirta. Nira marnangu warrkammarnani nyuntuwu. Ngajirta marnangurla panypungantarla. Mapunikanani marnangu. Wulyuwulyu marnangu warrkammarnani nira. Ngajirta pajan kujarti yungantarla kuyi nanikutwurti lamparnwurti wirriyakujirrupurru kujartijilinypurru. Puju marnanyanangurla ngajungu nganyjarla jirajarti kuyi, nyanartila marna wirriyajarriarla, nyanarti wali.

³⁰ Minyarti mankurla jalarra pinya nyanarti jirajarti purlumanu nyuntukurawu walakuwu tikirrwantinyujangkawu. Yangka mantarrangu yutukani munyal, nyanartila manya nyantungu warntarnkarrakanya munyaljanga pamarrwarntijaa manawarnti. Wanyjanurlakani manta wurnangu. Nyanartijangkarlu nyuntukuraru walakurlu mangu tarrapungurlakani pamarrwarntijaa manawarnti. Nyuntukura walaku pa

marninjuwal ngunangani. Nyanartijangka marlalpala mangurla tikir-rwantinya nyuntukarti ngarpukarti, nyanartila manurla pinya kuyi nyanarti purlumanu jirajarti nyantuwwumipa, ngajirta ngajuwu, nyantuwwumipa.”

³¹ Ngarpungula parla marni walakuwu nyantukurawu, “Ngajajipurru pa yani, kanyala parlanyanu pamarrwarntijaa manawarnti pujurni munyal-jangka. Nyuntungu ngajirta pajan wanyjarrarla. Nira pajanurla nguniny ngajunga, yangkala pamarrwarntijaa manawarnti pujurni mangu war-rarni nguniny minyayirla ngurranga.”

³² Yarnarni parla marni walakuwu nyantukurawu, “Minyarti mar-nalurla ngajajipurruwu pinya purlumanu jirajarti. Kula walirni pirla-jarrinya, minyakujala yararni pirriyani wanjirni. Kula walirni ngan-gayani, parlipinyala marna tikirrwantinyujangka. Nyanartila marnalurla purlumanu pinya ngajajipurruwu, ngajula marna wirriyajarrinya.”

21

Jesus manyanangu jularni Timpul palu tarrapungku

⁵ Yangka palu Timpulla karryanyi Jesuskurawarnti mapirrikarraj-iwarnti, wali marnani palurlanyanu, “Wulyujinyangu pa minyarti ma-yaru, yarnta pamarrwarnti wulyuwarnti nganapartu nganapartu, yangka palurla jarlu Ngarpu yinya yiji.”

Jesus manyanangu marni,

⁶ “Wali manta nyangany jalarra. Walimpa palunya tarrapungku pamar-rwarntijaa mayaru minyarti mapirri. Minyartiwarnti pamarrwarnti palu ngunanganku wantinyujangka.”

Piyirnwarnti pungujuwalwarntijaa yakurrwarnti

⁷ Wali japirlyinya palurla Jesus, “Pinarriyungujuwal. Nyangurla pa ku-jartijarriwu. Nyapartukarra marnalu nyaku kutajarrinyujangka, yangka parla kutajarriwu mayaruwu tarrapungupurru.”

⁸ Wali Jesusju manyanangu marni, “Ngajirta ngantanya wajilpungka kajiyungujuwalwarnti yirrijiwarnti.” Yarnarni manyanangu takijularni Jesusju, “Pirriyanku palu kanarlanywarnti yirrijiwarnti. Julawu palun-yanu, ‘Yangkarti marna ngaju yangka pajinta jurumanani.’ Yarnarni manyirrangulu julawu kutajanyupurru. Wali ngajirta ngantanya wa-jilpungka yangkartiarnti.”

⁹ Yarnarni manyanangu Jesusju takijularni, “Kanarlanywarntirlu palunyanu kajalkajalkujiwu wartangurnijangkarlu, yarnta palunyanu piyirnwarntirlu punganku. Wali pinakarrinyanku manta kujarti. Ngajirta nganta rayinkarri. Ngajirta paji kutajarri ngajupurru tikiyanupurru, walimpa pa ngunawu kujartikarra.”

¹⁰ Yarnarni manyanangu Jesusju marni, “Piyirnwarntirlu pajangu palunyanu punganku kuli marriwarntijangkarlu mapirrirni, ngajirta murkurntumipa.

¹¹ Yarnta ririmarnanku nguwa langkirrlaparnupurru, yarnta ngapawu mapirrirni palurla kanarlanywarntirlu jarti jurumanku miyiwu mapir-rirni turtapungupurru. Marranyanjarti palu ngunanganku. Yakurrwarnti manyanangurla pirriyanku nganapartu nganapartu. Yarnta yalkirijangka palu nyaku nguwukarrikanupurru karrartakujirnujuwal.”

¹² Wali yarnarni manyanangu takijularni Jesusju mapirrikarraj-iwarnti, “Wali tarrpartawu manyalu pungupurru, yarnta kangku manyalu

purlkakarti kuwutkarti. Kuwutjangkarlu manyalu kangku jayilkarti. Nyanartijangka manyalu kangku purlkawarntikarti kingwarntikarti, tumaj pajinta ngajukurawarnti mapunjiwarnti.

¹³ Wali nyanayirla purlkawarntirla mantanyanangu julawu ngajukurajangka wangki wulyu.

¹⁴⁻¹⁵ Wali ngajirta nganta rayinkarri. Ngajungu marnanya purnkukujiwujaa tanyjikujiwu. Nyanartikarra marnanyirrangu julawu ngajukurajangka wangki nyapartukarra mantanyanangu tikirjulawu. Ngajirta nganta kajaluwarlany rayin pinakarri. Wali marnanyirrangu julawu wangki, nyanartijangka kayan nganyalu jangkumanta nyanartijangka ngajukurajangka wangki.”

¹⁶ Yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Kangku manyalu jarntuwarntirlu pungupurru ngamajirlujaa ngarpungu, yarnta papajirlujaa ngajungu mapiririrlu. Pungku manyalu kanarlanywarnti pirlawurra.

¹⁷ Yarnta manyirrangu yakkurrmarnanku nukarnirlu piyirwarntirlu ngajungurni, nyurrawarnti pajinta ngajukurawarnti.

¹⁸ Wali ngajungu marnanya martarnanku kurraparla.

¹⁹ Lani manta ngunawu ngajukurarlal, yangkala manta pirlurr ngunawu wangi.”

Jesusju manyanangu jularni tarrapungku palu Jurujulum

²⁰ Wali yarntarni manyanangu Jesusju takijularni mayaru tarrapunpurru, “Yangka mantanya nyaku marrijangkawarnti palu marnpa pirriyanku kulipariwarnti Juwujngajirtawarnti, mapunparni palu minyarti mayaru tarrapungku Jurujulum timpul mapirrimni.

²¹ Wali nyanartikarra palu lapalku pamarrwarntikarti marri pungungamarra, mayarujangkawarnti palu lapalku. Ngajirta ngartalu rantangajangkawarnti lapanyja mayarukarti takurr.

²² Puraputwarntirlu palu jarlu lani kujartikarra, puju ngajirta palu mapunikarrarla, pungkula manya Ngarpungu. Jalarra marnanyirrangu jularnana, mapunparni manya pungku Juwujwarntijaa mayaru mapirri.

²³ Yangka marninwarnti muntajartiwarntijaa lamparnjartiwarnti, wali yawiyi palurlanyanu ngunawu.

²⁴ Wali kanarlanywarnti Juwujwarnti palunya marrijangkawarntirlu lanku pirlawurra, kanarlanywarnti palunya kangku ngurrjarra ngurrjarra. Jarntuwarntingurni palunya wirrpakangu. Warrkammayinkujiwula palunya Juwujwarnti marrijangkawarntirlu. Mayaru minyarti Jurujulum palu tartalykanyjiwu Juwujngajirtawarntirlu kitangarni manya Ngarpungu lamakujiwu.”

Yarntarni Jesus pirriyanku

²⁵ Jesusju manyanangu marni mapirrikarriwarntiwu yangkartiwarntiwu, “Purangujaa yakarn, wilwarnti palu kanarlanyarnijarriwu. Nginyjirrikarrkula manta. Kaniny nguwanga jawurlata purlkajarriwu, yangka manya takulanku manawarntijaa mayaruwarnti, kaparnpala palu karrinyanku. Pinakarrinyanku palu, rangkurrmarnanku pa jawurlata nyanarti. Purrpurrmallkula palu piyirwarnti nukarnini wapalkarra, yangka palu nyaku nyanarti ngapa parayanujangka.

²⁶ Yarntarni yalkirikarriwarnti purangujaa yakarnjaa wilwarnti palu turtapungku kanarlanykartingurni wapalngurni. Wali nyanartijangka palu piyirwarnti yalyyanurla wantiwu karrarta purrpurrmarnujangka. Ngurrpangurrparlu palunya nyaku yangkartiwarnti yalkirikarriwarnti piyirwarntirlu.”

²⁷ Wali yarntarni manyanangu Jesusju marni, “Nyanartikarra marna ngajula pirriyanku. Yurnturra marnanyanta kurrarnanku. Wulyu pajalu nyaku pajangu piyirntu mayajarti.

²⁸ Yangkartiwarnti mantanya nyaku yalkirirlajaa jawurlatarla, wali manta nginyjirrikarrku. Mil manta kankarraljarti karriwu purnku. Kurraparla marnanya martawu. Partalurnila marnanyirrangurla rayin pujukujiwu.”

Nyapartukarra parlipa nginyjirrikarrku Ngarpu majajarrinyupurru

²⁹⁻³⁰ Nyanartijangka Jesusju manyanangu warraja marni, “Yangka manta pinakarrilany jiriki kirtirr marnujangka, nginyjirrikarrkula manta ngapa partalurni pirriyanupurru.

³¹ Nyanartijiliny manta nyaku yalkirijaa jawurlata kanarlanyparni-jarriwu pila, nginyjirrikarrkula manta Ngarpu manyirrangu partalurni majajarriwu.”

³² Wali yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Mapunparni marnanyir-rangu jularnana, yangka manta jalarra wanji nguniny, kujartikarra mar-nanyirrangu marnani yangkarti jarlu. Kunyungurla manta yirrawarlany kajalurni pirlajarriwu, yirrawarlany manta wanji ngunawu, nyaku manta minyarti.

³³ Yalkirijaa nguwa pila pujujarriwu, wali nyanarti jamulu. Kayan ngarta ngajukura wangki pujujarri.”

Marni manyanangu marrki ngunangupurru

³⁴ Yarntarni manya lirkarnpinya, “Kujarti marnanyirrangu marnani, pinalkarra mantarla ngunawu. Ngajirta nganta pinapinakarri jutungu kanarlanywarnti miyijaa ngapa ngarla, pamarrjaa warrkam, yarnta kanarlanywarnti nganapartu nganapartu. Yarr manta ngunawu lani. Puju manta yarr kurrarnanku nganganganga, wali murtarni manyir-rangu kanarlanyparnijarriwu yalkirijaa jawurlata, yangka kunyarrjiliny kitpananany manangu kitpanjuwallu.

³⁵ Yangka kunyarrwurti jakalany, wali murtarnila manyanta pajarralany manangu kitpanjuwallu.”

Yarntarni Jesusju marni, “Kujartikarra manyanangurla murtarni pir-riyanku piyirnwartirla nukarnirla wapalkarrarla yangka kunyarrjiliny warntalany, yangka marnanyirrangu jarlu jularni.

³⁶ Wali marrki manta ngunawu pika, japirlyunganku mantarla Ngarpu nira yangkartirlamarra. Purnkula manta ngunanganku. Yangka mar-nanyirrangu pirriyanku, marnpa pajantarla karriwu ngajunga kurntayin-gajirta, tumaj manta pikajarti kirralany.”

³⁷ Wali nyanartijangka Jesusju manya kumantawarlany kumantawar-lany pinarriyungani nyanayirla Timpulla. Yarnta karuwarrawarlany karuwarrawarlany pa jintanga yapyanani pamarrkarti yinikarti Yalipjar-tikarti.

³⁸ Wali piyirnwartni nukarnini palurla pirripirriyanani Timpulkarti kumantawarlany kumantawarlany purangu kankarraljarrinyjangkarla pinakarrinyupurru.

23

Jesusju parla marni ngurrijiwu

³⁹ Wali layiwarlanyju ngurrijirlu parla Jesusku nginarrmarni. Marni parla kujartikarra, “Julalany manyanu Ngarpukurajinyangu yini Kurayij.

Nganajangkarlu manyanu tikirwanjikujirla. Ngajarra mapirri rni mantar-ranya tikirwanjikujiwu.”

⁴⁰ Nyanartijangka ngurrijiwarlanyu parla jarrmarni, “Nganajangka man. Ngarpuwu ngajirta manurla rayinkarri.” Yarnarni parla marni, “Nukarnini parlipanyalu mananga tarnikani nyantu mapirri rni.

⁴¹ Ngali jarramipa parli yakurr, pirlakujilany pala parlipanyalu tumaj parli ngurrijarra. Yurru parli jungani ngali jarrarlu. Nyanarti nganpayi kaparnjanga yakurrngajirta. Ngajirta pa yurru jungantarla nyantungu.”

⁴² Nyanartijangka Jesusku parla marni jarrmarnuju wallu, “Yangka man purka pirriyanku maja, wali ngajula pajan pinapinakarriwu.”

⁴³ Wali Jesusju parla marni, “Mapunparni pajinurla ngunawu ngajunga kankarni wungkurra jalungurrurla jalarrarni.”

24

Ngarpungu kanya Jesus kankarral yapinkarti

⁵⁰ Jesusju manya kanya mapirrikarrajawarnti kurlila mayarukarti Pijanikarti. Nyanayirlarni palu jatparamarni. Nyanartijangka Jesusju kurrapajarra kankarnikujirnurla japirryungani parla Ngarpu, mapirrikarrajawarntiwu manyanangurla jutujikujirnupurru.

⁵¹ Nyanartikarrarnila japirryungujangkarlu manya wanyjani wartangurni. Kankarral pala kanya Ngarpungu yapinkarti.

⁵² Nyanartijangka mapirrikarrajawarntirlu palu Jesus kajalkajalkujirni wartangurni kankarralyanujangka. Wali tikiyanila palu kayili Jurujulunkarti wirriyajinyangu.

⁵³ Nyanartijangka nira palu Ngarpu kajalkajalkujirni mapirrikarrajawarntirlu mayarurla Timpulla.

John

8

Marnin palu kanya Jesuskarti

² Jamurn yangka purangu kankarnijarrinyani kumantajarti, Jesus-pala yani mayarukarti Timpulkarti. Piyirnwarntila palunyanta paja yani Jesuskarti. Jesuspala manyanangurla yutantinya nyantuwarntirla, pinayinya manya kirrarnungurni.

³ Nyanartijangka marnin palunyanta Jesuskarti kanya piyirnwarntirlu. Minyartiwarnti piyirnwarnti palu kanarlanywarnti tarrukuwu nyantukurawu pinangurru, yini manyanangu kurayip. Kanarlanywarntiwarlany palu tarruku nyantukura tartpartarnujuwal, yini manyanangu Paraji.

Wali yangkarti marnin palu warntarni yukarnujangka, kanarlanykurarla ngumparnarla manyanta yukarni. Wali kaparnpala palu marnin karrinyukujirni. Piyirn palunyanta marnparni wamarn karrinya.

⁴ Marni palurla Jesusku kurayipwarntirlujaa Parajiwartirlu, “Minyarti marnin marnalu parlipinya kanarlanyjarti ngumparna yukarnani.

⁵ Ngarpukurajangka Mujijju parlipanya jinjinyinya nyantukurarlurukurlu jarlujangkarlal kujartijilinyku pamarrjawurlu pajanuwu pirlawurra. Nyapartu mankurla malku nyuntungu.”

⁶ Wangki palurla Jesusku kuja marni kajiyungupurru, kajiyungkarla palu Jesus. Jesuspala palu ngirtilykarra jularla.

Nyanartijangka mirtijurrurnjurrurn wantinyurla Jesus kulkururlurni wirntipungani nguwanga.

⁷ Jutungurni palu Jesus japirlyungani kurayipwarntirlujaa Parajiwartirlu, yangkala manya nyanya kankarral. Marnila manyanangu, “Pamarrjawurlu pa luwawu kajalurni nyanawurlu piyirntu jurnanykarrarlur. Yangka yakurrwurti ngajirta manyanta nguna.”

⁸ Wali Jesus warrarnila kirrarnani. Kurraparlu wirntipungani nguwanga kulkururlurni.

⁹ Jamurn palu pinakarrinya nyanarti Jesuskura wangki, wurnarnila palu kurntayikarra tirrinytirrinyani nukarnini kurayipwarntijaa Parajiwartiri. Kayanngurla kayanngurla palu tirrinytirrinyani purrkuwarn-tiliny pingkayiwartiri wartangurni. Jesuspala palu wanyjani kirrarnujangka wartangurni. Kuja manyanta marnin karrinyani linyja. Nyanartiwartiri paja piyirn palu yap yani.

¹⁰ Jesus ngalararnila parla. Kankarral nyanya karrinyujangka. Marni parla marninku, “Marnin. Wanyjurla palu yani yangkartiwartiri, ngananguwurti manta ngulikani kuliparirlu.”

¹¹ Jangkumanila manyanta marnintu, “Ngajirta, marlal.”

Jesusju parla marni, “Ngajungu lakarra, ngajirta marnanta ngulikarra. Yanta. Ngajirta ngan yarnta yakurrjarri.”

11

Nganpayi Lajuras

¹ Layi nganpayi yini parla Lajurasjaa rimpinyankurajarra mapirrirni palu ngunangani mayarurla yininga Pijanirla marninjarra yinijarra Mayir-ijaa Maaja. Nyanartijangka Lajuras wantinya purllka mimi.

² Layirni Mayiri yamparrajarti yangkarti manyanta Jesusja jinajarrarla purtkujirni wulyu parntimanupurru, yangkala murupinya nyantukura-jawurlu purturnjawurlu yamparrajawurlu. Murupinya manyanta jinanga Jesusja jurlungajangkawurlu rallu. Nyantukurala Mayirikura parla papaji mimi nguja Lajuras.

³ Nyanartijangka pilarla wangki yiparni Jesusku ngapurlunyanjurajarlarlu purlkawu, “Nyantukura mangu mirt mimijarrinya.”

⁴ Jamurn pinakarrinya Jesusju marringurni, marnila manyanangu mapirrikarrajiwarntiwu, “Nganajangka pa yukarnana. Ngajirta pirlajar-rinyupurru. Yarr pa yukalany, mimijangka palu nyaku kanarlanywarn-tirlu pajangu Ngarpukura maya. Nyaku pajalu, ngajungu marna maya martalany, ngaju marna Kutkura walaku. Minyarti nganpayi mimijangka palu wulyula nyaku kanarlanywarntirlu.”

⁵ Jesusju manya tapungmanani nyanartiwarnti rimpirlangujarti mapunjinyangu Maajajaa ngajanyankura yarnta Lajuras mapirriirni.

⁶ Jamulurni manya pinakarrinyurlakani, jularnani palurla Lajuras mimijarrinyujangka, yalayirlarni Jesus kirrarnani lama, kurrinywarlany ngurra yukarni. Ngajirta manyanangurla wurnajarrirla partal.

⁷ Nyanartijangka kurriny ngurra yukarnkarrakanya. Marni manyanangu Jesusju mapirrikarrajiwarntiwu, “Yankurlipa karla Pijanikarti tikirr Jutiyarlalparni Lajuraskurakarti ngurrakarti.”

⁸ Mapirrikarrajiwarntirlu palu marrkukani Jesus, “Ngajirta. Jarlurni mantalu pamarrjawurlu luwarla pirlawurra Juwujwarntirlu Pijanirla marnpa. Nyapartu man tikiyanany nyanayirlurra.”

⁹⁻¹⁰ Jesusju manyanangurla jangkumani, “Jininyara parlipangu purlka kitpungupurru, kayan ngarlipa takurrkarra wanti pukanyjajilinyarni. Jininyara parlipa kitpungany, purangurlu parlipanya tili yungany. Pukanya parlipa yanany, nyanarti wantilany parlipa kurrkunga, tumaj tili ngajirta manyanta nguna.”

¹¹ Yarntarni manyanangurla marni Jesusju, “Ngalimpakura piyirn Lajuras parlipangu manyan yukalany. Yanungurla marna parnkimanku ngajungu.”

¹² Mapirrikarrajiwarntirlu palurla marni, “Purlka. Puju pa manyan yukalany, nyanarti pa wulyu furtangu nyanturni.”

¹³ Nyanartiwarntirlu palurla marni, kula manyanparni yukarnani, minyangurru manyanangu Jesusju kujawarlanygurnu jularnani. Ngajirta manyanangu pirlajarrinyujangka jularnantarla jirrkirl.

¹⁴ Nyanartijangka manyanangu kalara jularni jirrkirl Lajuras pa pirlajarrinya.

¹⁵ Wali marni manyanangu Jesusju, “Lamajarrinya marna minyayirla ngurranga takiwarlanyparni. Ngajirta marnanyanta jarlurni yantarla Lajuraskarti. Jalarra parliparla yanku, yangkala pajanta nyaku nyanayirla ngajukura maya, mapunikarrkula pajintarla. Kujartikarrapurru marnanyirrang ngarrurta nguniny.”

¹⁶ Marnila manyanangu nganpayirlu yiningu Tamijju mapirrikarrajiwarntiwarlanyku, “Yanku parlipanyanta Jesusja Pijanikarti mapirriirni. Puju palu Jesus pungku, wali ngalimpa mapirriirni parlipanyalu pungku.”

¹⁷ Nyanartijangka palu yani, pirriyanila palu Pijanirla, jarlungurru palu Lajuras yutukani pirlajarrinyujangka najinga ngurrawarntila murrkurn-tajaa ngurra kayanta.

¹⁸⁻¹⁹ Wali nyanarti mayaru Pijani marnparni manyanta nguja Jurujulumja karlarrara, yangkala palu Juwujwarntiwarlany Jurujulumkarrajiwarnti yani nyanartikarti mayarukarti Pijanikarti. Wali Mayirijaa Maaja

pila ngunangani nyanayirlarni Pijanirla lungujangka pinyalu mapirriku-jirnani. Papajiwu pilarla pirlajarrinyujangkawu lungani.

²⁰ Jamurn palurla jularni Maajawu Jesus yanujangka nyantukurakarti ngurrakarti, yanungurla parla japantinya Maajarlu. Mayiri pa lamarni kurrarnani kaninykaniny mayarurla.

²¹⁻²² Maajarlu parla marni Jesusku, “Purlka. Puju man jarlu pir-riyantarla, wanjirni pa ngunarla warrarni papaji ngajukura. Wulyuku-jirlala man nyuntungu, yangka man partalurni pirriyantarla. Yangka mannyanta ngarntikangany Ngarpunga nira, nyanarti wali pinakarrilany mangu. Ngajungu marnarla mapunikarralany, mapunparni mangurla jangkumanany.”

²³ Jesusju parla marni, “Nyuntukura papaji mangu pirlajangka wanjijar-riwu.”

²⁴ Maajarlu manyanta jangkumani, “Yuwayi. Ngaju marnarla pinarri, walimpa turtangu. Yangka ngurra kutajarriwu, nyanartikarra palu wanjijarriwu walimpa pirlajangkawarnti jarlujangkawarnti, mapirriirni manyanangurla turtangu papaji ngajukura.”

²⁵⁻²⁶ Jesusjula parla marni Maajawu, “Ngaju marna kayan wanji yun-gujuwal pirlajangkawurti marnarla wanji yungany. Puju ngananguwurti pajirra mapunikarralany piyrntu, nyanarti pa wanji ngunawu. Puju yangka pirlajarriwu, pirlurr pa wanjirni ngunawu. Puju ngananguwurti pajirra wanjigurni mapunikarralany, kayan ngarta pirlurr nyantukura pujujarri.” Japirryinyala parla Jesusju, “Mapunikarralany ngan Maaja.”

²⁷ Marnila parla Maajarlu, “Yuwayi. Mapunikarralanyjal marnangurla. Nyuntu man yangkarti Kurayij Kutkura walaku. Pirriyani manpangu Ngarpungurni kankarnimarrangungurni, yangka marnangulu pinalkarra ngunangani jarluwarlanyjangka.”

²⁸ Nyanartijangka wanyjanurlakani Jesus Maajarlu. Kajalkajal pa yani Maaja mayarukarti. Parlipinyala ngajanyankura, yangkartiwarntingurni manyanangurla ngarrpirtimankarranya. Nyantu manyanangurla kurrar-nani Jurujulumjangkawarntirla, jularnila parla Jesus pirriyanujangka. Marni parla, “Purlka parlipangu pirriyani pinayungujuwal. Japirlyinya mangu nyuntuwu. Nyaku manta.”

²⁹⁻³⁰ Wali partalurni pa Mayiri turtanya wangkingarni, yanila manyanta Jesuskarti warntarrirlal. Jesus pa warrarni karrinyani kirlingarni.

³¹ Jamurn palu nyanya Mayiri turtangujangka piyirnwartirlu lungu-jangkawarntirlu, wajilpinya palu. Kula Mayiri pa yantarla najikarti jin-tanga. Najinga palunyanta lungkarla nyanayirla, minyangurru manyanta Jesuskarti yani.

³² Wali pirriyani manyanta Jesusja Mayiri. Lapart parntawantinya manyanta jinanga kajalurni. Marnila parla lungukarrarlul, “Purlka. Puju man jarlu pirriyantarla, wanjirni pa ngunarla warrarni papaji ngajukura. Wulyukujirlala man nyuntungu.”

³³ Mayarujangkawarntirlu palu pirriwajilpinya wartangurni Mayiri, yangkala palu lungani, Jesusjula manya nyanya lungujangkawarnti. Munta yawiyijarrinyajaa luyurrmarni mapunjinyangu.

³⁴ Japirlyinya manya Jesusju, “Wanyjurla manta yutukani pirla karrkin.” Jangkumanila palunyanta, “Pa. Pinakangku marnangulu.”

³⁵ Wali linyala Jesus.

³⁶ Kanarlanywarntirlu palu Jesus nyanya lungujangka. Marnila palurlanyanu, “Mapunparni kujala tapungmanani nganpayi minyarti pirlajangka.”

³⁷ Wali kanarlanywarntirlu palurlanyanu marni, “Nganpayiwarlany wulyukujirni mil jankajartijangka. Kula Lajuras nyanartijiliny wulyukujirla nganpayijiliny jankajartijiliny.”

³⁸ Yarntarni pa luyurrmarni Jesus. Wali nyana najikarti. Jarlu palu yutukani najinga, pamarrpala palunyanta rukukani kirlingirrla.

³⁹ Jesusju manya jinjinyina. “Pamarr nyanarti rirripkangkalunyanta.” Maajarlu parla marni Jesusku Lajuraskurarlu rimpingu, “Jarnngu pa jungkupalany. Jarlu pa pirlajarrinya ngurrawarnti kurrinykurriny.”

⁴⁰ Jesusjula parla marni Maajawu, “Yangkakatarnangu jarlu jularni. Rukarni ngannyanta. Puju pajanurla mapunikarralany, nyaku man Ngarpukurajangka maya.”

⁴¹⁻⁴² Mapunparnila palu rirripkanya pamarr nganpayiwarntirlu, Jesusjula kankarral warrpunyanya, Ngarpula parla japirlyinya. Marni parla Ngarpuwu, “Mapunparni marnangurla mapunikarralany. Pinakarrilany pajan nyuntungu, jangkumanany pajanurla. Minyartingurni jalarra pajilurla mapunikarrku piyirntu, nyuntungu pajan yiparni minyartikarti.”

⁴³ Nyanartijangka mayajinyangula papajani, “Lajuras turtangka. Palka-ngajarri.”

⁴⁴ Wali mapunparnila pirriyani Lajuras. Warrarni pa pajpajkar-rripnujangka ngujangurra warpiny miljarrajae jinajarrajae kurrapajarra nukarnini. Jesusju manyanangu marni, “Yulajpantalanta, wurna pa yanku.”

⁴⁵ Yangka palu Jesus nyanya wanjikujirnujangka Lajuras, wali pajangu palu mapunikani yangkartiwarntirlu Mayiri palu wajilpungani najikarti lungujangkarlu. Nyanartijangkawarntirlu palu mapunikani yangka Jesusju wulyukujirni nganpayi Lajuras. Nyanyala palu pajangu wanjikujirnujangka.

20

Jarti palurla nyanya Jesusku karrkinku

¹ Rakarrarlarni wiyikja pa jakarni Mayiri Miktilin najikarti pirlapurrukarti. Parlipinyala kirlingirri ngaamarnujangka. Nyanarti paljarr purlka rirripkangujangka pa marnparni karrinyani.

² Wali jamurn nyanya kirlingirri, mayarukartila tikirrlaparni Mayiri. Mapirrikarrajjararla pilangurla pirrilaparni. Kanarlany pa mapirrikarraji yini parla Pita, kanarlany pa mapirrikarrajiwarlany yangka Jesusju tapungmanani. Nyanartijjararla pilangurla Mayiri pirrilaparni. Wali marnila pilangu, “Warawu. Yap kanya palu purlka ngalimpakura najingajangka. Ngurrra parliparla, wanyjjararla partalu yutukani.”

³ Wali jamurn pilangu marni Mayiri Miktilintu, wurnarnila pila jakarni najikarti mapirrikarrajjarra.

⁴ Laparni pila pupuru. Wali nyanarti nganpayi mapirrikarrajiwarlany mayajinyangu manyanta tirrinylaparni Pitanga. Kjalurni wantinyala najinga. Pita pa warrarni laparnani.

⁵ Wali Jesusku parla kijinyanya mapirrikarrajirlu najingajangkawu. Parlipinyala palya karrkintajangka Jesuskura. Ngajirtarni takurryantarla kaninykaniny. Warrarni pa karrinyani palkanga.

⁶ Wali nganpayi Jayimin Pita pa wartangurni pirrilaparni. Ngajirta pa lamajarrirla kirlingirrla. Murtarni manyanta takurryani najinga pirlapurrrala kaninykaniny. Parlipinyala palya karrkintajangka yukarnani.

⁷ Palyawarlany Jesuskura jurlungajangka parla yukarnani pakulwarlany. Rulumapkujirnurla parla jarlu wanyjani.

⁸ Wali takurryanila manyanta nganpayi mapirrikarraji wartangurni Pitanga kaninykaniny. Karrkin ngajirtarni parlipungkarla wartangurni-jangkarlu. Wali jarti nyangungurla parla mapunikani Jesusku wanjijarrinyujangkawu. Minyajal parla palyamipa yukarnani.

⁹ Wali jarlu pa wangki lani kurrumparla nganpayirlu puraputtu Jesus tikirwanjijarrinyupurru. Wali pila pinakarrinya wangki puraputkura. Yarnta ngajirta pila mapun nginyjirrikarrarla yangkarti wangki jarlu-jangka mapirrikarrajijarrarl. Nyanartikarramiparni pilarla mapunikani kaji pila palyamipa nyanya.

¹⁰ Nyanartijangka tikiyanila pila ngurrakarti.

Mayiri Miktilintu Jesus nyanya

¹¹ Wali nyanartijangka Mayiri pilangurla wartapuranjarrinya nganpayijarrarla. Karrinyani palkanga najinga marnpa. Lungani. Ngajirtarni takurryanarla kaninykaniny. Lungukarrarlurni parla kijinyangani nalinga Jesusku.

¹² Nyanyala pinya yinjiljarra kurriny. Kirrarnaninyirra pila kaninykaniny. Kuluwuj parpjarti pila wirrimmartarnani. Kirrarnani pilanyanta manginga nyapartukarra Jesus yukarni. Kanarlany kirrarnani jurlunga. Kanarlany pa jinanga kirrarnani.

¹³ Wali yinjiljarlarlu pilarla marni Mayiriwu, "Marnin, nganajangka man lungana."

Marnila pilangu Mayirirlu, "Yangka pajilu warntarnkarakanya ngajukura purika. Ngajirta marnarla pinarri. Wanyjurla partalu yutukani."

¹⁴ Wali tikirrkurnakwantinyala Mayiri. Parlipinyala Jesus. Wartangurni manyanta karrinyaninyirra. Ngajirtarni pa nginyjirrikarrarla Jesus. Warrarni pa kanginypongani.

¹⁵ Nyanartijangka Jesusjula parla marni Mayiriwu, "Marnin, nganajangka man lungana. Ngantuwu mankurla muwupungana." Mayirirlu nganganyanya. Kularni yangkarti nganpayi warrkammayin nyanartikarraji. Ngajirtarni nginyjirrikarrarla Jesus.

Wali Mayirirlu parla marni, "Nyuntungu partan warntarnkanya. Julaji. Wanyjurla man yutukani. Wali nyanartijangka puju pajin julawu, yanungurla marna warntawu." Kujartikarra parla marni Mayirirlu.

¹⁶ Wali Jesusju parla marni Mayiriwu, "Mayiri, nyakaja." Mayirirlula manyanta warrpunyanya, nginyjirrikanila.

Marnila parla Mayirirlu, "Rapuni." Nyanarti wangki Mayirirlu parla marni Juwujwarntikura. Kayanparni wangki parlipa julalany pinayungu-juwul.

¹⁷ Nyanartijangka parntawantinya manyanta jinanga Jesusja, tarrpartarnila jina Mayirirlu. Marnila parla Jesusju, "Ngajirta ngajan tarrparta. Warrarni. Ngajirta marnyananta tikirrwantirla kankarral Ngarpukarti. Yanku manyanangurla mapirrikarrajivarntikarti ngajukurawarntikarti. Julawula mannyanangu minyarti wangki ngajukurajangka. Kankarral marnyananta yanku Ngarpungkurra ngajukurarlurra, nyurrawarntiwupurrupurru manyirrangu mapirri."

¹⁸ Wali Mayiri Miktilin mayarukarti yani. Mapirrikarrajivarntiwu manyanangu jularni. "Ngalimpakura purika marna nyanya." Yarnitarni Mayirirlu manyanangu marni nyapartukarra parla Jesusju wangki yinya.

Mapirrikarrajivarntirlu palu Jesus nyanya

¹⁹ Karuwarrajarti wiyikja nyanartikarrarni manyanangurla pirriyani Jesus mapirrikarrajivarntirla mayarurla kaninykaniny. Jarlu palurlanyanu

rukukani kiyijawurlu tuwawarnti, yangkala ngartalu pirriyanta Juwujwarnti majawarnti pungujuwalwarnti. Rayinjarrinyani palunyanangurla mapirrikarrajivarnti Juwujwarntirla. Wali takurryanila manyanangurla Yesus. Takurryanangurla manyanangurla jatparamarni kaparn. Marnila manyanangu, "Pirriyani marnanyirrangurla."

²⁰ Wali jirimartarnila manyanangurla Yesusju kurrapajarraja ramarra. Nyanyala palu mapirrikarrajivarntirlu limiwarnti kurrapajarraja ramarra. Nginyjirrikanila palu Yesus. Makijarrinyala palu yangka palu purlka nyanya.

²¹ Wali jularnila manyanangu Yesusju, "Wirriya nganta nguniny."
"Yu," marni palurla.

Jularnila manyanangu, "Ngajukuraru Ngarpungu paja yiparni nyurrawarntikarti. Wali kirlingalparni marnanya nyurrawarnti yipalany ngurrawarlany ngurrawarlany. Wangki mantanyanangu takijulawu."

²² Wali rangmarnungurla manya puwumarni Yesusju mapirrikarrajivarnti. Marnila manyanangu, "Pirlurr Ngarpukurajangka marnanya yungany. Nyurrawarntirla manyirrangurla ngunawu.

²³ Puju mantarla malku piyirniku nganawurti yakurryakurr wajapungupurru, kujartikarra mantarla malku, 'Ngarpungu mantarla wajapungurla rukarni yakurryakurr nyuntukura.' Wali mapunparni manyanangurla wajapungurla rukarni Ngarpungu. Yarnta puju mantarla takingu malku piyirniku nganawuwurti, 'Ngarpungu ngajirta mantarla wajapungurla rukanyjarla yakurryakurr nyuntukura.' Wali mapunparni Ngarpungu ngajirta wajapungurla rukanyjarla."

Nganpayi Tamij

²⁴ Wali nyanartijangka Yesus manyanangurla yap yani mapirrikarrajivarntingurni. Wartapuranjarrinyala manyanta Jesusja nganpayi mapirrikarrajiji Tamij. Yiniwarlany parla ngunangani Titimaj.

²⁵ Jamurn pirriyani Tamij, marnila palurla mapirrikarrajivarntirlu, "Purlka ngalimpakura marnalu nyanya."

Wali Tamijju manyanangurla panyypinya. Marni manyanangu, "Yangka kaji marna nyaku kurrapajarra limijarti parnpungujangka, yangka marna kurrapajarra palymanku, nyanartila marnarla mapunikarrku Jesusku wanjijarrinyujangkawu. Yarnta yangka marnanyanta kurrapa takurryanuku ramarrarla liminga Jesusja nyanartikarrala marnarla mapunikarrku."

²⁶ Wali wiyikwarlanyja Yesus manyanangurla pirriyani mapirrikarrajivarntirla, yangka kaji pujurni palu kirrarnani mayarurla. Rukjarti palurlanyanu martarnani. Tamij manyanangurla mapirri kirrarnani. Takurryanangurla manyanangurla Yesus jatparamarni. Marnila manyanangu, "Yu. Ngaju marnanyirrangurla pirriyani."

Wali yijingkanya manyanu Yesusju.

²⁷ Tamijku parla marni panyypungujangkawu, "Palymantaja kurrapajarra. Palymanungurla nyakaja limi. Yarnta talmanungurla takurryanantajarla kurrapa ramarrarla. Ngajirta ngajankurla panyypunganta. Mapunikarrkuwurti pajankurla."

²⁸ Wali marni parla Tamijju Jesusku, "Yu. Nginyjirrikarralany marnanta. Purlkajal pajin. Kutjal pajin."

²⁹ Yesusjula parla marni Tamijku, "Mapunikani pajanurla nyangujangkarlamipa. Ngajirta pajan mapunikarrarla jarlu. Yangka pajan millu nyanya, wali nyanartila pajan mapunikarralany. Ngarrurtajarrinyala pajin. Karlpurwarlanyju piyirnwarntirlu pajilu murtarni mapunikarrku nyangungajirtajangkarlu. Kayan ngajalu nyaka millumiparni, yangkala

nyantuwarntirlu pajilu mapunikarralanywurti. Wali ngarrurtajinyangu pajilu nguniny.”

³⁰ Wali mapirrikarrajiwarntirlu palu nyanya Jesus wlyukujirnanujuwaljaa jurramanujuwal. Millu palu nyanya warrkamjangka. Ngajirta marna pujurni lantarla minyayirla kurrumparla, nyapartukarra Jesusju wlyukujirnani mimijangkajaa pirla manyanangurla jurramanani. Nira pa warrkammarnani Ngarpukura, ngurra kujawurlurra.

³¹ Minyayirla kurrumparla nyangungurla manta mapunikarrku Jesus. Nginyjirrikarrkula manta Jesus yangkarti yiparnujangka Ngarpukura, yini palu julalany Kurayij. Yartarni manta nginyjirrikarrku Kutkura waluku. Yangka manta mapunikarrku, wanjila manya yungku kujawurlurra Jesusju.

21

Kanarlanywarntirlu palu Jesus nyanya

¹⁻⁴ Wali nyanartijangka palu kayirra ya ni mapirrikarrajiwarnti Kalalikarti. Wali yiniwarlany parla ngapa nyanarti Tayipiriyij. Mapirrikarrajiwarnti palu ya ni yinijartiwarnti Jayimin Pitajaa Tamij Titimajjaa Nataniyal. Wali minyarti nganpayi Nataniyal pa tawunjangka Kayinakarrajjaa Kalalikaraji. Mapirirni pila ya ni kurriny walakujarra, nganpayiwu Jipitiwu pilarla. Yartna kurrinywarlany mapirrikarrajjarawarlany. Wali warriyanungurla palu kirrarnani.

Wali nganpayirlu manyanangu marni Jayimin Pitangu mapirrikarrajiwarntiwu, “Kapikarti marna yanku.”

Karlpurrwarlanyju palurla marni, “Yanku marnangulurla mapirri.” Wali jakarnila palu pujurni. Yanungurla palu parayani ngurtinga ngapakarrajirla. Jamurn purangu karla takurryanani, nyanartikarra palu jakarni. Wali wamarn ruwarraruwarrakangani palu langkunawurra kapi warntarnupurru, nyanartikarrarni pukanya purlka kakarrara. Ngajirtarni palu kapi warntarla. Marlalparni.

Nyanartijangka Jesusju manyanangurla kalarawantinya yartarni mapirrikarrajiwarntirla. Jamurn purangu kakarra pirmarnani, nyanartikarra pa Jesus karrinyani ngapanga rirringki. Nyanartiwarntirlu mapirrikarrajiwarntirlu ngajirta palu nginykirrikarrarla. Kula nganpayiwarlanyparni.

⁵ Japirlyinya manya, “Wayila manta kapi warntarni piyirwarnti.”

Jangkumanila palu, “Marlal. Jarti marnalu ruwarraruwarrakangani.”

⁶ Marnila manyanangu Jesusju, “Tarrapungkalurla langkunawurra kujukurra. Nyanartijangka kapila manta warntawu.” Wali tarrapinyala palurla. Kapila palu pajajinyangu warntarni. Nyanartijangka jartila palu jatpanani. Patkanyjirnani manyanangu kapingu pajangu langkunawurra.

⁷ Wali layingu parla marni Pitawu, “Nyaka. Nyanarti purlka parlipangu karrinyana.” Wali kujarti parla marni yangkartirlu nganpayirlu yangka Jesusju tapungmanani. Wali wangi pinakarrinyurla Pitangu manyanu yutukani mana jaat partalpartal. Jarlu pa warrkammarnani jaatngajirtajawurlu. Nyanartijangka wurnarnila jarntakparni ngapakarti ngurtingurni.

⁸ Ngurti ngapakarraji ngajirta pa marri karrinyantarla. Rirringkirlarni yarr marnparni karrinyani. Kanarlanywarnti mapirrikarrajiwarnti palu wartangurni ya ni ngurtijartirni rirringkikarti. Langkunawurra palu ruwarrakangani kapiwarntijarti.

⁹ Nyanartijangka palu jupantinya mapirrikarrajawarnti. Wurnala palu yani rirringkikarti pulparrkarti. Wali nyanyala palu warlu manyjirnaninyirra. Kapiwarnti palu nyanya pirrkinga, manyjirnani palu wararni. Rapuwarnti mapirri palu warlunga rirringki yukarnani.

¹⁰ Wali Yesusju manya ngarntikanya, "Kapi kangarnilu mirnu ngajukarti yangka manta warntarni."

¹¹ Wali ngurtikartila tikirrakarni Jayimin Pita. Kurtajpanila langkunawurra, ruwarrakanyala rirringkikarti kapi pajajarti. Kapiwarnti purllkapurlla pajajinyangu palu ngunangani 153. Yangka kapiwarnti pajajinyangu palunya warntarni, langkunawurra ngajirtarni palu langkirrmantarla kapingu. Wulyuwulyurni pirrikanya.

¹² Nyanartijangka Jesusjula manyanangu marni, "Yanarnilu. Jarlu kuyi pukarrjarrinya. Ngalkurliapa." Wali palu nginyjirrikani. Ngajirta palu yarnta japirlyungkarla, "Ngana man nyuntu." Mulkarra palanta ngunangani japirlyungupurru tumaj manyanangu purllka.

¹³ Nyanartijangka rapuwarntila manya warntarni Jesusju, yinyala manya. Yarntarni kapiwarnti manya yinya.

¹⁴ Wali nyanartikarra Jesusju manyanu wanjjarrinyujiangkarlu kalarakujirnani mapirrikarrajawarntirla. Jarlu manyanu kalarakujirni kurrinymirri.

¹⁵ Nyanartijangka jamurn palu kapi ngarni, wurnajarrinyala palu Jesusjaa mapirrikarrajawarnti. Wali Jesusju parla japirlyinya Jayimin Pita wurnanga wurnangarni, "Jayimin, Junkura, ngurtpalany ngajin ngajuwu. Kunyungurla ngajirtaparta. Kunyungurla manurla ngurtpalany kapiwu, kapi man warrkammarnanku."

Wali Pitangu jangkumani, "Ngajirta. Pinarri pajin ngajuwu. Wulyumalany marnangu."

Wali Jesusju parla marni, "Ngampurrikarranya ngajukurawarnti piyirwarnti yangka pajanta waangany."

¹⁶ Yarntarni Jesusju japirlyinya, "Jayimin, Junkura, ngurtpalany ngajin ngajuwu."

Marnila parla Pitangu, "Yu. Pinarri pajin ngajuwu, wulyumalany marnangu."

Wali Jesusjula parla marni, "Ngampurrikarranya ngajukurawarnti piyirwarnti yangka pajanta waangany."

¹⁷ Yarntarni Jesusju parla marni Jayiminku, "Jayimin, Junkura, wulyumalany ngajin."

Wali Pita pa yawiyjarrinya kaji Jesusju parla japirlyinya yarntarni kirlingalparni. Marnila parla Jesusku, "Yu, nyuntu man pinarrijinyangu. Wulyumalany marnangu."

Wali Jesusju parla marni, "Ngampurrikarranya ngajukurawarnti piyirwarnti yangka pajanta waangany."

¹⁸ Wali Jesusju parla takijularni Pitawu, "Minyarti wangki marnangu mapun marnana. Yangka man jarlu ngunangani pingkayi, kuluwuj manyanu yutukanani warnapurru, nyanartijangka man yanani kujukurrajarra yangka manurlanyanu kurajpungani nyuntungu. Ngajirta manta ngananguwurti lamakujirnantarla. Yarr man yanani nyuntukurarlal. Kaji yangka man walimpa purrkujarriwu, nyanartikarra manyanu kurrapajarra jirrimartawu. Karrpiwula mantalu rupjawurlu. Wali ruwarra mantalu kangku ngurrakarti kanarlanykarti. Ngajirta mankurla wirriya guna. Parnkapunganku man nyanarti ngurrara."

¹⁹ Kujartikarra parla Jesusju marni Pitawu. Pinayungani wangki nyapartukarra Pita walimpa pirlajarriwu. Piyirnrwartirlu palu tartpartarnurla pungku pirlawurra. Wali Ngarpula palu kajalkajalkujirnanku piyirnrwartirlu kanarlanyarntirlu tumaj Pitangu Jesuskura wangki mapunikanani yangka parla ngunangani jamurnku pungupurru. Nyanartijangkarlu Jesusju parla Pitawu marni, “Nyuntungu pajan jartamananku.”

Layi nganpayi mapirrikarraji

²⁰ Wangkiwangkikarra pila yanani Jesusjarra Pita. Wali nyanartijangka ngalaramarnila Pita. Nyanyala nganpayi mapirrikarrajiwarlany wartangurni pilangurla yanani. Yangkarti nganpayi yangka Jesusju tapungmanani. Nyanarti manyanta marnparni kirrnani Jesusja, yangkarktikarra Jesusku parla jamurnjamurnjarrinyani tarppartarnupurru. Japirlyinyala parla kujartikarra, “Purlka, nganangu piyirntu manta pirtinyikarku.” Wali nyanartirni mapirrikarraji pilangurla wartangurni yanani.

²¹ Nyangungurla parla marni Pitangu, “Purlka. Yangkarti pajin jularni ngajuwu pirlajarrinyupurru. Nyapartujarriwu nyanarti yangka parlipangurla wartangurni yanana.”

²² Marnila parla Jesusju, “Kunyangurla nyanarti nganpayi ngunanganku wanji kaji yangka marna tikirrwantiwu. Kunyangurla marna pirriyanku wartangkarra. Wali nyanarti, nyantukura parla wanji, ngajirta nyuntukura. Nyuntungu pajin mapunikarrku ngajuwu.”

²³ Yangka Jesusju parla minyarti wangki marni, mapirrikarrajiwarntirlu palurlanyanu marnani, “Nganpayi nyanarti kayan ngarta pirlajarri. Julalany palu, ‘Wanji pa kujawurlurra ngunawu.’” Minyarti wangki palunyanangu marnani piyirnrwarlanyku kayanngurla kayanngurla Jesuskurawarntirlu. Wali makarn palunyanangu marnani. Ngajirta palu wangki Jesuskura taki pinakarrinyantarla. Jesusju ngajirta parla manyjarla wangki ngunangupurru kujawurlurra wanji. Marni parla nyantungu kujarti, “Puju marnarla wulyumalany nyanarti wanji ngunangupurru kitangarni marna tikirrwantiwu, wali nyanarti, ngajungu marna kurajpungku, ngajirta nyurrawarntirlu.”

Mapirrikarrajirlu lani kurrumparla wangki mapun

²⁴ Wali nganpayirlu yangka palu marnani wangki wanji ngunangupurru, nyantungu marni minyarti wangki Jesuskurajangka. Yarnta kurrumparla lani. Wangki minyarti lanujangka mapunjinyangu nguniny, ngajirta wawal. Pinarri parliparla mapunku.

Jesusja wartangurni piyirnwarnti Ngapukurawarnti

1-2 Jarlu marnangu lani mirlimiriwarlany ngajungu Lukju yiniwu Jiya-pulijku, nyapartukarra Jesus kitpungani, Jesusju manyanangu jularnani wangki Ngarpukura. Wali marnangu jularni Jesus nyapartukarra pirlajar-rinyajaa nyapartukarra wanjijarrinyajaa nyapartukarra kankarralkujirni Ngarpungu.

Wali kurajpinya manya nyanartiwarnti piyirnwarnti pajilwarnti pajajangka mapirrikarrajawarntijangka. Larrkujirni manyanangurla Jesusju takingu nyapartukarra palu ngunawu wartangurni. Pirlurru Ngarpukurajangkarlu mayakujirni Jesus nyanartila manyanangu Jesusju jularnani wangki kurajpungujangkawarntiwu.

Yangka manyanangurla piyirnwarntirla larrkujirni jarlurni Jesusju pikawurra, nyanartijangkala Ngarpungu kankarralkujirni.

Yarntarni marnangu tikirjulawu wangkiwarlany, ngajungu Lukju yangka Jesus wanjijarrinya pirlajangka.

3 Pajangalmirri manyanangurla pirriyanani Jesus yangkarti pirlajangka. Mapunwurrainyangu palu nyangani karrkin piyirnwarntirlu. Pirripirriyanani manyanangurla warraja mapunwurra, walila palurla mapunikanani. Ngajirta palanta panyampungantarla. Pinarrijarrinyala palurla Jesusku, mapunjinyangu kujala wanji. Takijularnani manyanangurla Ngarpu parlipangu purlka nguniny.

Wali tikitikyanani manyanangurla ngurrawarnti 40, kitangarni yapyani walimpawarlany.

4 Yangka manyanangurla Jesus warrarni ngunangani, lamakujirni manya piyirnwarnti nyanartiwarnti. Marni manyanangu Jesusju, “Kir-ranyalu lama mayarurla Jurujulumja. Jurumantalurla, pirriyanku manyirranguru Pirlurr Ngarpukurajangka. Jarlu marnanyirranguru jularni, Ngarpungu manyirranguru yipawu Pirlurr nyantukurajangka. Jurumantalurla Jurujulumja.”

5 Yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Ngapangakujirni manya ngan-payirlu Juntu piyirnwarntijaa marninwarnti. Ngapapurula palu nguja piyirn, turtapinyala palu. Nyanartijilinyju manya rukukarkku ngapajilinyju Pirlurru Ngarpukurajangkarlu. Ngarpungu manyirranguru yipawu Pirlurr nyurrawarntiwu, takurryanuku manyirrangurla. Ngurrawarntirla murrkurnta manyirrangurla pirriyanku.”

Jesus pa kankarralkujirni Ngarpungu

6 Wali nyanartijangka Jesus manyanangurla ngunangani kanarlany-warntirla piyirnwarntirla nyantukurawarntirla pajilwarntirla. Marni palurla Jesusku, “Japirlyungku marnantalu. Nyuntu marnanpangu purlka. Jarlu parlipangulu ngunangani kajalkajalwarnti kilakijarnti ngalimpakurawarnti. Jalarra marnanpanya nyuntungu kajalkajalkujiwu nganampa jirnajangkawarnti, nyapartukarra parlipangulu ngunangani ngalimpakurawarnti kilakijarnti jarlu kajaluwarlany.”

7 Wali marrkukani manya wangkijawurlu. Marni manyanangu, “Ngarpu parla pinarri nyantumipa. Kajalkajalkujirrupuru parla nyantu pinarri Ngarpu, nyapartukarra nyantungu kajalkajalkujiwu piyirn. Pinarri parlipangu nyantumipa nyapartukarra parlipa ngunanganku. Kunyungurla

parlipanya jalarra kajalkajalkujiwu, kunyungurla walimpa. Ngurrrpa mantarla ngunanganku kajalkajalkujirnupurru.”

⁸ Yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Pirriyankujal manyirrangurla nyurrawarntirla Pirlurr Ngarpukurajangka. Takurryanakula manyirrangurla, mayakujiwula manya. Nyanartijangka pajinta wangkijarti ngunawu. Jakuljulawu mantanyanangu piyirnwarntiwu kanarlanywarniwu ngajukurajangka wangkijaa ngaju marnanyirrangurla ngunangani mapirri. Julawu mantanyanangu piyirniku Jurujulumkarrajiwarntiwujaa Jutiyyakarrajiwarntiwujaa Jimariyyakarrajiwarntiwu. Nyanartijangka wapalkarrawu mayaruwarlany mayaruwarlanyjangkawu marrijangkawarntiwu mapirrirni mantanyanangu julawu.”

⁹ Wali Jesus lamajarrinya wangkijangka marnujangka, Ngarpungula pa kankarralkujirni nyantukurakarti ngurrakarti yini yapinkarti. Warrpunyangani palu kankarral piyirnwarntirlu Jesus manyanangurla turtangkanya tampirni kankarral. Jesus palu yayikanani, tuwumarnani Jesus kankarral. Ngarpungu kangani. Yurnturr manyanta ruklaparni Jesusja. Yarntawarlany jartila palurla nyanya, yurnturrula pa ranyjikujiirni.

¹⁰ Wali warrarni palu warrpunyangani yalkirirlurra. Karrinyani palu kankarraljarti mil. Kurriny pila marnpa kalarawantinya murtarni piyirnjarra, parpjarti mana pila wirrimkangani kuluwuj nyanartijarra yinjiljarra.

¹¹ Marnila pilanyanangu piyirnwarntiwu Kalalikkarrajiwarntiwu, “Nganapurru manta warrpunyangana, kankarraljarti mil manta karrinyana. Jesus pa jatpanurlakanya Ngarpungu yapinkarti nyurrawarntijangka. Walimpa pirriyanku narangalparni, minyartijiliny yapyani kankarral, narangalparni tikiyanku.”

¹² Wali Jurujulumngurni kakarra palu karrinyani pamarra yininga Yalipjartirla. Ngajirta marri, yarr marnpa. Wali wurnajarrinyala palu karla Jurujulumkarti.

¹³ Pirriyani palu ngurranga Jurujulumja. Takurryanani palu mayarurla nyantuarntikurarla. Kayanta palu pajilwarnti kirrarnani yini-jartiwarnti minyartiwarnti nganpayiwarnti,

Pita

Jun

Jayimji

Yanturu

Pilip

Tamij

Paratalamiyu

Maju

Jayimjiwarlany juku parla Yalpiyajku

Jayimin, ngajirta Pita. Jayiminwarlany minyarti. Yinijarra kurriny palu jularni Jayiminjaa Jaluti.

Jutaj, ngajirta yangkarti Jutaj. Kanarlany pa Jutajwarlany. Ngarpu nyantukura yini parla Jayimji.

¹⁴ Wali japirlyungani palurla Ngarpu. Kayanta palu kirrarnani mayarurla mapirrikarrajiwarnti nganpayiwarnti, yarnta marninwarnti ngamaji Jesuskura mapirrirni yini parla Mayiri, yarnta Jesuskurawarnti ngajawarnti. Wali jutungu palurla japirlyungani Ngarpu.

Jutajju manya wanyjani, nganpayiwarlanyala palu warntarni

¹⁵ Wali nyanartijangka warranyi palu piyirnwarntijaa marninwarnti mayarurlurra Jesuskurawarnti paja. Miyitingja palu kirrarnani paja piyirn 120. Nganpayi Pita pa turtapinya wangkijarti.

16-17 Marni manyanangu Pitangu, “Ngajukurawarnti jarntuwarnti Jesuskurawarnti, pinakarrilu. Yangkarti nganpayi Jutaj yangka Jesusju kurajpinya warrkampurru nyantukurapurru. Kula warrarni parlipangurla ngunangantarla ngalimparla, yarntala parlipanya wanyjani Jutajju. Nyanartijangkarlula pinakanya manyanangu Jesus tartpartarnupurru, yangkartila palu tartpartarni.”

18 Wali pamarr palurla Jutaj yinya Jesus pinakangupurru. Kanyala parlanyanu pamarr Jutajju, yinyala parla nganpayi. Payamkujirni manyanta ngurra nyanarti, nyantuwula parla nguja Jutajku. Wali nyanartijangkala Jutajju manyanu kurntayi parlipinya. Parayanungurla manyanu tarrjakkujirni rup kangkurlla karrartarlul. Nyanartijangkala pujujarrinya wanj. Wantinyala kaniny pirla. Murternila purljukkarni munta, jilpirti pa palkanga nguja.

19 Jurujulumkarrajiwarntirlu palurlanyanu jakulkangani, Jutaj pa pirlajarrinya yangkarti mapirrikarrajijangka. Yini palu jartikanila ngurra Jutajkura yini ngurra pirlajarrinyujangka.

20-22 Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Yangka parlipa nguja 12 jarlu, kanarlany pa ngangayani Ngarpungurni Jutaj. Kanarlany parlipa warntawu nganpayiwarlany, yarnta parlipa turtukjarriwu, yangka parlipa jarlu nguja. Kujartikarra parlipangu jarlu takijularni kurrumparla. Wali lani layingu nganpayirlu nyapartukarra layi pa pirlajarriwu, wali nyanartijangka palu kurajpungku layiwarlany. Yangka parlipa kurajpungku nganpayi layi nyanartijangka yangka Jesus nyanya wanj turtapungujangka.”

Yarntarni manyanangu marni Pitangu pinalkarrarlul warntarnupurru piyirnwarlany, “Ngalimpajiliny 12jiliny parlipa kurajpungku. Wali nganpayirlu Juntu manya ngapangakujirnani piyirnwarni kajaluwarlany, nyanartijangkala pirriyani Jesus. Mapirrikujirnila parlipanya Jesusju. Jartamani parlipa Jesus ngalimpakura purlka. Nyanartikarra parlipanyanta lapantinya Jesusja, wali kitangarni parlipanya Jesusju wanyjani. Jesus kankarralkujirni Ngarpungu. Wali piyirn parlipa kurajpungku ngalimpajilinyarni yangka parlipangurla kirninya ngunangani mapirrikarrajiwarntirla. Wali muwupungkurliparla nganpayiwu.”

23 Nyanartijangka kitangarni palupinya parlipinya kurriny nganpayijarra yinijarra Jawujapjaa Majayaj. Marnani palurlanyanu, “Kunyangurla parlipa Jawujap kurajpungku, kunyangurla Majayaj. Wali japirlyungku parliparla Ngarpu.

24-25 Nyantungu parlipangu takijulawu yinijartijarra. Layi parlipangu kurajpungku Ngarpungu, warrkampala parliparla yungku Jutajkura.”

Wali purayimarni palupilangulu. Marni palurla Ngarpuwu, “Nyuntu man pinarri, kayan marnanpangu. Nyuntungu marnanpanya nyangany. Kayan ngarnangulu ranyjiwanti. Minyarti marnantalu japirrmanany nyuntu jarntungurru. Nyuntungu marnanpanya yungku piyirn layi kurajpungurla. Kurrinyku marnantalurla japirlyungany minyartijarrawu nganpayijarrawu yinijarrawu Jawujapkujaa Majayajku. Wanyjarra marnanpanya yungku yinijarti layi nganpayi.”

Yarntarni palurla marni Ngarpuwu, “Jarlu pa ngangayani nganpayi Jutaj. Ngurra marnalurla wanyjurlaparta nguniny. Kunyangurla manyanu kujikani. Nganpayiwarlanyju kayantu parla kangku warrkam Jutajkura. Wayila marnanpanya yungku nganpayiwarlany warrkammayinwarlany.”

26 Wali nyanartijangka pamarrjarra yinijartijarra palupinya yutukani. Ngarpungu kurajpinya pamarr layi, nyanyala palu Majayajkura pamarr. Nyanartila Ngarpungu kurajpinya nganpayi Majayaj warrkampurru. Wali

nganpayi nyanarti manyanangurla kirninyyani mapirrikarrajawarntikarti pajilwarntikarti. Yarntarni palu ngunangani 12.

2

Pirlurr Ngarpukurajangka manyanangurla takurryani

¹⁻² Nyanartijangka palu Jesuskurawarnti nukarnini kurrarnani kayanta mayarurla kaninykaniny, yangkala manyanangurla kankarnimarrangu pirriyanani wangkirirrijarti walypajilinyparni purlkajilinyparni. Pinakarinyala palu walypajiliny rangkurrmarnani.

³ Nyanganila palu tili ngalyukngalyukmarnani. Kula warlurni. Wali taawantinyala manyanangurla nukarnila tiliwarnti. Ngurrujarra ngurrujarra manyanangurla tili taawantinya.

⁴ Pirlurrula Ngarpukurajangkarlu manyanangurla takurryani mapunjyangu, juntumanila manyanangurla, wangkijartikujirnila manya. Wangkila palu marnani kanarlanywarnti wangkiwarnti. Ngajirta palu wangki marnantarla jarlu yangkartiarnti wangkiwarnti, jipinywarlany palu marnani wangki.

⁵⁻¹¹ Wali nyanartijangka palunyanangurla warrlaparni, yalartingurni yalartingurni palu pirripirriyani pinakarrinyupurru. Karrartajarrinya palunyanangurla wangkiwarntirla yangka palu paja marnani kujangkurrajarra. Kanarlanywarntirlu palurlanyanu nginyjirrikanani wangkiwarnti marrijangkawarnti. Japirlyungani palurlanyanu nyantuwarntirlu karrarlarlu, "Nyangurlajangka wangkiwarnti minyartiwarnti. Nganangu manya pinayinya. Yangkatarlipa Kalalikarrajimipa. Marrijangkawarntirlu marnalurlanyanu nginyjirrikarralany ngalimpakurawarnti wangkiwarnti jarntuwarnti marnanpangulu marnana. Marnana palu, nyapartukarra Ngarpu nguniny mayapari. Nyanarti palu marnana wangkiwarntiwarlanyngurni."

Nyanartiwarnti nganpayiwarnti palu juwujwarnti marrijangkajinyangu ngurrawarlany ngurrawarlanyangka kurlampaljangka kakarrampalkarrajai kayirrampaljangka karlampalkarrajai. Wali kajalurni palu pirriyani, jirnala palu pinakarrinya wangkiwarnti nyanartiwarnti marnu-jangkawarnti.

¹² Purrrurmarnila palu, nyanartila palunyanu japirlyungani, "Nyapartujangka palu marnana. Nyapartukarra parlipanyalu pinayungana minyartiwarntirlu piyirwarntirlu. Minya palu marnana wangkiwarnti paja."

¹³ Wali kanarlanywarntirlu palu jingki warralpongani, "Yarr palu wangarta marnana ngapajangka."

Pitangu manyanangu marni pajawu pinakarrinyanujangkawarntiwu

¹⁴ Wali nyanartijangka Pita turtapinya. Jesuskurawarnti pajilwarnti kanarlanywarnti palu 11 mapirriini ngunangani. Karrinyungurni manyanangu marnaninyirra Pitangu mayajinyangu. Jirrkirlikanani manyanangu jarrakparnaninyirra. "Piyirwarnti jarntuwarnti, pinakar-rilu. Kanarlanywarnti manta pirriyani marrijangkawarnti, kanarlanywarnti manta Jurujulumkarrajawarnti.

¹⁵ Minyartiwarnti piyirwarnti ngajirta palu wangarta marnana ngapajangkawarnti. Nyurrawarntirlu mantanya nyangany kularni palu wangartarni malany wangki nyanarti, minyartirni manpangu pirriyani Pirlurr Ngarpukurajangka. Ngapa pa ngarnupuru wangartawurra karuwarrajarti. Ngajirta kujarti. Jalarra parlipangu kumantajarti.

16-17 Kujarti manta pinakarrilany marnujangka, yangka manyanangu Ngarpungu jarluwarlany marni pikawurra ngalimpakurawarntiwu kilakiwarntiwu, nyanartijangkala puraputtu parlipangu lani kurrumparla ngalimpawu pinalkarrapurru. Ngarpungu manyanangu marni, 'Yangka ngurra kutajarriwu, kujartikarra marnanyanangu yipawu Pirlurr ngajukurajangka piyirnarntiwu nukarniwu ngajungu Kuttu. Julawu palunyanangu wangki ngajukura jirnajangkawarntirlu piyirnarntirlu-jaa marninwarntirlu. Pingkayiwarnntirlu palu nyaku winkirrijilinyarni. Purrkuwarntirlu palu winkirriwanaku.'

22-24 Yarnarni wangkiwarlany manyanangu marni Pitangu, "Nganpayi yangkarti Yesus Najuritkarraji Kuttu yiparni takingu. Warrkammarnani minyayirila parlipangurla ngalimparla, nyanyala manta nyurrawarntirlu. Nyanya manta yangka warrkammarnani Ngarpukurajawurlu mayangu. Wali pirlakujirni manta nyurrawarntirlu, tumaj ngajirta mantanya lamakujirila nyanartiwarnti kulipariwarnti, nyurrawarntirlu manta Yesus pirtinyikani pungupurru, ngajirta mantanyanangu jarmarnantarla. Yijingu mantanya martarnani. Wali tarnikanila palu kankarni mananga, wangi pujujarrinya manangarni, yangkala Ngarpungu wanjikujirni. Jarti pa pirlangu tarrpartarni. Yulajpani pa Ngarpungu. Ngarpu parla pinarri nguja jarluwarlany, pungku palu Yesus nyanarti.

25-32 Mapunparnila yiparni kankarnumarrangu pirlajarrinyupurru. Mapunparni wanjikujirni Yesus Ngarpungu, yangkala marnalu nyanya mapirrikarrajiwarntirlu nganamparlu. Kujarti manyanangu jarluwarlany Kuttu jularni ngalimpakurawarntiwu kilakiwarntiwu, nyapartukarra Yesus pa tikirr wanjikujiwu Ngarpungu.

33 "Nyanartijangka kajalkajalkujirni Yesus Ngarpungu. Jalarra manyanta Ngarpunga kirralany yapinta mayakarti. Ngarpungu purlkakujirni, kirrarnukujirnila mayakarti, purlkala nguniny Yesus. Nyanartijangka Ngarpungu manyanta yiparni Yesusja Pirlurr nyantukurajangka. Yesusjula manpang yiparni Pirlurr Ngarpukurajangka. Wali pirriyani manpanyarla Pirlurr Ngarpukurajangka, wangkijartikujirni manpanya. Nyanartijangka marnalu marnaninyirra. Wali nyanartirni wangki manta jalarra pinakarrinya kayanparni nyurrawarntirlu.

36 Yesusjal yangkarti purlka kajalkajal. Kajalkajalkujirni Ngarpungu, yiparni pa nyantukurajangka kajalkajalparnila manta pirlakujirni nyurrawarntirlu." Wali tarruru manyanangu marnani Pitangu.

37 Wali Pitakurajangka wangkijangka palu purrpurrmarni. Munta palu yakurrjarrinya. Marni palunyanangu Pitawujaa kanarlanywarntiwu pajilwarntiwu. Japirlyinya palunya, "Nyapartujarriwu marnalu."

38 Pitangu manyanangurla jangkumani, "Walijal. Kurnakwantiwujal manta jalarrarni. Ngapangakujiwula marnanyalu. Yesuskurawarnti manta ngunawu, ngapangakujiwu marnanyalu yininga Yesusja. Julawu marnanyalu Jesuskurawarnti. Wajapungkula manyirrangurla yakurryakurrjangka. Rukalkula manyirrangurla yakurra Ngarpungu. Nyanartijangka manya yungkula Pirlurr nyantukurajangka. Takurryankula manyirrangurla Pirlurr Ngarpukurajangka, juntumankula manyirrangurla. Yiji manli Pirlurr yungku, ngajirta purtayan.

39 Jularni parlipangu Ngarpungu jarlu. Yipawu parlipangu yangkarti Pirlurr Ngarpukurajangka Juwujwarntiwu nukarniwujaa yapajirnanyunguwarntiwujaa kanarlanywarntiwu marrijangkawarntiwu, yangka parlipangu kurajpungany Ngarpungu."

40 Wali ngajirta nyanartimipa wangki, kanarlany wangki mapirri manyanangu jularnani Pitangu, mapunwurracijanyangu pinakarrinyupurru. Lirrkarnpungani manya wangkijawurlu

nyanartijawurlu, “Pinakarrilu. Kujikani mantanyanu Juwujwarntirlu Jesus pirlakujirnujangkarlu. Yangkarti manta pinakarriwu yangka mantanyanu kujikani. Wali partalurni manta Ngarpukarti kurnakwantiwu.”

⁴¹ Nyanartijangkarlu palu minymani wangki Pitakura pajangujinyangu. Kurnakwantinyala palu Ngarpukarti, ngapangakujirnanila palunya pajilwarntirlu. Ngapangajarrinyala palu paja marninwarntijaa nganpayiwarnti 3 jawujun. Nyanartijangkala palu mapirrijarrinya palunyanan-gurla mapirrikarrajivarntirlu.

⁴² Ngunangani palu nukarnini, yangkala palunyanangu pinajularnani wangki pajilwarntirlu kanarlanywarntiwu Jesuskurawarntiwu. Pinakar-rinyani palu nira. Miyi palu pinalkarrapurru ngarnani mapirririlu nukarnirlu. Purayimarnani palu.

Jesuskurawarnti palu ngunangani mapirri

⁴³ Warrkamarnani palu Ngarpukurajawurlu Pirlurrijawurlu, walila palunya wulyukujirnanani mimijartiwarnti pajilwarntirlu. Nyangani palunya pajilwarnti kanarlanywarntirlu pajangu. Walila palu nyangun-gurla rayinjarrinyani yangka palunya wulyukujirnanani mimijartiwarnti pajilwarntirlu.

⁴⁴⁻⁴⁵ Nyanartijangka nira palu ngunangani mapirri Jesuskurawarnti nukarnini. Wali kanarlanywarnti palu ngunangani pamarr pajajartiwarntijaa mana pajajartiwarnti, yarnta mayarujartiwarnti. Kanarlanywarnti palu lamparnjartiwarnti. Wali purlkajartiwarntirlu palunya jalimkujir-nani manawarnti nganapartu nganapartu mayaruwurti. Pamarrpala palu warntarnani. Nyanartijangkala pamarr palunya yungani mayaru-jangkawarnti lamparnjartiwarntijaa marlaljartiwarnti.

⁴⁶ Wali warryanani palu mayarurlurra Timpullurra kumantawarlany kumantawarlany. Miyi palurlanyanu ngarnani mapirririlu ngurrawarlany ngurrawarlany. Ngarrurtarlalu palu ngarnani. Yungani palunyanu jangar-rarlalu miyijaa kuyi. Kujartikarra palu ngunangani.

⁴⁷ Wirriyarlu palu nira parpayipungani Ngarpu nyantuwarntirlu. Wu-lyu palu jularnani, “Wulyujinyangu parlipangu ngalimpawu Ngarpu.” Jurujulumjangkawarntirlu palunyanangu wulyumarnani Jesuskurawarnti-wu nukarnirlu.

Wali kanarlanywarntila manya kurnakkujirnanani Ngarpungu, mapunika-nurla palunyanangurla kirninyanila Jesuskurawarntirlu.

3

Nganpayi nyirnilya wurnajarrinya

¹ Nyanartijangka Pitajaa Jun pila yani mayarukarti purlkakarti Ngarpukurakarti. Purayimarnukarti pila yani purangurla karlangurla. Nyanartikarra palu nira purayimarnani karuwarrarlurra purangu karlan-gurla Juwujwarnti.

² Wali pirriyani pilanyanta nganpayirla kirrarnumartarla. Kirrarnani palkanga kirlingirirlu marnpa. Kirlingirri nyanarti palu Juwujwarnti-lu jularnani yini jurnanykarra. Kumantawarlany kumantawarlany pa kirrarnani nganpayi nyanarti kirrarnumarta. Ngarntingarntimar-nani manyanangurla pamarr piyirwarntirlu yangka palu tirrinyanani nyanartipurtarra Ngarpukurakarti mayarukarti purlkakarti. Yawiyijar-rinyanila palurla kanarlanywarnti, yunganila palurla pamarr. Wali nganpayi nyanarti pa kirrarnani lama kirrarnumarta warrkamngajirta. Yapajangkarni kirrarnumarta kujartirni ngunangani. Wali jatpankarra

kangani palu wurna ngurrakarti tikirr. Yarnta kumantawarlany tikir-rparni palu kangani nyanartikartirni mayarukarti jurnanykarrakarti. Ngurruwarlany pa kirrarnumarta. Kumantawarlany kumantawarlany palu jatpankarra kangani, kirrarnukujirni palu kirlingirriarla ngarntimarnupurru.

³ Wali nyanartipurtarra pila yani nganpayijarra Pitajaa Jun. Ngarntimarni pilangurla, "Yarrwurti yungkajapila pamarr miyipurru."

⁴ Wali jatparamani pila kankurnumarrangu. Karrinyungurnu pila nyanyangurra kirrarnujangka. Marnila parla Pitangu, "Kaj. Nyakajaranya."

⁵ Wali pinakarrinya pinya nyanawurlu nyirnilyarlu. Marni parlanyanu, "Kunyangurla nganapartajapila yungku wulyu nyantujarrarlu."

⁶ Nyanartijangka Pitangu parla marni, "Pamarr ngajirtajarti pajarra. Marlal. Ngajirta pajarra pamarr marta, yarrwurti pajarrarnanta yungku wulyujinyangu, yangkarti Jesuskura maya pajarrarnanta yungku. Yarrwurti turtapungka nyuntu, wurnala man yanku. Jesus Kurayijju manta tanyjikujiwu Najuritkarrajirlu."

⁷ Wali Pitangu karrinyungurni ngarrpirtimani mayakartingurni. Ngarrrpirtimanurla karrinyukujirni nganpayi nyanarti. Partalurnila jinajarra yarrpangkajarrinya, wali wulyujarrinyala.

⁸ Jamurn warlarrpirtijarra jina tanyjijarrinya, murtarni jarntakparni kankarral. Karrinyangurrula, kitpinyangurra, wali tirrinyyanila pilangurla nganpayijarrarla mayarurlurra purlkangkurra Ngarpukurarlurra. Rijikarra pa tirrinyyani ngarrurtajarrinyangurra. Ngarpula pa wulyujinyangu parpayipungani, "Ngarpu pa wulyujinyangu. Wulyukujirni paja nyirnilyajangka."

⁹ Nyanya palu piyirnarntirlu nukarnirlu nganpayi nyanarti. Wur-najarti palu nyanyangurra. Parpayipungani manyanangurlanyanu Ngarpuwu.

¹⁰ Nginyjirringinyjirrikanani palu yangkarti ngarntimanujuwal. Purrrpurrmarni palu, mil palu purlkajarrinya, nyapartujangka yangkakata nira kirrarnani kirrarnu palkanga kirlingirrimartaji jurnanykarrarla.

Pitangu manyanangu marni mayarurla Ngarpukurarla purlkanga

¹¹ Pirripirriyanani palu purrrpurrmarnujangkawarnti marnpangurni yarntarni yangupurru. Tarrpartarnani pinya nganpayirlu wulyujarrinyujangkarlu Pitajaa Jun. Karrinyani palu nyanayirlarni mayarurla kirlingarni.

¹²⁻¹³ Yangka manya nyanyangurra Pitangu, kanarlanywarnti pirripirriyanani palunyanangurla, marnila manyanangu Pitangu, "Ngajukurawarnti jarntuwarnti. Nganajangka manta kujarti mil purlkajarrilany. Ngurrrpa ngantarla Ngarpukurawu mayawu. Jesusjujal wulyukujirni minyarti. Nganajangkarlu marnanypanyalu nyangany nganampa. Ngurrrpangu ngarnanypanyalu nyangany. Ngurrrpa ngartantarla wulyukujir-nupurru. Ngajirta pajarra ngajarrarlu wulyukujirla yangka pa Jesusju wulyukujirni. Ngajirta pajarra maya marta, yangka pa Jesusju maya martalany. Jesus yangkarti parlanyanu walaku nyantukura kajalka-jalkujirni Ngarpungu ngalimpakurarlu, yangkawurti manta pinakanya Jesus tarrpartarnupurrujaa ngulikanupurru. Wali pa Jesus yulajpantarla Payilittu, yangkala mantarla jarmarni.

¹⁴ "Nyurrawarntirlurni manta ngulikani parntakayanparni. Nyanarti nganpayi Jesus mapunparni nguniny munta kayan parla Ngarpuwu wulyujinyangu. Mapunikani parla Jesusju Kutku. Nyurrawarntirlu manta

parnkapungurla ngulikani. Payilittu pa Jesus yulajpantarla, nyurrawarntirlu mantarla japirlyinya nganpayiwarlany yulajpanuwu. Purapij manta yulajpani yangkarti pungujuwal.

¹⁵ Ngulikani manta Jesus, nyanartila palu tarnikani mananga, yangkala pirlajarrinya nyanarti wanji yungujuwal. Ngarpungula wanjikujirni. Nyanyala marnalu mapirrikarrajiwartirlu nganamparlu. Jalarrarni marnalu julalany nyanarti wanjikujirnujanga.

¹⁶ “Wali Jesus parlipangu mayapari mapunjinyangu. Nyantukurarlul mayangu Jesuskurarlul pa wurnajartikujirni nganpayi minyarti kirrarnunjangka. Mapunikani parla nganpayirlu kirrarnumartarlurni, nyanartijangkarlula karrinyukujirnila Jesusju. Wayila manta nyangana nganpayi minyarti. Mapunikani parla Jesusku. Wali Jesusjula wulyukujirni jalarrarni manta nyangana.”

¹⁷ Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Wali ngurrapangurparlu palu Jesus ngulikani purlkawarntirlu Juwujwarntirlu. Nyurrawarntirlu mapirrirulu manta ngurrapangu ngulikani. Ngajirta mantarla pinarri ngunarla Jesusku.

¹⁸ Nyurrawarnti mantarla ngurrapa ngunangani, ngajirta Ngarpu. Nyan-tungu manyanangu jarluwarlany jularni puraputwarntiwu nyapartukarra manta nyurrawarntirlu Jesus Kurayij pirlakujiwu.

¹⁹ Puju manta nguniny kurntayi jalarra, kurntayikarra manta kur-nakwantiwu Ngarpukarti. Ngarpungula manyirrangurla wajapungku kurntayijaa yakurryakurr.”

4

Tarrpartarni palupinya Pitajaa Jun

¹⁻² Wali kanarlanywarntirlu palurla yakurrmarnani wangkiwu nyanar-tiwu yinijartiwarntirlu Tajujiwartirlu. Minyartiwarntirlu Tajujiwartirlu palu nira pinapinakarrinyani piyirn nganawurti kayan ngarta turtangka pirlajangka marlaljinyangu. Nyanartijangka palupilangurla panyungani Pitangajaa Junta wangkingarni, jularnani pilanyanangu pirlajangka pa Jesus wanijarrinya. Wali pilanya pinalkarra jularnani, “Mapunwurra marnalu nyanya Jesus turtangujangka, walimpa parlipa kirlingalparni turtangu nyantujiliny pirlajangkawarlanyparni.”

Nyanartijangka Pitangu warrarni manyanangu jularnani wangki Juntu mapirrirni, yangkala palu pirriyanani wangkingarni Tajujiwartijaa puriswarntijaa nganpayi limpajiliny layi. Maja parla mayaruwu purlkawu Ngarpukurawu ngunangani limpajiliny. Wali pirriyani palupilangurla Pitangajaa Junta. Kuljarrinya palu. Yakurrmarnani palupilangu Pitajar-rawu Junku marnujangkawu.

³ Tarrpartarni palupinya piyirnwarntijangka. Karuwarrarla palupinya tarrpartarni, yangkala palupinya yutukani jayilla. Kangkarla palupinya partarlurni majawarntikarti japirlyungupurru, yangkala jarlu karuwarrar-jarrinya. Walila palupinya yutukani jayilla kumantapurru.

⁴ Wali mapunikani palu kanarlanywarntirlu pajangu wangki Pitaku-rajangka jularnujangka, yarnta Junkurajangka, yangkala palu kur-nakwantinya Jesuskarti. Wali Jesuskurawarntila palu nyanartikarrarni pajarrinyajinyangu, 5 jawujunjarrinya palu.

Pitajaa Jun palupinya kanya purlkawarntikarti

⁵ Nyanartijangka kumanta pila nyanayirlarni ngunangani jayilla. Mar-tarnani pinya limpangu. Wali Juwujwarnti purlkawarnti majawarntijaa kurayipwarnti palupilangulu warryani japirlyungupurru Jurujulumja.

⁷ Marni palurla limpawu, “Purpantapinya nyanartijarra nganpayijarra.” Wali pirrikanya pinya Pitajaa Jun limpangu. Marnpa palupinya karrinyukujirni. Japirlyinya palupinya, “Nyapartukarra manpila wulyukujirni nganpayi karrarnumartajangka. Wanyjarrajangka manpila maya martalany. Ngana yini manpilarla jularni wulyukujirnipurru.”

⁸ Wali nyanartijangka Pirlurrjawurlu Ngarpukurajangkajawurlu manyanangurla jangkumani Pitangu. Marni manyanangu,

⁹⁻¹⁰ “Jarntuwarnti ngajukurawarnti purlkawarnti. Wali japirlyungany mantarranyalu nyurrawarntirlu. Ngajirta marna ngajungu wulyukujirra, yangka pa Jesusju wulyukujirni. Julawu marnanyirrangu minyarti maya pa Jesuskura Najuritkarrajikura. Jesus yangkarti manta pirlakujirni nyurrawarntirlurni, Ngarpungula wanjikujirni. Nyantukura yini pajarra julalany Jesuskura yini wulyukujirnipurru. Jesusju pa wulyukujirni. Jalarrarni manta nyangany nganpayi minyarti karrinyujangka. Jesuskurarlul mayangu pa karrarnumartajangka karrinyukujirni.

¹² Yarnta nyantungurni parlipanya pirlurr wanji yungany kujawurlurra Jesusjumipa. Kayan ngarlipanya ngananguwurti yungka, nyantungumipa kayanti Jesusju. Nyantu pa kayan.”

¹³ Wali purlkawarnti palu purrurmarni tumaj pila jularnani wangkiwarnti purrurtuwarnti. Ngurrpa pilarla kurrumpawu, ngajirta pila pinarrijarriarla kuwulla. Wali nginyjirrikani palupinya minyartijarra pila Jesuskurajarra mapirrikarrajijarra. Jesusju pinya pinarriyinya nukarnini.

¹⁴ Ngulikanupurru palu nguja. Ngulikarrarla palupinya nganpayijarra yinijarra Pitajaa Jun, yangkala palu nyanya wulyukujirnujangka karrarnumarta pila wulyukujirni. Mapirri palu karrinyani. Kulkururlu palu pinakarrinyani, yangkala palurla jarti pinakarrinyani wangkiwu marnupurru.

¹⁵ Marni palupilangu, “Yantapila palkakarti. Wangki marnalu malku nganampamipa.” Wali tirrinyani pila. Karrinyani pila palkanga.

¹⁶ Japirlyungani palunyanu, “Nyapartukujiwu parlipinya minyartijarra nganpayijarra. Minyajal palupinya nyanya pajangu Jurujulumkarrajigarntirlu mapirri wulyukujirnujangka. Mapunparni pila wulyukujirni ngurruwarlany kanarlanyparni. Kayan ngarliparla jirnapungka yangka parlipinya tampi nyanya.

¹⁷ Jarmalku parlipilangu minyartijarrawu nganpayijarrawu. Puju ngarlipa yarr kirranya kulkuru, yangkala ngartapilanyanangu jularnanta Jesus, mapunikarrarla ngartalurla pajangu piyirntu. Minyarti parlipilangu malku, ngajirta ngartapila Jesus jularnanta yarnta. Ngajirta ngartapilanyanta Jesusja yarringarnanta mayanga.”

¹⁸ Nyanartijangka tikirrkujirni palupinya. Marni palupilangu, “Wayila manpila lamajarriwu jalarra. Kanarlanyparntiwu ngajirta nganpilanyanangu yarnta Jesus jularnanta. Ngajirta nganpilanya pinarriyunganta Jesuskurajangka wangki. Ngajirta nganpilanyanta Jesusja yarringarnanta mayanga. Wali manypilangurla ngaapalku.”

¹⁹⁻²⁰ Marnila pilanyanangu, “Nyurrawarnti manta pinangurruwarnti. Kaj nganawu pajarrarla mapunikarrku. Kunyungurla Ngarpuwu, kunyungurla nyurrawarntiwu. Julalu. Wali mapunikarralany pajarrarla Ngarpuwu, tumaj pajarranyanta pinakarrinyani Jesusja wangki marnujangka. Yarnta mapirri pajarranyanta ngunangani Jesusjarni. Nyantungu pajarranya pinarriyungani. Yarnta pajarra nyanya Jesus turtapungujangkajaa mapunikani pajarranyanta. Kayan ngajarrarnanyirrangu mapunikarra nyurrawarnti piyirntu. Ngarpumipa pajarra mapunikarrku.”

21-22 Jarmarni pilangulu purlkawarntirlu. Kulikulijarrinya pilangulu purlkawarntirlu. Mapunikarrarla pilanya nyantuwarnti purlkawarnti. Jarmarnurla palupinya yulajpani jayillajangka, palkangala pila nguajanggurra. Kayan ngalupinya jayilla martarla, tumaj palupilangu piyirnwarntirlu pajangu wulyumarnani Jurujulumkarrajiwarntirlu. Ngarpula palu parpayipungani nukarnirlu nyantujarrangurni. Marnani palu, "Nganpayi nyanarti pa Jesusju wulyukujirni jamurnku purrkuwu yitilalwarnti 40 pa ngunangani." Nyanartijangka jartila palu purlkawarntirlu pinakarrinya nganangurni palupinya yutukarrarla jayillajaa pungkarla pinyalu kuli.

Purayimarnani palurla Ngarpu purnkukujirnuwu

23 Nyanartijangka yani pilanyanangurla nyantujarrakurlurra Jesuskurawarntirlurra. Jularnanila pilanyanangu wangki, nyapartukarra palupinya marrkukani.

24 Jamurn palu pinakarrinya nyanarti wangki nyapartukarra palupinya marrkukani, wali purayipurayimarnani palurla Ngarpuwu Jesuskurawarntirlu. Marnani palurla Ngarpuwu, "Nyuntu man purlka, nyuntu man kayan. Jarlu marnanpangu ngartakpani yalkirijaa nguwa, kuyiwarn-tijaa piyirnwarnti, miyiwarn-tijaa ngapa. Purlka marnanpangu nyuntu nguniny.

29 "Nyuntu marnantalu jalarra japirrmanana yangkarti marnapanyalu marrkukani piyirnwarntirlu. Nyuntukurangurni wangkingurni marnapanyalu marrkukani. Wali nyuntungu manyanangu pinarri nyapartukarra marnapangulu marni minyarti. Jarlujangka manurla pinarri ngunangani kuliwu minyartiwu. Jamulu marnapangulu jarmarni, nganamparlu marnalunyanangu nyuntukura wangki jularnanku jutungurni. Purnkukujirnanpanya, nyuntula marnantalu jularnanku purnkungu.

30 Nyuntungu marnanpanya maya yungku, yangkala marnalunya wulyukujiwu mimijartiwarnti yini Jesus jularnurla. Piyirnwarntirlula palunya nyaku wulyukujirnujangka, malkula palu, 'Minya kujala mapun Jesus Ngarpukura walaku mayakujirnujuwaljaa wulyukujirnujuwal.'

31 Yangka palu karrkarni purayimarnujangka, ririmarni mayaru nyanarti. Ririmarninyirra. Yarnarni manyanangurla takurryanani Pirlurr Ngarpukurajangka, yangkala manya tipani Pirlurru Ngarpukurajangkarlu. Nyanartijangka jularnani palunyanangu Ngarpukura wangki purnkungu. Ngajirta palu rayinkarrirla.

Yungani palunyanu Jesuskurawarntirlu

32 Wali kayanparni palu pinakarrinyani milyilyi kayantajarrinya palu. Kayanparni palu ngunangani. Ngajirta palu ngurrungurru ngunangan-tarla. Yungani palunyanu manawarnti jangarrarlu. Ngajirta palurlanyanu martarnantarla, ngajirta palurla mururmarnantarla nyanartiwarntiwu manawarntiwu. Yungani palunyanu Jesuskurawarntirlu.

33 Pajilwarntirlu palunyanangu jularnani piyirnwarntiwu kanarlanywarntiwu nyapartukarra Jesus turtapinyajaa wanjijarrinya. Ngarpungu manya marlamanani Pirlurru Ngarpukurajangkarlu mayakujirnan manya. Ngajirta palunyanangu yakurrmarnantarla Jurujulumkarrajiwarntirlu, wulyumarnani palunyanangu Jesuskurawarntiwu.

34-35 Wali kanarlanywarnti Jesuskurawarnti palu ngunangani pamarr pajajartiwarntijaa mana pajajartiwarnti, yarnata mayarujartiwarnti. Mayaruarnti palunya martarnani. Jalimkujirnanila palunyanangurla mayaru, pamarrpala palu warntarnani. Nyanartijangka pamarr palunya

yinya mayarujangka pajilwarnti kanarlanywarnti yungupurru marlaljartiwarnti, yungkula palunya pajilwarntirlu. Nyangani palunya marlaljartiwarnti. Parlipunganu palunya pajilwarntirlu, "Yu. Minyarti kayan, yungku parliparla." Yunganila palunya marlaljartiwarnti. Nyanartijangka ngajirta layiwurti marlal ngunarla. Pujurnila palu nguja pamarrjartiwarnti Jesuskurawarnti piyirnjaa marninjaa yapa.

³⁶⁻³⁷ Layi nganpayi manyanangurla ngunangani Jesuskurawarntirla yinijarrajarti kurrinyarti yini Panapajjaa Jawujap yinijarra kurriny pinya martarnani. Pajilwarntirlu palu jularnani Panapaj Wirriyakujirnujuwal. Martarnani pa mayaru Panapajju Wirriyakujirnujuwallu. Jalimkujirnila manyanangurla Panapajju kanarlanywarntirla, pamarrpala warntarni, yinyala manya pajilwarnti pamarr mayarujangka. Kanarlanywarntila palunya yungku pajilwarntirlu marlaljartiwarnti.

5

Yananayajjaa Jipayira

¹ Nganpayiwarlany ngunangani Yananayaj kanarlanyparni ngajirta Panapajjiliny. Kartujarti pa nyantu yini Jipayira. Jamirlangurlu pila martarnani mayaru kurrinyju. Nyanartijangka jalimkujirnila Yananayajju mayaru manyanangurla kanarlanywarntirla, pamarrpala warntarni mayarujangka.

² Pamarr nyanarti warntarni mayarujangka. Nyanartijangka kanarlanywarnti pamarr manya yinya pajilwarnti, kanarlanywarnti martarnani parlanyanu nyantungu. Marni manyanangu, "Minyarti marnannya yungana pamarr pujurni," marni manyanangu pajilwarntiwu Pitawu mapirri, yungkula manya marlaljartiwarnti. Yirri manyanangu marni. Kajiyinya manya pajilwarnti. Ranjikujirni pilarlanyanu kanarlanywarnti pamarr jamirlangurlu. Martarnanila pilarlanyanu pamarr. Ngajirta pa ranji martarla nganpayirlumipa Yananayajju. Kartunyankura mapirirni parla pinarri nguja nyanartiwu pamarrku ranyjikujirnujuangkawu.

³ Pitangu parla marni Yananayajku. Taj jularni parla yini. Marni parla, "Nyapartujangkarlu manpanya kajiyinya. Pirla mangurla takurriyani, pinakarrinya manyanta pirlanga. Ngajirta man ngunyipungkarla pirla, wulyumarnani mankurla pamarrku nyuntungu. Nyanartijangka pamarr mankurlanyanu ranyjikujirni karlpurrwarlany nyuntungu. Nganajangka marnanpangu marni, 'Minyarti pamarr marnannya yungana pujurni.' Nyuntukura pamarr wali. Yangkala man murlanpinya. Ngajirta manpangu manyjarla karlpurrwarlany martarnupurru nyuntungu. Pirlurrku Ngarpukurajangkawu manurla yirri marni."

⁴ Yartarni parla marni Pitangu, "Ngajirta marnantalu japirlyungka pujurni pamarr yungupurru. Minyarti mayaru mangu nyuntukura. Wali mankurlanyanu jalimkujirni. Pamarr mankurlanyanu warntarni, wali nyanarti, martarla mankurlanyanu kalara pamarr kalpurrwarlany. Minya manpangu marni pujurni manpanya yungkarla, kujartikarra manpangu marni kalpurrwarlany mankurlanyanu ranyji martarni. Nganajangkarlu man pirla mapunikani. Mapunparni man kajiyinya Ngarpu. Ngajirta marnanpanya kajiyungkarla piyirnwartni nganampa. Kajiyinya mankurla Ngarpu."

⁵⁻⁶ Jamurn pinakarrinya wangki nyanarti Pitakura, wantinyala murtarni. Pirlajarrinyala. Wali pingkayiwartirlula palunyaanta kutukani, kanyala palu nguwakarti turmanila palu.

Wali jularni palunyanangu nganpayi nyanarti Yananayaj wantinyujangka pirlajarrinyujangka. Pinakarrinyurla palu rayinjarrinyala.

7 Marnin parla kartunyankura ngurrrpa ngunangani. Ngajirta yinki, yarr partalurni pirriyanila manyanangurla kayantarni purangurla. Ngurrrpa manyanangurla pirriyani pajilwarntikarti.

8 Japirlyinyala Pitangu. Kujartikarra parla marni. "Japirlyungku marnanta. Pujurni ngarnanpanyapila yinya pamarr mayarujangka jalimkujirnujangka."

"Yu," marni parla marnintu. "Pujurni pajarrarnanya yinya."

9 Yartarni Pitangu parla marni, "Nganajangkarlu manpila Pirlurr Ngarpukurajangka kajiyinya. Kula walirni manpila ranyjikujirla pamarr, manyangurru manpinya Pirlurru Ngarpukurajangkarlu nyanya. Wali pirlajarrinya pa nyuntukura ngumparna, turnmani palu pingkayiwartirlu. Tikirryanana palu jalarra, pinakarrinyana marnanya pingkayiwartni, nyuntula mantalu warntawu pirlajarrinyujangka jalarra."

10 Wali murtarnila manyanta wantinya jinanga nganpayirla Pitanga, pirlapalajirnila yukarnani. Pingkayiwartila palu pirriyani, nyanyala palu marnin. Warntarnkanyala palu pirlajarrinyujangka. Nguwakartila palu kanya turnmanupurru ngumparnarlarni marnparni, turnmanujangkajarala pila nguja kurrinyarni.

11 Nyanartijangka rayinjarrinyala palu Jesuskurawartni piyirnwartijaa kanarlanywarnti mapirri. Pinakarrinya palupinya jamirlangu pirlajarrinyujangka, wali pujurnila palu rayinjarrinya.

Wulyukujirni palunya paja pajilwarntirlu

12 Nyanartijangka pajilwarntirlu palunya wulyukujirni mimijartiwarnti piyirnwartni, yangkala kanarlanywarntirlu palunya nyanya Ngarpukurajartiwarnti mayajartiwarnti. Wangkikarra palu nira kirrarnani mayarurla Timpulla.

13 Kanarlanywarnti piyirnwartni ngajirta palunyanangurla kirniny yanantarla, tumaj palu karrartajarrinya. Ngajirta palunyanangurla yanantarla kanarlanywarnti, walirni palunyanangu wulumarnani.

14 Wali kanarlanywarntirlu pajangu palu Jesus mapunikani piyirnwartirlujaa marninwarntirlu, yarta palunyanta mapunikani kujangkurrarni kujangkurrarni pajangu. Mapunikanujangkarlu palunyanangurla mapirrijarrinya Jesuskurawartirlu.

15 Jurujulumjangkawartirlu palunya kanarlanywarntirlu nyangani pajilwarnti, wulyukujirni palunya mimijartiwarnti. Nira palu kujartikarra ngunangani. Nyanartijangka jarntuwarntirlu palunya kangani mimijartiwarnti kanarlanywarnti. Warntarrirla marnpa palunya yutukanani. Kangani palunya pirlangkirrjarti, yutukananila palunya pirlangkirrjarti. Jurumanani palurra Pitawu wulyukujirrupurru. Yangka kaji Pita marnpa pirriyanku, wali wangarr manyanta wuwuyanku mimijartirlu. Kujarti palu pinapinakarrinyani, puju manyanta Pitakura wangarr ngunarla piyirnta, wulyujarruwula. Yangkala palunya kanya warntarrikarti wangarrpurru wulyukujirrupurru.

16 Yartarni palunya kangani kanarlanywarnti mimijartiwarnti Jurujulumkarti mayaru lamparnwarntijangka. Jurujulumjarni palunyanta mayaruwarnti wamarn karrinyani lamparnwarnti. Kangani palunya pajangu mimijartiwarntijaa kanarlanywarntirlu manyanangurla pirla takurryani. Jarlu manyanangurla takurryani, kanganila palunya jarntuwarntirlu.

Wali kanyala palunya Jurujulumkarti wulyukujirrupurru pajilwarntikarti. Mimijartiwarnti palunya wulyukujirni nukarnini yarta pirla takurryanujangka palunyanangurla jurramanani.

Jayillajangka manya kanya palkakarti yinjillu

17 Pinakarrinya palunya, purisju purlkangujaa nyantukurawarntirlu yiniwarntirlu Tajujwarntirlu. Pinakarrinya palunya pajilwarnti yangka palunya wulyukujirnani mimijartiwarnti. Wali yurrulyjarrinya palunyanangu pajilwarntiwu. Nyanartijangka palu warryani wangki palunyanu yungani. Yurrulyjarrinya palunyanangu. Marnani palurlanyanu, "Yutukarrku parlipanya jayilla."

18 Wali tarrpartarnila palunya, takurrkujirnila palunya mayarurla jayilla. Rukukani palunya mayarurla kaninykaniny. Kirlingirri palu rukukani tirrinyanurlamarra.

19 Wali pukanyajarrinya manyanangu. Pirriyani manyanangu pukanyajarti yinjil Ngarpukurajangka. Warripanila manyanangu nyanarti kirlingirri. Ngarrpirtikanyala manya yinjillu palkakarti. Nyanarti kirlingirri palu tirrinyani. Marni manyanangu yinjillu,

20 "Yantalu mayarukarti Timpulkarti. Wangki mantanyanangu julawu Jesuskurarlal yanuwu wanjinal kujawurlurra."

21 Mapunparnila palu yani Timpulkarti. Mapunikani palu yinjil. Wali kumantajarrinya, rakarrarla palu takurryani mayarurla Timpulla, pinajularnani palunyanangu wangki Jesuskura.

Nyanartijangkarlu purlka nganpayi purisjaa kanarlanywarnti nyantukurawarnti piyirnwarnti palu kirrarnani wangkikarra. Yarnata kanarlanywarnti palunya warntarni Juwujwarntikura majawarnti. Nyanwarnti palu kujartikarra warryanani nira pinapinakarrinyanupurru jirrkirli ngunangupurru. Jirrkirlikujirnani palu wangki.

Wali marurppinyala palunya pajilwarntipurru ngulikanupurru. Kirrarnani palu wangkikarra. Nyanartijangka palunya yiparni limpawarnti jayilkarti pajilwarntikarti purpanupurru, kangkula palunya majawarntikarti wangkipurru.

Wali limpawarnti palu yani jayilkarti pajilwarntikarti purpanupurru.

22 Takurryanila palu jayilla, jarti palunyanangu nyanya mayaru. Tikiyanila palu wangkijarti majawarntikarti.

23 Jirnapinyala palunyanangu limpawarntirlu, "Takurryani marnalu yangkartirlarni jayilla. Jarti marnalunyanangu nyanya mayaru, yangkarti palu nguja. Tikiyanila marnalunyirrangu wangkijarti purlkawarntiwu. Jirnapungana marnalunyirrangu jalarra. Parlipinyala marnalu, rukjartirni ngujangurra kirlingirri tuwa jatarni, ngajirta kirlingirrijarrirla. Yarnata marnalunya parlipinya limpawarnti ngampurrjiwarnti. Warrarni palu ngampurrikanani. Kula palu warrarni ngunangani pajilwarnti nyanayirla mayarurla. Wali nyanartijangka marnalu larntakpani kirlingirri, takurryanila marnalu. Jartila marnalunyanangu nyanya pajilwarntiwu marlal. Ngurramipa marnalu nyanya." Wali kujartikarra palunyanangu jularni majawarntiwu limpawarntirlu.

24 Wali karrartajarrinyala palu purlkawarnti, yarnata nganpayiwarlany maja parla mayaruwu Timpulku. Marnani palurlanyanu purlkawarntirlu, "Nyapartukarra palu pajilwarnti tirrinyani."

Kanya palunya pajilwarnti purlkawarntikarti

25 Nyanartijangka layi nganpayi yani Timpulkarti. Parlipinyala manya pajilwarnti. Wangki palunyanangu jularnani Jesuskura kanarlanywarntiwu piyirnwarntiwu mayarurla Ngarpukurarla. Nyanartijangka yanila manyanangurla purlkawarntikarti, jakuljularnila manya pajilwarnti. Marni manyanangu purlkawarntiwu, "Pinakarrilu, kulkurujarrilu. Wangki marnalunyirrangu julawu. Yangkartiwarnti nganpayiwarnti yangka palu yap yani jayillajangkawarnti jalarra marnanya parlipinya

Ngarpukurarla mayarurla purlkanga. Wangki palunyanangu marnana Jesuskura kanarlanywarntiwu piyirnwarntiwu.”

²⁶ Wali yanila palu maja Timpulpurrujaa limpawarnti nyantukurawarnti, pirriyani palunyanangurla. Warntarnila palunya yuntangu. Tarrpartarnila palunya yuntangu yarr rayinkarrarlu. Rayinkarrinyani palunyanangurla, tumaj palu paja kirrarnani kanarlanywarnti piyirnwarnti. Wulumarnani palunyanangu pajilwarntiwu, yangkala ngalunya limpawarnti luwarla pamarrjawurlu pirlawurra.

²⁷ Wali limpawarntirlu palunya kanya pajilwarnti purlkawarntikarti. Kaparnpala palunya karrynyukujirni ngulikanupurru. Purlkawarnti palu kirrarnani.

²⁸ Marnila manyanangu purlkangu purisju pajilwarntiwu, “Jarlu marnalunyirrangu jarmarni, ngajirta nganta Jesuskura wangki jularnanta. Jartirni. Ngajirta manpangulurla mapunikarrarla. Jutungu mantanyanangu jularnani Jesuskura wangki, yangkarti marnalunyirrangu jarti jarmarni.”

Yarntarni manyanangu marni purlkangu purisju, “Jularnani mantanyanangu pujuwurni Jurujulumkarrajiwarntiwu, yangkala palu nukarnirlu pinakarrinyana wangki Jesuskura jularnujangka. Yarnta jakuljularnani marnanpanyalu nganamparlu Jesus pirlakujirnujangka.”

²⁹ Nyanartijangka pajilwarntirlu palunya jangkumani. “Ngajirta. Kayan ngarnalu nganakurawurti mapunikarra piyirnwarntikura. Mapunikarralany marnalu Ngarpukuramiparni wangki. Nyanarti marnalu kayan Ngarpukura mapunikarrku.”

³⁰⁻³¹ Yarntarni palunyanangu marni purlkawarntiwu pajilwarntirlu, “Ngarpu parlipangu jumangkarnijangka jarluwarlanyjanga. Kilakwarntirlu palu jarlu wajilpungani Ngarpu. Wali Ngarpungu pa Jesus wanjikujirni. Jarlu manta ngulikani Jesus yangkarti, nyanartila palu tarnikani mananga, yangkala pirlajarrinya. Nyanartijangka Ngarpungu ngalimpakurarlu wanjikujirni. Kankarnikujirni Jesus Ngarpungu, kankarnila jalarra kirralany, purlkakujirni Ngarpungu Jesus. Jalarra manpangu nguniny kurnakwantinyujangkawu, yangka nganawurti kurnakwantilany. Wali Ngarpungula parlipangurla wajapungany yakuryakurr Juwujwarntirla nganamparla, yangka parlipa kurnakwantilany.

³² Kujartikarra marnalu julalany Jesuskura wangki nganamparlu pajilwarntirlu yarnta Pirlurru Ngarpukurajangkarlu mapirrirru. Puju parlipa mapunikarralany Ngarpu, wali Pirlurr Ngarpukurajangka parlipangurla takurryanany, yipalany Ngarpungu, takurryanany pala parlipangurla.”

³³ Yarnta palunyanangu pajilwarntirlu jularnani jirrkirl janginyjorra palunyanangu jularnani. Wali wirriyijarrinyala palu, kulijarrinya palu nyanartiwarnti purlkawarnti. Pungkarla palunya pirlawurra pajilwarnti. Wali wangkila palu marnani nyanartiwarnti purlkawarnti pungupurru. Pungkarla palunya pirlawurra pajilwarnti.

Kamaliyallu manya purntukanya

³⁴ Wali nganpayi layi yangka manyanangu ngunangani jarlu pinayungujuwal pinangurrujinyangu. Mujikkura wangki jarlujanga manya pinayungani. Paraji pa nyantu, yini parla Kamaliyal. Juwujwarntirlu palurra wulumarnani nyanartiwu nganpayiwu pujungurni, tumaj pa pinangurrujinyangu. Nyanarti nganpayi turtapinya wangkijarti. Nyanartijangka marnila manyanangu limpawarntiwu, “Kangu mantanya pajilwarnti. Kirralkula palu marri pakul. Ngajirta ngalu pinakarri minyarti wangki.”

³⁵⁻³⁹ Jamurn palunya kanya, wali wartangurnila manyanangu jularnani purlkawarntiwu Kamaliyallu, “Kulkurujarrilu ngajukurawarnti. Wangki

marnanyirrangu julawu, pinakarrilu. Ngajirta ngantanya partalurni pungka. Kunyungurla manta warrarni pinapinakarrinyanku. Kunyungurla palu minyartiwarnti Ngarpukura. Kunyungurla Ngarpungu manya marlamananyjaa maya manya yungany nyantukura.”

Yarntarni manyanangu marni, “Julawu marnanyirrangu nganpayijarra kajalujangkajarra. Pina tikiyantalu. Jarlu nganpayiwarlany pirriyani nganpayi kajalurni. Wali kajalkajalkujirlala manyanu, purlka manyanu jatikarrarla. Jularnani manyanangu piyirnwarntiwu, ‘Ngaju marnanyirrangu maja ngunawu. Ngaju marna wulyujinyangu purlka.’ Wali wajilpinyala palu pajangujinyangu 400tu piyirnwarntirlu. Nyanartijangka nganpayi nyanarti palu pinya kanarlanywarntirlu pirlawurra. Nyanartiwarnti piyirnwarnti ngajirta palu warramarta ngunarla, pulykarra yanila palu kujangkurrajarta.

“Nyanartijangka nganpayiwarlanypala pirriyani kanarlany. Wali kajalkajalkujirnila manyanu nyanartirlu nganpayirlu kirlingalparni nyanartijilinyu yangka nganpayiwarlanyju manyanu kajalkajalkujirni, wajilpinyala palu pajangu piyirnwarntirlu. Nyanartijangka pinyala palu kirlingalparni nyanartijilinyparni nganpayiwarlany yangka palu jarlu pinya kajalkajal. Nyanartijangka palu pulykarra yani piyirnwarnti kirlingalparni. Wali nyanartijarrarlul pilanyanu kajalkajalkujirni nyanartujarrarlul. Ngajirta pinya Ngarpungu marlamantarlajaa ngajirta pinya kajalkajalkujirla.

“Wali minyartiwarnti pajilwarnti kunyungurla palunyanu kajalkajalkujilanywarlanyparni nyanartijarrajilinyurni nganpayijarrajilinyurni. Puju Ngarpungu ngajirta manya marlamanta, pujujarriwula palu nyanartijarrajiliny nganpayijarrajiliny kirlingalparni. Yarnta kunyungurla palu kanarlanyparni nganpayijarrajilinyngajirta. Kunyungurla Ngarpungu manya marlamanany pajilwarnti. Puju Ngarpungu manya marlamananyjaa maya manya yungany Ngarpungu, kayan ngantanya nyurrawarntirlu lamakujijaa kulukurukuji.”

Lirrkarnpungani manya Kamaliyallu purlkawarnti, “Warrarni ngajirta ngantanya pungka partalurni. Puju ngantanya pungka, Ngarpungu nganya purntumanta.” Wali mapunikanila palu nyanarti manyanangu jularni wangki Kamaliyallu. Ngajirta palunya pirlawurra pungkarla.

⁴⁰ Nyanartijangka palunya purpani nyanartiwarnti pajilwarnti palkan-gajangka. Nyanartijangka palunya jinjinyina purlkawarntirlu kulipariwarnti wijkarrapungupurru. Wali wijkarrala palunya pinya kulipariwarntirlu. Pinya palunya wipjawurlu.

Nyanartijangka yarntarni purlkawarntirlu palunyanangu jarmarni pajilwarntiwu. Marni palunyanangu, “Ngajirta ngantanyanangu kanarlanywarntiwu Jesus jularnanta.” Yiparnila palunya, ngajirta palunya yarntarni yutukarrarla jayilla.

⁴¹ Wali pajilwarntirlu palurlanyanu marnani wurnangu, “Kuttu parlipanya jamulurni puturu nyanya, yangka kanarlanywarntirlu parlipangulu jarmarni, yarnta kurntayimarni parlipangulurla pajanga milla. Wijkarrala pinya parlipanyalu. Ngajirta parlipanya Ngarpungu purntumantarla. Nyanya parlipanya jirrkirljinyangu parliparla nguniny nyantuwu Jesusku, nyanartila parlipangu pikajarrinya.” Nyanartijangkala palu pajilwarnti nyanartiwarnti wirriyajarrinya.

⁴² Wali jutungurni palunyanangu jularnani wangki Jesus Kurayijkura wangki wulyu. Kumantawarlany kumantawarlany nira palunyanangu jularnani mayarurla Timpulla ngurrawarntirla piyirnwarntiwujaa marninwarntiwu.

6

Warntarni palunya piyirnarnti miyipurru ngampurrikanupurru

¹ Walimpa palu pajajarrinya Jesuskurawarnti. Jurujulumja palu ngunangani. Kanarlanywarnti palu Jurujulumkarrajiwarnti juwujwarnti, kanarlanywarnti palu marrijangka juwujwarntiwarlanyparni.

Wali kanarlanywarnti Jesuskurawarnti marninwarnti palu kirrarnani marlaljartiwarnti ngumparnangajirtajartiwarntijaa pamarrngajirtajartiwarnti, ngumparna palunyanangu jarlu pirlajarrinya. Nyanartiwarntila palunya yungani pamarrjaa miywarnti marlaljartiwarnti marninwarnti. Nira palunya yungani kumantawarlany kumantawarlany Jesuskurawarntirlu.

Wali nyanartijangka marrijangkawarntirlu palurlanyanu marnani, "Ngalimpakurawarnti kalkarrawarnti marrijangkawarnti palunya ngajirta ngarrjamarta yunganta. Jurujulumkarrajiwarnti palunya yungany ngarrja." Jartijarti nyangani palunyanangurla miywarntiwujaa pamarrnawarntiwu. Marrarnani palunya Jurujulumkarrajiwarnti miyngurnijaa pamarrngurni marrijangkawarntirlu. Nyanartijangka palu ngunangani. Kurninykangani palunyanu kulijangkarlu Jesuskurawarntirlu. Ngajirta palurlanyanu ngarrurta ngunangantarla.

² Wali nyanartijangka pajilwarntirlu palunya 12ju marurrpinya Jesuskurawarnti pujurni wangkipurru. Pajilwarntirlu palunyanangu jularni kanarlanywarntiwu Jesuskurawarntiwu, "Kurninykangany parlipanyanu, ngajirta palu kalkarrawarntirlu marrijangkawarntirlu marta pamarrjaa miyi ngarrjamarta. Wayila nyapartukarra. Piyirnarntirlu pajangu manta ngampurrikarrku miyi yungupurrujaa ngampurrikanupurru. Kayan ngarnalu ngampurrikarra nganamparlu pajilwarntirlu. Ngajirta. Kayan ngarnalunya rukanyja Ngarpukurarla wangkinga.

"Wali warntalunya piyirnarntiwarlany miyipurru ngampurrikanupurru. Nganampawu manpangu kayanparni wangki Ngarpukura marnalu jularnanku kayan. Kurajpungkalunya nganpayiwarnti pinangurruwarnti 7 yangka manyanangurla jarlu takurryani Pirlurr Ngarpukurajangka. Yangka parlipanyanangu wirriya nguniny pinangurruwarntiwu, nyanartiwarnti mantanya warntawu piyirnarnti. Nyanartijangkala marnalunya majakujiwu nganamparlu miyipurru yunganupurru. Nyantuwarntirlu palunya kalkarrawarnti yunganku.

⁴ Nganamparlu marnalunyanangu Jesuskura wangki jularnankujaa purayimarnanku marnalu. Warrkam manpangu nganampakura nyanarti."

⁵ Nyanartijangka wangkijangka palu wirriyajarrinya, pajilwarntirlu palunyanangu jularni wangki. Wali wirriyajarrinya palu Jesuskurawarnti nukarnini. Kurajpinya palunya nganpayiwarnti 7. Nganpayi layi palu kurajpinya yini parla Tipin. Nyanarti nganpayi mapunikanani, kankarral Ngarpu jirrkirl waangani. Pirlurr Ngarpukurajangka manyanta jarlu takurryani, ngunangani manyanta Pirlurr. Yarnata kanarlany nganpayiwarlany yini parla Pilip, yarnata kanarlany nganpayiwarntiwarlany 5.

⁶ Kanyala palunya pajilwarntikarti. Wali kurraparulala palunya palymarani jurlu pajilwarntirlu, purayimarnanila palunyanangu nyanartipurru warrkampurru.

⁷ Wali Jesuskurawarnti palu paja ngunangani Jurujulumja. Kanarlanywarntirlu palu pinakarrinyani wangki Jesuskura, wali mapunikananila palu kujangkurrani kujangkurrarni. Pajajarrinya palu piyirnarnti marninjaa nganpayi Jesuskurawarnti. Kanarlanywarntirlu purijwarntirlu mapirri palu pajangu mapunikanani Jesuskura wangki.

Tipin palu tarrpartarni purlkawarntirlu

⁸ Nganpayirlu Tipintu mapunikanani, wali Ngarpu manyanta ngunan-gani, yarnta maya parla yungani nyanartila manya marninjaa nganpayi wulyukujirnani mimijartwarnti. Kanarlanywarntirlula palu nyangani Ngarpukurajarti mayajarti.

⁹ Wali jularnani manyanangu Juwujwarntiwarlanyku wangki Jesuskura Tipintu. Ngajirta palu jarlu Jesus mapunikarrarla. Kanarlanywarntirlu kurlirrajangkawarntirlujaa kayilungujangkawarntirlu palunyanta jangu-jangkumanani. Langkarnirlu palunyanta jangujangukumanani.

¹⁰ Yarnarni manyanangu jularnani Tipintu mapuntu. Jarti palu wa-japungani. Tanyjingurni manyanangu marnani pinangurrurlu. Pirlurru Ngarpukurajangkarlu pinayungani nyanartila manyanangu jularnani.

¹¹ Nyanartijangkala wangki palunyanu yinya kayilungujangkawarntir-lujaa kurlirrajangkawarntirlu. Marni palurlanyanu, "Nyapartukarraru larlipa Tipin kulkurukujiwu. Yirrijiwarnti parlipanya warntawu." Wali warntarnila palunya yirrijiwarnti ngirtilykarra jularnupurru. Pamarrpala palunya yinya. Yirri palu julawu Tipin. Jinjinyina palunya yirrijiwarnti, "Pinajulawula manta Tipin yirriji yirrimarnujuwal. Yirri pinya julalany Mujijjaa Ngarpu. Yakurr pinya julalany yangkartijarra."

¹² Wali kurajpunganila palunyanangu yirrijiwarntirlu. Tipin palu kura-jpungani. Yirri palunyanangu jularnani piyirnwartiwu Jurujulumkarra-jwarntiwu. Yarnta palunyanangu jularnani yirri purlkawarntiwu Juwu-jkurawarntiwujaa pinangurrurwarntiwu kurayipwarntiwu. Kulijarrinyala palu nukarnini. Nyanartijangka palu Tipin tarrpartarni, kanya palu purlkawarntikarti Juwujkurawarntikarti ngulikanupurru.

¹³⁻¹⁴ Yirrijiwarnti mapirri palunya kanya purlkawarntikarti. Yarnta palu Tipin pinajularni yirrijiwarntirlu. Jularni palu, "Minyarti nganpayi Tipintu pinya julalany Ngarpujaa Mujij, kaninykujilany pinya. Jesus pa purlka julalany, mayaru Timpul parlipangu jupupurru junganku Jesusju. Julalany parlipangu Jesus pa wangki wajapungujuwal. Mujijkura wangki parlipangu wajapungku Jesusju." Kujartikarra palu yirrijiwarntirlu marnani.

¹⁵ Nyanartijangka purlkawarntirlu palu jutungu nyangani nganpayi Tipin. Janginy palu nyangani kanarlanyparni yinjiljiliny.

7

Tipintu manyanangu jularnani wangki juwaljinyangu

¹ Japirlynyala parla Tipin nganpayirlu purlkangu purisju, "Mapun ngantalu julalany."

Wali jularnani manyanangu juwaljinyangu wangki Tipintu.

²⁻⁵⁰ Takijularnani manya nyapartukarra palu kilakirlujaa jamirtirlu Juwujkurawarntirlu wajilpungani Ngarpu. Yarnta manyanangu yini-warnti jularnani jarlujangkawarnti piyirnwartni Ayiparanjaa Jawujapjaa Mujij.

Tipintu manyanangu marni, "Yuwayi. Yangkarti mapunparni Mujijju manyanangu jularnani Ngarpukura wangkijaa marlamanani manya Mu-jijju kilakiwarnti ngalimpakurawarnti, yangka palu jarluwarlany Yijipja ngunangani. Kanarlanywarntirlu palurla ngajirta mapunikarrarla Mu-jijku. Kula Mujij yarrparni, minyangurru Ngarpungurni yiparni. Nya-nartijilinyarni manyanangu jularnani Mujijju, nyapartukarra Ngarpungu parlipangu yipawu nganpayiwarlany Mujijjilinyarni. Wali panypinya palunyanta Mujijja kilakiwarnti yarnta Ngarpunga ngajirta palunyanta mapunikarrarla, yangkartijilinyarni yangkarti palu jarlu ngartakani

purluman kajalkajalkujirrupuru, yangkala palunyanta purayimarnani purlumanta. Yarintu manya martarnani. Mujij pa warrarni wirilmarnani pamarra Ngarpunga manyanta wangkikarra ngunangani, minya manya kanarlanyu martarnani Yarintu nganpayiwarlanyu. Wali yangkartiwarnti ngalimpakurawarnti palanta Ngarpunga panypungani.”

51 Wali jirrkirl manyanangu marnani Tipintu, “Nyurrawarnti manta jurlu tanyjiwarnti. Ngajirta manta pinakarri. Martalany manta pinajarra, ngajirta manta pinakarrijae mapunikarra wangki Ngarpukurajangka. Nyurrawarnti manta nguniny kilakiwarntijiliny. Wangki ngajirta manta mapunikarra Pirlurr Ngarpukurajangka. Warrarni manta ngajirta pinakarri. Yangka kilakiwarntijiliny palu nguja jarlu, nyanartijiliny manta nguniny nyurrawarnti.”

52-53 Wali yarntarni manya Tipintu pinalkarra yungani wangki jarlujangka, yangka puraputwarntirlu palunyanangu jularnani wangki, Jesuspala walimpa pirriyanku. Jesus warrarni pirriyanku Ngarpungurni warrkammayinjiliny. Ngajirta manyanu kajalkajalkujirnantarla Jesusju. Kajalurni palunyanangu puraputwarntirlu jularnani wangki kilakiwarntiwu Juwujwarntiwu nyantukurawarntiwu. Wali kulijarrynala palunyanangu puraputwarntiwu, yarnta palunyanangu wangki jularnani Jesus pirriyanupuru. Jularnani palunyanangu yangka Jesus wartangurni pirriyanku. Punganila palunya kulijarrynurla pirlawurra. Pujurni palunya punganipura puraputwarnti, yakurrmarnani palunyanangu.

Yarntarni manyanangu jirrkirl marnani Tipintu purlkawarntiwu, “Mapunparni palunyanangu jularnani yangkarti jarlu kajaluwarlany, Jesuspala pirriyani mapunparni. Wali nyurrawarntirlu manta pirtinyikanijae ngulikani pungupuru pirlawurra. Nyanartiwarntijiliny kilakiwarntijiliny manta nyurrawarnti pungujuwal. Kilakiwarntijilinyju manta Jesus pirlakujirni. Ngajirta manta mapunikarrarla Mujijkurajangka wangki. Panypinya mantanyanangurla jirnanyunguwarntirlu wartangurnijangkawarntirlu.”

Luwarni palu Tipin pamarrjawurlu pirlawurra

54 Wali Tipintu manyanangu janginyjurrarni marnani jirrkirlparni purlkawarntiwu. Jirljirljarrynala palu partalurni. Kulijarrynala palu. Munta kaninykaniny palu parpparrjarrynya. Kulijarrynya palurla nganpayiwu Tipinku.

55 Nyanartijangka Tipinta manyanta ngunangani Pirlurr Ngarpukurajangka, yarnta kankarral nyanya yalkirirlurra. Ngarpujaa Jesus pinya nyanya nyantungumipa. Ngarpu pa nyanya karntalyjinyangu jiraly palyalymananyjangka. Jesus manyanta marnparni karrynyani Ngarpunga mayakarti. Nyanya pinya Tipintu.

56 Marni manyanangu Tipintu, “Yalkiri marna nyangana, kirlingirrijar-rinya. Nyangana marna Jesus. Karrynyana manyanta Ngarpunga marnpa mayakarti. Nyakalu.”

57 Wali pinala palunyanu ruktarrpartarni kurraparlu. Ngajirta ngalu Tipinkura wangki pinakarri. Pawupawukarra palanta pujurni laparnkarakanya, pinajarra ruk tarrpartanurla Tipinkarti.

58 Tarrpartanila palu nganpayi Tipin, kanyala palu mayarungurni luwarnupuru pamarrjawurlu pirlawurra. Luwarnani palu Tipin pamarrjawurlu. Kuwutwarnti palurlanyanu kurtamani nyantuwarntikura luwarnupuru, yinyala palurla nganpayi yini Juwul. Martarnani manyanangu kuwutwarnti. Nyantu pingkayi ngunangani nyanartikarra. Nyangani manya Juwullu luwarnani palu pamarrjawurlu Tipin.

⁵⁹ Yangka palu luwarnani, wali nyanartikarrarnila wajawajarlarni purayimarnani parla Tipintu Jesusku. Marni parla, “Purlka Jesus. Pirlurr ngajukura man warntawu.”

⁶⁰ Mirtijurrurnjurrurnwantinyala. Wali mayangu papajani Tipintu, “Ngarpu. Ngajirta nganyanangu yakurrmanya, minyarti pajalu luwarnana pirlawurra. Ngajirta nganunya ngulikarra minyartiwarnti piyirwarnti. Wajapungku manunyanangurla yakurryakurr.” Nyanartijangka marnujangka pa pirlajarrinya nganpaya Tipin.

8

Juwullu manyanangu jirrkarryani piyirwarntiwu Jesuskurawarntiwu

¹⁻³ Wali nganpaya yangkartirlu Juwullu pinapinakarrinyani luwarnupurru pirlawurra, yangka palu Tipin luwarni. Wirriya parla nguja luwarnujangkawu Juwul. Kanarlanywarnti Ngarpukurawarnti palurla lungani Tipinku pirlajarrinyujangkawu. Nganpaya Juwul wirriya parla nguja, ngajirta parla lungarla Tipinku pirlajarrinyujangkawu. Karrkin palu kanya kanarlanywarntirlu Ngarpukurawarntirlu nguwakarti turnmanupurru. Turnmanila palu.

Wali nyanartikarrajangka Jesuskurawarnti palunya punganijaa jayilla palunya takurppungani. Juwullu manyanangu jirrkarryani piyirwarntiwu Jesuskurawarntiwu. Pujukujirla manya Jesuskurawarnti. Ngurrawarlany ngurrawarlanyjanga manya ruwarramanani Jesuskurawarnti Juwullu. Nganpayawarntijaa marninwarnti manya jayillakujir-nani Juwullu.

Nyanartikarra Jesuskurawarnti palu pulykarrala yani Jurujulumngurni kujangkurrajarra pungukarrarla. Mayaruwarntikarti palu yanani Jesuskurawarnti pajajinyangu. Kanarlanywarnti palu yani marnpa Jutyakarti, kanarlanywarnti palu marri yani Jimariyakarti. Pajilwarntimipa palu lama kirrarnani Jurujulumja. Ngajirta palu pajilwarnti pulykarra yanantarla.

Pilip pa yani Jimariyakarti

⁴ Yangka palu jarlu pulykarra yani Jesuskurawarnti piyirwarnti, jularnanila palunyanangu Jesuskura wangki kanarlanywarntiwu piyirwarntiwu. Paja palu yani pulykarra Jurujulumngurni kujangkurrajarra.

⁵ Layi nganpaya yangkarti Pilip yani mayarukarti Jimariyakarti. Jularnanila manyanangu Jesus nyapartukarra Ngarpungu kankarningurni yiparni minyartikarti nguwakarti. Jularnani manyanangu Jimariyakarrajawarntiwu piyirwarntiwu nganpayirlu Pilipju.

⁶⁻⁸ Yarnta Pilipju Jesuskurarlul manyanangurla pirlawarnti jurrajurramanani piyirwarntijangka muntangajangka. Jamurnku jarntakparnuwu muntangurni, mayajinyangula palu papajanani pirlawarnti. Nyanartijangka jarntakparnila palu palkakarti piyirngurni. Kanarlanywarnti mapirri piyirwarnti, yangka wurna palu nyikitkarra yanani, yarnta kanarlanywarnti nyirnilyawarnti, nyanartiwarnti manya wurnajartikujir-nani Pilipju Jesuskurarlul wurnangajirtajartiwarntirni. Mayakujirnanila manya kujangkurarlul wulyuwurra nyikitkarrayanujangkawarnti.

Wali Pilipju manya wulyukujirnanani piyirwarnti. Nyanartiwarntirlu piyirwarntirlu Jimariyakarrajawarntirlu palu nukarnirlu pinangakujirnanani wangki Pilipkurrajangka yangka manyanangu jularnani Jesus Ngarpungu yiparni. Yarnta palu pinangakujirnanani, tumaj palu Pilip nyan-gani wulyukujirnujankajaa jurrajurramanujangka. Wirriyajarrinyala palu nyanartikarrajawarnti piyirwarnti Jimariyakarrajawarnti.

Nganpayi Jayimin maparnjilinyarni

⁹ Wali layi nganpayi ngunangani mayarurla nyanayirila yini parla Jayimin. Nira ngunangani maparnjilinyarni. Karrpirlmarnani palurla. Nyangani palu Jimariyakarrajawarntirlu Jayimin kanarlanyparni maparnjilinyarni karrpirlwurra. Nira manyanu Jayimintu yarringarnani maparnjilinyarni,

¹⁰ yangkala palurlanyanu pinangakujirnani pajangu nyanartikarrajawarntirlu piyrnwarntirlu nukarnirlurni wapalkarrarluru purlkapurkarlu mapirrirni. Marnani palurlanyanu, “Minyarti nganpayi, purlkajarti maya Ngarpukurajarti. Ngarpujilinyarni pa minyarti.”

¹¹ Minyartirlu nganpayirlu Jayimintu manya jarlujangkarlurni karrpirlkujirnani manya maparnjawurlu. Nyanartijangka palurlanyanu pinangakujirnani wangki Jayiminkura.

¹² Wali Pilip yangkarti manyanangurla wartangurni Jurujulumngurni pirriyani. Jayimin nyanarti pa Jimariyakarrajaji. Jularnani manyanangu nyapartukarra parlipangu ngunawu maja Ngarpu. Yarnarni manyanangu jularnani wulyu wangki Jesus parlipangu pirriyani. Nyanartijangka palanta pajangurni mapunikani marnintujaa nganpayirlu, ngapangakujirnani manya.

¹³ Nyanarti nganpayi mapirrirni Jayimin. Nyanarti manyanu maparnjilinyurni yarringarnani jarlu, nyantungu mapirrirni manyanta mapunikani Jesusja, ngapangakujirni palu nyantu mapirri.

Nyanartijangka marnparni wajilpungani Pilip. Mapirri pila kitpungani. Pilip nyangani Jayimintu kanarlanyparni, karrpirlmarnila parla wulyukujirnanujangkajaa pirla jurrajurramanujangka.

¹⁴ Wali kanya palu wangki Jurujulumkarti. Jakuljularnanila palunyanangu Jurujulumkarrajawarntiwu. Mapunikani palu Jimariyakarrajawarntirlu, wangkila palu kurajpungani Ngarpukura Pilipkurajangka. Jurujulumkarrajawarntirlu palu pinakarrinya pajilwarntirlu, wali yiparnila palpinya Pitajaa Jun nyanartirlurra Jimariyarlurra.

¹⁵⁻¹⁶ Wali jakarni pila Jurujulumngurni kitangarni pilanyanangurla pirriyani Jesuskurawarntirla Jimariyakarrajawarntirla. Wali jarlu palu mapunikani ngapangajarrinyala Jimariyakarrajawarnti. Yininga Jesusja palunya ngapangakujirnani. Jularnila palunya Jesuskurawarnti. Nyanarti yarrnyparni. Ngajirta manyanangurla Pirlurr Ngarpukurajangka takurryanarlar nyanartikarra. Japirlyinya pilarla Ngarpuwu Pitangujaa Juntu yiparnupurr Pirlurr Ngarpukurajangka nyanartiwarntikarti piyrnwarntikarti, yangkala palu Jesus mapunikanani.

¹⁷ Wali purayimarnungurla pilanya jurluwarnti palymanani Jesus mapunikanujangkawarnti. Takurryanila manyanangurla Pirlurr Ngarpukurajangka.

¹⁸ Nyanarti nganpayi Jayimin nguja, nyanya pinya Pitajaa Jun palymanujangka. Ngingjirrikanila manyanangurla Pirlurr Ngarpukurajangka takurryanujangka. Wali yijingkanyala pilangurla pamarr Jayimintu.

¹⁹ Marni pilangu, “Pamarr marnanypinya yungku. Mayala pajanpila yungku. Puju marnanya ngajungu palymananku kurrapanarlu jurlu piyrnwarnti kanarlanywarnti, Pirlurr Ngarpukurajangka kurrapanarlu jurlu takurryananku.”

²⁰ Pitangu manyanta jangkumani, “Nyuntungu mankurla pinapinakarilany kula pamarrjawurlurni warntarnuwu Ngarpukurajangka mayajaa Pirlurr Ngarpukurajangka yungku mantanya kanarlanywarnti piyrnwarnti. Pujujarriwujal man. Nyuntujaa pamarr mapirrirni manpila pujujarriwu.

²¹ Ngarpungu manta nyangany, ngajirta mankurla munta kayan nguna Ngarpuwu. Kayan nganpangurla nguna warrkamkarra Ngarpukurarlal.

²² Kurnakwanti jalarra, nyanarti yakurr tarrangka. Ngarpunga ngarnti-manyanyanta yakurr wajapungupurru, tumaj mankurpanyanu pamarr-jawurlu payimkujirra Ngarpukurajangka maya."

²³ Yarntarni parla Pitangu marni, "Marrupungurla man makijarrinya muntawarlanyjarrinya. Putangu manta wajukarrpilany."

²⁴ Marnila pilangu Jayimintu, "Ngajirta. Nyurrajarrarlul ngarntikangka-jipilarla Ngarpunga pujukujirnungajirtapurru, yangka pajinpila jularni nyurrajarrarlul, wulyula marna ngunawu."

²⁵ Wali nyanartijangka pilanyanangu yarntarni jularnani Jesuskura wangkijaa nyapartukarra pinya Jesusju marlamani. Nyanartijangka pila jakarni tikirr Jurujulumkarti Pitajaa Jun. Wurnangu pilanyanangu jularnkarrakangani mayaruwarlany mayaruwarlany kaparnwarnti wulyu wangki Jesuskura. Kujartikarra pilanyanangu jularnani Jimariyakarraj-iwarntiwu piyirwarntiwu.

Pilipjaa nganpayi kapuman

²⁶ Marni parla Pilipku yinjillu Ngarpukurajangkarlu, "Yanku man jalarra kurlirra walmartakarti. Warntarrirla man pirriyanku. Kirralku man nyanayirla."

²⁷⁻²⁸ Wali jakarni Pilip. Yani pa, kitangarni pirriyani warntarrirla nyanayirla. Wali yarr kutarni jurumani. Nyanya jurtu kakarrangu tuyitarrapinya pakingu. Jamurn marnpajarrinya, Pilipju nyanya nganpayi pakijarti. Nyanarti nganpayi yiningajirtajarti. Ngurrra parliparla yiniwu. Ngajirta pa Juwuj, nyanarti pa kurlirrajangka marrijangka. Tikiyarni kurlirrara ngurrakarti nyantukurakarti. Wali kapuman pa purlka ngunangani mayarurla nyantukurarla. Kirrarnani palu paja nyanayirla mayarurla. Yarnta marnin purlkajinyangu julalany palu maja kuwin. Yangkarti nganpayi purlka pamarrmayin. Pamarr parla martarnani kuwinku.

Wali jarlu pa yangkarti nganpayi kapuman yani kayirrara Jurujulumkarti ruwa mayarukarti Ngarpukurakarti jupupurrukarti. Ngarpu pa mapunikani, ngajirta pa Jesus pinakarrirla. Ngurrra parla Jesusku. Ngarpuwumiparni parla pinarri ngunangani. Wali Jurujulumjanga pa wurna tikiyarni kurlirrara ngurarakarti nyantukurakarti pakijarti. Wali kirrarnaninyirra kankarni, kurrumpa nyanyangurra Ngarpukura. Jarti nginyjirringinyirrikarnani yiningajirtajarti. Ngajirta palurla jularla, ngurrra parla ngunangani.

²⁹ Nyanartijangka parla marni Pilipku Pirlurru Ngarpukurajangkarlu, "Yantanyanta langkarnikarra nganpayi pakijarti. Yananku manyanta marnpa."

³⁰ Wali Pilip manyanta laparni langkarni. Pilipju pinakarrinyani kulkururlu wangki yangkarti kurrumpajangka, yangka jularnani nganpayirlu kapumantu, nginyjirrikanila wangki Pilipju jarlujangka yangka lani nganpayirlu Yajayarlul. Nyanartijangkarlu parla japirlyinya kapuman Pilipju, "Ngana wangki parlipangu julalany kurrumparla. Wayila. Nginyjirrikarralany ngan."

³¹ Wali jangkumanila nganpayirlu pakijawurlu, "Ngajirta. Kayan ngarna nginyjirrikarra wangki minyarti. Puju ngananguwurti paji julawu, wali nyanarti, pinarrila marnarla ngunawu." Nyanartijangka purlkangu parla marni Pilipku, "Wali parayanta." Wali parayanila manyanta pakinga.

³² Yangkarti wangki nyangani nganpayirlu purlkangu jarlujangka yangka jarlu lani Yajayarlul. Kujartikarra pa nyangani.

Yangka palu kangany kukunja kangkul junganupurru, nyanartijilinyarni palu kanya.

Nyantu pa nguja kukunajiliny kulkuru. Ngajirta pa kukunja papajanu-juwal yangka palu kangany ralpungupurru, ngajirta pa nyantu pa-pajarrarla nyanartijilinyarni. Kulkururlurni manyanu pikayinya.

³³ Yarnta jingkiirti palurla warralpungani. Kulikujirlala palu. Yarnta kurn-tayikujirla palu jingkiirtijangkarlu warralpungujangkarlu. Mur-tangkurra palu ngulikanani pungupurru. Ngajirta pa nganan-guwurti purntumantarla.

Nyanartijangka palu pinya, wali pirlajarrynala. Ngajirta parlanyanu martarla juku nyantukurajinyangu. Ngajirta palanta lurrnyakarla yapawarnti kanarlanywarntirlu piyirntu jirnajangkarlu.

³⁴ Nyanartijangka japirlynyala kapumantu, “Ngana minyarti kukunja-jiliny manyanu julalany. Kunyungurla kanarlanyparta julalany. Julaji. Pinarriyungkaja wangki minyarti.”

³⁵ Jangkumanila Pilipju, “Ngajirta. Minyarti pa nganpayi kukunajiliny Jesus.” Nyanartijangka Jesuskura wangki parla jularni nukarnini. Wulyu wangki parla tikirjularni.

³⁶ Wali laparni pila, nyanyala pila ngapa. Marnila parla Pilipku nganpayirlu purlkangu, “Ngapajal minyarti. Minyayirlarni pajan ngapan-gakujiwu. Wayila. Ngananguwurti paji jarrmalku.”

³⁸ Wali nganpayirlu kapumantu parla warrkammayinku nyantuku-rawu jularni jatparamarnupurru paki, jatparamanila paki nyanarti. Ju-pantinyurla pila ngapakarti yani. Wali Pilipju ngapangakujirni nganpayi nyanarti kapuman.

³⁹⁻⁴⁰ Nyanartijangkala pila ngapajangka parayani tikirr. Wali Pirlurru Ngarpukurajangkarlu pa yap kanya Pilip murtni. Kanya pa kayir-rara mayaruwarlanykartu. Ngajirta pa yarntarni nyakarla purlkangu kapumantu. Wali purlka nyantu pa turtangkanya wirriya ngapajangka. Wurnarnila yanani kurliarra nyantukurakarti ngurrakarti wirriyajinyangu.

Nyanartijangka Pilip pa nguja kayirrampal. Jularnani manyanangu wamarn Jesuskura wangki kayirrampal piyirwarntiwu kanarlanywarnti-wu. Kayirra mayarukarti Jijirriyakarti wamarn yanani, kitangarni lamajarrinya nyanayirla mayarurla Jijirriyarla.

Wali Pilipkura wangki minyartirni kutarni pujujarrinya. Kanarlany wangkiwarlany parlipa nyaku.

9

Juwul pa Ngarpungu kurnakkujirni

¹⁻² Wali Juwul yangkarti ngunangani Jurujulumja. Marnani manyanangu Jurujulumkarrajiwarntiwu, “Pungku marnanya nyanartiwarnti piyirwarnti Jesuskurawarnti.” Ngulikanani manya nyanartiwarnti piyirwarnti yangka palurla mapunikani Jesusku. Wali mayaruwarlanya palu ngunangani yininga Majkajja piyirwarntijaa marninwarnti Jesuskuralal palu yanani. Juwul pa kayili yanku Majkajkarti. Muwupungku manyanangu Jesuskurawarntiwu piyirwarntiwu. Warntarnurla jayilla takurrkujirrupurru.

Wali purlkakartila pa yani Juwul puriskarti Jurujulumkarrajikarti. Mirlimirli manyanta warntarni yinijarti nyantujarti yini. Kangkula Ma-jkajkarti kayili mirlimirli nyanarti. Kanarlanywarntila manya yungku ma-jawarntiwarlany nyanartikarrajawarnti Majkajkarrajiwarnti. Mayaruwu palurla maja nguniny Ngarpukurawu mayaruwu jupupurruwu. Mirlimirli nyanarti yinijarti nyantukurajarti yini manya yungku Juwullu. Nyaku palu

nyanartiwarntirlu nganpayiwarntirlu majawarntirlu. Wali mapunikar-rkula palu. "Mapun pa minyarti nganpayi mirlimirlijarti." Mirlimirli nyanarti pa karrpirnajiliny. Yipawula ngurrakarti, tarrpartawula manya Jesuskurawarnti marninwarntijaa piyirnwarnti, kangkula manya jayilka-rti Jurujulumkarti Juwullu.

³ Wali nyanartijangka Juwul pa yani Jurujulumngurni Majkajkarti mirlimirlijarti. Nyantujaa kanarlanywarnti piyirn jarntuwarnti palu yani. Warntarrirla kaparn parla pirriyani tili kankarnumarrangu yalkiringurni parralani marnparni mayarurla Majkajja.

⁴ Juwul pa wantinya nguwanga kaninyjinyangu. Wangkimiparni pa pinakarrinya Juwullu. Taj jularni pa. "Juwul. Nganajangka man kujartijarrilany. Munta pajan luyurrkujilany, tumaj manunya pungani piyirnwarnti ngajukurawarnti."

⁵⁻⁶ Juwullu parla japirlyinya, "Ngana man nyuntu. Purlka ngan nyuntu."

Wali jangkumani pa lintu, "Ngaju marna yangkarti yini Jesus. Yangkartiwarnti piyirnwarntikura yangkarti manya pungany, ngajula marna luyurrjarrilany. Wali turtangka. Yanta mayarukarti. Jurumantaji mayarurla nyanayirla. Warra marnangu julawu wangki nyapartujarriwu man."

⁷ Wali kanarlanywarntirlu nganpayiwarntirlu Juwulkurawarntirlu palu pinakarrinya lin, wali warppkarra nyanyala palurla jarti. Kulkuru palu karrinya. Walirni nganpayi nyanarti palu nyanya wantinyujangka.

⁸ Nyanartijangka nganpayi nyanarti Juwul turtapinya nguwajangka. Jarti parla nyanya ngurrawu. Mil jankajarrinya. Nyanartijangka ngar-pirtikanya palu mayarukarti Majkajkarti. Kanya palu nganpayikurakarti ngurrakarti Jutajkurakarti.

⁹ Kirrarnani nyanayirla ngurrawarntirla murrkurnta jankajartirni. Nga-jirta pa ngapa nganyjarla. Jarti palurla yinyangurra ngapa. Yarnta miyijaa kuyi palurla jarti yungani. Ngajirtarni ngarnantarla. Ngurrawarnti murrkurn nguja jankajarti miyingajirtajartijaa kuyingajirtajarti.

¹⁰⁻¹² Wali Juwullu parla purayipurayimarnani Jesusku. Wali nyanar-tikarra winkirromanila Ngarpukura nganpayi Yananayaj parla pirriyani. Yanungurla palymani Yananayajju winkirru. Wali warppunyanyala Juwullu. Ngajirta manyanjinyangu, yarr yangka winkirjilinyurni nyanya.

Wali yangkarti nganpayi Yananayaj ngunangani Majkajja Jesuskura nganpayi. Nyanartijangka marni parla Yananayajku Jesusju winkir-jilinyurni ngurrakarti yanuwu Jutajkurakarti. Juwul nyanayirla pa karrarnani jankajarti. Wali Jesusju winkirjilinyu yini jularni Yananayaj. Marni parla Yananayajju, "Yu. Ngaju marna."

Marni parla Yananayajku Jesusju, "Yanku man mayarukarti Jutajku-rakarti. Parlipungku man nganpayi yini parla Juwul nyanarti Taajjikkarraji. Jalarra paji purayimarnana. Winkirra manta nyanya Juwullu. Pirriyani mannyanta palymanupurrujaa wulyukujirrupuru. Nyanarti Jutajkura mayaru Majkajja karrilany warntarrirla jirrkirlla, yini parla warntarriwu jirrkirl. Julalany palu warntarri nyanarti yini jirrkirl."

¹³⁻¹⁴ Jangkumani pa Yananayajju winkirjilinyu Jesus, "Ngajirta. Pungka ngaja. Nganpayi pa nyanarti kulipari. Jularni pajilu nganpayi nyanarti pungujuwal. Nyuntukurawarnti manya Jurujulumja pungani. Wali nganampakartila yani minyartikarti ngurrakarti pungupuru. Tarrpartawu manpanya Jesuskurawarnti yangka yini marnalu julalany Jesus, jamalkangany marnalu. Nyanartiwarnti manpanya tarrpartawu. Purlkawarntirlu puriswarntirlu palurla yinya mirlimirli warntarnupuru marninjaa nganpayi Jesuskurawarnti. Mirlimirli nyanarti karrpirnajiliny

pa martalany. Tarrpartawula manpanya Juwullu Majkajkarrajiwarnti nukarnini."

¹⁵⁻¹⁶ Yarnarni parla marni Jesusju Yananayajku, "Walirni man yanku. Ngajungu marna kurajipinya nyanarti nganpayi Juwul. Warrkammalku paji. Warra paja julawu Juwujwarntirla, yartna paja takijulawu Juwu-jngajirtajartiwarntirla mapirriirni. Juwullu paja julawu purlkawarntirla majawarntirla. Pinayungku marna nyapartukarra paji warrkammalku kuliwurra. Kulijarriwula palurla Juwulku kanarlanywarntirlu ngajungurni takijularnujangkangurni," marni parla Jesusju Yananayajku.

¹⁷ Wali nyanartijangka pa mapunikani. Yani manyanta Yananayaj Juwulkarti. Palymani pa Yananayajju. Marni parla Juwulku jarntujilinyju, "Wayila Juwul. Yara ngan. Pirriyani marnangu. Yiparni paja Jesusju yangkartijangkarlu warntarrijangkarlu. Yiparnila paja palymanupurru, warrpunyakula man yartna. Pirlurr Ngarpukurajangka mangurla takur-ryanku."

¹⁸ Nyanartijangka wantinya millajangkajarra. Kanarlanywarntirlu palu nyanya, kula jarrjajarra palu nyanya. Nyanartijangkala mil wulyujarinya, nyanyala ngurra Juwullu. Wali turtapinya Juwul, ngapakarti palu yani, ngapangakujirnla palu.

¹⁹ Wali tikirjawurlula ngarni miyijaa kuyijaa ngapa, tanyijarrinyala.

Juwul pa kirrarnani Majkajja

Nyanartijangka ngurrawarnti ngarrjarni manyanangurla kirrarnani Jesuskurawarntirla Majkajkarrajiwarntirla.

²⁰ Wurnarni wamarnjularnani manyanangu jujupurruwarntirla Ngarpukurawarntirla. Ngajirta pa yarr kirrarnantarla. Wangki manyanangu jularnani Jesuskura wangki. Jularnani manyanangu kujartikarra, "Jesus pa Ngarpukura walaku."

²¹ Nyanartijangka nginyirrikanila palu. Purrpurrmarni palurla. Nyantuwarntirlu palurlanyanu marnani, "Minyartijal yangkarti Jesuskurawarnti manya jarlu pungani Jurujulumja. Yangka palunyanu Jesus jularnanijaa jamalkangani piyirntujaa marnintu, jarluliny manya pungani. Yangkartikarra pirriyani tarrpartarnupurru piyirnjaa marnin Jesuskurawarnti. Tarrpartarnurla manya kangkarla Jurujulumkarti purlkawarntikarti puriswarntikarti. Nyanayirla manya jayilla yutukarrarla. Wali nyapartujarrinyaparta." Kujartikarra palurlanyanu marnani.

²² Jakuljularnani manyanangu Juwullu mapuntu Majkajkarrajiwarntiwu, yangkala pajangujinyangu palunyanta pinakarrinyani Juwulla. Wangki manyanangu jularnani Jesuskura wangki nyantuwarntiwu Juwujwarntiwu. Nyantuwarntirlu palunyanta jangkujangkumanani Juwulla. Jatparamarnila palu, nyantungu manyanangu layirni jularnani Jesus pa Ngarpukura walaku. Liyilanani manya Majkajkarrajiwarnti. Marnani palurlanyanu, "Mayajawurlu pa julalany Juwullu mapunparni." Nyanartijangka palu wutajarrinya Majkajkarrajiwarnti.

²³ Walimpa palunyanu wangki yungani Juwujwarntirlu, pungkarla palu Juwul. Yakurrmarnani palurla tumaj Jesuskura wangki jularnani.

²⁴ Wali layiwarlanyju parla pinajularni Juwulku, "Pungku mantalu Juwujwarntirlu. Jurujurumanana mangulu kiyitwarntirla pukanyajartijaa jininyarajarti. Puju man yanku minyartingurni tawunngurni tarpyanku manyanangurla. Pungkula mantalu pirlawurra." Mapunparni palurla nira jurumanani kiyitwarntirla pukanyajartijaa jininyarajarti pungupurru.

²⁵ Wali Jesuskurawarntirlu palu marlamani nganpayi Juwul, wanyjarrawarntirlu palu waangani mapirriirni Juwul. Ngajirta pa Juwul

tirrinyyantarla kiyittal, minya palurlanyanta jurujurumanani nyan-tuwurni pungupurru. Wali Jesuskurawarntirlu palu karlayilanani marla-manupurru. Kanya palu pukanyjajarti kankarral mayarurlurra. Parayani palu mayarurla jarrnganal kankarral. Nyanartijangka kankarni palu Juwul yutukani ngurtijilinyja yatunga purlkanga. Wali rupjawurlu palu kanimparral yirritikujirnani ngurtijilinyjaa Juwul mapirri. Ranyji palun-yanangurla pukanyjajarti pungungamarra turtukujirni wurna yanupurru. Wali wurnarnila yani kurlirra Jurujulumkarti.

Juwul pa yani Jurujulumkarti

²⁶ Wali pirriyani manyanangurla. Nginyjirrikanila palu Jurujulumkarrajiwarntirlu. Wurnarni manyanangurla pirriyani Jesuskurawarntirla. Rayin nyangani palu, ngajirta palurla wirriya ngunarla. Marni palurlanyanu, “Ngajirta ngarlipa marurppunga, nyanarti pa yangkarti pungujuwal. Ngajirta pa nyanarti Jesuskura.”

²⁷ Wali nganpayirlu yangkartirlu Panapajju purpankanya Juwul Jesuskurawarntikarti pajilwarntikarti. Wali marnpa manyanangurla pirrikanya nyanarti nganpayi Juwul. Takitakijularni manyanangu Panapajju kuarti, “Minyarti nganpayi Juwul pa Yesusju kurnakkujirni. Warntarrirla manyanta pirriyani Jesus, wali nyanartijangka Jesus pa mapunikani. Purnkungula manyanangu Juwullu jularnani Majkajkarrajiwarntiwu Jesuskura wangki.”

²⁸ Wali nyanarti wangki palurla mapunikani Panapajku Jesuskurawarntirlu Jurujulumkarrajiwarntirlu. Wali wirriyala palurla ngunangani. Kirrarnanila manyanangurla Juwul, mapirrijarrynala. Wamarnyanani manyanangurla Juwul Jesuskurawarntirla Jurujulumja. Wangki manyanangu jularnani Jesuskura wangki purnkungu.

²⁹ Yarnata manyanangurla Juwujwarntirla kanarlanywarntirla marrijangkawarntirla wangkikarra kirrarnani. Nganpayirlu Juwullu manyanangu Jesuskura wangki jularnani. Jangkujangkumananila palunyanta. Nyanartijangka palurla yakurrmarnani Juwulku wangkijangka. Pinapinakarrinyanila palu, “Nyapartukarra parlipa pungku.” Pikakujirni palurlanyanu wangki Juwujwarntirlu marrijangkawarntirlu pungupurru Juwul.

³⁰ Wali yangka palu Jesuskurawarntirlu pinakarrinyani wangki Juwujwarntikurajangka, wali wurnala palu warntarnkanya Juwul mayaruwarlanykarti ngapangal rirringki. Minyarti mayaru yini parla Jijirriya. Wali ngapakarrajirla ngurtingakujirni palu Juwul pungukarrarla. Yani pa Juwul kayili Taajijkarti nyantukurarlurra ngurrarakarti. Nyanartijangka tikiyanila palu Jurujulumkarrajiwarnti piyirwarnti Jesuskurawarnti.

³¹ Wali nyanartijangka ngajirta manya ngananguwurti pungantarla Jesuskurawarnti. Pajajarrinyanila palu. Kanarlanywarntirlu palu Jesus mapunikani. Jesuskurawarnti manya marlamanani Pirlurru Ngarpukurajangkarlu. Ngunanganila palu wirriya Jesuskurawarnti, yangkala palu jartamanani Ngarpu. Kajalkajalkujirni palu Ngarpu. Wali Juwul pa kurnakkujirni Yesusju, ngurtpala palu ngunangani. Jesuskurawarnti palu ngurt ngunangani wamarnkujarra Jutyakarrajiwartni kanarlanywarnti Kalalakarrajawarnti kanarlanywarnti Jimariyakarrajiwartni.

Minyarti pa Juwulkura wangki, yangka pa Yesusju kurnakkujirni Juwul.

Pita yani mayarukarti Litakarti

³² Wali nganpayi yangkarti Pita Jurujulumngurni jakarni. Wamarnyanani mayaruwarlany mayaruwarlany. Pirriyanila manyanangurla Pita Jesuskurawarntirla mayarurla yininga Litanga.

³³ Nyanayirila pa yukarnani mimijarti nganpayi wurnangajirtajarti. Yukarnumipa pa yukarnani kurrarnungajirtajartijaa wurnangajirtajarti. Yitilalwarnti 8 pa yukarnani.

³⁴ Wali minyayirila nganpayirila manyanta marnpa pirriyani nganpayi Pita. Marni parla Pitangu, "Wulyukujiwujal manta Jesus Kurayijju jalarrarni. Turtangka. Rulumpakujirlanyanu pirlangkurr wurnapurru." Wali partalurnila turtapinya wulyupalajirni.

³⁵ Wali Litakarrajiwarntirilu piyirntu palu parlipinya nganpayi yangkarti jarlu yukarnani yukarnumipa, wurnala kitpungani. Nyanartijangkarlu walila palu kurnakwantinyajaa mapunikani palurla Jesuku, kaji palu nganpayi nyanarti nyanya, wulyula kitpungani mimi purlkajangka-jinyangu. Litakarrajiwarntirulujaa pirntirrikarrajiwarntirilu mapirririlu palu nyanya pirntirri ka Litangurni kayirra. Nyangungurla palu kurnakwantinya Jesuskarti. Kurrarnanila manyanangurla Pita Litanga.

Pita pa yani Japakarti

³⁶ Wali marnin layi kurrarnani mayaruwarlanya yininga Japanga. Nira manya marlamani kanarlanywarnti. Mintimmarnani manya palya, mintimmarnurla manya yungani marlaljartiwarnti kujangkurrajarra. Janggarajinyangu marnin nyanarti, yini parla Tukaj. Jesuskurajarti minyarti marnin.

³⁷ Wali mimila wantinya purlka, pirlajarrinyala. Nyanartijangka ngapajawurlula palu wajimmarni kanarlanywarntirilu piyirntirululu kankalajarra. Yuru manyanangu Juwujwarntikura. Nira palu kujartijar-rinyani pirlawarnti palunya wajimmarnani. Wali nyanartijangkarlu palu warntarnkanya, yutukani palu mayarurla kaninykaniny.

³⁸ Wali kanarlanywarntirilu Jesuskurawarntirilu palu pinakarrinya, yangkarti nganpayi Pita nyantu marnparni kurrarnani mayaruwarlanya yininga Litanga. Marni palurlanyanu, "Purpankurlipa yangkarti nganpayi yini parla Pita." Yiparni palupinya kurriny nganpayijarra mayarukarti Litakarti Pita purpanupurru.

Yanungurla pilanyanta pirriyani Pitanga. Marni pilarla, "Yiparni pajar-ranyalu Japakarrajiurlu Jesuskurawarntirilu nyuntupurru purpanupurru. Yanku manyanangurla Japakarti partalurni."

³⁹ Wali wurnala turtangkarrakanya. Yanila palu Pitajaa yangkartijarra nganpayijarra mapirri. Pirriyani palunyanangurla Japanga. Pinakanyala pila Pita mayarukarti pirla wanyjarrarla palu yutukani. Jamurn yangka Pita pirriyani takurriyani kaninykaniny. Wali langkarnikanila palu kalkarrawarntirilu, ngumparna palunyanangu pirlajarrinya jarlu. Lungukarrarlurni palunyanta yijingarra martarnani turitiwarntijaa kuluwujwarnti. Kujartikarra palurla marnani nganpayiwu Pitawu, "Minyartijal manpangu ngartakkanani nyanayirlurni pirlangu wanjigurnikarra."

⁴⁰ Wali nyanartijangka Pitangu manya puturu yiparni. Yani manyanta kankalajarrakarti. Mirtijurrurn wantinya manyanta partanta pirlanga. Japirlyinyala parlanyanta Ngarpu. Nyanartijangka marnila parla pirlawu nyanartiwu marninku, "Turtangka Tukaj." Warrpunyanyaliny Pitarnila nyanya, nyanartijangka kurrarnuwantinyala.

⁴¹ Wali Pitangula ngarrpirtimani kurrapangurni. Kurrinyukujirnila. Papajanila manyanangu Jesuskurawarntiwu, "Mirnu yanarnilu." Takur-ryanila palu kalkarrawarntijaa kanarlanywarnti. Nyanyala palu marnin wanjila kurrinyani. Marni manyanangu Pitangu, "Kaj nyakalu wanjijar-rinyajal."

⁴² Japakarrajiwarntirilu palu nyanya marnin nyanarti, yarnta palurlanyanu marnani Pitangu pa wulyukujirni nyanarti

marnin. Nyanartijangka palu pajangu mapunikani nyangujanga Japakarrajawarntirlu. Nyanya palu wanijarrinya pirlajangka marnin nyanarti Tukaj.

⁴³ Wali ngurrawarnti paja manyanta kirrarnani nganpayirla Jayiminta. Narrukurlangu pila kirrarnani Jayiminjarra. Pita pa yinijarrajarti kurrinyjarti Jayimin Pita. Jayiminwarlanyju Japakarrajirlu pa purlumankura jarrja ngartakkanani nira.

10

Pitajaa Kuniliyaj

¹ Nganpayi layi pa ngunangani mayarurla Jijirriyarla, yini parla Kuniliyaj. Maja manyanangu nguangurra piyirnarntiwu pajawu kulipariwarntiwu Yitilikarrajawarntiwu. Kuniliyaj mapirri pa Yitilikarraj, ngajirta Juwuj.

² Wali pakulyani nyantukurangurni yurru, Ngarpula mapunikani. Wulumarnani parla Ngarpukurawu wangkiwu.

Ngarpukura pa nguangurra nganpayi nyanarti. Ngarpu palu wajilpungani jampirlangurlujaa yapawarntirlu mapirri palu wajilpungani Ngarpu. Wulyu pa nyanarti nganpayi pamarr yungujuwal. Pamarrngajirtajarti manya yungani pamarr nyanartikarrajawarnti Juwujwarnti. Juturni purayipurayimarnani parla Ngarpuwu.

³ Wali karuwarrajarti pa purayimarnani Kuniliyajju. Nyanyala yinjil, marnpa manyanta pirriyani. Ngarpukura yinjil minyarti, pirriyani manyanta wangkijarti. Yinila taj jularni yinjillu nganpayi Kuniliyaj.

⁴ Nganpayirlu pa warppunyanya yinijangkala. Warppunyangurla milpurpurru purlkajarrinya, rayinjarrynala pa. Marnila parla yinjilku, “Nganajangka pajin pirriyani.”

Jangkumanila yinjillu, “Ngarpungu mangu wirriyajarrinya. Pinakar-rinya manta Ngarpungu wangki purayimarnujangkajaa nyangani manta Ngarpungu pamarr mantanya yungany pamarrngajirtajartiwarnti, nya-nartila mangu Ngarpu wirriyajarrinya.

⁵ Wali nyanartijangka parla yinjillu jinjinyinya. Marni parla, “Nganpayiwarnti yipanya kurlirra. Mayaruwarlanykartu palu yanku yinikarti Japakarti. Nganpayi palu parlipungurla purpankangu yini parla Jayimin Pita kurrinyjarti yini.

⁶ Wali nyanayirla manyanta najanu kirralany Jayimin Pita nganpayiwarlanya. Purlumankura jarrja pa ngartakkarralany. Jawurlatarla marnpa pila rirringkirla kirralany. Narrukurlangu pila kirralany Jayiminjarra. Wali ruwangu palu purpanku nganpayi kurrinyjarti yini Jayimin Pita.”

⁷ Nyanartijangka yinjil pa yapyani. Wali papajani manyanangu Kuniliyajju murrkurnku warrkammayinjarraja layi kulipari. Nyanartirlu kuliparirlu pa Ngarpu mapunikani.

⁸ Wali jularni manyanangu kujartikarra Kuniliyajju, “Yinjil paji pirriyani. Wangki paji pirrikanya. Kujartikarra paji marni, yipawu marnanya nyurrawarnti kurlila. Ruwangu manta purpanku nganpayi Jayimin Pita.

Wali nyanartikarra jakarni palu.

⁹ Kumantajarrinya manyanangurla kaparnparni. Jamurn palu marnpajarrinya, nyanartikarra Pita parayanungurla kankarni kirrarnani mayarurla. Nyanarti mayaru pa japa kirrnupurru kankarnumarrangu. Kujartikarrala palurlanyanu ngartakkanani nyantuwarntirlu. Pita pa parayani kankarral mayarurla purayimarnupurru jininyarajarti.

10 Marranyanjarrinya pa Pita. Kanarlanyju warrarni kamparnani miyi.

11-12 Wali Pitangu nyanartirlu nyanyala yalkiri langkirryani. Nyanartijangka kalukujiliny pala nyanya kuyiwarntijarti. Kalukujilinya manya nyanya kuyiwarnti nganapartu nganapartu yalkirikarrajiwarntijaa nguwakarrajiwarnti. Wali kanarlanywarntiwu kuyiwarntiwu palunyanangu jaminy ngunangani Juwujwarnti. Kanarlanywarnti kuyiwarnti palunya ngarnani. Nyantuwarntikura Juwujwarntikura yurru manyanangu kujartikarra. Jarluwarlany manyanangu jarmarni Ngarpungu.

13 Wali marnila parla Pitawu Ngarpungu, "Turtangka Pita. Pungku mankurlanyanu kuyi ngarnupurru."

14 Wali Pitangula manyanta jangkumani, "Ngajirta. Kayan ngarna nganyja. Yapajangkarni marna jaminy kujawurlurra nguniny. Kuyiwarntiwu yakurrwarntiwu marnyanangu. Kanarlanywarnti kuyiwarntimipa marnanya ngalany wulyuwarntimipa. Kayan ngarna Juwujju nganyja kuyiwarnti yakurrwarnti yangka manpangu jarmarni jarlu."

15 Yarnarni parla marni Ngarpungu, "Yangka marna ngajungurni kurnakkujilany jaminyjangkawarnti, wulyula palu ngunawu nukarnini. Ngajirta ngan nyuntungu wanyjarra."

16 Murrkurnmirri parla kirlingalparni marni Pitawu Ngarpungu, nyanartijangka pa kalukurla kuyiwarnti tikirrkanya kankarralparni.

17 Nyanartijangka Pita pa kirrarnani. Pinapinakarryani jutungu, "Nyapartukarra paja jinjinyina Ngarpungu."

Wali nganpayiwarnti Jijirriyakarrajiwarnti palu pirriyani tawunta yininga Japanga. Nyanayirla pa kirrarnani Pita. Pirriyani palu, yangkala palunya japirlyungani nyanartikarrajiwarnti kujartikarra, "Wanyjurla marnalu parlipungku Jayiminkura mayaru." Wali jirrkirlikanila palunya. Jularni palunyanangu, yanila palu jirrkirrlparni. Pirriyani palu, tuwanga palu karryani. Pita pa warrarni kirrarnani kankarnumarrangu ngurru.

18-20 Nyanartijangka marni parla Pirlurru Ngarpukurajangkarlu Pitawu, "Pinakarri. Muwupungana mangulu nganpayiwarntirlu murrkurntu. Turtangka. Jupantiwula man kaninypparral nganpayiwarntirlu murrkurntu mangulu jurumanana kaniny. Yantanyanangurla yarr murtarni. Ngajirta ngan jatparamanyja. Ngajungu marnanya yiparni nyuntukarti."

Wali papajanani palu yangkartiarntirlu murrkurntu tuwangarni palu karryani, "Wayila. Jayimin Pita. Mularti ngan nguniny."

21 Nyanartijangka Pita pa kankarningurni turtuyani, parlipinyala manya. Marni manyanangu Pitangu, "Ngajujal marna Jayimin Pita. Nganapurru manta pirriyani."

22 Jangkumani palu, "Yiparni manpanya Kunilijajju wangkijarti. Nganpayi nyanarti Kunilijaj manyanangu maja nguniny kulipariwarntiwu. Wulyu pa nyanarti Ngarpukura. Ngajirta pa Juwuj, yangkala palurla Juwujwarntirlu nukarnirlu wulyumalany Kunilijajku. Wali kumantawarlanya yinjal manyanta pirriyani Kunilijajja wangkijarti. Kujartikarra parla marni, yiparnila manpanya purpanupurru nyuntu. Purpanku marnantalu nyuntu. Kangu marrantalu kayili nyantukurakarti mayarukarti Kunilijajkurakarti. Pinakarrku manta yangki nyuntukuraku nyapartukarra manurla julawu."

23 Wali Pitangu manya takurrpinya mayarurla kaninykaniny. Layi ngurra palu yukarni pukanyja.

Nyanartijangka kumantajarti palu jakarni Pitajaa Jijirriyakarrajiwarnti. Japajangkawarnti palunyananta mapirrirni yani Pitanga Jesuskurawarnti piyirwarnti.

²⁴ Yanani palu kayili. Kumantawarlanya palu pirriyani Jijirriyarla.

Wali kajaluwarlany manya marurrpinya piyirnarnti jarntuwarnti Kuniliyajju. Pinakarriwu palunyanta wangki Jayimin Pitanga nyapartukarra manyanangu julawu. Jarrayangani palurla Pitawu.

²⁵ Nyanartijangka Pita pirriyani. Jamurn takurrywantarla, Kuniliyajjula parlipinya. Langkarnikanila Kuniliyajju Pita. Yanungurla manyanta parntawantinya jinanga Pitanga kajalkajalkujirnupurru ngurrapangurparlu. Kularni Ngarpujilinyarni nyangani Pita Kuniliyajju, yarr pa piyirn.

²⁶ Nyanartijangka Pitangu parla marni, "Turtangka. Karri. Yarr marna piyirn." Wali karrinyukujirni pa Pitangu Kuniliyaj.

²⁷ Takurryanila pila kaninykaniny mayarurla wangkiwangkikarra. Wali nyanyala manya pajajinyangu piyirnarnti Pitangu. Kaninykaniny palurla jurumanani Pitawu.

²⁸ Marni manyanangu Pitangu, "Kayan ngarnanyirrangulurla yanta Juwujwarnti. Nyurrawarnti manta kanarlanyarni Juwujngajirtajartiwarnti. Jaminy manpangulurla nguniny nganampawu Juwujwarnti. Ngaju marna Juwuj. Kayan ngarnanyirrangulurla najanu yanta mayarurla nyurrawarntikurarla. Nyurrawarnti mantarla pinarri minyartiwu jaminyku. Wali jalarramiparni marnanyirrangurla pirriyani yangka Ngarpungu paji kalarakujirni piyirnarntiwujaa marninwarntiwu nukarnini palu kayanparni jaminyngajirta. Kurnakkujirni manya Ngarpungu jaminyngajirta ngunangupurru. Kayan ngarnanya kanginy-pungka kanarlanywarnti Juwujngajirtajartiwarnti jarntu wapalkarra.

²⁹ Walirni marnanyirrangurla pirriyani Juwujngajirtajartiwarntirla. Ngajirta marnanyirrangurla yirrarnmanyjarla. Murtarni marnanyirrangurla lapantinya."

Yarntarni manyanangu marni Pitangu, "Japirlyungku marnanya, nganajangkarlu pajanta ruwangu purpani minyartikarti mayaru."

³⁰ Wali Kuniliyajju parla marni Pitawu, "Kumantawarlanya marna purayimarnani mayarurla ngajukurarla. Karuwarrajarti marna purayimarnani jalarrajiliny. Wali nganpayi pajarla marnpa karrinyani langkarni. Kuluwuj nyantukura palypalymarnaninyirra.

³¹ Yini paja taj jularni. Wali nyanartijangka marnila paji ruwangu purpanupurru nyuntu. Kujartikarra paji marni yinjillu, 'Ngarpungu mangu wirriyajarrinya. Pinakarrinya manta Ngarpungu wangki purayimarnangakajaa nyangani manta Ngarpungu pamarr mantanya yungany pamarrngajirtajartiwarnti, nyanartila mangu Ngarpu wirriyajarrinya.

³² Nganpayiwarnti yipanya kurlirra. Mayaruwarlanykarti palu yanku yinikarti Japakarti. Nganpayi palu parlipungurla purpankangku yini parla Jayimin Pita kurrinyjarti yini. Wali nyanayirla manyanta najanu kirralany Jayimin Pita nganpayiwarlanya. Purlumankura jarra pa ngartakkaralany. Jawurlatarla marnpa pila rirringkirla kirralany. Narrukurlangu pila kirralany Jayiminjarra. 'Wali ruwangu palu purpanku nganpayi kurrinyjarti yini Jayimin Pita.'

³³ Wali yangkala marnanya yiparni nyuntupurru purpanupurru, mapunparnila mantalu purpani. Ngajirta manyanangurla yirrarnmanyjarla, minyartila man partalurni pirriyani."

Yarntarni parla marni Kuniliyajju Pitawu, "Jalarra marnalu minyayirla jurumanana nyuntuwu pinakarrinyupurru. Ngarpu marnapangurla nguniny mapirri. Pinakarrkula marnantalu wangki yangka mangu Ngarpungu takijularni, nyapartukarra manpangu takijulawu nganampawu." Kujartikarra marni parla Kuniliyajju Pitawu.

Pitangu manyanangu marni Kuniliyajngurrawu

³⁴⁻³⁵ Nyanartijangka jularnani manyanangu wangki Pitangu purlka wangki. Marni manyanangu, “Ngarpungu parlipanya kayanparni nyangany piyirnwarti nukarnini wangkiwarlany wangkiwarlanyjartiwurti marrijangkawurti wanyjurlawurti palu nguniny. Yangka ngananguwurti pa Ngarpu rayin nyanganyjaa wulyungal yanany, wali nyanarti, Ngarpu parla wirriyajarrilany. Jalarra paja pinarrikujirni Ngarpungu, jarlu ngajirta marna pinakarrinyantarlangurra.”

³⁶ Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Ngarpungu manyanangu yiparni wangki Yijiraylkarrajiwarntiwu. Wangki minyarti wulyujinyangu nyapartukarra Jesus parlipangu pirriyani. Wirriyakujilany parlipanya Jesusju, wirriyala parlipangu nguniny Ngarpu. Purlka parlipangu nguniny wapalkarrawu Jesus Kurayij.

³⁷ Pinarrijal mantarla wangkiwu minyartiwu, yangka manyanangu jakuljularnani Juntu Kalalipurtarra. Walila manya pulukkujirni nanga-panga. Kanarlanywarntiwu piyirnwartiwu palunyanangu jularnani Jesuskura wangki. Jalyjularnani palunyanangu Jutyakarrajiwarntiwu.

³⁸ Pinarrijal mantarla Jesusku Najuritkarrajiwu, yangka Pirlurr Ngarpukurajangka manyanta takurryani. Ngarpungu manyanta yiparni. Nyanartijangka Jesus kitpungani wamarn. Wulyukujirni manya, pirlangu manya tarrpartarnani, wali Jesusjula manyanangurla jurramanani. Yangka manyanta Ngarpu mapirri ngunangani, nyanartila manya wuluyukujirni.”

³⁹ Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Nyangani marnalu nira nyapartukarra Jesus pa ngunanganijaa wulyukujirni manya mayarurla Jurujulumja, yarnta wamarnkujarra Juwujwarntikururla ngurranga. Mapunikani marnalurla. Tarnikanila palu mananga pirlawurra.

⁴⁰ Ngurrajarrarla kurrinyja kanarlanya purangu Ngarpungu pa parnki-mani pirlajangka. Ngarpungu manyanangurla kalarakujirni piyirnwartirla.

⁴¹ Ngajirta palu nukarnirlu nyakarla, nganamparlumiparni marnalu nyanya. Jarlu manpangu kurajpinya Ngarpungu, Jesus manpangu yipawu nyangupurru. Mapunarnila yiparni nyangupurru. Jesus manpangurla pirriyani turtapungujangka. Wali kapila marnalu ngarni nganamparlujaa Jesusju mapirri marnalu ngarni.

⁴² Jesusju manpanya jinjinyinya wangki kangupurru takijularnupurru. Piyirnwartiwujaa marninwarntiwu marnalunyanangu julawu wangki wulyu. Yarnta marnalunyanangu julawu nyapartukarra Ngarpungu pa Jesus kajalkalkujirni, nyakula parlipanya Jesusju, ngurrujarrakujiwula parlipanya. Kurajpungku parlipanya Jesusju wanjiwarntijaa pirlajangka-purpurru parlipanya nyaku.”

⁴³ Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Minyarti wangki marna julawu jarlu nganpayirlu puraputtu parlipangu lani kurrumparla yakurryakurr wajapungupurru. Puju ngananguwurti mapunikarralany Jesus, wali yakurryakurr manyanta wajapungku Ngarpungu. Kayan ngarta jutungu pinapinakarri Ngarpungu. Yangka parlipa Jesus yini julalany, nyanartila parlipangurla wajapungany.”

Pirlurr Ngarpukurajangka manyanangurla takurryani Juwujngajirtajar-tiwarntirla

⁴⁴ Wali nyanartikarra Pitangu manyanangu wangki jularnani. Wali Pirlurr Ngarpukurajangka manyanangurla wuwuyanani kanimpal nukarni-larni pinakarrinyujangkawarntirla, yangka palu wangki pinakarrinya.

45-46 Wali nyanartikarra wangkiwarlanypala palurlanyanu marnani wangki kanarlanyparni Juwujngajirtajartiwarntirlu, ngajirta nyantuwarn-tikura wangki, Ngarpungu manya yinya. Ngajirta palurlanyanu nginyjir-rikarrarla wangki nyantuwarntikura Juwujngajirtajartiwarntirlu. Yarnta palu Ngarpu kajalkajalkujirni. Pinakarrinya palu yangkartiwarntirlu Juwujwarntirlu Japakarrajiwarntirlu piyirwarntirlu Pitangu mapirri. Wali nginyjirrikananila palu Juwujwarntirlu Japakarrajiwarntirlu nya-partukarra Ngarpungu manya Pirlurr Ngarpukurajangka yinyangurra yiji, wangkijangka palu nginyjirrikanani Juwujwarntirlu.

Wali karpirlmarnila palu, tumaj palu Juwujngajirtajartiwarnti, kanarlanyparni palu nyanartiwarnti piyirn. Ngarpungu manya Pirlurr nyantukurajangka yinya Juwujngajirtajartiwarnti. Kula Juwujwarntimipa manya yungani Pirlurr Ngarpukurajangka. Kujartikarra palu pinap-inakarrinyani nyantuwarntirlu.

Wali nyanartijangka Pitangu manyanangu marni Juwujwarntiwu,

47 “Wali minyartiwarnti manya yinya Pirlurr Ngarpukurajangka yangka jarlu parlipanya yinya ngalimpa nyanartijilinyarni.” Wali jularnani manyanangu Pitangu Juwujwarntiwu, “Pulukkujiwu parlipanya ngapanga. Kayan nganyanangu ngananguwurti jarrmanyja.”

48 Pitangu manya jinjinyinya ngapanga pulukkujirrupuru. Yini palu Jesus jularni, nyanartila palunya pulukkujirni ngapanga.

Nyanartijangka lamakujirni palu Pita Kuniliyajngurarlu. Ngunangani manyanangurla ngurrawarnti murrkurn.

11

Pitangu manyanu jularni Jurujulumja

1-3 Wali Pitangu manya wanyjani Kuniliyajngurra, yani manyanangurla Jurujulumkarti. Wali pirriyani manyanangurla, langkarnikanila palu piyirwarntirlu Juwujwarntirlu Jesuskurawarntirlu. Warntajpani palu. Wali kajalurni palu pinakarrinya warntawarnta. Kuyungurla palunyanangu karlpurrwarlanju jularni minyarti wangki Pita manyanangurla kirrarnani mapirri Juwujngajirtajartiwarntirla, yarnta manyanangu jularni wangki Ngarpukura, nyanartila palu Juwujngajirtajartiwarntirlu mapunikani.

Wali warntajpani palu Pita, marnila palurla Pitawu Juwujwarntirlu, “Nyapartu manyanangurla kirrarnani Juwujngajirtajartiwarntirla, miyi manyanangurla ngarnani. Kayan ngarlipanyanangurla nguna Juwujngajirtajartiwarntirla, yurru parlipangu nguniny.”

4 Wali Pitangu manyanu jularni nukarnini.

5-6 Marni manyanangu, “Kayanmirri marna purayipurayimarnani mayarurla Japanga. Nyanartijangkarlu Ngarpungula paji winkirrijilinyju kanimpalkujirni kalukujilinyja kuyiwarnti nganapartu nganapartu yalkirikarrajiwarntijaa nguwakarrajiwarnti. Yutukani pajarla marnpa, nyanyala marnanya kuyiwarnti nyanartiwarnti kalukujilinyja.

7-8 Wali nyanartijangka paji marni Ngarpungu, ‘Turtangka Pita. Pungku manurlanyanu kuyi ngarnupuru.’ Nyanya marnanya milluliny nyanartiwarnti kuyiwarnti, yakurrwarnti pajilurla jaminy. Wali yingurlmarnila marnyananangu.

9 Yarntarni paji marni Ngarpungu, ‘Yangka marna ngajungurni kur-nakkujilany jaminyjangkawarnti, wulyula palu ngunawu nukarnini. Ngajirta ngan nyuntungu wanyjarra.’

10 Wali murrkurnmirri paji pirrikanya kalukurla nyanarti kuyiwarnti, nyanartijangka tikirrkanyala kankarral.

11 “Wali nyanartikarra pajilurla pirriyani piyirnwarrnti murrkurn Jijir-riyakarrajiwarnti purpanupurru.

12 Pirlurru Ngarpukurajangkarlu paji jularni, ‘Wurna mannyanangurla yanku mapirri, ngajirta ngan jatparamanya. Ngajirta ngan lamajarra.’ Wali yani marnanyanangurla nyantuwarrntirla murrkurnwarlany murrkurnwarlany mapirri pajalurla wurnajarrinya Japakarrajiwarnti piyirnwarrnti Jesuskurawarrnti, yanila marnalu mayarukarti Kuniliyajkurakarti. Pirriyani marnalunyanangu.

13-14 Wali Kuniliyajju paji jularni wangkiwarnti yinjil manyanta pirriyani, wali kujartikarra parla marni yinjillu Kuniliyajku, ‘Piyirnwarrnti manya yipawu purpanupurru, purpanku palu Jayimin Pita kurlirrajangka Japajangka. Julawu mangu Ngarpukura wangki pirlurr wanjipurru mapunjinyangu.’ Wali takijularni parla yinjillu Kuniliyajku ngajupurru purpanupurru.”

15-16 Yarnarni manyanangu marni Pitangu, “Jularni marnanyanangu wangki Ngarpukura Kuniliyajngurrawu pujuwurni, Pirlurr Ngarpukurajangkala manyanangurla wuwuyanangurla takurriyani. Yangkarti jarlujilny parlipangurla takurriyani ngalimparla. Nyanartijangka marna pinapinakarrinyani Jesuskura wangki. Jarlu parlipangu jularni Jesusju ngalimpawu yangkarti Jun pulukkujirnujuwal. Ngapangakujirnanani manya nganpayirlu Juntu piyirnwarrnti, ngapapurula palu nguja piyirn, tur-tapinyala palu. Nyanartijilnyju parlipanya rukukarrku ngapajilinyu Pirlurru Ngarpukurajangkarlu.

17 Wali marna nginyirrikanila Ngarpungu manya yinya Pirlurr nyantukurajangka kayanparni manyanangurla takurriyani Juwujngajirtajartiwarrntirla yangkarti parlipangurla takurriyani Juwujwarrntirla ngalimparla. Kayan ngarna lamakuji Ngarpu, ngaju marna yarr piyirn,” marni manyanangu Pitangu.

18 Wali yangkartiwarnti Juwujwarrnti ngajirta palu yarrnta warntajpanta. Wali manya kulkurukujirni Pitakuraru wangkingu. Wali wirriyajar-rinyala palurla Ngarpuwu. Marni palu, “Wali pa. Juwujngajirtajartiwarrnti-wurti manya marlamani. Kurnakwantiwu palu. Kurnakwantiyurla palu mapunikarrku Ngarpu, wanjila palu ngunawu kujawurlurra.”

Wali Pitakura wangki minyartirni kutarni pujujarrinya, kanarlany wangkiwarlany parlipa nyaku.

Yantiyakkarti palu yani Jesuskurawarrnti

19 Wali nganpayi yangkarti Tipin Jesuskura palu jarlurni luwarni pirlawurra. Wali nyanartikarrajangka Jesuskurawarrnti palunya punganijaa jayilla palunya takurppungani. Jesuskurawarrnti palu pulykarrala yani Jurujulumngurni kujangkurrajarra pungkarrarla. Kanarlanywarnti palu yani marri. Mayaruwarntiwarlanykarti palu pulykarra yani yinikarti Yantiyakkartijaa Japurajkarti. Kanarlanywarnti palu yani Puniyijakarti. Wali jularnani palunyanangu Jesuskura wangki mayaruwarlanyja Juwujwarrntiwumipa palunyanangu jularnani, ngajirta kanarlanywarntiwu.

20 Kalpurr palu yani nganpayiwarntiwarlany Jesuskurawarrnti Japurajkarrajiwarnti Yantiyakkarti. Wali jularnanila palunyanangu Jesuskura wangki Yantiyakkarrajawarrntiwu Juwujwarrntiwu, yarrntarni palunyanangu jularnani Juwujngajirtajartiwarrntiwu. Wali Japurajkarrajiwarntirla palunyanangu jularnani Yantiyakkarrajawarrntiwu Juwujwarrntiwujaa Juwujngajirtajartiwarrntiwu.

21 Kurnakwantiyala palu Jesuskarti, mapunikananila palurla piyirnwarrntirla pajangu. Ngarpu manyanangurla mapirri rini ngujangurra Japurajkarrajiwarntirla. Marlamani manya Ngarpungu, yangkala

pajangujinyangu palu mapunikanani mayarurla nyanayirla Yantiyakja. Jesus purlka palu mapunikanani.

²² Wali Yantiyakngurni palu kanarlanywarnti jakarni Jurujulumkarti, jularnanila palunyanangu nyapartukarra palu mapunikanani Yantiyakkarrajiwarntirlu. Wali nyanartijangka yiparnila palu Jesuskurawarntirlu Jurujulumkarrajiwarntirlu layi nganpayi nyangupurrujaa pinakar-rinyupurru, nyapartujarrinyani palu Yantiyakja piyirwarnti Jesuskurawarnti. Yangkarti nganpayi yini parla Panapaj yangka Juwulku parla takitakijularnani. Yiparni palu Panapaj Jesuskurawarntirlu Jurujulumkarrajiwarntirlu.

²³ Wali pirriyani manyanangu. Parlipinya manya, wirriyajinyangu palu ngunangani Juwujngajirtajartiwarntijaa Juwujwarnti. Ngarpu manyanangurla ngujangurra. Nganpayi Panapaj pa nyangungurla wirriyajarrinya. Wali lirrkarnpinya manya Panapaju, "Wajilpunganku manta Jesus jirrkir-liparni, ngajirta nganta tikiyanta. Janginy kayan manta ngunawu, ngajirta nganta janginy kurrinykurriny nguna."

²⁴ Minyarti nganpayi Panapaj pa Ngarpukurajinyangu Pirlurrjartijinyangu. Ngarpunga manyanta mapunjinyangurlu mapunikanani. Wulyujinyangu minyarti nganpayi. Pajangu palunyanta Jesusja mapunikanani iyirwarntirlujaa marninwarntirlu yangka Panapaju manyanangu wangki jularnani.

²⁵ Wali nyanartijangka jakarni Yantiyakngurni Taajijkarti. Pirriyani Taajijja. Wali wamarn muwupungani parla nganpayiwu Juwulku wany-jarrarla ngunangani.

²⁶ Nyanartijangkarlu parlipinyala. Parlipungurla purpangkanya Yantiyakkarti. Nyanayirla pila kirrarnani layi yitilal Yantiyakja. Pinar-riyungani pilanya Jesuskurawarnti piyirnjaa marnin wangki Ngarpuku-rajangka. Paja pilanya pinayungani Jesuskurawarnti.

Wali nyanartikarra palunya Yantiyakkarrajiwarntirlu parlipungurla yinila palunya jularnani Kirijinwarnti palu nyanartiwarnti piyirnjaa marnin, yangka palu nira kurajpungani Jesus Kurayij. Ngajirta manya jarlu ngananguwurti jularla Kirijin Jesuskurawarnti.

Juwuljaa Panapaj palupinya yiparni pamarrjarti

²⁷ Wali yarntarni palu jakarni Jurujulumngurni piyirwarnti Jesuskurawarnti puraputwarnti. Nira palu yanani wangkijarti Ngarpukurajarti. Ngarpungu manya wangki yungani, nyanartila palunyanangu pinajularnani puraputtu. Pirriyani palu Yantiyakja puraputwarnti. Kirninyjala palu kirrarnani.

²⁸ Wali layi nganpayi puraput yini parla Yakapaj. Turtapinya, kar-rinyungurnirlu manyanangu jularni. Ngarpukurarlul Pirlurru parla marni kaninykaniny turlpunga kujartikarra, "Layi yitilal parlipa ngunawu pulparr. Ngapa kayan ngarlipangu wanti mayaruwarntiwarlanya mapir-rirni, miyingajirtala parlipa ngunawu nukarnini." Mapunparnila palu nguja miyingajirtajarti, yarnta ngapa ngajirta manyanangu wantirla miyi turtangupurru.

²⁹ Nyanartijangka Yantiyakkarrajiwarnti Jesuskurawarnti palunyanangu yawiyijarrinya Jurujulumkarrajiwarntiwu, tumaj palu miyingajirtajarti. Wali marni palurlanyanu, "Kala pamarr parlipanyanangu kirninykirninymanurla yipawu Jurujulumkarraji-warntiwu Jesuskurawarntiwu, miyila palurlanyanu warntawu." Wali kirninykirninymani palunyanangu. Pamarr ngarrjartiwarntirlu palu yutukanani pamarr purlka, pamarr lamparnjartiwarntirlu palu lamparn yutukanani.

³⁰ Ngarrjajarrinyala pamarr, kanyala pilanyanangu Panapajjujaa Juwullu. Kangungurla pilanya yinya Jurujulumkarrajiwarnti Jesuskurawarnti kajalkajalwarnti piyirwarnti.

12

Jayilla palu yutukani Pita

¹ Wali nganpayi layi manyanangu ngujangurra yini parla King Yarrit. Purlka manyanangu Juwujwarntiwu nukarniwu kapuman. Yakurmar-nani manyanangu Jesuskurawarntiwu piyirwarntiwujaa marninwarntiwu. Yiparnila manya kulipariwarnti pungupurru. Kanarlanywarnti Jesuskurawarnti palunya pungani kulipariwarntirlu Yarritkurawarntirlu.

² Wali layi palu pinya pirlawurra, yini parla Jayimji. Lani palu nayipjawurlu purlkajawurlu pirlawurra. Jayimji parla papaji Junku mapirrikarraji Jesuskura.

³⁻⁴ Wali yangka palu nyanya Juwujwarntirlu kanarlanywarntirlu Jayimji palu pirlawurra lani kulipariwarntirlu, wali nyangungurla palu ngarrur-tajarrinya.

Wali Yarrittu manya nyanya ngarrurtajinyangu palu nguja. Nyanarti-jangka Pitangkurrala palunyanta yani limpawarnti. Jinjinyina manya Yarrittu, "Yantalunyanta. Tarrpartawu manta Pita." Wali tarrpartarnurla palu kanya, jayilla palu yutukani. Yarrittu manyanu pinapinakarrinyani, "Kumantawarlanya marnanya warra japirlyungku Juwujwarnti Pitawu ngulikanupurru. Jalarra palu ngarnana miyijaa kuyi pinalkarrapurru Juwujwarntirlu. Kumantawarlanya marnanya japirlyungku warpinyku-jirnujangka."

Wali nyanartikarra Pita jayilla kirrarnani. Ngampurrikanani palu limpawarntirlu pajangu. Kalpurwarlany palu ngampurrjiwarnti yanani paja manyankartijaa miyikarti. Wali manyanjangkawarntirlujaa miyijangkawarntirlu kurrinykurrinyju palu ngampurrikanani Pita. Nyanartijangka palu warrkamjangka yanani manyankartijaa miyikarti. Ngampurrjiwarntiwarlanyju kurrinykurrinyju palu martarnani Pita. Karla takurr kakarrara palu ngampurrikanani.

⁵ Wali Jesuskurawarntirlu palurla Pitawu purayipurayimarnani. War-ryanungurla palurla purayimarnani Pitawu jayillajangkawu nurrururlu.

Yinjillu Pita palkangakujirni jayillajangka

⁶ Wali nyanartijangka palu ngarnani Juwujwarntirlu kuyi pinalkarra-purru. Pujukujirni palu. Yarrittu manyanu pinapinakarrinya, "Wali ku-manta marna kangku jayillajangka Pita ngulikanupurru." Nyanartijangka pukanyajarrinya. Pita pa jayilla ngunangani kaninykaniny mayarurla. Ngampurrjijarrarlul pilanyanu larrpuk karrpirni kurraparlu tanyjijawurlu Pitakurajawurlu. Nyantu pilangurla kaparn kirrarnani. Kanarlany par-lanyanta mayakarti, kanarlany parlanyanta jampukarti. Kurrinywarlany pila ngampurrjijarra kirrarnani tuwanga. Pita pa manyanjarrinya.

⁷ Nyanartijangka pirriyani yinjinil Ngarpukurajangka. Parralani manyanangurla tilingu. Nyanartijangka yingkilani yinjillu Pita. Parnki-jarrinyala Pita. Wangki yinya yinjillu, "Partal turtangka." Yulajwantinyala pila tanyjijarra kurrapajangkajarra.

⁸ Marnula parla yinjillu, "Mana wulyukujirlanyanu warnapurru. Jina-purru yutukarranyanu kuwut mapirri-rni. Wajilpungkaja."

⁹ Wali wajilpinyala yinjinil Pitangu winkirrijilinyurni, minyakujalu mapun yanani.

¹⁰ Kaninykaniny mayarurla pila tirrinytirrinyyanani, kaninykaniny palu kurrarnani piyirnwarnti ngampurrjiwarnti tukujarra kurriny. Nyantu-jarra Pitajaa yinjil pilanyanangurla linyjarni tirrinyyanani palkangkurra. Pirriyani pila. Jamurn pila marnpajarrinya kiyitkarti, murtarnila ngur-rujarrajarrinya kirlingirrijarrinyala. Purlka nguja tirrinyyanupurru. Ngajirtarni piyirntu yulajpantarla. Nyanarti kiyit pa purlkajinyangu tanyji lakjarti. Wali tirrinyyani pila kiyittal palkangkurra. Warntarrirlal pila yani. Nyanayirlarni parlanyanta wirlmarni yinjil, walila layi Pita yananiyirra.

¹¹ Wali ngungkupinya manyanu Pitangu. Pinapinakarrinyani Pitangu. “Kularni marna winkirparni yanana, minyakujala mapun. Mapunparni paji yiparni yinjil nyantungu Ngarpungu palkangkurrakujirrupurru. Yarrittu paja jayilla martarnani pungupurru. Kumanta pajalu pungkarla Yarrittujaa Juwujwarntirlu, yangkala paja yinjillu palkangkurrakujirni.” Kujarti pa Pitangu pinapinakarrinyani.

¹² Wali nyanartijangka Pita yani mayarurlurra marninkurarlurra yini parla Mayiri. Mayiri parla ngamaji nganpayiwu yiniwu Jun Maakku. Yinjjarra kurriny parla minyartiwu nganpayiwu Jun Maakku. Paja palu purayimarnani nyanayirla mayarurla piyirnwarnti Jesuskurawarnti. Purayimarnani palurla Pitawu jayillajangkawu.

¹³ Pita yani nyanartirlurra mayarurlurra. Wali palkangarnila jajar-wrantinya tuwanga. Palkangurnila narnarpinyangurra Pitangu tuwa. Palkanga pa karrinyani Pita. Pinakarrinya layingu mangangu warrkam-mayintu narnarpungujangka.

Wali tuwangkurrula yani yulajpanupurru. Nyanarti pa manga yini Ruta.

¹⁴ Marni parla Pitangu palkangurni, “Yulajpantaji tuwa.” Pinakar-rinyala lin Pitakura kaninykaninyngurni Rutangu. Pita nginyjirrikani, wirriyajarrinyala pa. Ngajirtarni pa Pita nyakarla, linmipa pinakarrinya. Wirriyarni manyanangurla tikirrlaparni. Ngajirta pa tuwa yulajpantarla takurryanupurru. Wali rukjartirni pa wanyjani tuwa nyanarti. Tikir-rlaparnurla manyanangu jularni nganpayiwarntiwujaa marninwarntiwu purayimarnujangkawarntiwu. Marni manyanangu, “Pita pa karrinyana palkanga.”

¹⁵ Jangkumani palu, “Ngajirta. Pita pa jayilla nguniny. Wangarta man nyuntu.”

Yarntarni manyanangu marni mangangu, “Ngajirta. Nyanarti pa Pita karrinyana.”

Yarntarni palunyanta jangkumani, “Pita pa nguniny jayilla.” Panypinya palunyanta manganga. Marnila palurlanyanu, “Kunyangurla partarla wangarr karrinyana Pitawu.”

¹⁶ Wali jutungurni pa Pitangu palkangurni narnarpungani. Nyanar-tijangka tuwala palurla walimpa yulajpani. Wali nyanyala palu Pita karrinyujangka. Karrartajarrinyala palu.

¹⁷ Kulkurukujirnila manya Pitangu. Takitakijularni manyanangu nya-partukarra palkangkurrakujirni Ngarpungu. Marnila manyanangu, “Julalurla Jayimjiwu Jesusku parla ngaja, yarnta Jesuskurawarntiwu piyirn-warntiwu nukarniwu.” Wali wanyjanurlakanila manya mayaruwar-lanykarti yani.

¹⁸ Wali kumantajarrinya, ngampurrjiwarnti palu rayinjarrinyani. Ku-mantajarti palurla karrartakarrartarlul jarti muwumuwapungani Pitawu rayintu. Ngampurrjiwarntimipa palu ngujiangurra. Japirljapirlyungani palurlanyanu warntangurnirlu rayintu, “Wanyjurla nganpayi yangkarti Pita.”

19 Wali Yarrittu manya jinjinyinya ngampurrjiwarnti, “Muwupungurla warntalu.” Jarti palurla muwupinya ngajirtajinyangu. Ngajirta palu parlipungkarla. Yangkartiwarnti ngampurrjiwarnti manya Yarrittu japirlyinya yangka palu Pita ngampurrikanani, “Nyapartukarra manta yalayimani. Ngajirta manta ngampurrmantarla marrkingujinyangu.” Wali kulijarrinyala manyanangurla. Nyanartijangka jinjinyinya manya Yarrittu nyantukurawarnti warrkammayinwarnti pungupurru. Nyanartiwarnti ngampurrjiwarnti palunya pinya pirlawurra.

Wali nyanartijangka Yarrit pa yani kayili mayaruwarlanykarti Jijiriyakarti. Nyanayirlarni pa kirrarnani.

Yarrit pa pirlajarrinya

20 Wali piyirnwarrntiwu mayarujarrarwarlanyjangkawu manyanangu kuli ngunangani Yarrit kayilungujangkawarntiwu Tayiyajangkawarntiwujaa Jayitanjangkawarntiwu. Kulijawurlu manyanangurla miyi jamungkani. Wali kayantajarrinya palu piyirnwarrnti nyanartijarrajangka ngurrajarrajangka. Marnila palurlanyanu, “Yanku parlipanyanta Yarritkarti. Japirlyungku parlipa nganangurni parlipangu kulijarrinya. Wulyuwulyurni parliparla malku, miyila parlipanya yungku.”

Wali wurnajarrinya palu Jijiriyakarti. Pirriyani palu. Marnila palurla layiwu warrkammayinku, “Kangu manpanya Yarritkarti. Japirlyungku marnalurla.” Kanya manya Yarritkarti. Japirlyinyala palurla, “Nganapurru manpanya ngunyipinya miyigurni.” Wulyuwulyurni palurla marni miyipurru.

Jangkumani manya Yarrittu, “Wali marnanyirrangu malku kumantawarlanyja.”

21 Wali kumanta manyanangu pirriyani yangka manyanangu jularni Yarrittu. Kuluwuj manyanu wulyuwulyujinyangu yutukani Yarrittu, yutantinyala kirrarnupurrurla nyantukurarla. Nyanyala palu piyirnwarrntirlu kuluwuj wulyujinyangu jurnanykarra nyantu mapirri. Nyantungu manyanangu wangki marnani.

22 Nyanartijangka piyirntu pajangu palu kajalkajalkujirnani Yarrit. Papajanani palurlanyanu, “Minyarti nganpayi pa Ngarpu. Ngajirta piyirn. Minyarti pa Ngarpujinyangu.”

23 Wali ngurrkuwarlany Yarrit kirrarnani. Ngajirta manyanangurla jarrmanyjarla.

Wali Ngarpukurajangkarlu yinjillu mimikujirni nyanarti nganpayi Yarrit. Wantinyala mimi yukarnani. Yinjillu mimikujirni, ngajirta pa Ngarpu kajalkajalkujirnantarla. Nyantungu manyanu kajalkajalkujirni. Walila yinjillu mimikujirni. Kiwilkiwiljilinyu palu ngarni jilpirti, pirlawurra palu ngarni. Wali Yarrit pa pirlajarrinya.

24 Wali Jesuskurawarntirlu palunyanangu jularnani wangki Jesuskura. Pajala palu kurnakwantinya, mapunikanila palurla Jesusku mayarujangkawarntirlu.

25 Nyanartijangka yangka pilanya yungurlakani pamarrwarnti Jurujulumkarrajiwarnti, Yantiyakkarrajiwarntirlu palunyanangu yiparnijangka jarlu. Wali tikirrpala pila jakarni Juwuljaa Panapaj. Layiwarlany pila nganpayiwarlany kanya yangkarti Jun Maak. Kayili palu yani Yantiyakkarti. Pirriyani palu Yantiyakja. Wali nyanayirlarni palu kirrarnani.

Wangkiwarnti kutawarnti

11

Miyijaa wuru palu ngarni pinalkarrapurru

²³ Ngarni palu miyi Jesusjuaa piyirwarntirlu mapirrikarrajawarntirlu. Nyanartikarrarni Jutajju Jesus pirtinyikarrku.

Wali yangka palu miyi ngarnani, Jesusjula purlkangu miyi warntarni.

²⁴ Jamalkanyala parla miyiwu Ngarpu, nyanartijangka junganila. Marnila manyanangu piyirwarntiwu, “Minyarti miyi pa karrkin ngajukura. Nyurrawarntiwu manyirranggu nguniny yungujangka. Kujartikarra manta jungananku pinalkarrapurru. Ngajula pajanta pinapinakar-rinyanku.” Wali miyila palu ngarni Jesusngurrarlul.

²⁵ Nyanartijangkarlu narangalparni Jesusju warntarni pakirti wurujarti. Marnila manyanangu, “Minyarti wuru pa jurmartajangka jalarrajangka. Junpungany pa nungujawurlu ngajukurajawurlu. Yangka manta kujarti ngarnanku pinalkarrawurra, ngajula pajanta pinapinakar-rinyanku.”

²⁶ Yangka manta ngarnanku minyarti miyijaa minyarti wuru, wali nyanarti, nyakula manyalu nyurrawarnti kanarlanywarntirlu takiwurra. Nyangungurla palurla pinarri ngunawu Jesusku pirlajarrinyujangkawu kitagarni Jesus walimpa tikiyanku.

15

Ngarpungu parlipanya wanjikujiwu

²⁰ Jesus Kurayij parlipangu pirlajarrinya, yutukani palu najinga, tur-tapinyala. Wanjikujirni pa Ngarpungu mapunparni. Nukarniwu parlipangu jarrkanya Jesusju. Yukalku parlipa narangalparni Jesuskurarlal. Walimpa parlipanya Ngarpungu wanjikujiwu. Yangka palu kajalkajal pirlajarrinya Ngarpukurawarnti piyirnjaa marninjaa yapa, nyanartiwarnti palu manyanjilinyparni yukalany kajalunypawarnti.

²¹ Wali jarluwarlany pa kajalkajal pirlajarrinya nganpayi layi yini parla Ratam. Nyanartijangka layiwarlany nganpayiwarlany pa kajalkajal wanjikujirni Ngarpungu, yini parla Jesus Kurayij.

²² Kujartikarra parlipa nukarnini Ratamjiliny pirlajarriwu. Yarnarni Jesus Kurayijiliny parlipanya Ngarpukurawarnti wanjikujiwu Ngarpungu, yangka parlipa Jesus mapunikarralany.

²³ Wali nyanturni pa kajalurni wanjijarrinya. Kayan ngalu kanarlanywarnti kajalurni wanjijarri, tumaj Jesus pa kajalkajal. Jarlu pa nyantuliny Ngarpungu wanjikujirni, yarnarni parlipangu jarrkanya ngalimpawu jirnanyunguwu. Walimpa pa tikiyanku purlika nyantu Jesus, tikiyanujangkarlula manya wanjikujiwu Jesuskurawarnti, yangka palu mapunikarralany.

1 Timothy

Minyarti wangki mirlimirlijangka Puwulkura, Timiti pa lirrarnpunyani

¹⁻² Minyarti wangki marnangu yiparnana ngajungu yiningu Puwullu nganpayiwu Timitiwu. Nyuntuwu marnangu jarlu jularni Jesus mapunikanupurru. Wali mapunikanila manurla, yangkala marnanta nyan-gany walakujilinyarni.

Wali ngaju marna yangkarti yangka marna jakulkangany piyir-nwarntiwu Ngarpukura wangki. Ngarpungujaa Jesus Kurayijju pajapila wangki yinya jarlu, yangka parlipanya warntarni yakurryakurrjangka Ngarpungu. Nyanarti Jesusju parlipanya wanji yungku nirnparni, yangkala parliparla mapunikarralany.

Wali mangupilarla ngunawu nyuntunga Timitirla Ngarpujaa Jesus Ku-rayij. Ngampurrikananku mantapila. Marlamananku mantapila nirangu. Munta mantapila kirtilykujiwu Ngarpungujaa Kurayijju purlkangu.

Kanarlanywarntirlu palu malany mapungajirta

³ Wali marnangu malany nyuntuwu Timitiwu. Lama kirranya nyanayirla ngurranga yininga Yapisisja. Yangka marna jarlu tirrinyyanani mayaruwarlanykarti karla Majitaniyakarti, wali lirrangu marnanta lir-rkarn yinya nyuntu lama kirrarnupurru Yapisisja. Yarnarni marnangu yipalany wangki kurrumparla lama kirrarnupurru.

Wali kanarlanywarntirlu piyirwarntirlu Yapisiskarrajwarntirlu palun-yanangu julalany wangki Ngarpukura, yangkala palu malany mapungajirta. Ngajirta palunyanangu jirrkirl manya wangki Ngarpukura. Nyanar-tijangkarlu manunyanangu jarmalku. Kulkurukujiwu manunya wampal-marnujangka. Lirrarnpunyana marnanta kujarti jarmarnupurru.

⁴ Jarmalku manunyanangu nyanartiwarntiwu piyirwarntiwu, ngajirta ngalunyanu kajikajiyungka kurrumpajangka. Yarnarni ngajirta ngalunya kurajpungka pirlawarnti jarlujangkawarnti kilakiwarnti wanjiwarntirlu Juwujwarntirlu. Minyartijiliny pa yarr wangki. Yarr palu kirralany nira wangkijarti wapaljarti. Puju palu nira malany yarr wangkimipa, wali kayan ngalu warrkammanyja nyanartiwarntirlu piyirwarntirlu Ngarpukura. Puju palu Ngarpu mapunikarra, warrkampala palu war-kammanyja Ngarpukura. Wali puju parlipa Ngarpu mapunikarra ngalimparluwurti, wali nyanarti, warrkam parliparla warrkammanyja Ngarpukura.

⁵ Puju manunyanangu jarmalku, wali tapungmankula palunyanu puju manunyanangu takitakijulawu. Tapungmanku palunyanu piyirwarntirlu, tumaj manya Ngarpungu lukurpinya kaninykaniny. Yarnarni yakurryakurrku palurla yakurrmalku. Yarnarni palurla Ngarpuwu mapunikarrku mapunparni.

⁶ Kanarlanywarntirlu palunyanu ngajirta tapungmanta. Nganga palu yanany wangkiwangkikarra, tumaj palu nira pinapinakarrilany wangki wawal. Nganga palu yanany.

⁷ Wali yangkartiwarntirlu palurla wulyumalany wangki jularnupurru takiwurra. Pinayungany palunya wangki Ngarpukura yangka Ngarpungu parla jarlu yinya Mujij, yangkala palunya pinayungany ngurrpangu. Kula palu pinarrirlurni malany pinangurrujilinyarni, minyakujala palunya ngurrpangu pinayungany.

Piyirwarnti yakurrjuwalwarnti

8-10 Wali wangkiwarlany marnangu takijulawu. Jarluwarlany parla Ngarpungu Mujij yinya wangki yini luwu jirrkirlikanupurru piyirnwarti, tumaj palu yakurryakurrjuwal piyirnwarti. Kanarlanykanarlany yakur-rwarnti palu yanany wapalkarra luwungajirta Mujijkurangajirta. Ma-punikarralany palunyanu nyantuwarntirlu ngangamartarlu wapalkarra yanujuwallu. Kanarlanykanarlany palu nguniny munta parntaparnta, Ngarpungajirtarlu palu yanany yakurrall. Kanarlanykanarlanyju palurla Ngarpuwu jirnapungany. Kayan ngalu pinakarri Ngarpu.

Kanarlanykanarlany palu ngamaji pungujuwaljaa ngarpu pungujuwal. Pungany palurlanyanu ngamajijaa ngarpuwurti pirlawurra. Kanarlanyka-narlany palu yarr wapalkarra pungujuwal pirlawurra. Piyirnwarti kanarlanywarnti palu yakurr nguniny. Kanarlanywarntirlu palunya kartuwarlany warntarnkarrakangany kanarlanykura piyirnkura. Ngur-rangurra yungany palunyanu. Yarntarni marnintu palunya warntarnkar-rakangany piyirnwarlany. Kartu parla wartangurni kirralany. Yarntarni piyirnjarrarlu pilanyanu kartukujilany nganpayijarrarlu.

Kanarlanykanarlany palu ngurru kangany ngurrijirru piyirnwurti, marninwurti yapawurti. Tarrpartalany palurlanyanu jingnyangupurru. Ngajirta palu yartajpanta. Kanarlanykanarlany palu yirrijiwarnti. Yarntarni palu kanarlanykanarlanyju piyirntu kayanparni ngirtilykarra julalany. Wapaljiirru nganpayirru kujikarralany nyanarti nganpayi wulyu mapunji. Kula mapun, minyakujala wapal. Kanarlanykanarlany palu yanany yakurrwarlanyjarti Ngarpungajirtajarti.

Minyartila manyanangu Mujikkura wangki nukarniwu piyirnwartiwu. Puju palu yirrikarrkula wangki Mujikkurajangka, wali nyanarti, nginyjir-rikarrku palunyanu yakurryakurr nyantuwarntikura. Wali wulyu wangki pa minyarti Mujikkurajangka, yangkala palu kanarlanywarntirlu ngajirta mapunikarra. Yakurrall palu yanany narangal. Kanarlanywarntirlu palu mapunikarralany wangki Mujikkurajangka, wulyungal palu yanany. Yarnta kanarlanywarntirlu palu lup pinakarrilany, ngangayanany pala palu. Yakurr palu nguniny puturu pinakarrinyujangka.

11 Wali julalany marnangu wangki yangka parlipa jarlujangka martalany Ngarpukura. Ngajirta marna manya ngajukurajangka milyilyijangka. Ngarpungu paja jarlu yinya wangki minyarti nyantungu wulyujinyangurru wirriyajuwallu.

Jesus pa marlamanujuwal ngarrurtakujirnujuwal

12 Wali, wirriya marna nguniny ngarrurta, tumaj paja wirriyaku-jirni Jesusju ngalimpakurarlu purlkangu Kurayijju paja ngarrurtakujirni. Warrkam nyantukura paja yinya Jesusju, marlamananywurti paja war-kampurru. Nyanartijangka marlamanujangka marna Jesus jamalkangany. Jarlu paja nyanya Jesusju. Pinapinakarrinya parlanyanu kujarti, "Nganpayirru minyartirlu Puwullu paji wulyu warrkammalku mapun, walirni pa yakurr nguniny. Kurajpungkula marna warrkampurru." Wali kurajpinyajal paja nyantukurapurru warrkampurru. Kurajpungujangka marna ngarrurtajarrinya. Wali marna yakurr nguja, yangkala paja warrkam yinya nyantungurni.

13 Ngajirta marna jarlu mapunikanantarla Jesus. Nyanarti Jesus marna jarlu jingkirrkangani ngurrpangu. Walirni paji luyurrmarni Jesusju. Yarntarni marnanya pinya piyirnwarti Jesuskurawarnti mapunikanu-jangkawarnti. Warrarni marna ngunangani kuliparirni, tumaj marnarla ngurru nguja Jesusku. Panyipinya marnanyanta Jesusja, yangkala marnanya Jesuskurawarnti pinya ngurrpangu. Yarrwurti paja pungkarla Ngarpungu. Ngajirta. Yararni paji ngujangurra. Luyurrmarnani paji nyantungu Ngarpungu.

¹⁴ Yawiyijarrinya paji, yangkala paja mapunjinyangu palymani munta kaninykaniny purlkangu ngalimpakurarl. Kaninykaniny pirlurr paja kurnakkujirni mapunkujirni. Tapungmani paja, Jesus Kurayijjula pajarla yutukani tapunganupurru piyirnarntipurru.

¹⁵ Minyarti mapun. Tarrpartawu parlipa pinangu, mapunikarrkula parlipa wapalkarrarl nyapartukarra Jesus Kurayij pirriyani kankarnu-marrangujangka minyayirla nguwanga tikirrkujirrupurru piyirn yakurr-jangka. Wali ngaju marna yakurrjinyangu nguja, yini Puwul. Nyanarti-warntijiliny marna nguja yakurr;

¹⁶ yangkala paji Ngarpungu luyurmarnani ngajuwu yakurrku, marla-manila paja. Ngajirta paja pungkarla yakurrjangka. Warrarni paji juru-manani rawa yakurrjinyanguwu, yangkala pajalu nyaku kanarlanywarn-tirlu takiwurra. Pinarri palurla Ngarpuwu jurumanujuwalku ngunawu. Wali mapunikarrkula palurla Jesusku nyangujangkarlu, wanjila manya yungku kujawurlurra.

¹⁷ Mapunparni marnangu malany. Yangkarti Ngarpu pa kayan nyantu. Maja parlipangu nguniny ngalimpawu nukarniwi. Jarluwarlanyjangka parlipangu maja nguninyparni kujawulurra ngunawu. Ngajirta pa pujujarri Ngarpu, kujawulurra pa wani nguniny. Kayan ngarlipa piyirnarntirlu nyaka nguwakarrajirlu. Jarti parliparla nyangany millu. Ngurt parlipanyanta nguniny yangka parlipangu kajalkajal nguniny nyantu kujawurlurra nirnparni. Yangkajal parlipangu kajalkajal nguniny. Mapunparni nyanarti wangki.

¹⁸ Yarntarni marnangu malany Timitiwu ngajukurawu walakujilinyku. Nyuntungala mangulurla jakulkanya piyirnarntirlu Ngarpukura wangki jarntuwarntirlu nyuntukurawarntirlu. Wali wangki minyarti tarpartar-nanku man. Pinapinarriwu man Ngarpukura wangki jakulkangujangka.

Lirrkarnpungana marnanta Timiti. Puju nganawurti mangurla wuwuyanku, wali nganyja manta yangkarti wangki. Warnta nyanarti mi-lyilyirlajangka wangki Ngarpukura yangka mantalu yinya jarntuwarntirlu nyuntukurawarntirlu. Mapunikananku man Timiti Ngarpu mapunwurra. Yakurmaluku manurla yakurryakurrku.

¹⁹ Wali kanarlanywarntirlu piyirnarntiwarlanyju palurla ngajirta yakurrmanyja yakurryakurrku. Wirriyajarrilany palurla yakurrku. Nga-jirta palu pinapinamanta wulyuwulyu. Jesusku palurla mapunikarralany, yangkala palu rukarnurla tikiyanany. Ngurtijilinyparni palu junglapalany nirnparni.

²⁰ Nganpayijarra kurriny pila junglaparni. Ngangayani pila ngan-payijarra yinijarra Raminiyasjarra Yaliksanta. Nyantujarra marnapinya ngajungu Puwullu pirtinyikani pirlakarti purlkakarti. Pirla purlka marnarla yinya nganpayijarra yangkartijarra. Kayan ngartapila yarnta jingkirrangka Ngarpu.

2

Nyapartukarra palu ngunawu jujungu Ngarpukurarl miyitingja

¹ Wali wangkiwarlany marnangu julalany wangki marrki martar-nupurru. Yangka manta yanany jujukarti Ngarpukurakarti, jamalkangku manta Ngarpu yungjuwal. Yarntarni malku mantarla ngarntimankula manta. Japirlyungku manta Ngarpu piyirnarntiwi nukarniwi.

² Japirlyungku manta purlkawarntiwi kapumanwarntiwi, yarntarni majawarntiwi nukarniwi manta Ngarpu japirlyungku. Nyanarti-jangkarlu parlipanyalu yirrikijawurlu martawu, ngurtpalkula parlipa.

Mapunjinyangu parlipa karriwu layirni, jirrkirljinyangu parlipa ngunawu-jaa yanku.

³ Puju parlipa japirlyungku Ngarpu piyirnwartiwu, wulyu pa nyanarti mapun. Wirriyarriwula parlipangu Ngarpu ngalimpakura wanji yungu-juwal.

⁴ Ngarpu pa nyantu wirriya nguniny wanji yungupurru. Wali wanji manya nukarnini kurnakkujiwu Ngarpungu nyantungu. Mapunparni manya kurnakkujiwu nukarnini, pinayungkuwurti manya pinarriwurra nukarnini, yangkala kanarlanywarntirlu palurla pinakarrilany. Kanarlanywarntirlu palurla ngajirta pinakarri Ngarpuwu.

⁵ Ngarpu pa nguniny kayan, nyantumipa layi. Wali jarlu parlipanya yakurru ngangakanya Ngarpungurni, nyanartila parlipanyanta marrijarrinya Ngarpungurni. Kayan ngarlipa tikiyanta piyirnmipa. Jesusju parlipanya tikirrkujilany Ngarpukarti nyantumiparlu. Pirriyani parlipangu Ngarpungurni Jesus Kurayij nganpayi tikirrkujirrupurru. Layingumipa parlipanya tikirrkujilany Ngarpukarti Jesusjumipa. Ngajirta ngananguwurti tikirrkujirru, marlaljinyangu. Layimipa parlipangu pirriyani Jesusmipa.

⁶ Yangka parla katungkajarrinya Jesuspurru pirriyanupurru, wali yijingkanyala manyanangurlanyanu Jesusju nukarniwu piyirnwartiwu marninwarntiwu yapawartiwu. Ngarpungu manya wanji yungku, yangkala Jesus pirriyani, yijingkanyala manyanangurlanyanu takijularupurru.

⁷ Wali Jesusju manyanangurlanyanu yijingkanya, nyanartila paja ngaju yinya wangki jakuljularnupurru Jesusju. Jakuljulalany marnanyanangu piyirnwartiwu kanarlanywarntiwu. Ngajirta Juwujwarntiwu, piyirnwartiwarlananyku marnanyanangu jakuljulalanyjaa pinarriyungany marnanya. Pinarriyungany marnanya Jesus mapunikanupurru, yarnta marnanya pinarriyungany nyapartukarra Ngarpuwu palurla pinarrijarriwu. Mapun marnanyanu julalany, ngajirta yirri, mapunparni marnanyanu julalany jirrkirl.

⁸ Yarntarni wangkiwarlany jujupurru. Lirrkarn marnanya yungany nganpayiwarnti Ngarpukurawarnti. Ngarpuwu palurla manya nirangu. Yarnta palurla munta kayan nguna Ngarpuwu. Japirlyungku palurla Ngarpu kulimulurlu. Ngajirta ngalu kuli pinapinakarri ranyjingu muntanga kaninykaniny. Mapunjinyangu palu japirlyungku Ngarpu.

Marninwarnti

⁹⁻¹⁰ Wali yarntarni marnanyanangu marninwarntiwu malany lirrkarn. Marninwarnti palu ngunawu wulyu. Nira palunya kanarlanywarnti marlamananku. Kujarti palu yanku marninwarnti Ngarpukurawarnti Kutkumararnti. Karrkinta palu mana gangku turiti wulyu mapuntu, walirni palu ngajirta nira pinapinakarri turitujaa nganapartu nganapartu ngurrukurra. Ngarpuliny palu pinakarriwu. Ngajirta ngalu turitimipa warntarnanta pamarrjawurlu purikapurrikajawurlu. Ngajirta ngalu pujukujirnta manawarntirlamipa. Ngajirta ngalu marninwarnti manajarti wulyujarti ngurrukurriyanta. Wulyu palu yanku marlamanujuwal.

¹¹⁻¹³ Yarntarni palu marninwarntirlu kulkururlu pinakarriwu Ngarpukura wangki karrkarnurla. Jarmalany marnanyanangu marninwarntiwu ngajungu Puwullu, ngajirta ngantanya nganpayi pinayungka wangki. Kirranyjalu kulkuru marninwarnti. Pinakarriwu Ngarpukura wangki. Wali ngajirta ngalunya murta kajalkajalkuji marnintu, yangka pa nganpayimipa kajalkajal nguniny, tumaj

jarluwarlany nganpayiliny pa Ngarpungu ngartakpani yini Ratam. Nyanartijangkala pa marnin ngartakpani yini Yip jirna.

¹⁴ Marnin yangkarti parla pirlangu purlkangu kajiyinya, mapunparnila yakurra wantinya, yini parla Yip. Ngajirta nganpayi Ratam parla kajiyungkarla pirlangu. Marninturni parla mapunikani. Wali nyanartikarrala marnanya lirrkarne yungany nyantuwarnti marninwarnti.

¹⁵ Wali marninwarnti palu nguniny yapa martarnupurru, yangkala palu walirni ngunawu Ngarpukura. Kayan ngumparna parlanyanu martawu. Puju palurla juturni mapunikarralany yapa martarnujuwallu, Ngarpu palu puju wajilpungany marninwarntirli, wali nyanarti, wanji manya yungku Jesusju. Puju palunya kanarlanywarnti tapungmanany, Jesusju manya yungku wanji kujawurlurra.

3

Nganpayiwarnti ngampurrjiwarnti

¹ Wali yarntarni, nganpayiwarnti marnanya lirrkarne pungku ngampurrjiwarnti. Yangka nganawurti manyanangu ngunawu purlka ngampurrji kajalkajal Ngarpukurawarntiwu, wali nyanarti wulyu ngunan-gupurru. Mapunparni minyarti wangki.

² Wali wangki minyarti marnangu malany Puwullu Timitiwu mapir-rirni. Kangku man minyartirni wangki, jakulkangu manunyanangurla yangkartiwarntirli piyirnwartirli ngampurrjiwarntirli, nyapartukarra palu purlka ngunawu nyanartiwarnti piyirnwartni. Nganpayi Ngarpukura ngampurrji wulyujinyangu pa ngunawu mapunji wapalngajirta. Yarnta pa ngunawu ngapa ngarla ngarnungajirtajuwal. Ngajirta ngarta ngapa nganyja wangartawurra. Yarnta yirrikijarti pa ngunawu.

Yarntarni pa kartujarti layijarti ngunawu. Kayanmipa pa kartu martawu. Yarnta jarntukujirnujuwal pa ngunawu, yangka manya jarntukujilany piyirnwartni kanarlanywarnti nganpayirli nyanartirli. Yarnta pa ngunawu pinayungujuwal yangka manya pinarriyungany kanarlanywarnti takiwurra.

³ Yarntarni nganpayi ngampurrji pa wulyu ngunawu. Ngajirta ngarta ngapa ngarla ngarnanta wangartawurra. Yarnta ngajirta ngarta pungu-juwal nguna kulijuwal. Ngunawu pa kirtily. Kayan ngarta jirljirljarri jingnyangungakawurti, marlalparni. Jarti palu kuliwu yingkiyingkilanku, warrarni pa nguniny kirtily. Yarnta ngampurrjirli ngajirta ngartarla pamarrku kurturkurturmanyja purlkawu.

⁴ Yarntarni manyanangu ngampurrji maja ngunawu yapawarntiwu nyantukurawarntiwujaa kartuwu nyantukurawu. Nyantukurawarntirli yapawarntirli palu pinakarrilany wangki. Pinakarrinyurla mapunikar-ralanyala ngarpu nyantuwarntikura. Yapawarntirli ngarpunyanakurula palu wulyu julawu mapunji.

⁵ Wali puju manya nyantukurawarnti yapawarnti ngampurrrikarralany wulyuwurra kartu mapirri, nyanarti nganpayi manyanangu maja mapunji ngunawu Ngarpukurawarntiwu piyirnwartiwu. Ngampurrrikarrku manya piyirnwartni Ngarpukurawarnti wulyuwurra. Puju ngajirta manya ngampurrrikarra nyantukurawarnti yapawarnti, wali kayan nganyanangu maja nguna Ngarpukurawarntiwu piyirnwartiwu. Kayan nganya ngampurrrikarra piyirnwartiwurti.

⁶ Yarntarni pa ngampurrji ngunawu nganpayi yangka jarluwarlany mapunikani. Puju jalarrarni mapunikarralany, ngajirta nganta yutukarra purlka ngurrukungamarra. Ngurrukujarrinyanta ngarta, yangkala ngarta

ngulikarra ngurrkuji Ngarpungu, nyanartijiliny jarlu ngulikani pirla purlka Ngarpungu.

⁷ Yarntarni pa nganpayi ngampurrji ngunawu kujarti. Puju palu julalany mapunji piyirwarntirlu Ngarpukurarlujaa rantangakarrajirlu piyirwarntirlu, wali nyanarti, pinarri palurla mapunjiwu nguniny. Nyanarti nganpayi warntalu ngampurrji manta majakujiwu Ngarpukurawarntiwarlanyju. Puju palu julalany yirriji, rantangakarrajirlu piyirntu, wali nyanarti, ngajirta nganta Ngarpukurawarntirlu warntarnurla majakuji, tumaj ngalu kurntayikuji wangkingu kanarlanywarntirlu. Nyanartijangka pirlangu ngarta tikirkuji nganpayi nyanarti maja ngampurrji.

Piyirwarnti Ngarpukurawarnti marlamanujuwalwarnti.

⁸ Wali piyirwarntiwarlany palu nguniny Ngarpukurawarnti marlamanujuwalwarnti. Nyanartiwarnti marnanya lirrkarnpungku. Yanku palu wulyu yirrikijarti. Mapunikarrku palurla Jesuskuliny. Ngajirta ngalurla pamarrku mapunikarra, yangkala ngalu kurakurajarrinyanta nirnparni. Yarnta ngajirta ngalu ngapa purlka nganya yini wayin, yangkala ngalunyanta rukanyja.

⁹ Kitpanku palu Ngarpukuraliny wangki milyilyirlu, yangka parlipangu Yesusju jakuljularni. Kitpanku palu mapuntujinyangu ngajirta kurrinykurinyju.

¹⁰ Wali puju nganpayi nguniny wulyu yangka marnangu marni, wali nyanarti, yirrikarrku manta kurajpungkula mantarlanyanu yirrikanurla nyurrawarntirlu piyirwarntirlu Ngarpukurawarntirlu, yangkala manta yutukarrku piyirn marlamanujuwal Ngarpukura.

¹¹ Yarntarni marninwarntiwurti marnanya lirrkarnpungku. Yanku palu wulyuwarnti mapunjiwarnti. Ngajirta ngalu ngapa nganya, yangkala ngalu wangartajarri. Yarnta ngajirta ngalunya ranyjingu kurajpunganta nganpayijaa marnin kuliwurra. Yirrikijarti palu ngunawu. Kujarti palu marninwarnti yanku wulyu.

¹² Wali nganpayi marlamanujuwal pa ngunawu kartujarti layijarti. Kayanmipa pa kartu martawu. Yarntarni manyanangu Ngarpukura marlamanujuwal ngunawu maja yapawarntiwu nyantukurawarntiwujaa kartuwu nyantukurawu. Nyantukurawarntirlu yapawarntirlu palu mapunikarralany ngarpunyankura.

¹³ Yangka nganpayirlu parla warrkammalany mapunjinyangu Ngarpuwu, wali kanarlanywarntirlu palu nyangany warrkammayin wulyu. Malany manyanangu nganpayirlu nyanartirlu Ngarpukura wangki. Purnkungu manyanangu Jesus julalany yangkala palu kanarlanywarntirlu pinakarrilany wangki nyantukura. Pinakarrilany palu mapun.

Najanu manyanta yanku Timitikarti

¹⁴ Wali Timiti, yanku marnantarla nyuntutukarti najanu. Ngungkupun-gana marna wirriya yanupurru. Kunyungurla marna yanku jalarrarni, kunyungurla marna yanku walimpa.

¹⁵ Puju marna lama warra kirralku, wali nyanarti. Minyarti man martawu lirrkarn lanujangka ngajukurajangka. Pinarriyungany marnanta yangkarti mirlimirli nyapartukarra parlipa Ngarpukurawarnti ngunawu. Wali Ngarpu ngalimpakura pa wanji nguniny, mapunikarralany parliparla Ngarpuwu. Martalany parlipa Ngarpukura mapun jartamanujuwalwarntirlu nukarnirlu, jakuljulalany parlipanyanangu kanarlanywarntiwu wangki mapun Ngarpukura.

Ngarpungu parlipangurlanyanu kalarakujirni

¹⁶ Ngarpu pa wulyujinyangu mapunparni. Kalarakujirni parlipan-gurlanyanu Ngarpungu pinarriwurra. Kayan ngarliparla partalurni pinarrijarri Ngarpuwu yangka pa nyantu purrurturlal.

Pirriyani parlipangu nguwangkurra Jesus, nganpayirni palu nyanya piyirnwarntirlu,

Ngarpungu manyanangurla jakulkanya walaku nyantukura,

Yinjilwarntirlu palu nyanya Jesus,

Jularni palunyanangu wapalkarra piyirnwarntirlu Jesus,

Mapunikaniila palu Jesus ngurrawarlany ngurrawarlanyjangkarlu,

Tikirkujirni parlanyanu kankarral Ngarpungu.

4

Pinarriyungany palunya wangki wupal kanarlanywarntirlu

¹⁻² Jarlu parla Pirlurru Ngarpukuraru marni nganpayiwu layiwu kur-rumparla lanupurru nyapartukarra palu piyirnwarnti kanarlanywarnti ngangayanku. Kanarlanywarntirlu mapunikanujangkawarntirlu palunya pinakarriwu pirlawarnti yirrijiwarnti, mapunikarrkula palunya, wajilpungkula palunya pirlawarnti. Wangki nyanarti pirlawarntikura pa wupal. Wali pinakarriwu palu piyirnwarntirlu wangki wupal pirlawarntikura, yangkala palu yakurryakurr nira pinapinakarriwu. Kayan ngalu pirlurru nyaka wulyungal ngunangupurru. Nyanartijangka palunya piyirnwarntiwarlany pinarriyungku wangki wupal. Kujarti parlipa jalarra nyangany. Mapunparni palu kujarti yanany kanarlanywarnti.

³ Yangkartiwarntirlu palunya lirrkarnpungany piyirnwarntirlu pirlaku-rawarntirlu. Jarrmalany palunyanangu kujarti. “Ngajirta ngantanya kartuwarnti warntarnanta. Kirrijirla manta ngunawu yarr, kartumulujaa ngumparnamulu manta yarr ngunawu.” Yarnarni palunyanangu jarrmalany, “Ngajirta ngantanya kuyiwarnti kanarlanywarnti nganyja. Wanyjarrku mantanya kanarlanywarnti. Yarnata miyiwarnti kanarlanywarnti mantanya ngarnanku, miyiwarntiwarlany kanarlanywarnti mantanya wanyjarrku.”

Wali nyanarti wangki pa wupal. Pinarri parliparla Ngarpuwu. Mapunparni parlipangu ngartakpani kuyijaa miyi nukarni. Ngarpungu parlipanya yinya nyantungu kuyijaa miyi ngarnupurru. Ngajirta wanyjanupurru. Yangkala parlipanya nukarni ngarnanku Ngarpukurawarntirlu mapunjiwarntirlu jamalkangurla.

⁴ Yangka parliparla Ngarpu jamalkangany miyipurru ngarnupurrujaa kuyipurru ngarnupurru, wali nukarnini parlipanya ngalku. Ngajirta ngarlipanya wanyjarra kanarlanywarnti. Ngarpungu parlipangu miyijaa kuyi ngartakpani. Nukarnini pa ngartakpani wulyu.

⁵ Yangka parliparla Ngarpuwu malany miyipurru ngarnupurrujaa kuyipurru ngarnupurru, wali malany parlipangu Ngarpungu miyi ngarnupurru. Jamalkangany parlipanyanta Ngarpunga. Yangka Ngarpungu parlipangu malany ngarnupurru, wali nyanarti, kayan ngarlipa nganawurti wanyjarra.

1 John

Ngarpu pa tili parralanujuwal

⁵ Munga parlipangurla ngarla. Tili parlipangu wulyu parralanujuwal. Wali Ngarpu parlipangu tili parralanujuwal wulyu. Ngajirta manyanta Ngarpunga munga nguna, nyantu pa kayan tili.

⁶ Puju parlipa muntanga martalany yakurr yarnta parlipanyanangu kujartikarra malany, “Ngaju marna yanany Ngarpukurarlal,” nyanarti parlipa yirri malany. Yirrijiwarnti parlipa ngunangana. Ngajirta parlipa mapun. Kula Ngarpukurarlal parlipa yanany tilingal yangkartiwarnti, minyakujala parlipa mungangal yanany Ngarpungajirtajartirlal yakurral.

⁷ Puju parliparla munta kayan nguniny Ngarpuwu, wali nyanarti, tilingal parlipa yanany Ngarpukurarlal. Ngurtpala parlipanyanangurla nguniny piyirnwartirla. Walaku Ngarpukura Jesus parlipangu jilkarni nungu yakurrjangkawu wajapungupurru. Yangka parlipa ngapajawurlu lukurpungany nganawurti, nyanartijilinyjawurlu parlipanya lukurpungany Jesusju nungujawurlu, puju parliparla munta kayan nguniny Ngarpuwu.

⁸ Yarntarni puju parlipanyanu julalany yakurrngajirtajarti, nyanarti pa yirri, kajiyungany parlipanyanu. Puju ngananguwurti manyanu julalany yakurrngajirtajarti, kajiyungany manyanu.

⁹ Puju parliparlanyanu kurntayirlu yakurryakurrjawurlu takijulalany Ngarpuwu, wali nyanarti, wajapungku parlipangurla yakurryakurr Ngarpungu. Rukalanypala parlipangurla yakurra Ngarpungu. Ngarpu pa kayan, ngajirta kajiyungujuwal. Wulyu pa nyanarti Ngarpu. Yangka parlipanyanu takijulalany yakurrjawurlu, mapunparni parlipangurla wajapungany nukarnirla.

¹⁰ Yarntarni puju parlipanyanu julalany, “Ngaju marna wulyu, ngajirta marna jarlu yakurryakurral yantarla,” wali kujawurlu parlipa Ngarpu yirrijikujilany. Yarnta parlipa ngajirta wangki Ngarpukura mapunikarra.